

C. A. EHRENSVÄRDS BREV

[illegible]

5. 3. 87



C. A. EHRENSVÄRDS BREV

II.



C. A. EHRENSVÄRDS BREV

UTGIVNA AV GUNHILD BERGH

II.

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS BOKTRYCKERI 1917

Föreliggande del av C. A. Ehrensvärds brev har utgivits efter samma principer som den första. Breven hava alltså tryckts med bibehållande av originalens ortografi och kommatering. Även uppenbara misskrivningar äro återgivna, några gånger hava dock, för undvikande av alltför stor otydlighet, felande bokstäver insatts inom [ ]. Stora och små bokstäver har jag, såvitt möjligt, sökt använda på samma sätt som handskrifterna, ehuru jag ej alltid är säker om att hava träffat det rätta. Liksom i del I har innehållet nödgat till några kortare strykningar, betecknade med — — —; . . . utmärker att manuskriptet är skadat.

Det är mig en kär plikt att här tacka alla dem, som genom lån av handskrifter möjliggjort denna brevsamlings publicerande. Sålunda ber jag att få framföra min djupa tacksamhet till Fröken Sophie Sparre, Hovmarskalken Greve Adam Lewenhaupt, Friherren och Friherrinnan Axel Klinckowström, Hovjägmästaren Baron Carl Bonde, Kamrer Frithiof Carlsson samt framförallt till Amiralen och Grevinnan Carl August Ehrensvärd, Fröken Augustine Ehrensvärd, Friherrinnan Ingeborg Wrangel von Brehmer och Ryttmästaren Greve Augustin Ehrensvärd, vilka dessutom genom en mångfald värdefulla upplysningar med sällspord älskvärdhet underlättat mitt arbete.

För användande av resp. biblioteks Ehrensvärdshandskrifter samt förmedlande av lån stannar jag till sist i stor förbindelse till Överbibliotekarien vid Uppsala universitetsbibliotek Dr. Aksel Andersson, Riksbibliotekarien Dr. Isak Collijn, Överbibliotekarien vid Lunds universitetsbibliotek Dr. Carl af Petersens och Överintendenten Dr. Richard Bergh.

Tosterup i okt. 1917.

Utg.

207.

Till M. Stenbock.

d. 5. Maj.

Min egen Vän Lilla  Bocken

Var god och öfverlämna inneliggande till hennes kong. höghet. Se igenom det och förseglat sedan

Var äfven min förespråkare Lär dig Caricatyrerne utantill och Explicera dem.

Saken skall jag Explicera Dig min Vän Törnqvist är en förbannad bra och drifvande Chymist men förlorade sitt aptek igenom bristande Vänner och förmycket egne gjöromål i Sjelfva Chymien att handels delen negligerades, jag har nästan sedt honom hoss mig öfver vintern 2ne gonger i veckan, och alla Lärda vördera honom, han bor vid Danto och är hvar dag inne med gamla räkningar och kräfver sine creditorer sedan den tiden han hadde aptek, han har ingenting att lefva af han bör hjelpas på Benen han begjär En fullmagt utan Lön hoss H K H Prinsessan till Hofdistilator hvarigenom han får rättighet till Distilerspannas Bruk och Prinsessan på sin sida blir rätt belåten i det att han kan ex professo dessa Distilers saker som för En Chymicus intet annat än än lek, men för Bryggare och gamla Hofmästare omöjligheter. Det är så mycket för Prinsessans hofs skulld som för aptekarn jag skulle önska honom bli antagen, alldra mäst för Meriten som hoss den mannen ej bör negligeras,

Jag vet Prinsessan har nekat Aubert efter han varit oduglig, och sagt sig för Stadgarnes skulld intet villja ha någon Borgerskapet till

förfång. Och det gjör henne ont således taga en annan och ej en gammal trotjenare. Denna henes Kongl Höghets Dygd är öm, men om Törneqvist hjelpes under armarne med sin sanna merite förvandlades samma Dygd till högre i det den vore allmännelig. Törnqvist om han får fullmagten säger han sig genast gå till Magistraten och anmäla sig till deltagare af samma Skatt som Bryggare i det han ej vill bli någon till förfång

adjö tala väl vid Sillfversparren

adjö Lilla vän jag gjör alt hvad jag kan för att hjelpa den stackars Törnqvist — gjör alt hvad Du kan för att hjelpa mig —

208.

Till prinsessan Sofia Albertina.

Eders kongelig höghet

I underdånighet inför Eders kongelig höghet vågar jag anmäla En olycklig (Figura A) som ägde fordom Ett apotek (Figura B) och som han intet var Handelsman (Fig. C) men en Lärd Chymist (Fig. D) så såg han mera på sin Vettenskap (Fig E) än på sin Vinning (Fig F) derföre spelte han Banqveroute (Fig G)

Den stora Apotekaren Schele Fig. H, dålig handelsman och stor Chymist (Fig. I) bekant kring hela Världen (Fig. K) försmådde ett Aptek i Stockholm och valde sig ett i Kjöping (Fig. L) igenom en Sällsamt vis förutsigt. (Fig. M) i hvilket Aptek han hadde blott en liten tyf hvars aga ej förstörte en dyrbar tid (Fig. N) och på detta sättet bärgade han sig (Fig. O) Förglömmelsen af sig sjelf (Fig. P) följer altid wettenskapernes sällskap (Fig. Q) Men kongliga slägtet (Fig. R) upplifvar Naturn (Fig. S) och hennes konglig höghet (Fig. T.) är således af den höga nåden och tillåter (Fig. U) blifva från hellsans bevarare (Fig. W) hällsans Smickrare (Fig. X) och född (Fig Y.)

Han kan gjöra veritabla fina Liqveurer (Fig. Z) han kan gjöra Mariefreds färgor (Fig. 1) han kan gjöra Svänskt Bränvin fritt från finkell (Fig. 2) Andra kunna Båcka sig (Fig. 3) men förtjensten tillbeder Visheten (Fig. 4) och visheten belönar förtjensten (Fig. 5)

Så är världens Lopp Eders konglig höghet och mitt att i underdånighet framhärda i hopp på Eders konglig höghets Nåd

Eders konglig höghets



alldra underdånigaste och tropligtigste Tjenare

A. Ehrensvärd.

A.



Underdåniga Suplicanten Törneqvist

B.



Markattan

C.



Apotek är en slags krämare Bod, och Apotekare Handels män

D.



En Lärd Chymist

E.



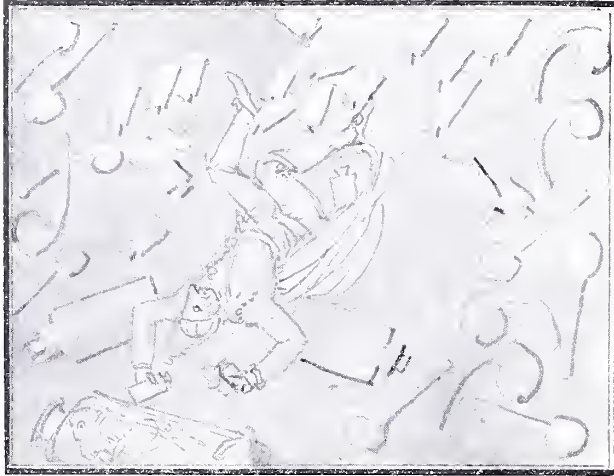
Man ser på Vettenskapen och mister sina pängar

F.



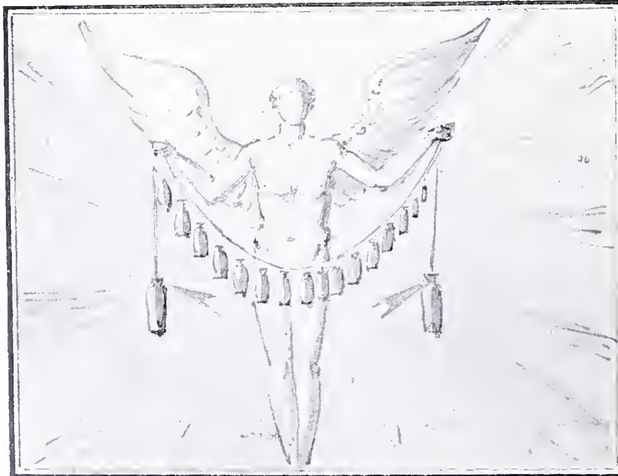
Aptekar Pojkarne få stryk som ville ta 1000 R Och Man ser opp och intet ned och Vinner

G.



De Lärda Banqvrutera.

H.



Schele
fordom apotekare i Enkjöping nu Salig

I.



Dålig Handelsman Snäll Chymist

K.



Rycktet förer honom kring Världen

L.



Apoteket i Kjöping

M.



Lång förutsigt

N.



Blått en enda liten Tyf

O.



Han bärgar sig

P.

Egna förglömmelsen



När man skådar naturn förglömmer man sig sjelf i hoppet

Q.



Egna förglömmelsen åtfölier altid vettenskaperna.

R.



Sol måne och Stjernor

S.



Obelisqven är Solens Ärestod, upprest för hennes välgjärningar

T.

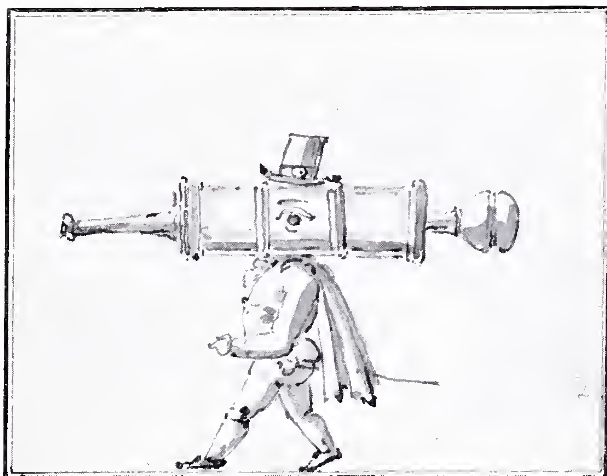


U.



Suplicanten

W.



Hällsans Bevarare

X.



Hällsans Smickrare

Y.



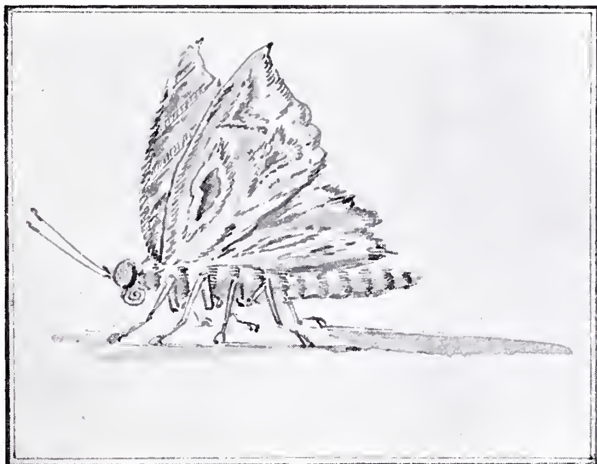
Törnqvist Välsignar Hennes Kongelig Höghet

Z.



Somlige sade Desse äro fulle af Sött vin. Apost: Gjär. 2 Cap

N:o 1.



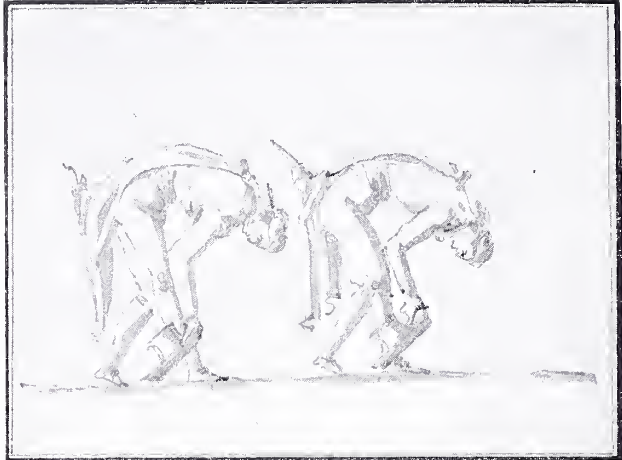
MarieFreds Färgor.

N:o 2.



Törneqvist Renar Svänskt Bränvin från finkel

N:o 3.



andra kunna båcka sig

N:o 4.



Förtjänsten tillbeder Visheten

N:o 5.
Visheten belönar Förtjänsten.



Törneqvist Tackar hennes kongelig höghet för Fullmagten

209.

Till M. Stenbock.

Torsdag

Min egen Vän

Mannen hetter Christian Petter Törneqvist. Du hetter en ärlig karl och hennes Konglig Höghet hetter Sophia Allbertina den Gudomliga

---

När får jag Sista Smörjelsen af din Godhet, jag menar när får Törneqvist Sitt Patent, hvad kostar utlösen och i dag reser jag, när får mannen sjelf komma att knäböja



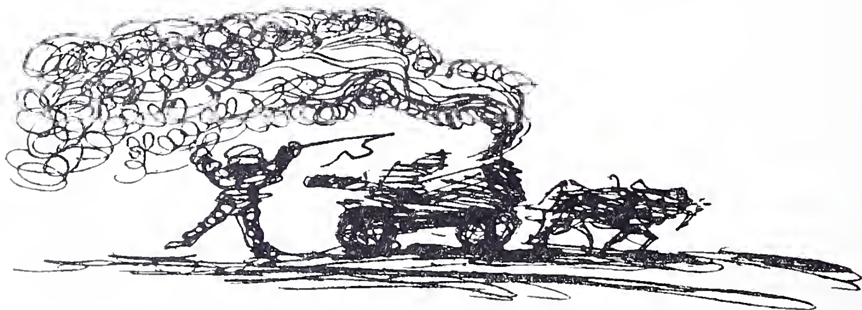
210.

Till P. N. von Gedda.

d. 12.

Jag tackar min egen Cousin millioner för sin hågkomst, Den minsta rad är för mig ifrån Cousin som ett ögnakast från fröja. Jag har gjort ingenting annat än grälat i Räkningar och packat opp saker. Det är ingenting i ordning mera än Microskopet och vädret passar intet för infusions djur. Men en underlig sak skall jag berätta händ i mina Packlådor, 1º En stor kannebutejlle med distilerat vatten under vinterflyttningen har ej frusit sönder, men några små flaskor och en halfstops Buteille med dylikt vatten och annat vatten ha gått till kost. 2º och det underligaste: är det att min Phosphorus af en ansenlig qvantitet för 5. RD:r jag hadde i en flaska försvan sedan flaskan frusit sönder utan att itända den halmen i hvilken den i Sälskap med många andra i Stor Lår låg. det var ännu vått det papperet i hvilket flaskan var insvept och Hel surt hadde ingen Phosphorsk lukt utanpå men något svagt ini. Månne fan tog Phosphorusen, eller åt vattnet honom med förvandling till Phosph: syra och dess Phlogiston kröp i halmen —

Det hade blifvit ett besatt fyrvärkerie om Lasset hade Brunnit



Ack! om jag vore så länge att jag kunde be Cousin komma hit —

Adjö så länge och var sjelf frisk jag har ont i magen men det är af en annan ordsak

Om andra under sorg och kjöld och qval
sitt hufvud fälla ned att uti stoftet bita
har jag i denna jämmer dal
den Sjukan fått att utaf gjädjen ski —

Emedlertid gjör den kjölden så mycket att jag ej hinner mera än sitta stilla och ingen gong fått vara ute.

jag kan intet säga förvist när jag kommer till staden. men efter all liknelse reser jag in på en öfver och vänder hit samt härifrån reser till Skåne öfver Jönkjöping — hvarifrån man är aldeles skild ifrån kunga färden —

Adjö min egen Cousin jag Recomenderar min ungn stå så länge i Pension till September —

adjö adjö

211.

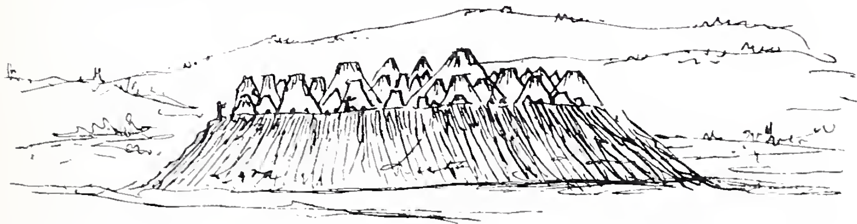
Till P. N. von Gedda.

Ystad & Tostarp eller Tosterup. d. 9. Juni.

I Lärda ting vet jag ingenting nytt endast hvad jag en gong skulle berätta min Cousin om Macahiba på Sicilien det sprutande Berget utan hetta och Eld och hade glömt Samanhanget, nu råkade jag på Vedby min Bok om Lipariska Öarne af Dolomieux som underrättat mig å nyo härom

Stället är vid Girgenta. Hela marken är kalkaktig och mycket salta kjällor i nejden.

utseendet är som figurn jag inbillar mig efter beskrifningen



alla konorne uppkoma der utaf att väder blåsor spatzera beständigt igen[om] hål och föra lerigt vatten framför sig hvilket hvällfver öfver och befordrar desse koner.

När vintern eller rängn tiden kommer blir alt förvandladt i en Ler Sjö hvilken beständigt kokar och puttrar af en ständig ström med väderblåsor och händer hvart anat ibland hvart år ibland hvart femte år att stora vattenvällings konster upstå med grufveliga Explo-

sioner på tri Ital. mil hör man under jorden liksom rörelse och Vältring af stora massor, 1777 började Expl: med Jordbäfning Hålet är likväl intet då större vid utbrytningen af vällingen än 10 Palm och kastningarne gå intet högre än 80 palm men alla dalar fylldes af välling och släta marken öfverhöljdes med 6. palms höjd, dagen derpå var leret så fast att man geck derpå, NB att det gungar beständigt som på Gjäslera, både Gammla och färska leran.

Dolomieu ger ordsaken så här. att som Luften hvilken utkommer är LuftSyra så måste Saltkjällornes Salt råkandes Leret och dess victrills Syra till den släppa sitt allkali och nakna Saltsyran angripa kalkstenarne och kalkstenarnes Luftsyra gjör Explotion. Måne det kan gå så till? försök kunde snart gjöras.

Om i saltvatten väl saturerat jag slår victrills Syra så bör således Sal Glauberi genereras och falla med saltsyran åfvanpå.

Här säges att de kungliga resa efter Lägret till Kjöpenhamn, för att stadga vidare aliance i Lägret kostar en officers middag 1. RD:r och en soldat smörgås 16 styfver. en sup 12. dito, en halfsup 7. dito.

Ett Vargjärnings Compagni har återgått från Lägret och blifvit hela vargjärdingen Reducerad, det var bra gjort.

Jag är nu uti det Lyckliga Skåne och gjör ett Philosophiskt återkast (Reflection) jag gjör den reflection att sidan —

(en del av brevet saknas)

Det är bekant att all nyhet stöter, och man har funnit nytt altid skall stöta antingen till Löje eller till förakt att då det Löjliga blir altid det ingenieusa och det föraktade altid någonting Dumt det är i något groft behöfligt och derjemte som är groft förklädt i det dåliga af fattigdomen

Medföljande ritning gifver idée om Skånska Söndags folket och beskåda kjörk folket i Edra nejder med Comparaison så finner man igen hvad jag menar.

korta kjorteln är Löjlig men ingenieuse den behöfs intet längre. Trädskon är Löjlig, men jag föraktar hög klack för bondhustrun, Enstakade färgor visa mera stor Smak och stor snygghet än det randiga som redan nytt har stämpel af smutz, jag fägnar mig beständigt åt smak och Lycka

Nu på stund feck jag veta att Vargjärdingen intet är Reducerad men en tredjedel deraf instucken i andra Regimenter under mötet och $^{2}/_{3}$ bortskickade för det att de varit så fula.

En Bond hustru kan räkna 20 särkar En Bond Piga äfven så många En Bonddräng har merendels 10 klädningar hvaraf altid är en han ännu intet opdragit

Man kan gjöra sig strax ett begrepp om ett folk som mår väl, Grava ägandes sin nations Snille, den fattiga af sama nation fjäskar afvundsjuk i Bergena skräflar med ett af nöden uppodlat sitt nations Lynne och Snille och när desse äro Bägge i Norden hvilar Slättbon i mak och någon prydnad och Bergsbon öfverhopad och osnygg Super under en S[l]ags i tysthet öfverenskommen förtviflan den han kallar hjeltemod

adjö bästa Cousin —

212.

Till P. N. von Gedda.

Min Lilla beskedliga Cousin. Jag hadde 2ne postdagar förut skolat besvara sista skrifvelsen som var mig oändeligt välkommen om ej ett Evigt fjäsk med vårt herrskap och deras motvind till Tyskland Existerat en Postjagt försumades och nu den andra får alldrig vind, Damerne ligga i Ystad jag bor $^{5}/_{4}$ mil derifrån på Tostarp Hvar mårgon som på en Brunscur reser jag in äter middag med Dem och om afton lägger mig på Tostarp detta har varat med i dag i 6 dar. fult och kalt, är det, som Svärjet förtjänar. ett Skit land lort till Politici, tobbaksrökare till Natjon.

NB. Cousin är utlänning och intages ej i Litanian.

d. 13 Juni

Det var rätt artigt med försöken på fröken Dyben, men jag är altför ledsen åt Er Doters opasslighet. de ha olika långa tider anslagna till plågors längd, och med så hårt villkor den bäst som minst har. men jag hoppas hostan förgår, endast sommarn vill anlända efter missommar.

Nu lär Ert Laboratorium bli ett maximum i Classen. det ska bli roligt komma dit.

Jag reser torde hända under damernes frånvaro till Kjöpenhamn Maklean är där, och så följas vi tillbaka.

Den omtalta Fröken har fått en Doctor, som sagt åt oss andra, att det torde vara kräft aktigt. Nu pysslar han och således törs jag intet dit med Cousins försök

Baron Bonde och 2ne Grefvar Falkenberg ligga äfven för motvind.

adjö min egen vän.

213.

Till P. N. von Gedda.

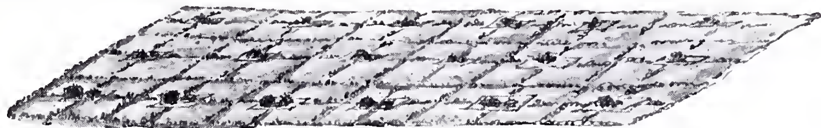
d. 16. Juni 1795.

Här i nejden finnes åtskilliga små lösa jordstenar, hvaribland jag funnit några som förundra min okunnighet — till exempel jag sir mycket förstenad eller snarare förkislad krita, och det som är underligt Snäck och mussel Skal som inni sådane mistat hela sitt kalklynne och blifvit kisel månne detta kan komma från luften, månne luften förkislar Här finnes ett kalkbrått på ägorne, hvars flisor när de liggat ett år i dagen duga ej mera till kalk, för blåsrör har jag försökt att de rinna i hop till slaggpärlor då däremot den nya kalksten blir för ellden förvandlad till oslägt kalk som vanligt

---

Tack för sista skrifvelsen. Frih. B. Ch. puncterar rätt de tänka var dag på tyska resan, och i går fördes vagnen om bord på Postjagten, men så torde äfven ingen resa bli utaf, jag interesserar mig för att min hustru skall få se andra länder än våra dåliga och marknaden är om två dagar börjad, men General Amiraln Bror Cederström skall till Stralsund för att visitera fästningen och stämt Både jagter och Paqvetbåt vänta sig till den 20. om då han skulle dröja 4 à 5 dar, om han dessutom har en Oändelig Svite Så i ena fallet blir marknaden

all och i det andra fallet måste man lyda Physiqvens Lagar som förbjuder tvänne kroppar intaga samma rum, jag reser emedlertid till Baron Makler, på Svaneholm och beser ånyo hans fermer. Makler är en klok man



Si denna hans gård som sir ut som nya Jerusalem. delad i 75. fermer, 50. à 60. Tundland i hvar och en; En Lycklig Bonde mitt uti femtio Tundland. som skattar mer och mår bättre än förut han gjorde i Byalag, och En ägare som kunde vara i Rom utan att gårdsbruk och revenu saknade honom, ej heller han dem Man finner intet Jaspis och smaragder som i det nya Jerusalem och intet Träck som i det gamla Stockholm intet heller $3^1/_2$ procent som på Sörmlands och Upplands gårdar men en stor Ordning och en stadgad afkomst, utan kjänning af vandrande tillfällen och utan smicker af andras dyrkjöpta olyckor i de tider då hela byar brinna, hela åkerfält missvårdas eller då Rågen kåstar Tunnan 30. plåtar. Hela Svanholms alla Tundland så till gård som hemman gifva honom hvar och ett En Riksdaler i behållen vinst, månne någon gård i Svealand det gjör Om intet något välbrukat flaskfoder kring Stockholm hämtandes gjödsel från staden och sättandes *Tobak* —

Nu som jag målar och skrifver kom båd från Ystad att Postjacten går och alla packa in och hästarne spännas före kl. 6 skola de i eftr: m: vara inne i staden. Hej Colorum Barcelorum — Så ofta Cousin kan så hällsa på Modée och tala om mej —

214.

Till P. N. von Gedda.

d. 20. Juni.

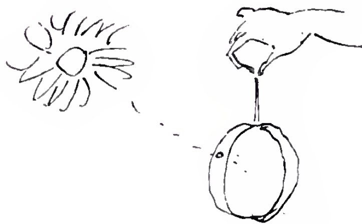
Min egen vän. Min Hustru är nu bortrest till Stralsund vinden ehuru emot har säkert genom Lovering fört henne fram med Mor

och Bror till det minsta som i går. Säker är hon om god vind tillbaka sedan den omsider efter Långvarig ostlig sluteligen efter almänna vanan deciderat sig åt västliga kanten.



Månne intet vindarne ifrån Pasade vinden böjer sig mot America och atractions vis följer Europas Sy[d]västliga sträcka af dess Strand

Var god min egen Cousin och beställ hos Hasselström en Solvisare med Compass sådan han gaf mig och derjemte tvänne stycken Solvisare som se ut som Ringar



samt en Thermometer med alla 4 skalorne Celcii Reaum. Farenh. och de Lile Den ena Ringen blir mig tillhörig alt det andra kommer en Comissionair och hämtar Var god bästa vän som är alltid active och befall den inactiva Hasselström skynda sig natt och dag utom med den ringen som blir min —

Jag är hoss Baron Makler på Svanholm, som förökt sin revenue med 3000 RD:r och sin gård med 400 menniskjor. Hans gård inefattar

1/3 qvadrat mil han har 1004 inbyggare och hans hela revenue är 7000 RDr.

Hällsa B Charlotte som puncterar så rätt och bättre än Mamsell Arvidson spått henne.

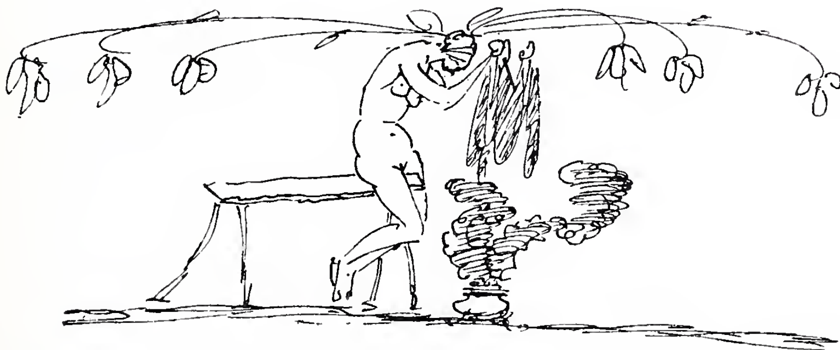
215.

Till P. N. von Gedda.

14. Juli.

Det var skada att den begjärta Circel solvisaren intet geck an, annars hadde det varit ett ur i Solskin de andra fordrar Compassen som är så kinkig med sin missvisning. det är rasande att missvisning är äfven i moralen hur går det med Tollen Han är den enda som kan förstå sig på moraliska missvisningar här säges öfver alt att han blir frikjänd, och det med rätta, och han blir en stor man en gong, och det med rätta.

Nu lär intet Cousin läsa för K Mt för honom läser nu Naturn om Sommarn. Vår Sommar bör representeras af flora som värmer sin Särk



Det har varit en otäck kjöld. det är Synd ett så beskedligt Barn som kungen ska få en så elak Physiqve att lära som Flora har

Jag tror med Baylli att Jorden en gong båttenfryser, isen har börjat vid Polerne och växer alt jämt.



Det blir en vacker Blomma utaf jordklotet när engong isen råkar tropiqverne och när negern går i vargskinspäls under Æqvatorn O! Sancta Filebuncka



Rättnu länktar jag till Stäket men jag ser i andanom att min hustru intet får resa för sin mamma. Gumman är gammal och begjärfull och flickan är full af scrupuler, men Strefva får hon åtminstone med mig



Häromdagen var ett Slåtter Öl och jag feck si det Hedervärda Bondståndet i Skåne i all sin pragt dansa med trädskor, men för comparaisons skulld medföljer en upplänninge som dansar med sin gumma och då vinner ögonskenligen Skåningen



Skåningen är en Amour med Trädskor

Tack för Gubben och Guman på Midsommardagen i Sverget. jag kjände igen mina medborgare

Nu öpnade jag min egen väns Bref nemligen det Philosophiska jag hade önskat än Längre. det är alt för roligt att tänka med en Sanfärdig tänkande, det värsta är emellan tvänne som gå samma väg att de ej förstå hvaran ty nog kan det hända att någon stapplar men hvilken sanningz Sökare klifver intet det rätta spåret när den som ropar och den som svarar tala ett språk,

Skilnaden oss emellan är denna

1º med Villda menar jag naturens barn, antingen Lappen eller ottahittaren, men mäst menar jag den Södra eller den Eqvatoriska eller Solens Sönner, eller den som utom naturens enfald äfven innebegriper alla styrkors sammling, när deras sak är afgjord så är hufvudsaken mellan oss afgjord och då följer de andras små saker efter på Släp t. ex Lazaronens som af sig sjelfve, och jag frucktar för att Cousin menar mig endast förstå med villda, de Kuttrasande, de Skeppundsätande och de Tyrangrymma.



2º Uti min resa har jag sagt att Bergsträckor och Lägen tillskapar Climat i Climat men jag märker att Cousin misstrodde mig endast villja envisas med Latituder, men som Latituden är hufvudsaklig så måste Latituds saken vara afgjord först hvarefter följer de andra Climat Skiften som af sig sjelfve som bihang

3º Nu kommer det värsta — Cousin anser lyckorne Moraliske och jag dem Physiska, Cousin i Philosophie är Methaphysicus och jag Physicus, hvem har nu rätt? Deruti är frågan, Cousin har lärt i

ungdommen Skolastiska methoden och brukat i Moraliska saker de Tankans instrumenter i slutkonster som vanligen brukas att bevisa Gud och att Fan sitter i menniskjan och jag har tänkt blott som Naturens barn att fan sitter utan före men detta kan vara likmyck Professorn och Lappen den Christne och hedningen kunna bägge ha orätt, hufvudsaken är att vi skola förstå hvaran, Derföre må Definitionen uppsättas och det är om den vi efteråt må kifva.

min Definition på Physiqve

Physiqve hoss menniskjan är intet allenast i att fyllas och tömmas af och ifrån pundvarar utan sjelfva hennes ambition är en Physiqve eller ett behof.

Meniskjan hvarken vill omaka eller omakas, hon följer blott impullsion eller sine behof, merendels hennes imagination developerad af ärfarenheten gjör henne vaksam att se förut således

all hennes hvila är total och det är högsta Lyckan

all hennes rörelse fruktansfull det är olyckan och

den lilla kittlingen ett fylt behof ger på köpet är menniskjo lyckan

Imaginationen affödan af fruktan och minnet af ont och godt hoss henne gjör en beständig rörelse och dallring som är organiska Lifvet samansatt af Tings Lifvet

och således Dess hvila blir hoppet och omsider en glömska och således Dess rörelser blifva Spasmotiska, något sjelfvilligt något ovilligt och således skall sjelfva rörelsen slutas nödvändigt med en liten öfverdrift {qvickheten
Raskheten

och således sjelfva hvilan skall nödvändigt slutas med en slags {fäaktigheten
dumheten och
hoppet

Detta alt är Physiskt menniskjan drifves af behofvet eller impullsion, kropparna af tyngden och hammarslaget, uti kropparne äro elasticiteterne, attractionerne och inertierne uti menniskjan lika så kjäckheter och förglömningar, ingenting i världen kan precist stadna på sin punct, antingen hindrar fricktion eller slår man Kana af inertien

således attractioner inertier och Elasticiteten utgjöra alla tings dallring, gungning, svifning etc. etc. tilltagsenheter och dess brist fegheterne

Cousin sätter hela Lyckan och rörelsen i kjäckheterne som blott äro ett slaggs Ljud af Städet vid ett hammarslag men hammarslaget var hufvudsaken. Det var behofvet.

En ambitieux roar sig med sitt snille — — — men hvad är ambition?

Ambition är att längta sig komma öfver andra, således att se sig ... af en beständig, fred så länge knytnäfven afgjör tide ... så söker ambition kjämpedater, När tidevarfvet begjärer lärdom och snille så söker menniskjan sin himmel i dem alt är af behof imagination föreser dem, och med magten ärnår man allas fyllnad alt skjer för att råda alt skjer för att få vara i fred och mästare är meniskjan ärlig så vet hon att under sin fredstid frambäres henne dess behofs fyllnader är hon en skjelm så vet hon att offenciva kriget är förmånligare än det defenciva och under den freden hennes magt och snille skaffat henne, kan hon gjöra utfall och plundringar som en fri bof,

Si så (säger Prästerne) hafver jag i korthet afhandlat denna dagsens helga Evangelium som jag förstår det: men vi präster äro intet liktänckte ehuru vi syfta på ett och detsamma på Vägen till Paradiset. Prästen Cousin Gjädda, gjör en Ande af sin menniskja, och jag fruktar en elak anda, han gifver henne inga behof endast begjär just definition på Fan. Jag gjör henne till En Bille på en billiard och jag låter kö och mas blifva hennes djeflar, Cousin med sin djefvel skulle intet vinna statsändamålet att fjättra henne under lagar, utan med karbas och jag vinner mitt ändamål, till Lagstiftning genom kö och mas när de ställas efter vinklars uträkning jag tror min methode mera practicabell att bettsla och smälla på en Sate Cousins metod är att påtaga sig hela helvitet

Min bästa vän hjelp mig ur ett helfvete, jag har börjat färga proflappar med naflade Måsor men jag förstår intet Latin utyd mig medföljande promemoria

Igår var Presten fattig fan här till middagen med sin fru som såg vacker ut det måste vara en af Cousins menniskjor, i hans casus skulle jag vara dålig — — —

Hällsa hela moders hus och min tillkomande lilla capell ungn

Blir den nya glasblåsarn qvar i Stockholm om han tillfrisknar.

Gud vet om Cousin kan läsa mitt Bref jag har så flickat in ord i min Philosophie att det är mig sjelf intet möjligt att läsat, man kan säga att jag har Stammat skrifteligen och när man stammar har man orätt.

adjö söta vän

216.

Till P. N. von Gedda.

d. 20. j[li] 1795.

Jag börjar dra i tvifvelsmål om intet Salter liksom befordra Microskop djuren, åtminstone har jag sedt i de glas jag slagit Nitrum på kalkgrund och Phosphor Syra äfven på kalk grund att de framväxt, proportionerne här uti Skulle jag ha lust bese

Jag skulle altför hjertelig gjärna önska mig från Stockholm Phosphor Syra den kan inkokas till glas art och ej taga mycket rum, samt En Qvarters flaska concentrerad victriols olja beställ mig det så är väl någon god och resande som förer ned det, och bed fröken Beata Charlotte betala det med växel på min hustru.

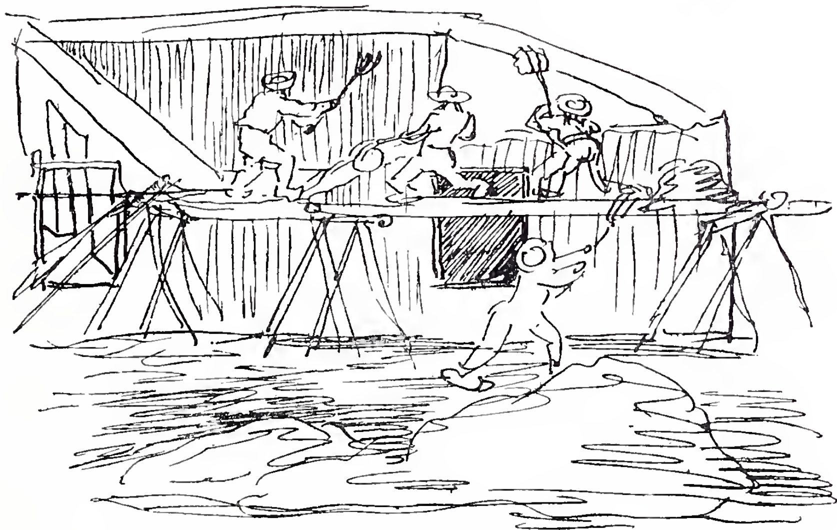
Jag har desse dagar försökt gjöra Alunjord, det är mig med alla variationer omöjligt att få den utan i Géelé Lynne, och när jag formerat den i kula eller kjäggla och elden blir hvitvarm så går den sönder i fina gryn, och blir oduglig. Säg mig söta vän mitt fel. —

Hvad säger Cousin att Microskop djuren alstra sig ännu ståendes i ett kall rum där ofta intet varit mer än 4 à 5 graders värma, och att i maj och början på Juli de äro så svåra att få, jag håller det för tecken att vintren är en förstörare i Januari och februari månader. och att luften ej medförer några Animalculers frö för än i Juni det så långt lidit att de örter som nykomne om året hunnit till en viss qvantitet dö och fermentera gifvit frö åt Luften, men att om hvitarne tills vinter kjöllderne med allfvare börjat komma den är full af dem i öfverflöd. Jag har väl inga skjäl tro det just salter befrämja sådane djur och bör ej tro det, då under microskop de så mangrant synas dö om minsta smula socker ditlägges, ehuru salpetter tyckas de

fördraga lättare. Men det är ock ganska besynnerligt att i glas hvilka stodo i mitt kammarfönster var Niter a base Callcaire och Acide de Phosphor à base Callcaire lämnade, och deruti Vatten ditlagt som kommit att glömmas, och som ägde tydlig Smak; likväl efter en veckas förlopp visade hinna och mögel hvarpå det föll mig in att, kunde det visa mögel, borde äfven Lif trifvas deri, jag brukte Microskopet och till stor förundran fant Djur.

Efter Cousin bor i samma hus som Landshöfding Rosenstein så vet han torde hända några anecdoter rörande hans skillsmässa från kungen, till ex: kungens contenence

Den lilla beskedliga kungen som lägger ut och blir Karl. stor och fonteur bör icke bli undangjömd för våra glada ögon.



Gissa hvad de gjöra. Jo från Tyskland har Baron Makler genom en Sin bonde han i den ändan skickade till Tyskland låtit sitt folk lära sätta opp Compacta Lerhus. fönster bågar och dörrbågar sättas i, och leret kladdas, sedan det är bråkat först i lagom vatten och med långhalm, det går fort och blir evigt. Makler har redan 10. sådane hus. och ingen ser annat än att det är stenhus. Min Svärmor har låtit bygga i Sommar 3ne dylika.

adjö heders vän

217.

Till P. N. von Gedda.

d. 6. Aug.

Nu har jag så många fägnesamma Bref att svara på så att jag just hoppas jag skall hedra mig, men det går långsammare för mej efter jag ser att jag intet får gifva mina tankar i Croqvie utan jag för Ordningens skulld nödgas vara aktsam. den minsta vårdslösa expression torde ofta råda mera på Läsarens attention än samlingen af hela utkastet.

Det brefvet jag låfvade och låg färdigt, har jag återigen omskrifvit i anseende till dess längd jag ville omskrifvat och förkortat men det blef Längre. derföre måste jag återigen för en viss fullständighets skulld öka det ännu vidare.

Men undertiden då vidare jag undfått kjära skrifvelser skola de äfven få så godt jag kan punckt för punckt sina lämpelige philosophiska Svar. Så att det enna emot det andra skall passa ihop som de Turkiska passen och att intet det ena brefvet skall anticipera på det andra.

Jag skall emedlertid tacka för tvänne skrifvelser jag sedermera fått och Svara på de små glätigt där inströdde Saker — — —

Det var M^r Bayllie som omtalar möjligheten af



Cousin talar om vid samma tillfälle den afvägen ofta stora Genier äfventyra att gjöra, då andra, de mindre, mindre äfventyrar afvägar.

Jag vet intet om man kan säga det, Geniernas afvägar releveras och de andras intet. för öfrigit lär deras felsteg bli lika, de smärre genierne fördela detaillerne ofta obrottsligt men de äro merendels så fastlimmade vid modet eller den allmänna stråten som våra qvinnor, hvarigenom de alldrig i slutsattser till ett högre vågar lämna stora segelleden utan altid långs rännan de fordna kjölar öpnat i Mudderbåttnen, släpa de sin kjöl efter, härigenom hinner allmänheten alldrig nog utvidgning eller komma de altid att anse den minsta utvidgning som en omåttlighet, De ena ha fått starka Spassmer som ej tyglas och de andra hafva en Musculaire vana från födseln att bibehålla impressionen de fingo af den första Läraren. och som det Lilla Geniet är altid talrikare än det stora så lär endå Summan af Lilla Genie Classens fel bli Större än Suman af Stora Genie Classens fel

De mindre Genierne af Lärda ha altid 2ne slags fel ett slags fel Som är att alldrig se sig omkring, och det andra att de ibland sätta hand för ögat,

De större Genierne hafva äfven två slags fel ett slags fel att de ej gjöra sig förtrodde af Lärda almänheten igenom för stora massor de välta på en gong, och om då några små sandkorn kråssas skriker den Lärda almänheten, och afsäger sig derjemte bruket af den nyttan hela den massan kunde föröfrigt ha gifvit, det andra felet är lika med det andra felet hoss de Små Genierne nämligen att de sätta ibland hand för ögat.

Och som Cousin säger, de ha alla en principe de fattat hvilken Som en fyrbåk dem förestår, till den ska de. Somliga Genier har till fyrbåk att öfverända kasta vissa triviala principier och ägandes oändeligen bråttom, så tala de sitt språk så abrivierat så att ingen dem förstår eller vill förstå dem, somliga Genier ha till fyrbåk, att frällsa vissa triviala principier och således hårlugga de Elefanten att bli så liten som den adorerade Fjärilln

Montesqvieux har förvillat oss med sin Dygd. ära och Lydnad till Republiqve Monarqvie och Despotie och med sina Lagar efter Climatet han har rätt men det låter underligt, och Disputabelt, han

kjände intet kjöld och fårtunga, på Lärda vägen, men felet är lättare att rätta än vinst att bestrida.

Rouseaux har rätt men oförsigtiga expressioner har gifvit honom motståndare, hans menniskja på 4 fötter häftade alla sig vid, och beviser blott att han ej var anatomicus, men han var och blir Philosoph Tab. 1. och T. 2. explicerar min tanka.

Lineus begick intet något fel med oss och Svinet i Sin Classification intet kan man begjära att han bort sluta sin bok på detta sätt

»Mine Gunstige Gudfruktige och Äregirrige Läsare Sedan jag efter tvänne hufvud skiljaktigheter i djurriket utan minsta motstånd Classificerat alla dess invånare, så måste likväl under Gudsdom framdeles å sido sättas till en början Svinet som alla menniskjor veta är ett Svin, och ej kan begjära sidorummet med Den stållta hästen, som fraggande går i Striden, och Lika med sin hjelte han bär dör fyld och proppad med Ära, då likväl hans Lifnärande instrumenter och hans moders Spenar äro värkeligen af en lika art hvilket instår i den öfriga hopen till gräntzskilnader utan af vördnad för konungar och kejsare, som på hästar inrida till krönings, nödgas jag underlåta härom yttra mitt omdömme, ty Classificerandes dessa Djur tillsamans kunde det anses som hadde man uppenbarligen medgifvit att konungar och kejsare vid kröning eller vid Segrar rida Svin, Och hvad skulle väl målare och förnäma äfven tänka vid en sådan Classificering, de som så väl kjänna alla Världsting på sine utseender föröfrigit, Mine Gudfrucktige och Äregirrige samt Gunstige Läsare så ställer jag Eder alla lika med Svinet tills vidare under Guds dom, I kunnen ehuru så stora kreatur i ären icke sjelfmante villja träda i bredd med Markattan Lemur och flädermusen, i ägen inga Svantzar ehuru icke hufvudsakelige i de andre Djurens kjännemärke, i ägen stora Hjernemassor men Markattan äger äfven en nästan Lika med Eder och Långt större än Elefantens, det är sant i ägen inga vingar eller utspänt Skinn mellan armbågen och knäskålen men edra delar i inbillningen äro äfven så spände och äfven bevingade, men i ägen edra tänder lika och edra Spenar på bröstet derjemte med lika tandrader alla tri. Dock af vördnad för den lärda att ej Samman-koppla honom vid Pysslingen för Militairen att ej Likna den vid Markattan och för

menniskjoskjäln som en gong ska till himmeln och för Englarnes skulld som äfven där hafva vingar, vill jag intet förlikna Menniskjan och eder alla vid flädermusen» (menniskjan och Svinet måste tills vidare stå apart.)

———

Lineus sedan han sökt alla skillnader inom alla Djurens likheter gjorde han intet mera än sade *så där är det* (än sen då) äro vi och hästen för högfärdiga att lida det? emedlertid har alldrig hästen beklagat sig. Detta han sade var ingen gissning, *det var så.* Lineus är i en hel annan Class än den i hvilken Buffon är, Lineus sökte och fant och Buffon·han sökte intet opp alt ty han hadde mera att söka uti, än Lineus hadde som hadde ej mera än fem à 6 saker att välja på, och Buffon vågade med gissningarne endå derpå Löst. Lineus var liksom ärligare efter han var fattigare och Buffon liksom muntrare efter han var rik. Om Buffon beskref djur som ej funnits så var det ett tecken till att Lineus som svarte ofta sine corespondenter *I hafven sedt illa* hadde säkrare kjännemärken än Buffon som sade Ja så och detta var ett fel i Geniet hoss Buffon och intet af Geniet i almänhet

Det är en svår sak att säga hvad Geniet är men efter Geniet alstrar så vill jag likna Geniet vid Priapus som äfven alstrar. — — —

Jag resonerar på detta sätt, som ingen i världen igenom den tröghet att lära sig alt hvad som är skrifvit (till hvilket fordras en viss stor kjöld i omdömmet ehuru värma nog i nyfikenhet) kan hinna till utvidgnings driften på ett så meqvaniskt sätt och derigenom få ett Genie så måste Geniet vara det, att med kjänslor och aning något nära se vissa saker förut inan man lärt lära dem, och att man redan drar stora och allmänna slutsattser inan man kan rätt bevisa dem, Detta är äfven definition på tact. Den som då ser i andanom mäst och bäst den är ett större Genie än den som ser mindre och således altid sämre. Men det geniet kommer i mästa reputation som förklarat sig för allmänheten som redigast, och det blir tidevarfvets största Genie, om det så fallit sig ut att han talt tidevarfvet Religion och Nation derjämte i Lag, om än det varit rätt af de Små Espriter.

Cousin kjänner Geniets Eld och vet dömma derom han har visat prof deraf, och kan jag således anförtro mina tankar till den som uppväckt igenom mitt gräl på en annan sidosträt antingen med motsattser hjelper mig längre opp i det jag tror, och följandes med mig sluteligen, går om mej på slutet, eller ock snart nu förenar sig och leder mig än längre, hvad det lider. Jag skall endast gifva en Clave eller en nyckel till min façon att resonera —

Cousin vet när Ritare kasta ut så gjöra de tusende dels abriviationer dels tusende hjelplinier det kan hända Cousin tar mina abriviationer för slutpuncter och mina hjelplinier för Presisioner.



skulle man misstycka krumeluren och sägandes Nej säga att ögat

sir så här ut  och så vidare, så hinner man alldrig till

formen af en Sak och just det, är Saken; nog får man ögat dit efteråt.

Så är det när jag misstror värman vara ordsaken till fullkomligheten, att som jag då vet att hela världen kjänner att södern är varm och ganska få veta att olika Climat finnas i Lika luftstreck, så nämner jag Södern som värmans Läger och som hufvudsaken på Globen hvad Climaterne angå är Läget till eller ifrån - en Pol från eller till en Eqvatorn så blir den aparta skilnaden inom Luftstrecken en slags besynnerlighet ad interims som skjer af andra ordsaker, och ett in

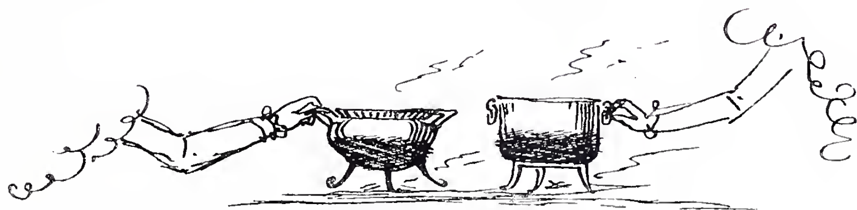
parentecis. Jag vill intet Snärja mig i en detaille som hindrar mej och läsarn, ifrån formen af sakerna.

Lika så när jag nämner Physiqven hoss meniskjan, så menar jag intet hennes hästenatur ensammen jag menar det alldra finaste som är lifskrafterne, men som En sten partickeln har också Lifskraft, så kan jag intet mera låta dra mig afvägs af andarne hvilka jag intet sir sosom intet heller då behöflige, och kunna alldrig sjelfve annat än blifva Bihang (Som om Climat i Climat) när de en gong bli bevista, med antagna probabiliteter.

Jag minnes det var en gong i Stockholm jag hadde möda att öfvertyga Cousin det jag intet trodde materian äga Lif enligit sin forme, jag misstroddes för att hålla i hemlighet före, att en Stol hadde lif som Stol och en Sten som Sten, men jag minnes att jag efter ett par månader sluteligen blef förstådd, Torde hända att Cousin tror mig med Physiqven nu i Menniskjan mena endast och allenast meqvaniqven af Häftygen. men jag skall svara vidare härpå med oändeligen rena definitioner. och altför naturliga probabiliteter alldeles intet hårdragne.

Fattig H. Ex. Arcemicum ska ni nu Sublimera honom än vidare,

Det är hiskeligt menniskjan är värre än den fredliga physiqven. Hadde hans med-Camerater och hans fordna herre varit ärlige och desse nu; borde han visserligen Sublimeras, men



kittel söla intet grytan

man sir bara det Personnaila — otäck är han ock den där Så att han lär intet kunnat upväckt medlidande.



Jag är rätt Ledsen vid att bli här men jag kommer opp på några veckor sjelf åtminstone i tankarne, dock mot hösten blir jag säkert Sjuklig som vanligt och får sitta stilla som vanligt.

Detta Brefvet skulle endast blifvit en liten Interims BilletDoux

men det blef en Lång Slanga. jag har varit och är ännu litet Sjuk att jag endast orkar hvarannan dag skrifva det är Hemoroider blandade med kanskje litet intermitent feber, något blod har gått, något blod har jag pinkat, men det går öfver

Adjö den bästa af Corespondenter.

218.

Till P. N. von Gedda.

d. 7. Augusti

Tack min egen vän för min Lilla Circel Solvisare, jag visste nog att Cousin skulle hitta på knepet. Baron Makler har jag skrifvit till han gjör helt säkert anstalt om sine instrumenter nästa Post.

Min bästa Cousin tro alldrig att Cousin hvarken skrifver för ofta för långt och för mycket det är ingens bref som roar mig så mycket som Cousins, fulla med instruction och glädje då mine äro fulla med Tvifvel och med Critiqve.

Det var ett bra fynd med Pyrometer af alundjorden, men huru daltar man ihop den. Jag har inbillat mig honom mistat sitt Glatineusa och vara som sand.

Är det likmyck när man trycker degen igenom hålet om den är mer eller mindre blöt och kan utslagen bli lika i krympningarne endå, och bli Cylindrarne lika i diameter efter torkningen lik-fullt.

Det vore en galant sak om nånsin man kunde få sig en något när allmännelig Pyrometer. hvarigenom konsten att få högsta värman någon gong kunde bli bekant och hvarigen[om] man kunde märka med säkerhet om stora Eldmassor äga inom sig sjelfve större hettor än de små concentrerade med konst

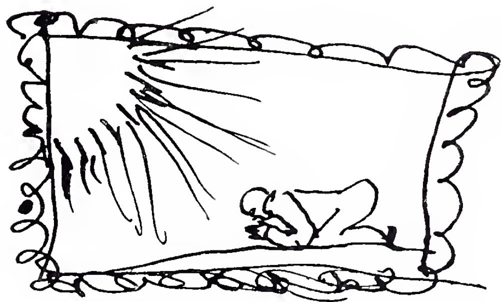
Emellan hvad Puncter delas skalan på denna Pyrometer efter redan Cousin utsatt grad talet på silfver och järn. Hvad kallas kokpuncten? Noll?

Jag har varit sjuk i några dagar och intet bra ännu. men går och pyrar med Lavor. Hvillka intet äro här i myckenhet.



ända inpå klädnings timman

Cousin lilla jag frucktar rättnu att jag intet blir nöjd snart med Spalanzani, Nog gjör han försök men månne han resonerar rätt, kan en menniskja vara så flinta i sin hjerna att han vill öfvertyga sig och andra om osanningens Saning att ett frö har Evighetens Skog inom sitt skal



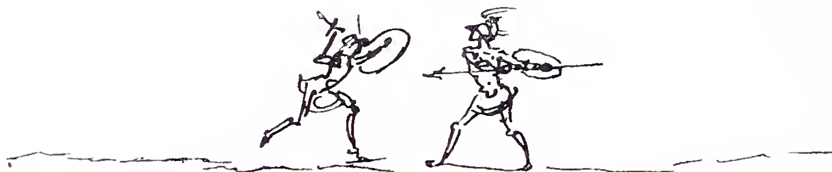
Huru du millde Gud när vill du gifva menniskjorne om intet förståndet dock tackten att se hvad som är absurt.

219.

Till P. N. von Gedda.

d. 20.

Min lilla Beskedliga Cousin tack i dag för ett kjärkommit Bref af den 14 aug. — Cousin har rätt, min expression Tings Lif dugde intet, men jag mins vi talte då, jag hadde bråttom, Skrifvande så väjer jag. Säg mig en gong när vi blifva ense (som säkerligen engon[g] skjer) om de ord jag torde skrifteligen hafva brukat stöta något, Mitt stora Opus är intet ännu färdigt, jag är beständigt Sjuk och Qvaksallfvar och Skrifver intet ofta äfven när jag skrifver skrifver jag långsamt efter som jag ärnar vara klar som kjällvatten Men det jag skrifver blir intet i Skapnad af bref till Cousin, nödvändigheten i mitt System fordrar att jag måste beskylla min corespondent för att statuera om ej uppenbarligen Själn likväl efter utseende hoss en misstankfull som i den saken jag vill låssa vara, och om det blir något sammanhängande skall det fägna mig. Jag brukar altid Utkast styl ty tålamodet att vara ymnig uti bevis är intet min lott, jag vidrör utgående och ingående vinklarne i Saken men finerar ej



Jag vill gjärna skrifva som man ritar i Chrocqvin; det är ett sätt kjännare emellan, man sir i små strecken hvad man menar i det hela. Men de okunniga de villja beskåda oändeligt väl alla Ledgångarne och ådrorne.

Jag håller för att hvad redan är uptäckt i vettenskaper, ofta ännu kommer att jemkas, men detta gjör ingenting i det hela af Philosophien, ehuru uti de närmare små, dels nyttige dels Sälsynte uppfinningarne, och väfver tillsammans nogare Linnet än det blaggarnet till Lakan man förut hadde. men alt detta rör intet det hela, man sir intet endå rätta sammanhanget, den tiden kommer man åter spolar tvinnar

och väfver om altsammans, och det hela lider intet endå, ty intet blir den stora bygnaden af en organisation obegriplig eller begripligare derföre att man trodde för några dar sedan att Järnet Pallas hittade var osmält och gediget; det är intet så djupt i vråarne man behöfver gå Om jag äter, och om jag gjör Ur, hvad bryr jag mig om kjöttets eller metallens inre speciela natur. men när jag sir Lifvet i rörelse på alla ställen både som organiserat och som brutt utgjörandes massor blott med atractioner då har jag rätt alt mer och mer luta till hvad Anaxagoras sade att lif tillhör hela världens minsta partickel. Derföre uti mitt Långa opus ingår jag intet i särskiltheterne men i Contourerne och formerne af saken

Contourerne bedraga enom aldrig när man äger öga och vana att ha besedt och tänkt, det gifs ingen Contour i hela världens Sten Gyckel som icke visar om det är skapnaden i Contouren af ett förvandlat Lif eller en tillfällighet, så är det med Contourerne af rörelserne och (om jag må bruka den Expression) det synes straxt om det är en organisations rörelse, en iritabilitet eller en Physisk och Mecanisk, lika så kan man sluta till lifsrörelserne inom matjerns partícklar, blott och ensamt derigenom att de attrahera att de förstöra och Skapa medels främande impullsioner och egna böjelser att undfly dessa främmande impullsioner. Och som jag alldrig Sitt i något Laboratorio en apart Befälhafvare i Spettsen för particklarne så blir man trugad att i vinkeln af sin retraitte Sluta fred och bekjänna ett sammanhang af Lifvens rörligheter till samfälta rörelser: och slutligen till antagande af en forme, Agregerad, Chrystallicerad eller organiserad.

Det är derföre jag vågar med en Lätt och ingen lärd Styl framföra Styckevis mine idéer, Cousin är kjännare och ur vägen röjer Sjelf de plumpar jag i min helldags drägt kan ha fått på strumpan eller manchetten, men jag är intet oklädd endå och för det.

Kanten äger hela Garderoben honom kan ingen egalera i pragt men få se om vi hålla ut bägge tillhopa, om intet våra palltor litet skurna till hofs endå icke ska Skyla bättre vår nakenhet än hans skurna i Skolforme som jag tycker kanskje orättvist endå vara litet snäfva för Guds skull.

Jag undrar hvad andra beskedlige menniskjor gjöra sig för en idée om Gud, men hvar gong de tänka dit åt, tror jag de Skita.

Men säg hvad det ska vara till? Huru anse de honom? De

måste vara Rojalister allihop som tror Gud vara en Grosmägtig kung rädd om äran som En Lort. och vara hämdgirig näppsande som en gammal kjärng straffande som en informator och litet på sin kant. Jag håller mycket af honom och det roar mig tänka på honom jag inbillar mig att det är Ordningen Sjelf, och ordningen är alldrig kunglig men väl Medborgerlig. Gud är Snarare medborgare än kung, hvarföre skall jag Skita. — — —

Cousin och jag tänka lika häri men hvad som skilljer oss värkeligen jag det vet, jag sir det ungefär, men vi komma nog öfverens med tiden

Det gifs ingen mera misstrogen än jag på jorden, jag bäfvar när jag märker Cousin Stappla litet grandet på Linei Systhem, fattig häst som är svin, och fattiga vi världens regenter som upptäcka Månar och Solar, Regera illa på Throner, Sätta ära i Sänglag, och pragt i Middagar Skola vi ej vara annat än Maror

Nej hvassärra. Nu rangeras Linei Systheme och vi bli Nästkommande nya Statsreglering satta för oss sjelfva inom Columnen. Hvad menar min bästa vän? jag bäfvar och kan intet tåla *fnask*. Courage Monsieur Anrepp —

Likmyck, det kan vara likmyck. Ha vi en apart Class så Classificerar oss nog ögon och näsa att vara bland Djuren endå

Bara jag får vara Djur så är jag nöjd,

Fisken har ett par små näsborrar han har aflånga ögon, senor och vi ha ock senor — — — Cousin har fiskkjött och jag har oxkjött vi äro endå Djur kjära Cousin.

Buffon var intet ett stort genie men han var värkeligen ett utsträkt genie, hadde beständigt orätt i sista Tummen på det Hela, alntals i detaillerne men i medelclassen af sina tankar likväl Väckande.

Rouseaux geck vägen men kjände honom intet nog för att begripas af almänheten, men af kjännare, likväl råkar man hoss honom fältet, fast intet vägen.

Voltair var alla Philosophers General Adjutant som Spridde på General Ordres i magt af sin Qvickhet och sitt Genie alt hvad de bästa Genier hade sagt men förstod intet alt hvarom han skref. Christendommens rättmätiga fall var hans Seger — och till det vill det intet mycket förstånd.

d. 21.

Det var en Charmant upptäckt med de Cosmetiska kropparne jag är så glad der åt som skulle jag vara full af Lus



Jag just Skubbar mig af Glädje, Gudskje låf vi feck höra bland lärda Saker något stort och visst.

Upptäckten med Silfret i svafvelsyra och salpetersyra var en Charmant nyttig sak, så slipper man den otäcka Luna Cornea när man vill ha rent sillfver —

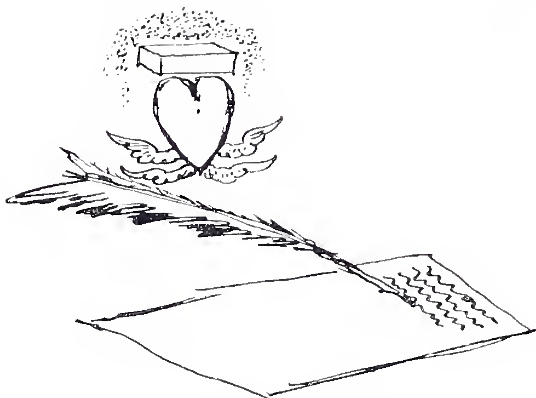
Apropos hur mår min Apotekare Törnqvist. Det var roligt härom dagen läste jag L'Esprit des Journaux om Pallas Järn en Critiqve på Engström som i V. A Tal trodde det varit smält i hytta, nu fingo vi rätt på hyttan

men för allting Glöm intet bort att säga hur det var vidare med den där Tegelsten, huru han tillvärkas och hans dyrhet, det tycks af Cousins beskrifning att det är Naturens allster ty hvar skulle man taga så mycken magnesia, med mindre ej hvart Tegel skulle kosta 50 plåtar. Jag är ganska nyfiken på att veta den saken i sitt alldra innersta. ty här på Tostarp fins Porcelains Lera.

Det är besynnerligt med våra upptäckter, Kindblad sa mig att Brändt Linne eller Skjöre bruka bönderne i sine Sår, han sjelf som Bondgåsse i ett hugg af yxa på benet har brukat Skjöre som äfven giort hela såret i hullet Ljusblått.

Var söt och Charmant och gif mig beskrifning om kålstybbens aplication och om dervid för öfrigt är några hand Grep —

Den nya Tegelsten och Kålstybbet lägg det på hjertat och pennan



d. 22.

Alt hvad Cousin skrifver om Geniet och ofta dess otillräckeliga kunskaper är juste är spiken på hufvudet



men öfverända kastar intet min definition.

Man sir att alltid Genierne som arbeta i moralen behöfva få hufvudprincipier i Physiqven, men om de ta miste då, gjör det intet stort annat än defigurera deras värk och således gjöra dem onyttige för allmänheten, liksom flåttfläckar och dam hindrar gå till Hofs, men kläderne äro nya och varma och tjänar Skräddarn till efterdömme, Deras Böcker tjäna för kjännare som gallra, Men tar en Moralist, de sanna principerne hvilka altid äro få, och förkastar Opinionerne med samma försigtighet som Benikemasken utages utan ryckning och våld så att den ej brister och lämnar sitt hufvud qvar så går det efteråt i fullt galopp, men just det tålamodet prässar svett och en grufvelig försigtighet.

Bästa vän Skrif mig mycket lärda saker till. Hur går det med Landt Cartan på Soln.

Har något nytt anländt från Calicuttas Vett: accademie.

Hur mår Villken? Cavallos Electricitet är öfversatt i Lund, jag har första Tomen, och med anmärkningar af två studenter.

Tiberii Cavallos fullständiga afhandling om Electriciteten öfversättning jämte tillägg och anmärkningar af Sjösten och Orling 1795. i Lund.

a propos, de bitar som fallit ned från de Små jordbållarne, och ännu glödgande upphämtades, hafva de af någon Chymicus blifvit examinerade, och äro de förvarade i något Cabinette? Det är roligt se att de innehållit Järn.' att de äro Kjött af vårom kjöttom och ben af vårom Benom. Men hvad äro desse Gubbar i sig sjelfvom, bitar af andra Planeter? bitar af Cometer? eller egne Herrar spatzerande ifrån Skapelse dagen som annat förnämt Skräp. Hvad Nytta gjöra de? äro de nödvändige efter de finnas? Kunna de som bitar och ej af större diametrar krama sig sjelfva till Scpherer eller blifva de intet Scpherer förän de itändas och blötna inom vår atmoscpher Skulle man intet kunna på deras gong och itändning någorlunda Dömma om hvidden af vår atmoscpher?

Jag har beskådat microskop djur. uti ett gamalt uppgjäst klister flere gonger påspädt vatten, ofta ingångit i Vineuse förgjäsning, öfvermöglat flere gonger på tid af 6. veckor hafva sluteligen genom ny föruttnelse maskar eller Microskop djur visat sig, de ha varit af största slaget jag sedt. Sjelfva af samma färg orent danade som Smörjan i hvilken de lefvat. men skapte lika med Sallat djuren dock längre emot sin bredd.



så där

Men det som förundrar mig högeligen är att endå intet se det minsta instrument hvarmed de flytta sig, beständigt ser det ut som de igenom blotta önskningar gjorde sine vägstycken. ingen rörelse på kroppen annorlunda än som Stela kroppar som vända sig som Skepp, ingen svängning på Stjert eller minsta Åhl rörelse, i Solar Microskopet

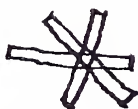
i Stockholm såg vi dem på väggen stora som 

men altid med Slät Contour och ingen så stor rörelse i kring Contouren som Exhalationer och värme matjern visar sig i Microskop Solair, månne deras ben eller senor äro finare än Eldmaterien? om de drickan-

des vatten beständigt klämde samma vatten med fors och drift ut per posteriore[m] och således ungefär af samma Lag som Raqvetter stiga, desse sig flyttade, borde det synas på något Sätt som rörelse på deras kroppar men deras hela rörelser äro altid som Båtars och träd[s]tickors rörelse



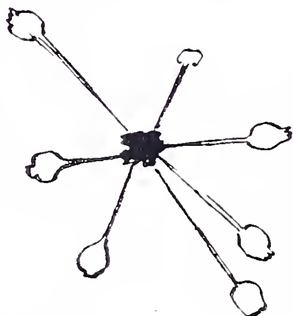
åter igen se andra så här ut.



och vända sig altid stelt men aldrigt smidigt sosom till exempel så där hvarigenom de med stjerten kunde ge ett spänstigt slag mot vattnet och behålla en slags fart igenom vattmassan som hvar gong den aftog åter kunde påskyndas med en ny *Klatche*

Några machiner såg jag som sågo så här ut

Det mellersta är en möggel bit och djuren lågo förtöjde med små strängar som fartyg för tråssar de rörde sig äfven Som Machiner pendelvis och helt sagta, men med



en otrolig hastighet sprätte opp åt möggelbiten tvifvels utan genom sine trådars indragning.

flere sorter har jag intet ärfarit

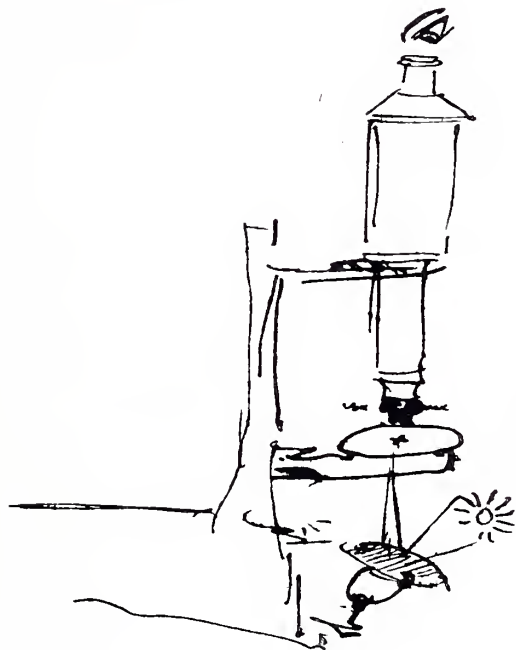
Peppar har jag nyligen satt i infysion där synas redan små lata kräk men så små att Microskopet gjer ingen reda på dem.

Salat infussion ger de qvickaste. tror jag.

Om Cousin tar vatten var uti kan vara Smålk en liten vattendroppa och förenar den med en annan liten droppa Spiritus vine så får man se ett förhärdat flygande och farande på de små smålken liksom i Peparn och vattnet, det måste vara därtill altför

qvicka Små lifsordsaker vid föreningen af något Ethereiskt med det Aqveusa.

Hvilka äro de bästa Microskoper att dermed se microskop Djur för att föröka mitt har jag satt två glas i ändan, men jag tycker det snarare förminskar



vax som fogar ihop hyllsan med det ena glaset till det andra glaset.

jag kan väl tänka att efecten lär bli ett medjum mellan det ena och andra glaset.

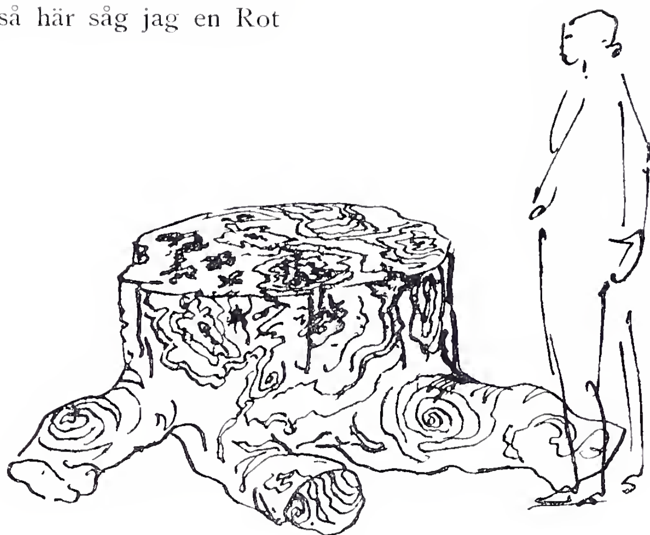
Jag är ganska mån om att begripa huru desse Microskop Diuren flytta sig det tyckes vara aldeles skildt ifrån all annan mecaniqve det är värdt att tänka på, månne intet det skjer — jag vill intet säga det förän jag hunnit höra tusendes meningar.

Jag mins ej om jag omtalt en Sandsten hvaraf Qvarnstenar gjöras hvaräst är brändkål uti: jo jag tror väl.

Uti L'Esprit des Journaux omtalas ett sätt att få Vissa stenar Böjlige.

Och att de Blad som Synas i agater äro värkeligen blad omgifne af agat massan under sin fluiditet

ungefär så här såg jag en Rot



i Neapel på Kungl. Sten Sliperiet, förstenad och var agat En vattenaktig hel klar Mjölk pärlfärg och durchsigtig som vanligt det slaget är med alla möjliga röa och vita och mörka Blommor och rosor utan att de på minsta sätt åtföljde trädets fibrer hvilka ock alldeles intet syntes, ehuru alla yxhuggen syntes och sjelfva trädets fullkomliga Contourer desse Blommor måste vara partiklarnes egna rangering liksom ett mögel sedan at vatten alltsammans inan förstenigen blivit genomdrängt

och det som besynnerligast var, var att alla figurerne omkring hvar Blomma sågo rinnande ut liksom depositioner af Charicerade Materier, hvilkets efectivitet man finnèr tydligen här ej äga rum derföre tror jag intet på att de blad som i Agat äro Synlige nödvändigt äro sanfärdige Blad.

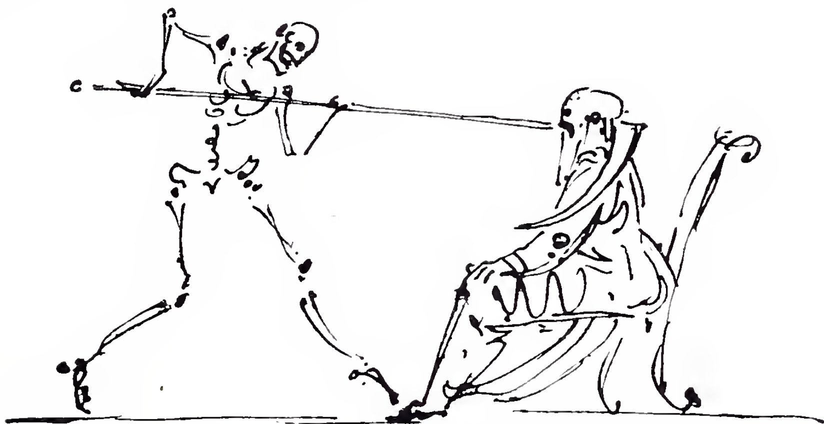
Nu har jag Rallat ett grufveligt långt Bref som fordrar att Cousin ursägtar sin Vän som älskar tusende hoppkonster och dermed Plågar andra —

Fan tog hela Landstigningen, hur går det nu med Pitten, hur går det framdeles med England och efteråt hur går det med frankriket men endå hur går det en gong för alla andrá.

I Berg skyler oss och I Högder faller öfver oss

Jag undrar om intet kålstybbe på en Politicus kunde hindra hans galenskaper

Det har varit en ful sommar i år få vi intet vackrare höst så må Döden komma när han behagar



Vill Cousin vara god om han kommer i hast ihåg och gjöra en Comparaison emellan Climatet i Muscov och Climatet i sama Latitud åt väster jag tror det är paris, hvad kjölden angår och med oss hvad värman angår.

adjö Bästa vän

220.

Till P. N. von Gedda.

d. 31. aug.

Boëtius om Kanten har jag läst desse dar, det är besynnerligt si huru förståndet sträfvat, hoss de andre hans föregongare, och han sjelf är hvad Cousin Sa hvad Lineus var nämligen ett resultat af fordnas arbeten, ja Kanten har rätt (som jag tycker) det slår in med min väg Jag har Naturens afbilld i menniskjo kroppen och i menniskjo kroppens Expression Som jag följer, och naturen för mig Skall slå in som naturn för honom. och han är intet anat än resultatet af De Gamla och nyare Philosopherne som alla hadde rätt nog men altid kifvades mellan sig om några bokstäfver sedan de voro öfverens om meningen (A) påstod att korpen var svart och B. påstod att korpen

var svart, men A. och B kifvade ifall intet korpen var svart på det eller det sättet. A ville ha korpen svart derföre — och B derföre —

Kanten är nu i en person både Plato och Aristoteles Lejbnitz och Hume och träter ej men skrifver ense med sig sjelf —

Jag sir att han intet grälar med det högsta — och det är rätt, Gud gjör han till Postulat. det är rätt. Jag är lätt sedan jag sedt andra och jag viste väl att jag hadde rätt.



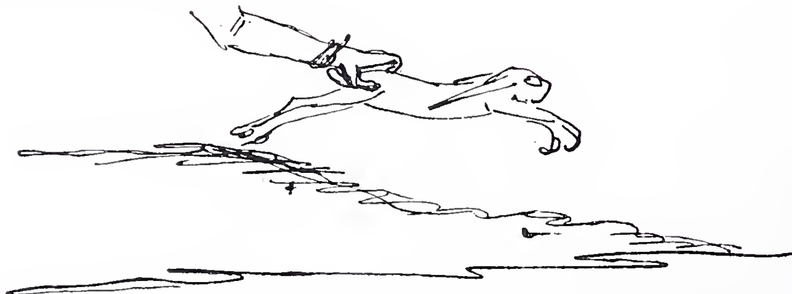


Kanten är Docktor   Jag är Artist

Hvar så god min Hedersmanna vän och Slå inga Bugter



utan hålt kosan rätt fram så kniper jag Philosophen



Om jag hadde mera magt till flit än den jag har skulle jag nog Spänna Systematice ifrån mig ty det är ett stort svalg mellan oss

1º Cousin har läst och Cousin tror

2º Jag läser och tror intet Ingen kan tvifla mer än jag ingen kan tro mer än Cousin, och det Cousin bäst kjänner Physiken den använder han intet i det fina, af tro att den vore för grof —

Nej det är intet värt att slåss Ser jag, Cousin är som Milltons Änglar i förlorade Paradiset, under hin håles Bataille, 24 pundige kulor klippte af dem men de grodde ihop på stund — Det är intet värdt att kriga directe, Skrif sitt Systeme jag skrifver mitt och Lector Moberg med Rent hufvud och ingen fördom dömmer som fältdommare Herre Gud Publiqven borde gjörat men den dansar i håf och super Bränvin på Landet.

d. 1. Sept.

Tack för Brefvet jag feck igår, det var mig rätt kjärt att Cousin kommit i bekantskap med Grefve Nills Cronstedt, där får Cousin lära kjänna en Ordentlig, Driftig och Dygdig man.

Den som hadde ett sådant Laboratorium som Cousin gifvit i Ritning det vore prägtigt och den som hadde det tillika vid sin Säng-kammare, En Sak tyckes jag Sakna där, Nemligen en Stor kakel-ungn som håller Varmt, annars vinter och höst måste man gå både i Lärdom och Lappmudd. Denna Ritning skall jag gjömma som ett Clasiqvst mönster i fall jag bygger mig ned i Skåne Det jag tror endå knapt skjer.

Jag sir att kålstybbe ingifves för maskar, jag vore Nyfiken veta hvad Qvantiteter man tar och det öfverflödiga Plogiston, vet jag intet vist hvad det är,

Jag resonerar så här, om Plogiston är en slags Essentiel Olja så bortager kålstybbe det, och som jag tror att ingen Essentiel Olja är duglig till meniskjo föda så lär kål alldrig vara skadeligt i magen vidare än som blifvande små gluggstoppare för Sugrören och hindrar magsmältning och Chylusens frånsilning, men maskar månne de äta Esentiel oljor och derföre svälta i hjäl —

Min lilla Cousin procurera mig från den Lärda Trädgården några frö som kunde för roSkulld sättas i denna Tostarps olärda Trädgård.

Adjö.

221.

Till P. N. von Gedda.

Som våra moraliska Resonomenter i allmänhet aldrig blifvit tillräckelige bevis för Tänkare af verld, det vill säga af ganska stor menniskio ärfarenhet, Kjällornes förmenta ursprung och läge, hvarutur Dygder och Laster uprinna har utforskningen därföre uphördt och Lefnaden liksom stadgat sin ordning i ett belefvadt sielfsvåld; åt Prästståndet öfverlämnades den angelägnaste delen af Statens behof och den minst förenade delen med nu varande sammanlefnaden, neml. Medborgerliga uppfostringsvärket; Men uppfostringen i detta Ståndets händer uträttades med den beqvämliga korthet, att viste man sin Christendom åtföljde Nåden, och sielfva äfventyret upptecknades ibland Principerne.

Den som först satte sig i ordning, antog altid magten öfver mängden, hvilken aldrig hämtade sin. Man småtvistade, men hufvudsaken var Njutning. Njutningslystnaden blandades med både armstyrka och träldom til sluteligen öfverflöden och Qvinnans frihet sökte tydeligare bevisa det hela moralen bestod i *Sjelfhet*, hvilken till en början förkläddes under Skenheligheten och därpå under hyfsningen.

Det vore således hög tid att skingra ett mörker som snart plågar sielfva Packet, det är hög tid städa ett ämne hvilket snart nog städas med våld.

Låtom oss intet dröja tils missbruk och Brott framvisa Naturens sanning, den förskiutes framburen af dessas händer, försökom låta Dygden af ett ändamål och behaget af en ordning bevisa med vigt Sanfärdigheten däraf att Sjelfheten är den Naturliga Lagen för hvar Enskilt, men att den sammanbinder ett Fädernesland när hon utgiör en Constitution.

Dock huru kan man bevisa sådant för missfoster hos hvilka öfvernatur och öfverdrift fådt inträde, här finnes ingen hielp än förkasta ordakrig och hemlighet, och endast och allenast utur Ordningens och Jämnvigts Läran, Naturkunnigheten och Slutkonsten, framvisa Sammanhanget af menniskjans moral, utan minsta medlidande för Skjelmar.

Till den ändan måste räknas och mätas i massa och ej inkrypa

i mörkrets små saker, hvilka Allmänhetens i sanning medfödde ärlighet föracktar. Till den ändan skolom vi ej förvillas, och icke häpna för deras Styresmän, men upricktigt ärfara öfverljudt bekjänna; Drickandes ur Glömskans Flod, förlora förflutna Scholpratet och då ifrån Stödje Puncten hvarutöfver inga tankar hinna framgå till sammansättningarne, oförfärad, Naturens väg; i Vapen af ärfarenheten, mellan slagne Härar af Präster och Prinsar.

I detta fälttåg bör Lösen bli förnuft, blott denna Lösen förutsäger oss segren, och vårt fältrop min herre *hvar punct i naturen lefver.* och vi skola segra med ära.

I detta Fälttåg böra vi utrusta oss med Lätthet ty vanliga fråssare af Ande och Materia, fri vilja och öfver Natur, skola vi upofra Lågorne. Kom det väl ihåg min Herre! att den vanliga tråssen af Ande och Materia, fri vilja och öfver natur skola vi uppofra Lågorna.

På detta sätt skulle man i forme af vår varandes Poet kunna börja ett stort Opus; men jag håller mig i Dällderne och svarar enfaldigt på min herres Bref jag hadde den äran mottaga.

Min Herre säger — Våra definitioner på Lycka och olycka äro lika litet olika i termerne det blir altid en fortsatt, ständig och förnyad njutning, som utgör Lyckan, men min herres definition beskrifver egenteligen vår kropps status då vi njuta och min definition deremot, vår natur att aldrig kunna vara lycklige utan förnyad njutning.

Jag tror mig intet gifva denna definition på Lyckan som skulle den endast bestå i Njutningar hos den bäst till njutningar sammansatte Partickel-Machin. denna Machin voro Leviatan och kunde aldrig finnas mer än en sådan i hvart Nebulosum, liksom aldrig det finnes mer än en Kung i hvart Land i anseende till omåtteliga Snålheten hos Slika Alster. Ett sådant spöke skulle förtära Solsystemer om dagen.

Min definition på Lyckan är denna at då man vet i hela verlden ingen ting hända och skje utan af atractioner och tillstöter och alt detta inom Lagen af Tillstånds-Varacktigheten så måste sidsta tillståndet under impullsionerne altid blifva det jag söker och ingen ting annat sielfvilligt i ett lif än bibehållandet af sidsta tillståndet* hvilket är det samma som en hvila.

* Sidsta tillståndet. Här menas ej med tillstånd annat än det beslutade eller afgiorde tillståndet, som är det samma som det bibehålliga eller det som till varelsens bibehåll

En hvila ifrån förra mödan af sidsta anstöten. hvilket äfven kan anses som en frid. Det är således hvilorne som utgiöra Lyckorne, nemligen hvilorne för impullsionerne. Den största Lyckan är Döden och äfven är hon största hvilan, samt Lifstids Lyckorne äro de korta hvilorne som fylla mellanrummen af våra impullsioner, och som följja så tätt på hvar andra ifrån rörelse till stillhet, och ifrån stillhet till rörelse at ingen därpå giordt anmärkning som vore det hvilor i sina egenteliga naturer. Impullsion giör i sig sielf menniskian ingen möda, men väl en häpnad: men när fristaden stod till hands lättades sinnet af denna sin beredda hvila. När impullsion slog, så kom jag i ett beråd till motvärn, när tillgången till friden öpnades så kom jag i en behaglig flygt, när jag anlände, så kom jag i hvilans armar och tillstånd, men om ingen fristad öpnades, då bli impullsionerna besvär och mödor. om i hvilans tillstånd sedermera aldrig impullsioner slogo, så skiftades naturligtvis aldrig våra tillstånd och bevisas därigenom att hvilorna relativa till impullsionerna äro de enda Casus som äro varacktige i Sine Naturer och således hufvudsaker, således Lyckor.

När Menniskjan lefver hyggeligt och ordenteligt så löpa impullsioner och hvilor som sagta floder utan brytningar, men om olyckor det är stora oförsedde tillstöter komma eller om hon är så svag af Njutnings nötning at hon svigtar vid de naturliga anstöter så räcka hvarken nerver eller tidepuncter till att återställa henne i någon annan hvila än den man igenfinner i den stora hvilan eller i det allmänna hvilorummet döden.

De impullsionerna som oroa oss eller snarare lyfta oss ur ett ägande tillstånd eller ur de varande hvilor, kallar man behofven.

Således är det behofven som sätta menniskjan utur inactionerne i rörelserne och som upväcka lusten at frälsa sig vid impullsionernes slag att fylla ett behof är att fördrifven af fienden, söka beskydd hos en vän.

Menniskjan lefver. hon fick ett lif och en varelse det var hvilan efter första impullsionerne, hon vill dvälljas däri, det är hon vill enligit Varacktighets-TillståndsLagen (vis Inertiæ) bibehålla sidsta tillståndet, Lifvet: Lycklig i att blott Lefva, men hon är för snart en tillstöt, hon

utgiör ett tillstånd. Således ej .de förstörande tillstånd, som då när impullsionerne tyrannisera utan tillfredsställelser. Ett Tillstånd i Vådelden eller Sjönöden — dett är en rörelse och intet ett tillstånd, det är en öfvergång ifrån ett tillstånd till ett annat. Lifsbärgning eller död o. s. v.

kiänner snart en brist i söttman af sin frid, Luftarterne emottogo hennes utdunstning, hungren förblir en impullsion, och födan ett behof. ätandes begär hon återigen aldrig ett annat tillstånd, men i det samma jämnvigten återkommer slår vigtskålen öfver och en ny brist inställer sig inom jämvigten på andra sidan om förra tillståndet, hon nödgas häpen och flat och mätt, begära ett rum och somnar men snart oroad af de Lifsdelar hennes tyngd tröttnat och af de sielfve organer hon hvilat, flyr hon i famnen på rörelsen att i sielfva rörelsen söka en hvila. Men när hennes organer vidare blifvit utvicklade och hon träder ur barndommen, då får hon nya impullsioner af Statslagar och Opinioner altid illa giorde och illa fattade samt därjemte af ett i naturen helt okjänt besvär nemligen omsorgen för framtiden, härigenom uppkommer tillgiorda behof lagde till de naturlige, och åstadkommer antingen en sådan svaghet eller en sådan brådförsel att både med förtjenst och orätt sökes sanna och falska behofvens fyllnad och beklädanden af de i folckhopen tillåtna slöjor, nemligen fåfängorne af magt, ära, skatter eller protection.

Alt vittnar om impullsioner som drabba, och om tillfredställelser som hvila i vislig eller ovislig ordning. Men ingen ting i verlden löper sielfmant till möda: och besvär om intet tvungit af ett annat besvär.

Alt hvad som heter Behof är en Tillstånds-Brist. Alt sådan brist sträfvar Djur och Lif att ärsätta. ingenting sättes i rörelse utan af en dylik impullsion, Djuret och Lifvet gå ej ifrån hvilan utan af anstöten, en sådan anstöt är en rubbning ur jämvigten straxt en oro den man alldrig som klok ger sig sielf, och behofvet blir ett tvång hvarpå fylnaden blir hvilan och hvilan blir en lycka.

Således är hvilan Lifs Lyckan* och detta är min Definition och min Definition på en Lycklig lefnad är den at hvilorne må komma afpassade efter sidsta impullsionernes arter så väl relativt till Sakerne

* Lifs Lyckan. Hvilan i Lifvet eller att ett Lif kan hvila är emot vanliga begreppet, man anser Lifvets substance och innehåll att vara sielfva rörelsen, och det är orätt, här finnes två rörelser 1º rörelsen relativt till andra eller rörelsen i utvärtes måtto 2º rörelsen inom sig sjelf, som är intet annat än Lifvets medvettenhet af sig sjelf, och det är i det rättaste Lifs Lyckan, min egen Samvettenhet eller min egen medvettenhet, men som i allmänna rörelsen denna njutning af medvettenhet ej kan existera under impullsionernes distrahering men återkommer i hvilorne så har jag rätt på alla sätt af mina bevis —

som till tidernes utsträckningar och detta enligit organernes bättre eller mindre goda sammanfogningar och innehåll —

När min Herre nämner Förnyad Njutning så fordrades at hafva sagt hvad njutning. Men vi skolom först tillskapa en Definition på en Njutning.

När ifrån impullsionen varelsen går öfver till hvilan eller när behofvet fylles så sker en rörelse af en dallring, som när en vidrör en sträng, denna rörelse är Njutningens behag, men är intet annat än ett accessorium till Saken, och är hvarken Lycka eller olycka utan varanden sammanlagt till tillfället och saken (ensammen blott en kittling) Njutningen är därföre intet annat än det mechaniska af giöromålet, men hufvudefecten däraf är afskuddningen af impullsionens hårda slag och tillkomsten till hvilan; och dess bihangs efect eller dess accessorium det är blott behaget och kitlingen.

Således menar min Herre förnyad kittling med förnyad Njutning, min Herre menar bihanget och icke saken, och då har min Herre orätt. Inom den Classen nemligen i Classen af Bihang är man förförd det är för bihangens skuld man bevistar Hof, Källare och Horhus. Lyckan som åfvanföre bevistes vara af en afpassad hvilas natur bör äga sin ordsak i det hela och en sammanstämmighet med det föregående och förskjuter altid ovilligt tillstånd och oredig brytning och således följandes Bihangen åt, händer i början som det altid händer ledsnad, därpå vana, därpå försämring och därpå olyckor.

Uti vår organisation bör sammanstämning existera mellan Nervernes Natur och de Musculaira delarnes natur* det vill säga förstånd och kjött skola förenas, och när hufvudsakerne dem emellan aflöpa under rörelserne i ordning med naturliga behof, och deras naturliga fyllnader så löpa njutnings behagen äfven i sin Naturliga ordning och utgiöra saltet på Lifstids Lyckorne. Alla andra Njutningar blott af Salter äro intet härflytande af sanna behof och intet sammanstämmige inom hvarandra med sig sielfve utan sargande. de äro antingen musculaire sielfretelser utan förnuftets godkännande eller en slags Slag (apoplexie) en häfvande glädjedvala i hjernan hos en högfärdig författare eller hos en Exelence.

Om min Herre menar den njutning jag menar nemligen som hufvudsak, njutningar af hvilan då äro vi ense, men tillåt mig fråga

* Natur. Vårt kjött har en af Haller bevist sielfretlighet.

månne intet ännu Termen med ett uppfyldt sant behof icke är fullständigare än min Herres Terme Njutning, i min Terme införlifvar jag ordsak och efect.*

Minnet och hopp äro tvenne bihang till hufvudsaken af hvila och impullsion. där fins en tid emellan anstöten och efecten.** den uppfylles af en genom hastigheten giord ofattelig kiänsla som förlängd utgiör hoppet när intet ännu fristaden under impullsion sig framvisar men intet förnekas, och minnet är en aftagande vibration efter rörelsen ur impullsionen till fristaden — häraf finner man att icke dessa saker kunna anses som status af Lyckan efter de ej äro hufvudsaker. föröfrigit uteslutas de af sine bihangs motsattser, minnet af saknaden och hoppet af misströstan, minet af glömskor att hoppen af fyllnader.

Minnet och hogkomsten värka således icke Väsenteligen eller upväcka inga värkligheter, men blott som bihang till ogiorda saker, de gifva känslor utan giltige ordsaker, och kunna intet äga namn af upphof till Lycka, för andre än för de förvirrade som med imagination ljuga fyllnader och skapa sig värkligheter af osammanstöpte bihang — af bihang till saker, som intet gifvas till.

Sådane folckslag hafva invefvat sig uti en oändelig hop outredda känslor och nödgas vidtaga nöjet af sielfva oordningens låghet, det är af en sargande Kittling af sin egen förstörelse, Mer af vibrationerne under upplösningens och förruttnelsens fermentation.

Och sådane äro vi i våra förskiämda folckslag förstörde och förvillade innom falska begrepp åstadkomne af falska minnen, falska häfder, och af falska minnesmärken*** det tillskapar imaginationen och föreställningen som varandes rätta, aldrig ändå inpassa på stället, och varandes orätta åstadkommes äfven olyckor. En sanning utförd där den intet passar, och en osanning äro lika: och leder till Classen af Infamina eller galenskaper. Vi äro med vårt tidehvarf i denna

* När auctor till Konsternes Philosophie frågar pag. 68. hvad sätter rörelse i det lefvande tinget Menniskian? och han svarar *hennes behof* så har han sagt i ett ord ordsak och efect och sagt en stor sanning.

** i mecaniken ej antagen som en sak där obehöfligt men i värket en sanning, ty motsatsen är orimlig — ärhindrades sig orter i Rymder och successioner i Tiden.

*** det fins ingenting som intet ljuger af alt detta man smickrar sig sielf i minnet och länge ljugande har man försannat hos sig sielf sin osanning. Häfderne ljuga af Skyldighet. Grafvårdarne ljuga.

Classen. Vi äro i den Staten där Kink och Svaghet söker tillfredsställelser igenom olämpligheter, igenom hogkomsten och falsk tillämpning och icke igenom eftertankan på det närvarande som bortfört i oreda, lämnar ingen tid tillräckelig at utveckla. Vi nödgas likna Tigern som lefver och skyndar sig öfver Dygnet vi slita trasorne af våra behofver och grundlägga ingen sedolära, den svaga Physiqven värkar svaghet i tankarne, och bandlyser ståndacktigheten, alla Dygdernas Grundvahl och vi ha blifvit under vår varande qvickhet ett uppdagat oförståndigt, grälsamt högfärdigt, snålt och otåligt folck fjättrade af Tyranner och Smickrade med Piqveniquer.

Uti en sådan Casus där äro minnets flågeldar Lycklige då de brinna på löpande massor af förstörda krafter, där äro Ap och Spe löjen införde. i stället för naturlig smak, där finner man at svagheten högfärd utsmyckad i hyfsning blifvit i värket ett sant behof, och under skeppsbrottet af denna gemena natur är sjelfva nedrigheten en tillstädjelse.

En status af Lycka består af aldrig i annat än i något närvarande, och som miñet icke är känslan af ett närvarande, så utesluter det sig sielf ifrån Lycksalighets-giörning hos andra än dem som utan värkligheten nödgas mottaga vad de kunna få, lik dem som kringvandra kjöken för att upphämta Skjöljvattnet.

En sanfärdig tillfredsställelse finnes ej utan ett sanfärdigt behof det kriget, om jag så får lof at säga, man förer med sine impullsioner för at ärnå kloka fredsvilkor bör föras ordentligt så at man ej slöser sine vapen på lösa Ströfvare lyckor och äger dem utnötte när rätta drabbningen skall skie. Man lefver intet väl för än organerne äga sin kraft i behåll utöfver dem de använt at ärnjuta. Naturen har i värket så danat en organisation att blott inväntandes naturliga impullsionerne härda altid organerne ut sin varelses-tid, och uthärda hvar sin impullsions värkan, utan at därigenom förstöras eller försvagas, men om man låter omfatta sig af hela verldens retelser, om man samlar dem från alla 4. verldenes delar så härdar ingen ting ut; den lyckligheten at dö existerar en gång intet, hvilor fly och Härar af anstöter samla sig och vårt fasliga Pack tillskapas.

Svagheten är intet absolut en förminskning af styrka det är en Lifsoordning man har så ofta ljugit för sine organer, och gifvit dem beständigt så falska tillfredsställelser, at de kommit en osäker status,

och liksom skugga vid alt, antingen istadige, misstro de förståndet, eller vålldrännande misstro de återigen förnuftet, stanna de så bäfva de, redan i ungdommen framvisa de ålderdoms krämpor, och föråldrade hafva de intet ännu utlefvat sin ungdom; deraf ingen rätt stämpell af någon ting. man mins osanningar och förlorar sanningarne, bloden blir skämd, efterdömen vränga, lefnads söttman dör, och ingen annan lefver af Känslorne än tröttheten och hämden.

Jag utsätter måtta och naturens ensamma drift till stadighet* att vara behofvet och dess fyllnad Lyckan.

Min Herre uppmanar Äran och imagination bägge minnets Döttrar tillsammans med dess ättlingar öfverspänning och utnötning att vara den sanna Lyckan. Jag släcker Eldsvådan. Min Herre itänder Kasen. Jag underhåller styrkan och lefver Lifstiden. Min Herre söker packa tillsammans en 120 års Lifstid på en 15 åra tidepunct. Jag matar och skattar Esopi höna och min Herre slagtar Kräket —

Sedan jag bevist att alla Menniskans gärningar komma af Behof och sedan jag bevist at minnet intet är en Status i Känsel till lycka, återstår at försvara min sats att alla våra lyckor ankomma på våra organer —

Jag har aldrig sagt at materien sådan den ansågs af Påfven på 1400de talet at vara utgiorde vår varelse, jag blir ingen materialist ty jag tror ingen materia.

Materien är intet annat än de massor vi se och hantera, hvilka äro i vissa ordningar af lefvande partiklar sjelf sammanlöpte och ofta derpå af tillfällen sammanförde Lifsandar tillsammans i massor, för att förenade kunna motstå Solens och andra massors öfverlägsna atractioner —

Ingen af ytterste bestånds-delarne äro döde. En massa låter flytta sig men intet en Partickel, det är massorne som äga liknöjdheten och viss Inertiæ, vi kalla dödhet, men intet lifvet vi lefvande äga viss Inertiæ som Organiska massor och äro altid Lycklige eller olycklige som organisationer eller som lefvande massor, men agregationer eller styckade Organisationer som massor äga hvarken lycka eller olycka af samma viss inertiæ; deras particlar hvilande på hvaran och däraf

* stadighet. Vis inertiæ att behålla sista tillståndet som varaktigt. eller ock med våld kjörd ur stället af en impullsjon komma undan i ro till ett nytt tillstånd som då naturligtvis blir det sista varande tillstånd tills en annan impullsion infaller

ägandes en lycka som particlar bry sig ej hvaräst de relatift till andra varelser äro ansedde i sin gyttring som massor; men väl som particlar* Min Herre må ursägta mig om jag beler Prästen som predikar om döda ting. Väl må han säga att en Figur en form en skapnad är stundom ett dödt ting som form och figur. En Menniska ett Djur en ört äro ofta i sin grund Söndergongne och då nemde för döde. men en beståndsdel är aldrig död, äntligen är det en samling af lefvande krafter eller sielf ett lif, en kraft, ett evigt lif, ett alsmägtigt lif eller en Lifunge, hvad man vill kalla det men ingen ting dödt och ingen ting svagt.

Ett organiskt lif lefver som en till organiska lifsrörelser sammansatt machine en agregation är hvarken död eller lefvande man kan mörda en organisation efter han är till organisk lifs skapnad sammansatt det vill säga man söndrar ett qvarnvärk, men man kan intet mörda en Partickel.

Particlar äro eviga lif som sammansätta de förgängelige, de äro evige beståndsdehlar som sammansätta sig sielfva att blifva fredade ifrån något öfverlägsit, på ett sådant sätt att de kunna sielfva bibehålla sin status af ordning i en viss tid till sin fristad.

Hvad föröfrigt ett visst Lif är till sitt innehåll**, huru många slag sådane finnes äro frågor som ligga skilde ifrån våra behof och våra kundskaper, denna bane lämna vi till mitafysin och Scholorne för sine söner at bevandra, åt dem nemligen som aldrig samlat tankar till nyttige Skaplynnen åt folcket, endast upstädat hemliga Lögner till ett beskärm för en stor klar osanning, Tyrannen till kraft. Kan min Herre något ärfara med annat än med sine Organer eller med det de Lärde kalla Physik med sin Kropp eller med det Prästerna kalla för Kjöttet, och gamla Adam; och med vad Bönderna kalla för fem sinnen. Kan min Herre uträtta något utan med Kjöttmusklernes sielfretelse (iritabilitet) uppäggade af Närvsaftens åtkomst, kunde min Herre directe med förståndet röra sig. Kunde en Skjepps Capitain utan under Officerarne och Båtsmän styra och handtera segel på en tre mastare, kan min Herre tänka utan hjerna, kom i hog att en tanka i en organisation är blott en ordning af kjänslor, är blott en ordning

* Silfver Partickel massan doppad i Skedvattens partickel massan hvilar intet mera som Particklar, de vidkännas impullsioner komma i Lifsrörelser uppsöka en ny hvila och undfå den.

** Evigt Lif eller Partickel Lif.

i hvilken Lifskänslorne eller Particklarne upstädat sig och att detta länder till bevis att organer behöfvas för att utgiöra tankar, medan lifskrafterne eller de evige Lifven äro blott enkle och lefvande Elementer som särskilte äro stälte utur relationer, men i egne eftersökte ordningar ingå i relationer och utgiöra sammanhang* Tankarne äro Lifskänslor stälte af en organisations skapnad i en ordning åt sammanhang liksom samma particklars rymder med det samma utgiöra en form en Skapnad: utan hierna tänkte intet min herre.

Om hiertat slår och magen smälter, utan min Herres åtgierd, bud och befallning, hvarföre går icke då hans fötter och Kjäftar äfven min Herre ovettande af sig sielfve. Min Herre torde svara att alla värktyg som värka på tingen utanför min Lekamen, stå under själens befallning, maten innan den är svälgd är utanföre, vägen på hvilken min fot går är utanför foten o. s. v. men efter Kroppen altid är ansedd utan Lif, så kan den intet röra sig utan nödgas ha sin Styresman som en yxa har sin Bonde, hvad är det då som befaller de öfriga dehlarne at fullgiöra sina skyldigheter, månne min Herre äger flere själar, Magens Själ, Ögonringens Själ, Musclernes själ, utom sielfva Skrälle Själen.

Men huru värkar Själar på kroppar. nemligen på dem med hvilka de ej äga Slägtskap. Saken vore löjlig. En lefvande siäl beklädt af ett dödt Skråf, hvilket hon släpar beständigt för att dermed röra andre döda ting. Kan en siäl röra döda ting, kroppen hvarföre rör han dem då intet directe — med ett ord min Herre tankan och upfinningen är evig åt förståndet, först funnen af olärda Barbarer och sedan underhållen af ett Skrå Tyranner, ty det är altid likmyck huru en Tyran ljuger bara han ljuger. Läran om Själen var angelägen hos fuskare som giorde lagar; det intet deras förutsigt kunde afböja tvinnades till snärt åt en piska att ännu värka i afgrunden efter lifvet, på en obeklädd Själ. Bofvarne och Lathundarne skulle något ha at fördömma till Punct åt sin Omening.

* Det bör intet förefalla besynnerligt att föreställa sig desse Particklar som olika eller lika, hvilket i sig sielf kan vara lika mycket, om jag säger de äro olika eller varande skicklige till alt äro sins emellan lika men stälte i olika ordningar, komma i olika relationer och värka efter sine relationer, således af lika innehåll värka ändå olika, man ser sådane Exempel dageligen i Politiks Stolar, där blott af fel man intet är hvarandra lika, men ändå i naturens uppsåt ämnade lika.

Bävande knäböjer vi ännu för opinioner och af oss alla är en Lärd den löjligaste —

Organisationerne värkställa enligit sine inre och yttre fullkomligheter mer eller mindre fullkomlige tankar och mer eller mindre fullkomlige giärningar samt efter mer eller mindre fullkomligt kände anstöter ankomne i mer eller mindre fullkomnade ordningar — och därjemte alt som organisationerne äro till sine figurer i mer eller mindre fullkomlige motsvarande mått i mer eller mindre fullkomligt stälte hopfogningar och i mer eller mindre fullkomligt motsvarande Saft-lynnen.* Till mer eller mindre fullkomliga sielfretelser, fastheter — spänstigheter, tyngder och inskränkningar och utvidgningar sammansatte. hvilket härrörer altid ifrån mer eller mindre fullkomliga luftstreck på jorden och på uppfostringarne i Stater.**

Således ju bättre organisatiou ju större lycka och ju bättre uppfostrad ju bättre förtjenst. man kan ofta med förtjenst egalera inom sämre natur en fullkomlig menniskja, utan uppfostran och förtjenst, när det händer sig inom gränzorne — af en Stat.

Om i stället för med uppfostran man fyller naturliga bristerne med högmodet, är man på samma sätt bedragen som Politici när de påstå at upföra Skapelse värk af fallska tillflyckter, af hvilka felsteg deras Kungar eller deras Kungars Söner eller deras Kungars barnabarn någon sluteligen mister sitt Krönta och bedragna hufvud.

Lika så skier om man i föracht för Physiken vill söka med högmodet af någon ting man intet tror vara Physiskt, bryta öfver alla ögonskenliga Lagar och beständigt förkråssa öfver hvaran sine inre Lagar med smicker och afguda Dyrkan, man blir bedragen som en ursinnig och dör som en förrädare.

Slutsatsen blir då den at innom mig gifs ingenting annat bidragande till lyckan än organisationen varandes i naturens tillstånd, och detta jämte tilläggelse af uppfostran i en Stat at bli lyklig som medborgare varandes i medborgerligt tillstånd

Min Herre säger mig vara mera Mera Physicus och sig Mera Metafysicus

* Saftlynnen — fluida.

** uppfostringar i Stater böra stå i enighet med sielfva Staternes Luftstreck, man nödgas äga sine seder efter sin lefnads art, och lefnadsarten blir altid efter Luftstrecket utom på Dårhuset —

Metafysicus söker reda ut alla Primitiva ämnen och när den intet det kan sammanslungar den gemena saker — Dess lärare famla med Hercules Bondnäfve i svärmar af microskop Djur och framvisa oss möggel i stället för Lif våra instrumenter i tankekraften kan aldrig skåda utan genom ärfarenhetens speglar man vet för litet om hvad som skier i Nebulosi för at kjänna hela naturen och känslan är dessutom däraf så fin i det yttersta, att den ej genombårar vår okjänslade första hud på känslonerven. Där hvaräst ämnena redan sammanknyta sig så stora at de bli 'oss känsliga, där finna vi sammanstämningar nog många at för vår nytta giöra slutsatser och utforskningar och där böra vi börja arbeta med vår urskillning och intet längre upp.

När man afskuddar sig trånaden at beskrifva Substancen af ett lif, sedan vi se all ting i sitt innehåll lefver.

När man afskuddar sig at vilja begripa hela Skapelsens ändamål, änskiönt vi finna sakens ändamål innom hvarandra fördelta ämnen.

När man afskuddar sig högfärden at bevisa Gud. — och den ursinnigheten at beskrifva honom som i en Lysnings Sedel man beskrifver en Rymmare

Så kan man sedermera vara ståndacktig och med slutkonstens ej konstiga regel säga i belopp det och det vara orimligt och hinderligt för det allmänna bästa. Kommandes ihog att det allmännas nytta är altid Prober-stenen för det sanna i Naturen. och då kan man altid höja en flik på den Slöjan inom vars stora hvidd redan den stora saken är yppad att Påfven och Lama* hafva fjättrat menniskjoslägtet och at Niuton och Haller hafva vördat spillrorne. Niuton och Haller hafva med öpnade ögon men i blodets svaghet vördat menniskjoslägtets nervers inveckling och tillyckta ögon. O! ! ! förflugne ändamål af Naturkunnigheten, giord till Menniskjans nytta Min Herre! men handhafd kanskje till ett fördärf när så stora efterdömen innom dess utarbetare ha utpekat så illa ett ännu högre sammanhang inom deras kretsar.

När man emedlertid ser så stora Contradictioner existera under Slöjan som betäcker rörelsen, så kan man efter upofrandet af metaphysiken med urskillningen lämpad på ärfarenheten, påstå att i kraft af de Grunder man kallat Jordiska Lagar så kunde folckslag giöras sälle, med ordning: men aldrig med de mörka och okjända grunderne

* Lama. Stora Präster i Tartariet.

hvarken innom Arons fräcka Samlingar eller innom Svaghetens ofta Lärde, altid bäfvande och egennyttige tvifvelsmål, hvilka altid sömnlöst arbeta på att bibehålla den okunnoge verldens begge stora Refben —

Lettjan och Herraväldet —

Jag tror at om min Herre en gång ur sin famn utjagar de lärdas vördade hinder, hvilka ännu där torde dväljas och lefva, så blir min Herre långt snabbare i sin flyckt än jag kan räkna mig vara i min framkrypande och sagta styrda rörelse, men så länge intet min Herre det giör Rider jag inom kanterne af min Bana Segrande och Ridande —

Det är intet nog min Herre att förneka sig vara af Israels Slägte — det syns på Skägget

Det är inte nog förneka sig vara en Tysk det hörs på målet —

Låt oss sätta armbåge emot armbåge och svänga i bredd, skall jag strax utlåta mig om min Herre i vetenskaper långt mägtigare slagskjämpe än jag, ändå är Soldat —

En stor strid är för handen man vill fria sig för vanära och helfvetet, man vill i lifstiden tjuta med vargarne och intet efter döden. Löjligt ingendera finnes i Naturläran och tröttsamt att altid ändamålet förloras.

Vettenskapernes ändamål är menniskoslägtets förbättring. men i vår tid då ännu häpnaden hindrat vetenskaperne detta sitt yrke, hafva dess Lärare sökandes en fristad, smickrat egna folckslags nycker, och med otrolig styrka af Geniet befrämjat Statens lysande afvägs behofver, och icke anträdt ett enda steg, att icke veklighet och öfverflöd befrämjades. Vetenskaperne hafva således tillskapat folcket oskickeliga at lära vetenskapen om Staters sammanhållande de hafva giort nu varande Staters Lagstiftning och stadgande. de ha med ett ord sagt varit onyttige och alt detta af vördnad för egne och andras svagheter med Nevton och Haller till stora efterdömmen och med Löhners bibehållande i fickan.

Vettenskaperne vågade aldrig ett rent arbete Moralen till understöd, alt blef för tidernes skuld ett handtvärk, men lekandes så med naturens strålar hafva de kastat färgorne i allmänhetens ögon —

När till en viss grad vettenskaperne höjes förrådes Statens osanningar, den tryckte instinctions kraften vaknar då Lågande, Lifskraften sir och igenkänner sig och bäfningen värkställes; verlden förnyas, men olärd —

Hvad fara besticker sig uti at säga, Lyckan igenfins i ordningen att organisationerne äro Physik, at folket skall lefva efter sitt Climat at lefnadssättet är följder af Physik, at Moral är partickel lifvet: och particlarnes ordning Mecaniqven; at de tillsamma afgöra den enda lyckan som fins nemligen den Physiska och mecaniska Lyckan, att samlade i samfund bör ålder och ärfarenhet råda, at qvinnan skapad at förvara, skjöta, vidmagthålla och giömma; bör sitta innom hus, at karlar skapad att skapa och förvärfva, bör hållas i öfning och ärfarenhet, i rörelse och ifrån beqvämligheter, altid i ett vakande tillstånd, tillsammans med hvaran och styrandes med samråd sig sielfva: ty alt detta kan bevisas som en krops Lag i fall ingen lärd bäfvade, men den lärda bäfvar för opinionerne, för Kungen Qvinnan, Skräddaren och Skiepparen, hans mage begär vinet, hans dårskap modet, hans plumphet höfligheten, och hans svaghet Protection —

Alt detta är kraften han sielf intet vet, han skyller vid sitt arbetsbord på brist af bevis, han vågar intet gissningar, men låtom oss inte invänta det ögnablicket at bli utlärda med det vi veta kunna vi till ryggalägga stora afstånd, men här fordras att hålla i hop och ej skiljas. för Lärd är man altid för lat, då är man ormen som biter stjerten, och ser alt vara en Cirkel af liknöjdheter.

En uppstigande Spänd luft från afgrunden har lärt oss sätta värde [på] vettenskaper då de intet förbättra vårt tillstånd, det hade varit för deras idkare anständigt at med den så kallade Materien i deras ena hand och med papper under deras penna låta alla organisationer utropa, *Nu mera behöfva vi inga Själar.*

Då hadde Lagstiftaren vaknat, ur sin långa dvala och Prästerne hadde återburit sin ägendom som obruklig, folcket hade samfält lärt at tarfliga och fredliga seder i en Stat äga ensamt magten som stillar villsamma begär att hällsan utgörandes enda medlet till lyckan bör bibehållas genom en vaksam men ej dårad lysnad, att organ styrkan är grunden till Snillets mandom och tycke och att rättvisan och säkerheten utgiöra den trygghet alla organisationer fordra ofta att hafva utstått öfverenskommelsernes möda och efter att hafva befordrat sitt ordningsfulla bistånd.

Men nu hafva de lärde stridige inom sig altid kifvat och aldrig sammanhållit: altid stridige af fåfänga och ära men mer i bäfvan fattat beslutet at bekriga dem som genom deras uppsvämningar våga tillämp-

ning utan iackttagande af Vettenskaps-anständigheten — Ömmande sielfve för utveckling innom gamla organisationer af sine i Barndomen af opinioner tillvecklade organer och således skrämde till en god del för Djefvulen. hafva de ändå med brytningsglaset ur naturens klyfter oacktsamt ljungat dess strålar till Jättarnas åsyn liksom då emot solen men af våda vänder en blankyta mot fiknas ögon, giort Prästernes fall utan Lagstiftares uppkomst.*

När de lärda berömde vårt tidevarf då Ludvig XIV och XV$^{\underline{de}}$ regerade syntes nogsamt att Lärdomen afsjöng sitt egna beröm. Bokvett och styl vore gifne i denna egna Kärlekens händer och Lofven af dem berömde ljudade sielfve öfveralt att under våra vällden uppstiga konster och vettenskaper, verlden stigen i sin höjd. men ingen frågade domstolarne huru rättvisan gick, ingen frågade krigets och Stats Lagarne om intet möjelighet en gång blir för ohyfsade att segra öfver de hyfsade ingen frågade Bonden om beskrifningen på Välståndet och ingen frågade folcket hvad en Medborgare är, men den lärda skrifvande, skref utan återvändo Tidehvarfvets lof där intet mera Präster uppbrände de Lärda

Jag vill fråga min herre månne uti detta bestack sig någon lycksalighet för allmänheten och så snart intet allmänheten är lycklig så finnes ingen sanfärdig lycka för den enskilta intet en gång den lärda var lycklig efter han intet giorde allmänheten någon tjenst, hans lycka var ett halfgiordt arbete ehuru kanskje sönderraspat af accademie kittlingar.

Vällusten hos de lärde var at få upstäda ett register på Stjernorne under folckhoparnes fall och emedan vettenskaperne förhöjdes förföllo sederne. Välståndet hos hvar enskilt bestod uti osammansydde enskilte Trefnad där hvar och en i sin beqvämlighet kunde få beundra sig sielf. Den lärda beundrade sitt värk och sin audace men tog aldrig nöjet i Staten, uppodlingen i Europa bestod i handtverkerier, i Krutet och Sjöalmnackan, samt i hyfsningen af missfostren liksom då vid begrafningar man har Confect och Lagar håret på de Döda, alla njöto och några skrefvo, men jordens arbeten voro hopsamlade med det stoftet alla trampade —

* man kan ej medgifva att fransoserne ännu äro Lagstiftare de famla i Ruiner och bygga ännu Spiälvärck liksom under förstöringen af Lissabon man upreste Skjul af finska Bräder utan att därigenom uppbygga staden.

Naturkunnighetens Barn voro sysselsatte at förskjämma Sitt Tidehvarf med oskyldige, men med utlärde händer, härtill frambar upptäcktarne sine Offer och medan alt som förekom af onyttor smickrades med precisioner och förbättringar till ett värre, så begabbades de få lärda som tordes lyfta sig ur hantverket för att skingra präster och fördommar. De lärda hade bordt räcka Politici en hjelpsam hand åt dem som hanterade den ihopsamlade stora delen af Naturkunnigheten, nemligen Moralen i sin allmännaste utöfning och dem bevist innehållet af organisations Lagarne och att de böra skiötas med samma vårdnad som Åker och Trägårds Lagarne, att som Örterne skjötas böra de skjöta sig och andra i den Politiska Drifbänk de medels en Stat ärnade tillskapa och därjemte uttyda för dessa Lagarnes och Folkets män att i Trägårdar finnes inga andar inga Biblar och ingen Svedenborg, samt at däraf löper allting utan vidskepelse blott efter Physiska Lagar, Föda och Frid, under tilltämjande och Ans —

De lärda se detta men tiga, Packets rörelse bevisar alla mägtigas Skymf, och magtens egen rörelse är ännu hvad den altid varit aldrig at städa men att slå och bäfva. Hvarföre frågar intet Regenten Lärdommen och om han frågade hvad svarade Lärdommen? Svaret är intet svårt.

Naturen är intet svår att följa hon leder sielf om hon är fri, men fjättrad inom ett samhälle, vårt nödvändiga onda, är hon intet endå utan röst.

När Samfunds Lagen tillbaka ryggar naturen, må lämnas henne råderum att bibringa sine organisationer en nödig vana under utvicklingen, så har naturen yppat sin konst för Lagstiftaren, men med ett förord derjämte nemligen at desse organisationer aldrig få minsta tillfälle att åter utveckla sig, i en sluteligen påkommande brist af ungdom och Smak och ej heller tillåta magten att desse oskyldige organisationer må än vidare våldföras till brytningar som då varandes redan komne tillållder och stadga, förlorandes på ett annat sätt värdighet och nytta, det ena frambär sielfsvåldet och aldrig återbär naturen det andra anskaffar Tyranniet och förstör hela Drifbänken.

Men Metaphysiken blandar sig intet med nyttiga ting den har giordt genom sin otillräckelighet större olyckor än Lejonklor hafva begådt mord på få.

Alla bäfvade — Tröst fordrades — Öfverflöden anlände — och Packet är i sitt högsta upprördt.

Hopen såg sammanhanget, att när ordningen brister bör mängderne rå, Metaphysiken har aldrig utvist detta och alt hvad Physiken giordt till Klarhet i den delen var at säga att Particlarnes mängder multiplicerade med deras impullsioner utnämner graden af deras kraft men applicerades alt detta vidare på moralen och Lagstiftning, så giorde Physiken nytta men metaphysiken ingen.

Min Herre säger Den Villda Njuter Mera Sällan än vi. Vi njuta ofta han starkt vi Svagt dock torde Summan bli den Sam̄a att $20 \times 5 = 5 \times 20$.

Om detta har jag i konsternas Philosophie Pag: 74. redan yttrat min tanka nemligen att de små flere njutningar äro svagare i sin summa än de få stora Njutningar.

20. gånger 5. graders suponerar 20 intervaller och på den värkas 20 gånger mer eller mindre eller och lika, därföre om jag multiplicerar 5 med 20. måste jag äfven dividera med 20. eller med något mindre då det blir föringat och på samma sätt i det andra exemplet 5×20. och då blir 5. glömskor altid mera i Behåll än 20 glömskor.

$$\text{Den villda} = 5 \times 20. = 100 \text{ men } \frac{100}{5} = 20 \text{ —}$$

$$= 20 \times 5. = 100. \text{ men } \frac{100}{5} = 5 \text{ —}$$

Det är altid säkrare ha stora Kiänslor och få glömskor, än små känslor och många glömskor.

Min Herre säger Den Villda sofver mellan sine få Känslostunder men våra intervaller uppfyllas af en oändelig hop moraliska Känslor.

Jag skall ha den äran svara at menniskjans moraliska känslor äro ganska få, i fall de äro ganska ärlige, at sömnen må väl hinna intaga sine mellanrum, utan att då åstadkomma Lyckans försummande, men är intet Menniskjan ärlig, så blifver söm̄löshet och skjelmstycken hennes lysande nöjen och undergång.

Reminisansen af fordna lyckliga tillstånd anser min herre för en fullkomligare lycka än en frisk sömn.

Hogkomsterne äro förvillande och oredige samt otillräckelige kjänslor ansedde som sanna tillstånd, härom har jag nyss utlåtit mig och det

kan aldrig nog ofta upprepas, de flöda endast inbillningen och äro sällan lämplige på det stället jag innehar, minnet bör skapa försigtigheter men aldrig värksamhet, förståndet efter tid och rum (det vill säga det närvarande) bör vara det enda väckande medel sammanlagt med ett ordentligt behof. alla andra äro olyckliga och tillgiorde änskjönt bruklige och nödvändige i en afgrund, men försänka till ärelystnad, hämdgirighet och horhuslefnad. en reflection är at giöra nemligen att hvar gång man söker lyckan i minnesfoster och i inbillningar öppnas altid vägen för Tyranniet, och den vildas sömn hade då varit långt lyckligare.

Min herre säger på scriptum af sitt Bref Att jag borde intet taga de villda till efterdömmen, Snarare medel Classerne ända ned till Lazzaronerne.

Jag söker altid yttra mig Classigst, man blir annars tvetydig. först bör man med ren stråka ta Ton innan man qvintilerar. i ett mönster bör man utrita först gränsorne och efteråt Philigrims arbetet.

Men hvad herrskar hos min herre för afsky mot de vilda Naturens fullständiga värk äro snarare mönster än missfostren, Det fullkomliga bör jämföras med det förstörda Naturens menniskja med Hofvets

och efteråt kommer skuggspelet af medel Classer Militairer Handtvärkare och järnbärare.

Emedlertid råkar man inga willda skåckar, som villda flickan i Böhmen och Gossen från France Comten sådane äro naturens händelseSpel.

Den vi så orättvist kallar Villd är en medlem av små hushåll med andra seder än våra, hans slägten äro fulla af ärlighet och ståndacktighet och lefva hwar och en efter sitt Luftstrek och hwar och en efter egna behof *

Om de ibland hämna sig med swek på Europeiska Tigrar så är det därföre at de icke lärt sig skjöta Canoner, och icke giöra sig Satans art krig och Politiqve till första vettenskapen. deras lefnad är den husliga och jag frågar är den husliga lefnaden den fördömda?

Bekjän min herre om intet det är en någon oloflig afwund mot den sanfärdigt lyckliga som beklädt Er i snillets wapen, Bekjän under Hjelmen af Geniet och innom sin Pantzar af Talanger om intet i brist

* De härma icke.

af den naturliga friheten och den naturliga hällsan i ungdommen de påspändes Er ålder till ära: Nu äro desse vapen till sine naturer Era medel till behofwens fyllande, äfwen som Bågan och Nätet.

Visserligen hämtar man en stor förmån för jämnvigtens anskaffande under tvångets ledsamhet och swaghetens öfwertag, när man äger Vettenskaper och brukbara hjelpredor; liksom ibland uslingar när den oskickeliga upprättas af skatter. Men hjelpredor äro inga hufwud Delar. Simson stridde med Åsna kindbågan men med smidde vapen hadde han förgiordt Philisteernas Nation. Man bör intet igenfinna den stora Verldsbygnaden i de små förmåner, understöd, och hielpredor, som befrämja en olycklig besättning under skeppsbrottet på spillror hinna en Ödeklippa den sängliggande med sansning äger och ett smicker vi icke känna och vore den siuka långt ur de siukas åsyn medborgare i ett sängliggande Rike. skulle han för sin heder och sitt fosterland påstå at Krämporne tillhörde Äran, och att en Natjon om icke till sängs, aldrig med rätta kunde begära företräde för Barbarer, när de willda tryckas af bekymmer för en föda och får henne rå, när de hyfsade uppäta hvarandra så hvilar hon utsträckt och upvacktad på en Prunkande bädd med Mixtur och aptit, med Opium och sömn Låfvande sin mörka himmel.

Men hade Krymplingen mycket reflecterat, mycket å sido satt högmodet och mycket tvekat om sitt tillstånd, och med tankan fortfarit; så hade han förmärkt att högmodet och hjelpredorne icke utgiöra Lyckan och han hade ropat till Insecterne O! friska Fluga O! friska Torndyfvel I ären sällare än dålige Regenter.

Min Herre säger Att Barbarerne åt Södern giöra sine qvinnor mindre i hafvande tillstånd än de Nordiske och att Norden är afvelsens Tempel.

Iu mera Gall full och orolig ju Ystrare ungdom äger man, och ju mera Blod och proportion man har desto mera full af lifskrafter är man, och desto mera anständig, i djupet Kärlig och mindre orolig En halfgången Känsla upretar mera till försök och en mindre starck håller sig minst tillbaka och det är på det viset Tyskarne woro liderlige uti Italienska sängarne, som Plinius omtalt och att Italienaren förblef liksom af dem besegrad.

Det är intet åt Norden man finner de mästa Sangvinici men de

mästa Colerici och dessa de äro orolige och sprättande försökande och Hypjande.

Att vi äro präster i Aflelsens Tempel kommer däraf, at minst lyckas Alster i Norden således skall mängden ärsätta välgiörigheten och bli för Naturen ett Magazin derifrån under uppväxten att kunna gallra, saken är styrkt af ärfarenheten.

Min herre nämner om en Engelsk Bok som omtalar Folkslagens Physiska Constitutioner. jag har en dylik på Franska, men är intet den Engelska i bättre principe uttänkt än min fransyska Bok, så bli Engelsmännerne högsta hönsen i Korgen liksom fransoserne voro i min, det är besynnerligt hvad egenkärleken uti gissningsvettenskapen hindrar sannolikheternes framgång En liten matematicus till växten är den enda som intet försöker inbilla oss ett högre tumtal på sin längd.

Min herre förebrår *mig att ej taga i öfvervägande de variationer af Climat som finnas under samma latituder.*

Att små inhyses climater inom de stora rådande ofta äga genom tillfälligheter, i anseende till dem, motvände naturer. Statuerar jag i min Italienska Resa med talesättet *Climat i Climat*

Där ett kalt Climat finnes under Eqvatorn eller under Pol, så Dvärj-Danar eller Svampskjuter det sine allster och hvar som varmt Climat finnes antingen wid Torneå eller på Custen Congo, så utvecklar det och fast-mognar det sina allster, och efter Norra Pol-Tracten är befolckad ensammen på begge Jordens ändar och Kjölden är där mera rådande än hettan så brukar jag orden Norr och Nordisk vid kiöld och Giötiskt, och på samma sätt som Eqvatorn ligger oss åt söder menar jag med ordet Söder värma och smak, utveckling och naturlig Lycksalighet.

De små undantagen af de vanslägtade Climater inom de rådande, anser jag som krokryggade eller Spirlånga menniskior förspridde ibland vanlige folckslag och som alldrig rubba resonomenterne man giör, om Natjoner.

I fall jag intet talte Classigst strax i början så äfventyrade jag at försumma vissa saker, om jag hvad Climater angå jag ej sökt utvidga mig straxt till Zonerne så hade jag råkat i en villervalla, jag hade försummat si vissa Toner och vissa tackter

Jag håller före oacktat Kjöld och värma som kunna omskifta af tillfälligheter, så håller Latituderne af en högre och allmännare ordsak

spiran öfver Moral och Physiqven och bemästrar sig vissa herravälden öfver sina inneliggande små undantag, och på det sättet så slår det vissa hufvudstämplar på sina alster hvilka inom sig sedermera bära på sidan andre små stämplar och vidare kännetecken inom de små Classerne.

Inom samma Toner och Tacter råkar man ett sämre och bättre, men ett lika tillstånd sämre, innom Class af bätre Tact är altid förnämligare eller värdigare än det samma tillstånd sämre, inom Classen af sämre Tact.

Om intet man anskådar saker i stort och skilljer sakerne från trasorne, så äwentyrar ofta ögat förglömma Perspectiwens lagar och tro alt inom sine granskap vara det största, man skall liksom 1º se i plan 2º i perspectiwe åt alla kanter på långt afstånd, 3º och sluteligen ingå i saken, dela och sprätta, samt 4º bruka förstoringsglaset och Micrometern — på soporna.

Man bör försöka Dömma Climaterne efter ärfarenheten 1º Climaterne efter folkslagen och Örterne 2º folkslagen och Örterne efter Climaterne och alt efter åt efter Physiqven och efteråt ställer man förstorings glaset på Moraliteterne jemte bruket af en god micrometer.

Min herre säger Att de Södre och de som bebo slätterne äro svagare än de som bebo Kallare Luftstrek eller de tempererade, samt Berg och Skog.

Så säga alla Menniskior, månne jag är ibland dem som aldrig kan hålla med någon. Men alla Menniskjor som se och dömma äro i våre tidehvarf Nordiske och man berömmer sig sielf, och jag — Jag är som botfärdiga syndare bekjännandes mine svagheter pyntandes i egna boet tycks vara i min vilja mera Philosophisk än Svänsk, mera utforskare än smickrare

Om den af wärman danade och af utwecklingen utförligt till tomtade menniskan vore svag. vore det äfven så illa af Naturen uttänckt, som om den i kjölden, i nöden och inskränkningen svårmodigt eller i efterlåtenhet trögt utvecklade eller i hast utskutna menniskan vore undergifven sagtmodig och tålsam.

Vi finna Tålamod och styrka åtföljas men aldrig tålamod och förtryck den Nordiska är intet swag men altid förtryckt deraf at han

saknar en utförlig styrka. Således måste hans tillflyckt skje åt hettsigheten, hvarigenom han äfventyrar förhastandet, men aldrig sacktmodet.

Den utförligt starka måste nödvändigt äga en tid hvarpå han samlar så många Krafter, medan den Nordiska samlar få, hastigheten hos den Nordiske blir således ofta den starkes bane, men hastigheten är lika med hetsighet däruti att de föras snart å sido, och bli utan värkan och då segrar den starka.

Om hastighet och oro åtfölgde den utförliga styrkan och tålsamheten den outvecklade styrkan, skulle all jämvigt trösta och Chaoss åter anlända.

Tålamod och styrkan åtföljer värman hetsigheterne åtfölja Norden, där spända krafter måste ärsätta bristen af Krafterne.

Norden skall inkräkta eller Tråna.

I Norden afvacktas weklighetens ankomst hos de södra och när Södren är wek rusar Norden på oordningen men aldrig på styrkan. Svarta Slafvarne utstå arbeten på Collonierne det är ju bevis nog på både styrka och tålamod tillagd med den omenskliga medfart dem utdelas. Vi hafva nyss haft på wåra varf och fästningsarbeten Ryska fångar* som altid arbetat mer och med mindre möda än våra svänska Soldater Svänsken griper sine spadtag ur afgrunden och Ryssen sprätter jämt och varacktigt, Svänsken tiger och pustar, Ryssen sjunger och gräfver, när dagen är slutad och Trumman går arbetet uppmätes så har Ryssen arbetat mer än Svänsken

Den Nordiske är hvarken utfärdig eller stark, han har en Class för sig, han har ett Spasmotiskt väsende de andre Nationerne hoss sig sakna. och som är honom nyttigt i det oskyldiga tillståndet En Natur hade ämnat honom till, om ej siöfarten blandat natjonerne tillsammans i jämföringar, och således förklenad af samma jämföring han förklenat sig ännu mera med en obehörig härmnings lysnad —

Min herre ber mig Läsa de och de resebeskrifningar att derigenom få på ett rätt sätt lära känna de vilda folkslagens arter och således att lära mindre berömma dem.

O! Hvad habila officerare och Örtekännare men i grund dålige Philosopher icke hafwa rest och skrifvit — Bry sig aldrig min herre med deras slutsatser utan twifla på deras , omänskligt —

* Ryska fångarne äro mäst ifrån södra delarne.

Nu nyss har tvifvelsutan en Härnhutare besökt Otahiti hans reflectioner äro Löjliga. Aldrig gafs gemenare, nedrigare och vedervärdigare Nation —

L'Abbé Rochen beskrifver folket på Madagaskar som ett raskt och ärligt folk och M^r^ Flacourt beskrifver dem som i kjöttet framfödde Djeflar —

Det går an, när de uppgifva oss Exemplen hvarpå de dömma så kunna wi dömma —

Huru många resa icke nu till Italien alla ifrån deras beräknade Nord, och hvad olika domslut om taflor Tempel och folk

Min Herre — tro ingen mer än sig sielf, då förena vi oss, det är i Naturens punct vi råkas, panna mot panna.

222.

Till P. N. von Gedda.

Cousin är så qvicker så qvicker.
och jag går och söker efter saningen — — —

Hvartill behöfs egna Lifvet då säger Cousin? om vi skola beständigt knuffas och puffas som mecaniska skrällen af andra Lif

Ja Lilla Cousin Lifvet vore alldeles tillfyllest, både i Positiv och Negativ måtto om endast hvar och ens Lif tillfyllest i frö rådde, tvifvels utan skulle vi se då en fullbordan och en obeständighet i all ting. men tvärt om vi se en obeständighet och väl ett syftande till någon fullkomlighet, men alldrig ett deraf ärnående. Det är således intet Lifvet allenast som råder i sin kretz, det är något af Lifsmängden som är rådande derjämte ena mängden på den andra och den ena ställningen på den andra och så snart det så är då ha vi ju kuffningarne, dragningarne m: m: Nu kommer det an på hvad inom Mängderne dessutom är som så råder och liksom skjämmer bort hvad ett arbetande Lif beständigt ämnar och alldrig medhinner. Jag är äfven ense med hvad Cousin nämner om Kanten och när Cousin äfven gillar honom då han säger att olika krafter sätter Världz Spelevärket sjelfvan i gong, så syns det ju han menar kuffning och åtlydnad,

Cousin Cousin lilla! vi lära altid vara liktänkta och endå alldrig råkas. det vill alldrig passa sig Vi önska förenas och fatta hvarandra intet.

Jag skref i ett af mine Bref att mitt Opus innehöll beskyllningar mot Cousin hvarföre det icke var stält till någon än just min herre. Jag ville nödvändigt taga mig en half Philosof till Skått Tafla.

Jag har varit länge kraslig, och jag har rest och varit i Rörelse — och för att må väl måste jag beständigt resa och röra mig.

Det medföljer ett Bref härjämte jag för 14 dar sedan skref och tänkte städa men jag ís intet, utan var god och antag det så Rått det är. — — —

— min Cousins Eld är Ettnas och mina tankar öfver sköljas af min Cousins brinnande Lavor



Min bästa Cousin skyller mig före att säga alt hvad jag intet säger, jag ber för Guds skulld för den Gudoms skulld som skapar hingstar, och Eldsprutande Berg att Cousin vill Läsa om mitt Opus 2 000 gonger, intet för att lära der af något, men för att veta hvad det innehåller.

Cousin efter att hafva beskrifvit i sitt Charmanta Bref af d. 15. sept. att behofs fyllnaden och njutningen är det samma (Som Sant är och hela världen vet) så säger Cousin att »jag säger det samma men med andra ord och gjör det till ett ont, en nöd som i sig sjelf är ett godt, nämligen att hafva behof och kunna uppfylla dem.» att hafva behof och uppfylla dem är ont har jag alldrig sagt och alldrig kan säga, men jag kan intet årka skrifva om hvad jag har sagt, Cousin har lättare att läsa om det.

Jag har sagt behofvet är ett ont = lika med en drift. — — —

Jag har sagt fyllnaden är ett gott = lika med en hvila en lätthet och njutningen har jag gjort till en följd af ett Sedes ett bihang till Saken och ett medel att ärnå hvilan och lättheten men för att vara rätt tydlig och kort, skola vi gå en annan väg längre fram på andra sidan — med x. y. z. Behofvet är ett ont, en brist, en nöd, gjör oro, en ohvila, en rubbning, ty om det intet så vore, vore hindret för det samma ej ett godt, och hindret för detsamma är detsamma som behofvets fyllnad. det vore impropert sagt att säga att behof är ett gott, det vore som att säga att i ungdommen var det roligt få stryk efter det hadde en god värkan på åldern. Stryk är ett indirecte gådt men intet ett directe gådt. Man skall efter urskillningskonsten säga Stryk gjör ont men värkar ibland godt, att fylla behof synes utaf alt hvad jag sagt på flere ark att jag anser det för godt, jag säger på ett ställe att plågad af behof söker jag deras fyllnad, att ansatt af en brist söker jag upprättelse, *liksom undan en fiende man flyr i armarne på en Vän*, jag kan då intet kalla en Vän för ett ont.

Hela den röran att ha behof och dem fylla, med öfverskåttet af nöjet hämtat ur njutning, men tillika med njutningarnes nötning på organerne kallar jag en LifsLag eller snarare en organisations Lag och af höflighet kanskje för ett godt; men jag vore mycket porterad att anse det som ett dumt ont, ty hvad skall det vara till så till vida kunde Cousin ha rätt om sin mening om mej att jag anser både behof och fyllnad för ont men i denna stora världssaken tror jag intet, blott kanskje en passant jag har någon gong sagt mig. Men Cousin nämner ingenting om min hufvudsak af alt sammans endast naggar mig i sidan och under fötterna, Cousin har intet ännu slagit mig för pannan: Cousin nämner ingenting om Hvilan jag anser för Lyckan.

Emedlertid skola vi resonera vidare om behof njutning och fyllnad, med x. y. z rättnu

Behof måste vara ett ont, efter man in abstractu kunde det vara förutan, och relativt till fyllnaden man intet kan vara in abstractu förutan. och jag kan intet säga att tillståndet utan behof är ett ont; men väl att tillståndet utan fyllnad är ett ont. Cousin ser än vidare att jag alldrig kallat fyllnad för ont, och hur kunde jag gjöra det då jag anser brist för ont, men min lilla Cousin är så faselig qvick, och glad, med mig som är så fasligt tung och sökande. Ärfarenheten

visar altid att det är menniskjans ändamål att söka sig bli utan behof, menniskjans ändamål är att komma ur behof, det afpassade medlet dertill gjör njutningen och nöjet och ärnådda ändamålet utgjör det Sanna goda, jag äter för att bli mätt, Instoppningen utgjör njutningen och mättheten är saken.

Wi äga 3ne ting gifne x, y, z som all Lifaktighet består utaf och som existerar i all rörelse sak

ordsaken} .... x = bristen ordsaken till driften, mödan oron, kjänslan af behofvet

1sta Efecten eller medlets nyttjande } .... y = medlet att fylla detta, Rörelsen, värksamheten. Nyttjandet och Njutningen, nöjet af medlet och organernas nötning.

2dra Efecten eller fullkomnandet eller den blefne Saken } .... z = fullkomligheten — mättheten eller hvilan sjelfva ändamålet Saken.

Nu kan alla 3ne desse sakerne x y z ej vara directe goda efter Cousins mening, alla homogena ting gifva ingen rörelse, jag säger x = vara ett directe ont men ett indirecte godt = till ex: stryk. y = är njutningen men nötningen således ett directe ont milldradt med ett smicker, men ett indirecte godt och z = det sanna goda som varande då staddt ur rörelserna och osäkerheterne, i En Status, i en slags fullkomnad varelse art. x och y directe onda äro således inderecte goda x. för det att det åstadkom två saker y och z (y = smickret och z = saken) och y för det det åstadkom en sak z inom Ramen af denna tafla nämligen z = med Saken derjemte utom Ramen af Taflan åstadkom y nötningen på organerne hvilken nötnings Lag syftar på alla sakers beständiga ombyte ifrån varelse till varelse, att när minnen och ärfarenheter äro uppfyllde och drifterne aftaga, när alt blir Dumt och Noll och närmrar sig till den stora hvilan man då försvinner och dör och ingår i den stora hvilan — hvilket är ett godt

När min egen Vän nu Sir huru jag tänker hvarföre skall han beskylla mig säga att fyllnaden af ett behof anser jag ont, och när Cousin nödvändigt måste medgifva detta öfvra resonomentet hur kan Cousin säga då mathematice och Logice att behofvet är ett directe

godt. det som är godt det är hvilan det är mättheten. det är saken utan att vara redig går det alldrig an annat än blott vara klok sjelf men alldrig gjöra andra kloka.

Att Cousin menar Gud äga behof är ett Philosophiskt Spe Löje, och att fyllnaden af hans behof är att Skapa, är presist det samma hvar karl gjör medan qvinnan sitter och skjöter vårdar skit Ergo är Gud en karl men intet en Carl som vårdar och skjöter R S K C L

En organisation kan intet Existera utan med Behof (brist) men ett Enkelt lif kan vara det förutan i fall det vore helt ensamt men nu så äger det sällskap, trängning och rörelse behof men som alla rörelser äro successiva så gifvas uppehåll dessa uppehåll kallar jag hvilor. Lifspartickeln är *altid* i fullkomlighetens tillstånd, som ensammen, och i Sällskap, är han i samma tillstånd *stundom*, när dessa stunder af uppehåll infalla så kallar jag det för hvilor relativt till nämde rörelser, och då vet han utaf sig, hans medvettenhet utgjör hans Lycka, det är derföre jag anser hvilorne vara de enda Mathematiska och Logiska lyckor vi äga ej som hvilor, men som Ljungeldars kjänsla af vår fullkomlighet och som jag enfalldigare i mitt opus sökt blott med utredning dela därhän och som intet min egen Cousin ger sig tid att belöska — ty en sanning har många bevis om man ger sig tid att fatta dem. man skall äga en outsägelig kjärlek för sanning som dämpar alla nykommande imaginationer och intet imaginera sig att man hört annat än hvad är utropat och sagt, lilla vän

Cousin säger Behofvet är ingen kuff attraction vid rörelse tvång längtan brist utan något som är grundat i sjelfva varelsens natur. Vid detta blir jag disperat, häpen och försagd. jag inbillar mig straxt allting vara så, och ser slut i alla resonomenter och ser Skjälen och prästeväldet återkomma, hvar ta då likheter analogier imager, bevis slutsattser vägen i Syltapåsen i 5 Christi sår.

Allon marche Cackalorum Efecter utan ordsaker. Men min egen vän måste säkert intet vetat hvad han nu i nåder Sagt.

Mekaniken är en följd af Rymden liksom Rymden är en följd af impenetrabiliteten. Mecaniqve är all ställning relativt till en Ställning här gifs Rymd igenom impenetrabiliteten, denna impenetrabiliteten måste vara för någon ordsak, och den ordsaken måste vara värkande. Mecaniken råder som Cousin explicerade i häfstången hvilket är nog af om intet impenetrabiliteten med bägge sine följder Rymd och

mecaniqve vore så vore visserligen allting i Sylta påsan, och döm Sjelf och red ut sig att jag måtte få förstå en hel ny Guds Lära huru vore menniskjan utan mecaniqve Rund som en Boll huru skulle hon då kunna föra Skje Värja Plog penna och hela sin kropp?



223.

Till P. N. von Gedda.

Tostarp d. 1. oct

Min Egen bästa vän var god och bed Hasselström Göra sig all möjlig möda att göra en Termometer som i Sitt Rör kan vara af den Diameter för Qvicksillfret att det blir i sitt möjliga högsta, för kulan att ej spricka

Månne intet det skulle gå an på Glasbruket beställa där ett, af kulans Diameter som en liten kolf med till Exempel en Decimals Tums Diameter, om Röret som dervid utdrages ej blir så oändeligen jämnt tyckes det i Agronomiska observationer kunna vara likmyck, nämligen att observera om ett ungefärligt Rängn eller ett ungefärligt upphållsväder, jämnfördt med Barometern kulan af ½ tums Diameter tror jag nog skall utgöra ett så groft rör att en Svag långsynt man som ej vill bruka Glasögon för skamskull må utom fönster Rutan kunna se Gradtalet, men månne intet kanskje kulan kunde gå till 1.½ tums diameter och röret där efter, att hvarken kula brast eller Gradtalet blef Smått eller för stort, månne man intet kunde äfven så göra att både ifrån 0 till + 50 och 0 till — 20 endast Skalan blef gjord i fall kulan gjordes så stor att med ¼ n̄ ☿̆ viv: den hölt och i ett rör af ½ Linea den gjorde stora utslag, jag vill gjärna göra Present af denna tingest till en vän här i Orten jag har som är + blind medan jag är — blind, och sir nästan i kapp med insecter.

Tack alldra nådigaste Cousin för sitt sista af d. 25. Sept, då hoss Modee Cous[in] fått andra Thomen.

Cousin kan jag älska, men intet medgifva, Alldrig göra Sanna Philosopher afseende på indirecta ordsaker, om hanterandes en deliqvierad Lapis infernalis jag häller den på foten genom en händ

olycka, och i stället för att bränna på skinnet den råkar en Liktorn, som försvinner, så kan alldrig olyckshändelsen relativt till hufvudändamålet man med flaskan och saken ägde förvandla sin natur, ehuru bihanget blef en Sido lycka, Slika resonomenter äro Qvinno och Allmänheten lika, här uti besticker sig för mycket Djuriskt. och ingen urskillning

Om jag af ilvillja ögonskenligen itänder Cousins ägendom som lägges i Aska, men under den Askan af händelse från alla tingens kjädja Cousin råkar skatter af millioner så förmilldrar Cousin sin Vrede, men bråttet intet sin art, jag har gjort hans lycka men jag är likafult bråttslig, indirecte ordsaker äro inga ordsaker om intet de ligga i räta Linien af slutsatts ordningen.

Ju längre hästarnes anspans afstånd är ifrån vagnen ju mera tröttar det hästarne (indirecte ordsak) ju längre ifrån, ju mera närmrar sig dragnings Direction till horizontaile, ju horizontailare ju mindre fotfäste (directe ordsak), ty ju närmare vagnen ju mera lyftning men således mera fotfäste, I detta problem är frågan intet om mer eller mindre krafts användande directe på tyngden men directe på hästens Senor som tröttar i horizont med mindre motstånd att dra på tå, än närmare med påökning af lyftning att stöda hela foten. Cousin lilla man skall urskillja som bara djäfulen hvarföre intet i moraln som i Physiken jo i moraln finnas kjättjor få både hitta och äta som blinda

jag har varit 14 dar och rest, och i går kom tillbaka. Härjemte skulle svar med följa på föregongna brefvet, men jag skall vänta än nu tillsvidare med mitt gräl gudgifve jag intet vore så lat jag är.

P. S. Det var mig rätt innerligen kjärt att Cousin flyttat till den heders Hedenberg Där lär bli ett Pyrande, med honom och ett Resonerande med Sverges Sant värkande Philosophe Kungens informator. Hällsa honom då så mycket ifrån mej och bed honom intet anse Cousin för mera metaphysikus än jag ty det kan jag intet, och för ingen del fördraga. väl mera Skolastisk och metodisk

Mina Kål som jag intagit gjorde värkan att jag derpå ärfor en ögonskenlig och en märckelig ändring, men en gong är ingen gong Schultzenhejm ber mig ej Sota ner min Maga —

1º Jag är skylldig Cousin min skånska Resa

2º Jag är skylldig ett eller två svar på föregående Bref, men som

jag måste behålla afskrifter för att ej contradicera mig eller förglömma mig, eller som sades i finska kriget Skjuta med samma krut hvarmed förut en gong var Skutit, och jag ej årkar dermed tills jag får tid rätta opp en ordentlig recapitulation af mitt Systheme, så blir endå våra Kif blott ordalopp, dess utom märker jag att Cousin fattar mig intet rätt Cousin är så qvick



3º vill jag snart skicka en Tabell på våra Behof i Natur och Stat. à propos Gudskjelåf Cousin endå anser behof och således ej fri villja. Gudskjelåf.

224.

Till P. N. von Gedda.

13. oct.

Min egen Lilla Vän, Ett par dagar har varit rängn till Landtmannens Stora nöje, men dock Ljumt i vädret. marken är ännu så grön som om våren

Det är besynnerligt med den Jorden, han var inan rägnet visserligen intet Tårr, jag har ett försök i Trädgården på 13. Sängar och dageligen låtit gräfva att jag kjände jordens inne fugtighet rätt omständligt, åkermannen sade den tårr och jag kallade honom våt. alting är således relativt. jag besåg åkrarne och jorden var där som i trädgården, vårt Climat i brist på värma lär begjära mera vatten, här af lär då häröra det jag kallat det Svampskutna och i motsattsen det Dvärgdanade, månne Luften äger en tårka utom värmans proportion eller är en viss kyla med en viss för liten fugtighet att anse som tårka eller som Dvärgföda. och när i samma kyla mera vatten tillkommer månne då tillagas en Svampföda. O! Climat.

Jag tog hvetemjöl i Stockholm, det var utlänskt och som Cousin lär minnas feck jag ett vist mått deraf, det Glutineusa ämnet (Animala). Jag gjorde samma Operation här af skånskt hvete hvilket gaf mindre än hälften af sama product. O! Climat.

Svänsken tycker om det som skrymmer eller det som är Spritt Qvickt

O! Climat.

Det är mig rätt kjärt att Cousin flyttat dit Rosenstejn bor och där Sin Lifmedicus är att tillgå och sedan Damerne som altid skrymma och altid äro litet Champinioner



är dan flyttade.

Jag håller på att skrifva min Philosophiska Tabell öfver Behofven. den är nu färdig. och jag har hängt honom på min vägg.

Endera dagen skall jag skicka ett Exemplar men en Explication skall medfölja som nu Sysselsätter mig. ehuru den är nog tydlig i och för sig sjelf. Jag tror intet Cousin skall vägra mig sitt Godkjänno. torde hända likväl kunde han kanskje gjöras än kortare. Mitt första utkast dertill var kortast, denna är litet mera utvidgad — det går så altid, Bäst är ofta förstörelsen af Godt.

Jag har repat mig i hällsan på ett systematiskt och lättjefult sätt, man bad mig gå och röra mig, Det iddes jag intet, jag kom i håg att Rabarbara i liten Dosis borde hjelpa magens Svaghet af kanskje saker jag altid brukat när de försvagar den. jag tog 15 droppar Anima Reij hvar afton i vatten, nu är jag så efter en månad att jag kan intet roa mig om intet jag får röra mig, nu är det ingen som ordonerar Rörelse. Jag behöfver således som Schultzenhejm sade ej Sota ned min Maga,

Jag har intet Chymicerat på lång tid, jag börjar nu på i en väg vettenskaps accademien borde framdeles öppna för alla, nämligen huruvida icke Nitrum bör vara väsentelig till växters framgong ehuru Bonett och flere ha funnit växternes förstörelse med apliceradt Salpetter.

Man bör altid taga Naturen till mönster (ehuru ej Smitten säges detta tillåta relativt till menniskjan, men hvar och en har sin idée) När Naturen gjöder för sig skjer det ej med Dynga, men med sitt fordna gräs och de små djurens lik som under dess förruttnelse lefva och dö, med den gjöder hon på sin rot.

alt detta är sant och tål ingen motsatts

Men hvad händer vidare. Dessa örter och dessa Lik under sin föruttnelse Generera Sallpetter hvar tar den vägen? Nedsköljes af rägnet hvart anländer det då? på rötterne

Slutsats.

1º att Naturn af växten tål ingen föruttnande sak vidröra sin rot, dess ångor föda Löfven, eller växten oppifrån

2º att salpettret är det, som roten skall föda, och de föruttnande sakers afkomma blir det som föder växten underifrån.

Experiencen visar det första —

Men ingen har gifvit ackt på det Sednare

Nu är det det jag ägt alt sedan Vedby varelsen i tankarna att försöka.

anmärkning

Bonette och flere hafva försökt med sallpetter, men det är intet dermed man skall försöka, det är Nitrum förbundit i jord som naturen Genererar, och det är den som frågan blir om, och ingen gifvit akt på.

Tillfällig ärfarenhet oppväcker lusten till försök och till att få ett stadgatt begrepp i det fallet. Man vet att hela Normandiet gjöder alla år med Kalk, man vet att kalk med förmån blandas i Gjödsel man har härtill gifvit hundrade flyskjäl men ännu intet något rätt gjällande

Gips gjöder af kallkarter alldra bäst och längst. efter genom Dubbel affinitet kalken ur gipsen griper mästa Nitern medan Victrioln släpper kalken och öfvergår till det jordaktiga i le Nitre a base Terreux.

Mr. Thouvenel har öfver Ruttnande Blod och andra Ruttnande ting hängt i en gles korg kalk, som insupit det då på vägen i Luften sig formerande Nitrum.

Således tyckes kalkens åtgjärd på jorden vara att ur luften gripa de ångor med luften till Salpetter gjorde som af föruttnelser sig framfödt och släppa det sedermera i egit sälskap det åt rängnvattnet att passera Rötterne.

Det vore intet ur vägen om Vett: acc: gjorde en fråga något när så här

NB. man vet att Ruttnande växter gifva salpetersyra contact med Aër Purus.

att deraf förmeras le Nitre à Base Terreux

att askan eller al. fix, griper det ur jorden.

m: m:

Fråga, att som man vet det föruttnelsen i sälskap af Luft ger Jordiskt sallpetter (som kan af al fix reduceras till vanligt Sallpetter,) så är följden att gräsvall genererar ett dylikt hvillket i Jorden af rängn nedsköljes.

Hvad värkan äger detta Sallpettret på växternes rötter hvillka det ofelbart motager.



med alt det att i Skåne är vackert och Ljumt så tycker jag endå att vi pläcka i Vargskinspäls fruckten i år och alla år ur våra Trägårdar

225.

Till A. J. Retzius.

Svaneholm. d. 25. Oct. 1795.

Min Professor.

Sedan sista agreabla sammanvaro och för er kloka och vackra Bok tackar jag oändeligen, jag ämnar vara Baron Maklean följaktig i mårgon i fall af vackert väder att ha den äran besöka min Professor, med en derjämte förfrågan om det nu medskickade jag ej törs dröja med i fall af förskjämning.

Det är ett sådant Gelée som efter dimmor visar sig på vägar och åkrar hvillket somliga Bönder på landet kallar Skyfall andre Stjärnfall

Jag trodde först att det var en art svamp. men i den medföljande beskrifningen synes att det intet var af det Slägtet.

Denna otäcka och på sitt sätt rediga massa hadde en Slags rå Fiskluckt.

Nog tycker jag de Lärde böra kjänna och på något håll rangerat den Skjepelsen

En sten skall jag sjelf gjöra mig ett nöje af att tillföra Herr Professorn af dem hvaraf Qvarnstenar huggas vid Hörby, fullsprängda med Brändkål, hvaraf några tyckas blifvit förstenade. Emedlertid har jag den äran vara Herr Professorns

ödmjuke tjenare

A. Ehrensvärd.

Gelée Elastiskt

Stärkelse färg Calcedonisk Skapnaden Oredig och Calcedonisk kokad i En timma ingen förändring i färg och Spänstighet endast att den brast

Utveclad Som en hjärna i skapnaden, inveclad och skilld med hinnor

A. En Ljus oren brun och hårdare kjärna utan anan skapnad än af en Säck på en tarm delte sig i två tarmar eller ådror dels gingo i grenar som ådror och Sjelfve transparenta måltes de af Svart färg i konturen hvillken färg delte sig ett stycke utåt i små täta tigrerade prickar.

Brändt Luktade animaliskt

B. En, liksom en äggstäck med svarta ägg följde tarmen åt, och låg med ändan åfvanpå när alt stod i sitt skick på marken (X)

C. Svarta ådror som hadde liggat i de Spåren som syntes efter dem DD

Desse voro hårda och sega som Sillkes ändar.

Öpnad



226.

Till P. N. von Gedda.

Tevat 26 Nemfor 3795.
Lär vara Eupol 26 Nemfor.
eller Fapol 27. Nemfor.

Tusende Tack för brefvet i går och för den fullständiga beskrifningen om



Jag vet intet endå visst om det vore värdt lägga på kålstybbe flere gonger än en gong i dyngnet.

Det var rätt Ledsamt med Laboratorium som ej blef färdigt.

Och rätt besynnerligt med den nya tideräkningen. beskrif mig den, och förbättra honom så till vida att vi intet komma enligit den att lefva i denna världen.

Cousin har rätt i Philosophien endast hufvud sakerne blifva de sam̄a så är spelet vunnit, men Som en publiqve sir altid i Stoftet af detaillerne och bygger af de sandkorn de upplåcka egna Systemer så tycks vara ofta nödigt att detajlerne äro så ställte att deras hus slår in med vår takresning. annars har man tillagat en Maträtt ingen Smakar på.

När man ritar en tafla, är intet nog att ämnet ritar sig. ty det kan man begå nästan med raka Linier och äfven med krokiga linier som intet ha rätta krokar. då fäster alla sig vid krokarne som intet äro rätta och förkastar ämnet huru sant det är.

Jag laborerar altid med hälsan och nu har jag Anima Rej som med 15. droppar hvar afton på 1. månad satt mig i ett bättre Skick än jag varit på 10 år. Carlscrona doctorerne hafva ett mode att nyttja Salter som lär ej duga

Jag bryter opp mitt bref igen. i åkern är hittat en långspira

Koppartråd  till figurn så här, jag skickar ett

medföljande prof. det är besynnerligt, den ena biten var i Eld gifvandes en grön låga att ytan på det öfriga visar trådar som bevisa olika fasthet i samma stycke liksom järnet under sin råst, må då alldrig något vara och kunna bli lika utspädt, liksom något skall alltid vara ett annat närmare Klibbåt, så är det ock med hår som hänger, kamma och tårkat alldrig så mycket skall det alldrig blifva hängande jämt ut

 utan altid i groupper  som i en slags väta,

men det kommer af något electriskt, månne den värkar i Metallers Smidning och dragning.

Tällj i bitarne med en Knif skall märkas att metallen på sin yta är skjör Likså har jag några antika Sillfver pängar. Asessor Gahn i BergsCollegium borde få del häraf —

227.

Till J. G. von Carlson.

d. 25. Nov.

Nå min egen vän det var långesedan vi råkades, hvad afstånd likväl kan värka på oss andar. då vanligt en andes steg i ett vanligt tripp plägar vara Jordens diameter, så är nu 67 mil desse ett 3 månaders arbete — har jag stält en lång tid mellan ditt kjärkomne och mitt senfärdiga Bref hafva också ämnen hunnit samla sig

Grefvar giftas med mamseller
kejsare gå i arest.
Och som man somnar in som bäst
en nyhet uppå örat smäller

———

à propos af värs illa gjorda, är någon som vet hvar Oxenstierna fins som gjör dem väl Jag längtar efter Er bägge som Hjorten efter en frisk kjälla

Liksom en Drinkare
Som utaf Salt och Snille dragen
sig önskar Drufvans röfvare
Som David kung, och Sångare
när sig han fant af ödet slagen
han sökte Gud, — Förlåtare.
Sig liknandes i Hermlins kragen
vid hjorten, vattnets Sleckare.
Så törstar jag efter Behagen
af mina bägge Gynnare
hoss dig jag finner vänskaps Lagen
och hoss din Vän, dess prydare.

Oxenstjerna lär säga som Popen — *Gud låte alldrig efter min död någon sten kunna säga hvar jag fins*

Men hvad säger DI? de där du vet väl

här fins *att säga*
Säger *DI?*
Tiga *DI*
Ljuga *DI*

Jag har varit sjuklig i höst jag vet ej hvarifrån min ohällsa kommit men jag har dämpat honom som ett annat uppror

När Svinhund inom Trouppen skrider
och Hjelten må sin anda dra
och när Decer'n i magen Svider
så botas det i våra tider
af Katten och Rabarbara.

Jag vet ej hvarifrån alla mina raderade vers komma, din glädje anda lär sväfva i mitt rum. men skaffa oss rätt på Oxenstjerna så slipper jag gjöra dem och då slutar jag.

Uti din vackra flickas namn
Som hellgar hela husets spira
Du drog dess ödes Skjepp i hamn
när det på Böljan tycktes gira
Du satte Stormast i ett Spår
Kallfatrade dess ungdoms Vår
Och' hällsa henne där hon går
i Kjöket blifva Matens prydnad
i Sängen ge sin Lag till Lydnad
med Snö och Nordan i sitt hår
med kjärleken i hjärtats sår.



Och när du på ditt Mellby vandrar
och himlen dig af afvund klandrar
Gå i ditt Tempell där att offer gje
— — —

Fastän med inskrängt pragt och då med mera Krus
du får ditt knä mot Choret böja
och intet så burdus
du får dig så förnöjja
så är det vällust nog en villja röjja
På Templets grus.

Skrif mig nu för allting ert klokare bref än detta ty jag har blifvit rasande af Frihet, och som du sitter Jofur närmare så har du endå mera Skick — adjö.

228.

Till P. N. von Gedda.

d. 27. Nov. 95. — antingen 1795 eller 3795

Min egen vän

Låt ännu bli och skicka mig ert Opus jag sitter alldeles insyltad i mitt Opus annars förvilla vi hvarandra. Jag har fått en god harfträ, ser många brister och tänker Ljuga mig ifrån de mästa

Så mycket ser jag att skickligheten att skrifva bäst består i konsten att Ljuga bäst.

Ännu vet jag ingen Autor som icke ljuger utom de mecaniska. Det är otroligt hvad stötelse stenar man råkar på vägen och vet man ej väja några och plöjja de andra är man förlorad

Det var mästerligt gjort med Skapelsen jag ser i den beständiga osanningen äfven och af styrkan till Ljuga blef en Värld.

Nog ser jag huru det hänger i hop Vi ha för våra ögon och kunna fatta blott det yttersta, vi se spettzarne på uddarne af en Heckla och kunna ej sammanbinda dem och vi komma intet ned på Lädret där rötterna sitta.

Men något skola vi hitta på. Man må dristigt taga det för gifvit som skall bevisas så blir väl Läxan färdig och gjord.

Jag tror intet man behöfver så stort gräl, det mästa grälet komer ifrån att bestrida de förbannade Religionerne att Lagligen få Sparka

en präst i ändan är det konstigaste men kan man intet sparka honom endå.

Det andra grälet är att vara ärlig, och kan man intet sätta sig på den foten att vara högfärdig i det?

Det tredje grälet är att få kroppen giltigt i Spelet med moraln, dertill behöfs grufliga bevis liksom när man vill bevisa Axiomer, men kan man intet tagat som Axiome.

Emedlertid tycks man intet villa härmed vara nöjd sjelf, jag tycker för min del att jag är som Oxen när han öfvervinner, det är intet nog han vill stångas han vill trampa ock.

Jag ville trampa hufvuna på oss, añars står näsan endå i vädret, och så länge det fins en enda Snål Som ger och ingen hungrig som spåttar ut tuggan, så må man skrifva hvad man vill och det förkastas. — — —

Jag har ingenting att berätta om mine försök. Microskop Djuren lefva ännu få se om de lefva i o puncten, då à di liksom vi.

Beskrif mig hvad min vän nu läser för kungen, proponera honom äfven läsa anatomien, slå ihjel kattor, så slår han intet i hjäl folk. det är nödigt visa honom huru det är beskaffat, så att han ej tror att straffen uppfostrar oss.

Det beklagar jag att ej Carlbergs Laboratorium kom i ordning, Kjänner Cousin af Lärda ting Retzius i Lund han ser klok ut. Adjö så länge tills våra pannor råkas —

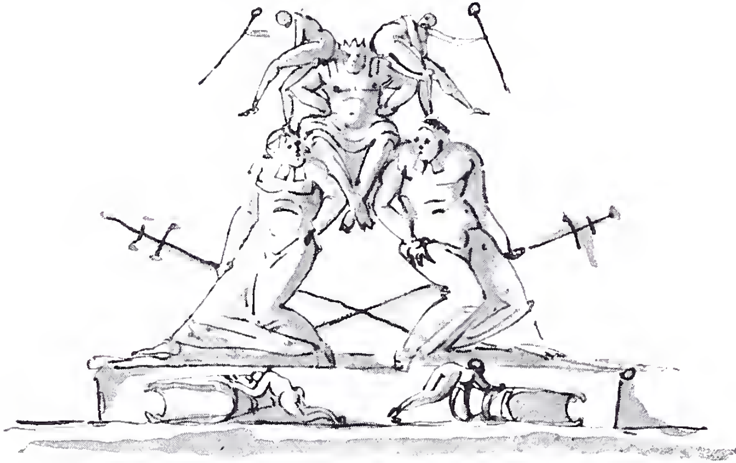
Jag skrifver hvar dag, En dag skrifver jag och två dagar stryker jag ut.

229.

Till P. N. von Gedda.

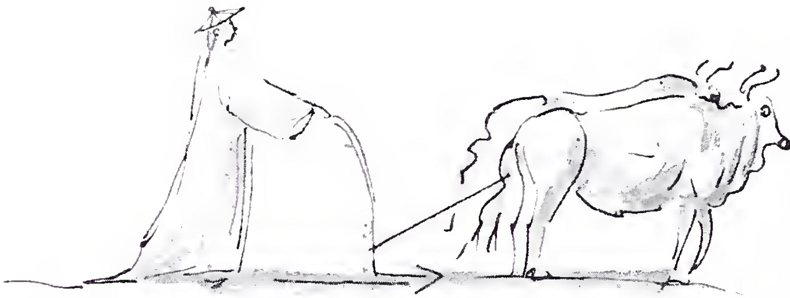
Jag är så glad att ständigt höra väl talas om lilla Monarken. Han har ett almänt beröm. Gud låte Rosenstein få hanskas med honom, men jag är rädd för fransoserne de fiska efter honom helt säkert och han bör ej resa så vårdslöst på sine promenader. Min Hustru hällsar och tackar för nyheterne. När de äro goda så äro de

ock roliga. Men hvad skall det nu då taga vägen altihop. Hurudant är Syftemålet, är det ej annat än att Slinka sin tid igenom Slinkomhejs så blir endå många äväntyr i en lång regering, och tröstar man sig med, *Med Dag kommer Råd* så bär det till fjälls, i våra nu så vittra tider då ej Prästaväldet mera uppehåller den värdliga



som till och med försvartes af Damernes knappnålar, under barbare[r]s tidehvarf

Åkerbruket Åkerbruket



Se där är Syftemålet för en Husfader och en klok, med dess bruk inkommer Lagstiftning som grundar sig på Physiqve och natur, då med Handel och Rikets glants från öfverflöd införes vana till Goda Tycken nämligen till Sjelmstycken och intriger och folkslags undergong.

Det är under den tiden Tollar och Ludvikar lefvat, det är under de andra tider Syllier och Hindrikar IV lefvat

Men Blåsom på Blåsrör och gjörom Gjäst

230.

Till P. N. von Gedda.

Cousin råder mig af med Virtziska Pumpen. men jag har mycket hoppas på den Cousin förebär den fräsningen med hvilket vattnett utkommer då man genom smala rör bibehåller påskjutningen af den comprimerade Luften, den inconveniengen är snart hjelpt med en hufva på förmynningen.

Cousin nämner om att man spiller genom Låset, men när man håller det så fogat med läderring emellan som två planer förnuftigt vis i sådan casus kunna fogas, så blir spillningen ej stor af en Collon vatten 3 tum till ex: i diameter och 6 à 7 tum hög som ilar förbi det critiska stället. mera fara är att spilla af dess efterföljande Luftcollon varigenom det hindrades från utsatta höjden till vatten uppfordringen.

Den friction utvändigt som i en sådan Låsgong skulle tynga arbetet försvinner af ehuru stor diameter på Röret, på samma Sätt som hädanefter alla utvändiga frictioner försvinna sedan man uppfunnit Rullbössor.

När man på sådant sätt äger en Machin i Virtziska pumpen, som har ingen friction af egen tyngd som mister en del deraf igenom sin halfva nedsänkning i vattnet, när den äger af hela sin vattenmassa stor eller ringa den han häfver ingen motkraft och ingen tyngd, så bör han tagas värkeligen i ett mera practiskt öfvervägande än hittilldags det skjedt.

Nu blir frågan, månne han kastar hallfva högden af hvad en virtzisk pump vanligen kastar när Luftbläddrorne under dess Vatten Collonner af större diameter än högder; spruta sin kos? och månne ej Vattnet uppstiger ensamt till hälften af den vanliga höjden, om så är så har Virziska pumpen vunnit Seger öfver dem alla i de stora fall

Hvad skulle då hindra att häfva med ett rör 2 al. i diam: på en Cylinder lindad af 2 aln. eller mer till 5 a 6 alnars höjd en Collon vatten af 10 tunnor i S[e]cunden som fallande en sådan i jämn rörelse tillbaka skulle i en liten vattenpuss kringföra ett Qvarnvärk

En docka vore snart utpumpad med få dagsvärken.

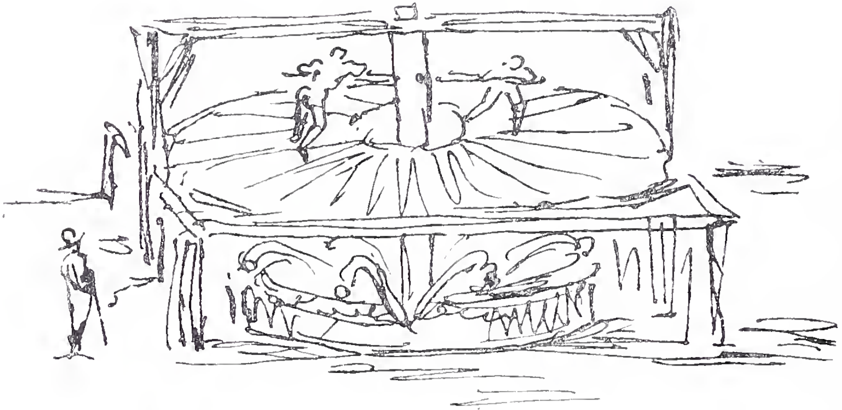
Om en Månad skall jag säga Cousin, om man här till kunde ha några förslag, men handtvärkrarne äro sig Lika i Ystad som i Stockholm

I Sverget där folkbrist gjör dyra dagsvärken måste man spara dagsvärken. en Virtzisk pump fordrar 2ne man som ombyte en Chinesisk pump fordrar flere och kanskje en ko. i den är något att lyfta i den virziska ingenting.

Cousin låfte mig förra Brefvet innan det sednare flere Lärda nyheter, men i det Sista Brefvet säger Cousin att inga finnas. Spinn i hop några åt mig, jag är ej mera i den politiska världen, i en hufvudstad, och jag bryr mig hvarken om Pitten mister nacken eller om fransoserne utplånas. — — —

var god och jämka sig efter mina hopp, Cousins hufvud är hästens fötter får jag styra dem och får jag bli lasset, jag är en tung hund derföre bruka på mig virziska pumpen så ger jag ingen mot kraft.
Rör på 45° lutning fordrar minsta kraften
men detta utgjör endå en Stor bygnad

Litt. A.





Rör med mindre lutning fordrar starkare kraft men fordrar endå en Större tillställning

231.

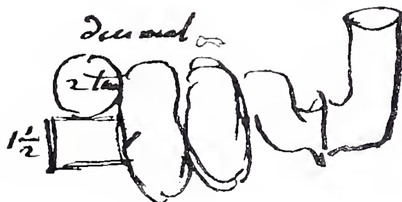
Till P. N. von Gedda.

Januari.

Nå tack för den underrättelsen om Engelska vettenskaps accademiens i Calcutt gjorda upptäckt af Sanningen af Bajllis Suponitions försök. Ja vist är världen älldre än 6000 år världens skrynklor på ansigtet är långt mer än 100 gonger gröfre än på en 60 års kjäring. Världens ålders möjlighét vill jag till det minsta våga jemföra med ålldern af en organisatjon, och jag tycker mig ha fog att då anse Jordens årgong för ett pullsslag, och en 50 års kjärng bör kunna räkna att hafva öfverlefvat mera än Ett Tusende Femhundrade Sjuttiosex Millioner åtta hundrade tusende pullsslag. och jag tycker att världen som Planet är älldre än en kjärng om 50 år.

Den revolution jorden genomgått i Sin afsvalning är bra mycket vidlyftig och Benranglen och Elefants tänderne äro ej ännu föruttnade i Siberien De strödde Splittror af vettenskaperne som tyckes varit tillsamans i ett helt sammanfogade i Norden begjära en stor ållder att vara så förströdde som de äro, och skulle anterieurt för den tiden någon Physisk förändring skjedt som qvarlämnat desse Benrangel, efter Zimmermans tro som skrifvit emot Bayli och Buffon så är det än underligare och beviser att nästan unga märken bevisa redan en outsägelig ållder. Hvad böra icke då de förvittrade berg gjöra.

Tänk bästa vän på Slangan min kopparslagare i staden är en Stympare annars skulle jag redan hafva kunnat säga tillgongen åtminstone i Smått



då bli vatten Colonnerne och luft collonnerne bredare än höga. Hvilket man alldrig behöfver i Stort. och går det an då så går det an (trängre) i stort till hvad massa som behagas.

I dag ha de halshuggit och bränt opp en kjäring i granskapet som förgiftat Sin man.

Min Svärmor lät gjöra sig ett Theé kjök i Ystad. och flere gonger syntes öfverblifva ett fiolette vatten, hvillket precipiterade Sillfver på koppar. månne Becket när det utbrännes solfverar genom sin trädsyra något metall som borde med omsorg först bortsköljas det var värt försöka en sådan solution om den kunde bli nyttig i hantvärk — och Chymien — jag är ännu för lat att hafva hunnit gjöra några likgilltiga försök härutinnan.

Adjö min egen vän. Hvem for till Ryssland när Sverin kom från halfvägs hem och blef Commendeur?

Här fins underliga ting i världen Ska vi då få krig.

232.

Till P. N. von Gedda.

Jag ska explicera mina Grymma ansigten som jag ritar vinter aftnarne vid Ljus Små vignetter ur Svänska historien för att roa mig medan andra Läsa högt, några Spinna och somliga Sticka Strumpor

a = min Svärmor
b = min hustru
c = min Svåger
d = jag

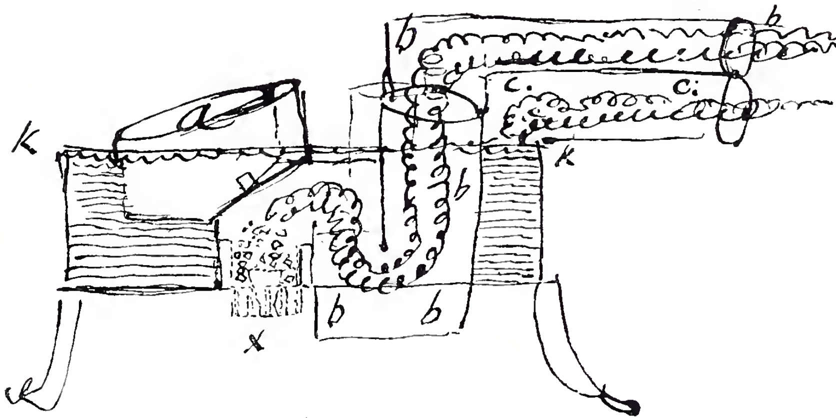


Så förefaller sig Svänska kungar hvarom är ingen historia värd att rita, Deras portraitter sätter jag i Samlingen för ordningens skulld och jag tyckte Forn Ljoter och Oden Thor och Gylfe kunde väl få se ut som dem jag Skickade men min Hustru ville intet ha i Samlingen sådana vidunder, jag skickar ännu en som medföljer. dylik men

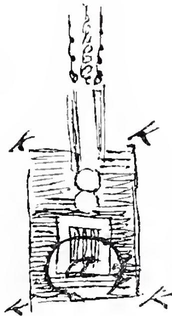
ej Idealicerad, de förra utmärka följden af en Styrka i öfverdrift, och denna Sednare är Striden mellan Styrkan och Svagheten, emellan menniskjo utvecklings styrkan och Climatets förtryckelse. de förra voro Greker och Rommare Hedningar och Gjöther denne Sednare är en Rospigge.

Kjärngarne spå krig och stora herrars död, det stormade Julnatten och stormade nu i natt eller Trettondags natten, men ehuru goda resonerne tyckas vara, tror jag ej vi få krig. det är omöjligt att Polska Pastejen som Cousin säger har kunnat digerera hoss två hufvade Örnen som endå har bara en mage.

Cousin måste säga mig a priori om för en veklig Chymist som ej vill pinas under försök en Cousins ungn kunde inrättas omsvept af Vatten, hvillket gjorde att man ej utstod den Satans hettan alla ungnar gifva



x Cousins ungn
a ypning för åtkomst
b Eldröks röret
c vatten ångröret
k k k k ett låck öfver vattnet
≡ vatten



Phm

233.

Till J. G. Oxenstierna.

Under det att Stormarna
kastade på marken
Ämbetsman och skogarna
i den mulna parken
smorde jag min nötta vagn
och till fridz och hushålldz gagn
for jag af med Sparken.

Jag lefver rätt sält i Skåne, och önskar mig intet bort, dock vill jag råka en gong Stockholm som det elaka, och Dig sjelf som det goda, ty om jag sofver väl i frid mina sökta nätter saknar jag endå Solen om dagen.

men vid Ljuset saknas den
Den jag skåda ville
Lycklig ingen med en vän
Som fick ton och Snille
den älskande får ingen fröjd
den älskade är glad och nöjd
hinner opp till ärans höjd
fram i Gudars Gille.

Jag har surrat nog för ditt öra men mitt hjerta tyder min ursägt

Vinter aftnar och under oväder säger man sagor vid spisen och för Gudarne

När öfver Himlen sträckt det tunga målnet gungar
När Nordens raseri i vindarne beter
det skakandet, att Eld slår ut och Ljungar
Så spelar jag mitt Blåck* och ler
med önskan att den få behaga
som blott på Ljudets uppsåt hör
och ej de fel ett Upsåt gjör
om icke för att ömt beklaga
att sällan värdig kraft till värdigt ämne hör.

* se efterfölljande ritning



Ehrensvärd i saknad af sin vän spelar på ett Blåck af vedträd sammansatt i Lynne af en Lyra,

Minnet frambär Oxenstjernas skugga under offret till Apollo och Rätträdigheten godkjänner Minnets val.

234.

Till J. G. Oxenstierna.

Ystad, Tosterup d 24 Januari 1796.

Hvad är som i mitt sinne vaknar
Hvad armods brister stå igen
jag fruckten af min sällhet saknar
jag saknar glömskan fridens vän
dess värkan nu sin ömhet lycktar
ej skiftar helga lyckans värld

ej nöjet ler då sällhet flycktar
ej mera på den banan lärd
de njutna nöjen spåtskt förkasta
och till de nya slägten hasta
blir jag i tidens qval förtärd
Jag låder än vid fordna Slaget
med hat för Skiftande behaget
samt Qvider under Ljusets färd.

Jag mins dig än O! Oxenstierna
och ditt Genie min vällust var
Ej fins den skjölden som så gjärna
var fordom ställdt till mitt försvar
ty när du dväljes i det höga
ty när du flyr ifrån mitt öga
hvi stadna dina Spöken qvar
När fordom uppå Brödradagen
jag hungrig sökte Beckers kock
att råka där en vitter flåck
och födas efter vänskaps Lagen
samt dricka för att nå behagen
strax efter middags måltidz dagen
slog glömskan åter till sitt Låck

Men nu ej så, Jag Creutzens Daphne hos dig finner
Du nu en lungn förvirring ger
när Du utur min syn försvinner
jag dig i hjertats böljor ser
Du täflat sedan med din Lyra
ej vet jag hvem behagat mäst
och möda är det valet styra
när hjertat sig vid bägge fäst
förgjäfves läsas dina qväden
ditt snille fyller ej din Stad
Hvad! jag var lyckans son och glad
hvargong du följde dina blad
och motog vundna företräden
med hjertat öfver snillets grad.

fast du är allas öfverman
som vitterhetens Lyra Skjöta
fast du med smak och hjerta kan
på Guda vis de vittra Nympher möta
och glädjen jämte snillet fått
att stundom från din högd i Löjet dig försänka
Caricaturn i Liflig Lott
ge dig, men ingens dygd förkränka
blott för att Ramarne förränka
på dem som Lastens gåfva nått
och medan Du oss kjärt vill dränka
i Skrattets haf oss öfvergått.
Så vill jag dock uti min ömma smärta
när kraftlöst jag har sökt förglömma dig
utvälja närhet af ditt hjerta
än af din Harpas Ljud förgjäfves tjusa mig
Hvar fins den lyckeliga sanden
som bär Orphei fot
Hvars är den Lyckeliga handen
som Oxenstjerna tar emot
från hvilket måsigt Fjäll i norden
hör svänska örat Grekens röst
I hvilken hydda ger han orden
Som vittnar om dess svänska bröst
hvad gjör du undransvärda Bjässe
Du gamla Jarl och kungars Råd
hvar föll du dåld, ur Jofurs hjessa
bland Granarne i ödets nåd
och hvem utaf Naturens händer
dig skyddat när i Skåne Länder
De skyddat mig vid hennes stränder
för Nordanvädrets öfverdåd
I denna Sommar vintrens frände
som följde i Decembers lopp
och Gjötiskt timmarne förrände
när den åt Gjöjemånad vände
och vet ännu ej höra opp

Gudomligt ful och afgrunds fager
sig liknande i högsta dager
som under skyars svarta tropp
I skogen då hvad träd ha susat
säg var det Eken med sitt brak
när Myrtens fjäril flygtigt rusat
att fly för målnetz rängn som brusat
hvars stam förärte dig sitt gröna tak?
i brist af Lagern dig var ägnad
af Träd hvem antog denna fägnad
och hvilken vitter Svala pep
säg hvilken blomster slägt sig glädde
när klangen af din Lyras rep
sig fram på smakens vingar trädde
sin ära Skogens Gud begrep.

När jag är nöjd i glömskans grift
men ömmande min Lyra stämmer
med klagan uppå Ödets drift
som skrida vill till enskilldt jämmer
så väl som till ett slägtes gift
för Gallernes förstörda Rike
för Englands villoställda folk
ej menar jag för Svearike
Hvars blotta namn blef lyckans tolk
Så under Thorndöns fall må dina häfder tala
af dig jag smått och stort, jag stoftet veta bör
den älskar, till ditt hjerta hör
och du må mina Qval hugsvala
med Vipans klo som på din Zittra rör
när mig förnekat är att höra näbben gala.

Det är en slags sjönöd jag befinner mig i, kasta ut din planka och bärja mig din frånvaro gjör mig skjöld af vågor men intet fördränkt, jag begjär konsten att glömma den jag så väl kunde förut inan jag blef ömsint, men nu qvider jag förbannat, intet ser jag dig och intet hör jag din minsta flägt, se här min historia.

Stockholms stad jag öfvergaf
hjonen deri bodde.
Saknads tåren alldrig gaf
och var det jag trodde
Så till Stäket for jag in
ansade det svedda skinn
Gjömman mig förtrodde

Derifrån jag skickade
min Poët-historia
och med stickor stickade
Oxenstjernas Gloria
Sörj intet min egen vän
för de tunga händer:
Solen hämtar nog igen
sin son, med sina länder.

235.

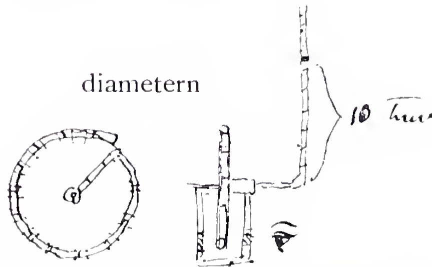
Till P. N. von Gedda.



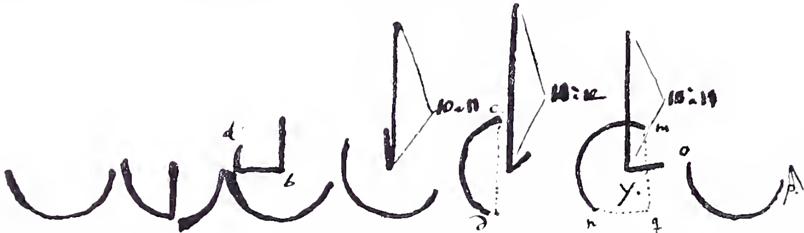
Si där är jag min Heders vän Skuten och Masakrerad. —

Ja visserligen jag ber er 10000000000 om förlåtelse noga eftersedt så bär den vefvande handen en viss del af alt som skall utkastas.

Jag gjorde ett modell af pennor



och fant att han kastar lika högt med sin Cylinders diameter Jag satte 2ne motsvarande fönster på Vatten reservoirn och såg mot kammar fönstret igenom vattnet alt hvad som hände



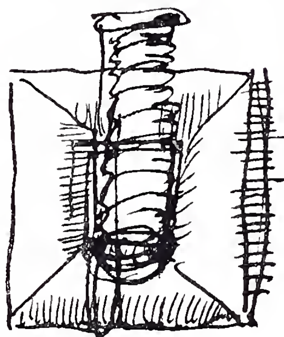
Handen uppbär således en del af vatten collons a b Värkeliga tyngd. jag finner att hela vatten collons c d högd värkar på vattnets upstigning i röret, och denna rörets collon bör vara lika stor som c d men hvarifrån kommer alt det vattnet i Samma Collon som går öfver 10 tum till 11 à 12 och ibland till 13 tum, då från c till d kan alldrig vara mera än 9. à 9½. mitt rör hölt jag altid längre än att vattnet kunde öfverstiga det när rörelsen kom till sista figurn (x) så började vattnet rinna ut genom stora myningen och Rör Collons återfall sprutade ut hela krokiga vattencollon och lade sig i dess ställe (o p) Fig y. höjden (m q) mindre än höjden (c d) derföre skjönk Rörcollonnen inan åfvannämde utsprutningen Skjedde.

Härigenom ser man att den qvantiteten man vill kasta ut i hvar vefning rättar sig efter på hvad ställe jag vill klippa af mitt hela rör, om då högden blir för liten ökes Slangens omslag och afstäckes röret högre opp.

Detta är nu hela Theorien Hvad återstår till vetta är i hvad proportion rörets diameter kan göras för att behålla en friction mot brädden passad efter vatten collons tyngd, så att ej luft och vatten

tränga hvar annan förbi och att hela den inre mecaniken intet förstörer sig pennornas atractions kraft mot hennes vatten Collons tyngd med så fina diametrar är ganska stor, man vefvar den så sagta man vill och ingenting förstör sig af vatten och luftcollonerne men i en af större diameter måste vefningen skje fortare, så att om med den största diameter denna pumpning lät gjöra sig, så fructar jag att Cylindern fordrade gå så hastigt omkring att det gjorde olägenhet. att lätta det, vore igenom förökningen af Cylinderns Diameter, hvarvid det kunde hända han blefve ohanterlig tänk och försök mer än jag hinner så blir väl saken utredd.

för vighetens skulld skall jag gjöra mina modeller fyrkantiga efter de gå långsamt hindrar ej hörnen vattnets tidig[a] framflytning



det blir roligt att påse.

Jag undrar om man skulle kunna gjöra någon nytta af 6te Experimentet.

Nu har jag änteligen hunnit sluta Svänska Historien ända till 1772. längre går jag ej på djupet. det utgjör 406 ritningar.

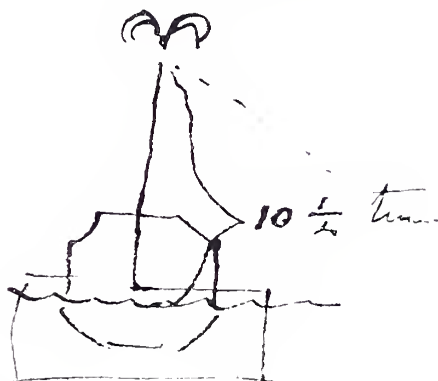
Världs Historien har jag börjat äfven och hunnit 68. stycken iluminerade med 1000de tals färgor. Svänska historien är blott Laverad, Rökritad eller förbistrad. till vedermäle att jag ej gjör mig stor möda men att jag endå ratar hvad som är för mycket slarfaktigt skickar jag en som änteligen är Casserad. det är Regulus som talar för Rådet. och äfven en Rommersk Tr[i]umph hvars composition är för borgarvalen. —

Jag beklagar min Cousins ohälsa men gratulerar att ej den geck i lika undergrader som förra gongen och det onda är i det mästa öfverståndigt. Jag har den uslaste Hälsa som kan gå i ett par skor om den låg rent ut i lakan vore det långt bättre.

Caricaturen har jag ej hört talas om. lät mig få höra den.

Hvad blir det af våra årstider hur blir fruckterne och säden, menskliga kjöttet och humeuret, huru blir alt detta beskaffat i år. Här är nu kalt 2 dar rägnar 3 dar, så var det nyårs Nyet så är det nu detta andra Nyet och dess emellan växer blommorne. adjö lilla Cousin ätom och pumpom. Hur mår lilla kungen. Just nu i ögnablicket kom Kinblad med ett rör af fläder 0,185 i hålets diameter, då sprutade det vattnet $10\frac{1}{4}$ tum högt 0,1 ☐ tum i omslaget.

7de Experimentet



10 omslag på
1 ☐ tum.

d. 20. Feb. 1796.



236.

Till P. N. von Gedda.

Jag satte Trattmynningen på Samma slanga, och tycktes den gje ett hårsmån mera vatten.

Jag har ej ännu fått någon Ställning åt min stora slanga på samma åttkant, och har ej gjort vidare försök sedan de sednare, och hvad sista post berättade —

Men hvad händer och skjer med de politiska Slangorne i Stockholm? man säger en Rysk General ditkomit vid namn Budberg, är den Slägt med den förra Baron Budberg? eller hetter han Budbärare.

237.

Till P. N. von Gedda.

Påske Dagen.

Oändeligen Tack för Ert Charmanta Bref men jag är rätt bedröfvad öfver Er gickt, och jag ville ej att en så nyttig och hederlig man ägde andra plågor än af vänners och beundrares fjäsk —

Jag har varit i kring Städer och Land och gjort en liten resa, för att röra min Nordiska tyngd. Jag är nu på Svaneholm hoss Baron Makler

Jag har mycket talt vid Retzius hvad tycker Cousin om den mannens arbeten.

Baron Macklier beder för allting om ett Ur af nya façon Paliett klockan eller den oflåttiga. Hvilken Cousin finner proportionerad bäst till färdiggjörelse-tiden och inkjöps-priset. i Gulldask eller Silfver foder alt som högsta modet månde vara, kanskje gamla modet äger företrädet, och man håller sig vid Gulldet, Pallietten och Skyndsamheten.

Hvad kikrarne angå, antingen igenfick Cousin dem eller lämnade jag dem vid afresan till Baron Lagerbjelke

Historien om Bestälningen var denna, att inan Contractet kunde giöras borde man igenom preliminair profver Stadga sig vid Slagen. Hvarigenom i Contractet man kunde utfästa sig å ömse sidor, jag ratade dem som voro gjorde på den grunden att deras öfverdrifna förgrössningar till deras egna Storlekar gjorde dem mörka, och beslöt om Cousin mins att de borde bli Ljusare med någon uppoffring af förgrössningen och så försvan jag.

Jag har försökt att måla med vattenfärgor under min resa, och som vita Djäfvulen besnögat marken har jag sparat Nöjet till den gongen i Sommar när vi råkas på Stäket, jag måste antingen dit att bo eller att flytta. En gård var mig tillbuden vid Vettern Östanå, men Granitgårdar löna sig ej, han kostade 20000 RD:r och min hustrus tyska testamente är endast 11000 RD:r och för halfva kjöpskillingen betala 6. pc. då gården ger 4 pc. må ingen klok gjöra, det är sant att med egna pengar skulle jag föredraga en liten förlust på en vacker Granitägendom framför en vanlig vinst på Skånska Slätten där ledsnaden sväfvar öfver alt som materia Calloris. men nu skulle jag åter-

igen gjärna ta en sådan kaka med hvilken man såg möjligheten att med tiden utreda sig från en lort skulld, där, som vore en obotelig skulld på ett anat Ställe

Jag kom så långt i hushålning att jag förlorade hela min målarvärkstad Jag skickar två proflappar Det ena är Svaneholm, begrafven under ett elakt åkerbruk och har sin Sarcophage, men Baron Makler när han ärfde den, väcker ur dess aska sine Fermer, ingifven af Minerva.



Den andra taflan har sin påskrift — stryk vatten öfver den på avian fäst dem på bord med muntlim bli de släta.

Caricaturerne äro begripelige — endast behöfver man märka vid moderna historien att Vidskjepelsen är i pannan. Qvinfolken styra våra fjät och Svärdet går för kjöpmans räkning samt plogen trampas af alla. — — —

När jag nu kommer tillbaka på Tostarp skall jag börja min Stora Wyrtziska Pump. Cousin säger sig ej förstå min modell i det han ej kastar så högt jo om Cousin söker efter i mitt alldra första häfte eller flock eller — jag mins ej huru jag kallar det som rörer de experimenter jag gjort med pumpen, så nämner jag helt säkert att experimenterne äro gjorde alla med en Slanga som blott svepar sig ett hvarf öfver. och Cousins Slanga lär svepa sig 4 à 5 gonger öfver sin Cylinder, — det är besynnerligt hvad Cousin anmärker om Sjelfva Tratten, jag håller det mycket likligt, den ena tratten är liksom ett våld och den andra liksom ett Svek.


Men månne ej utan tratt vore det samma.


238.

Till A. J. Retzius.

Svanholm. Tisdagen —

Jag ville veta min Professor hurudan Er hällsa är hvarföre jag tager mig den friheten att besvära Er med en Bref lapp, förstör intet Er tid att svara i fall frisk, gjöromålen intaga tiden, än mindre om ohälsan plågar. lät budet veta tillståndet, får jag Vetat. men hvad jag framdeles skulle anhålla om när tid och hällsa någongong jämka sig det jag i alla fall snart önskade endast för Accademiens Lärares och Er skulld, så vore få i korthet veta hvad jag förglömde att begjära få se i de skrifna föreläsningarne. nämligen det deciciva så väl som det dubieusa rörande härkomsten af våra tama djur och odlade växter.

Åsnan hästen, Tuppen och hönan ankan Tjurn Hunden m. m. Hvetet Rågen Káln, pottaten m. m.

Det vore nöjesamt finna bevis för eller mot Bailly. som tror att de äro komna från Grönland och Spettsbergen den tiden där fans hetta och varma Climater. att således de äro i naturen liksom ansedde utdöda varelser skjötte flyttade och uppehållne af menniskjo hand.

Jag slutar och börjar utan Complimenter och gjör så skjelf —

Men jag måste om tala ett försök jag gjorde med den vita skorpan som öfverhöljer flinta, nämligen att den förtärs icke ej heller således fräser med någon Syra. och man lär icke med fog kunna tro denna skorpa annat vara än förstenad krita och ej förstenad lera, månne då ej medföljande stycke så kallad förstenad lera vara en värkelig förstenad krita eller snarare en förkislad krita efter den ej fräser med syror och marmorn heter förstenad kalk redan, som varande hård och politur mässig likväl fräser med Syror och innehåller fast luft. NB. på en flinta fräser och förtäres det öfra af det vita men det till flintan närmast varande vita ämnet står emot syran, annars skulle man kunna igenom syran bortfräta det vita och liksom aftvätta flintan sin krithud. torde hända flusspats Syran ägde den förmågan och derigenom på ett slags sätt beviste . . kritans förkisling, om man så får säga.

P. M.

Min Professor gaf mig tillstånd påminna om få Låna en bok hvars Tittel intet jag minnes: men innehållet var om Jordens Climats producter och deras efecter, om jag mins rätt. Auctorn var kanskje Boden eller Zimmerman, kanskje och ingendera af dem.

frågas när i Gipsspat, Scopoli säger finnas Phosphor syra, och om det är sant, månne intet den bör finnas äfven då uti all slags gipz, till Exempell i Montmarters vid Paris, som sir ungefär så här ut.



Gulgrå och glänsande men opak

och kunde fastän i utseendet opak derjemte vara i slägt med Gipsspat som spat. och således innehålla Phosphor syran.

Jag tackar oändeligen för sist. jag skall intet glömma än närmare påminna mina bekanta i findland om Rappakivi, hvarom jag genast redan skrifvit.

Italienaren som sälljer Chartor och Kopparstycken i Lund lär ha tordehända en asiens Charta ännu till salu af samma slag som var inbunden i Baron Macklins Atlas.

På denne stå alla bergs Ryggarne utsatta, af Gatterers och Güssefeld 1793. — får jag suplicera, min professor vara af den godheten och skaffa mig vid tillfälle en sådan

1. RD[r] medföljer

alkali volatile phosphoratum skall jag intet glömma skicka så snart jag kommer hem.

uti Italien gjöres Gipsbillder, den bästa finaste och fastastte Gipsen kalla de Scaneol, månne den är af gipsspat eller af Marienglaset bränd, Efter den öfriga gipsen intet är så fin och stark hvaraf andra figurer gjöras, så lär någon skilnad vara i Gipsens hemligaste beståndsdelar kanskje Phosphor syrans när eller frånvaro gjör den?

239.

Till P. N. von Gedda.

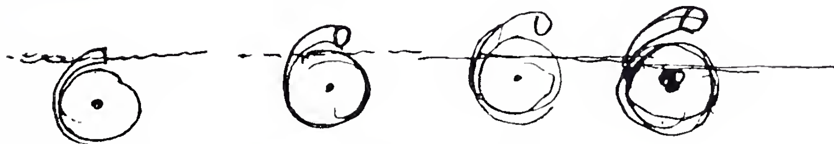
d. 2. Ap.

Tusende millioner tack för bref jag stirrar som en Lärka i luften när jag får ett Bref af Cousin. ty andra hopen af Bref äro som Nattens particlar och Cousins en Ljusstråle.

Svar på frågan om Vyrziska pumpen ger vatten sänkt under dess yta.

Nej ingen tår.

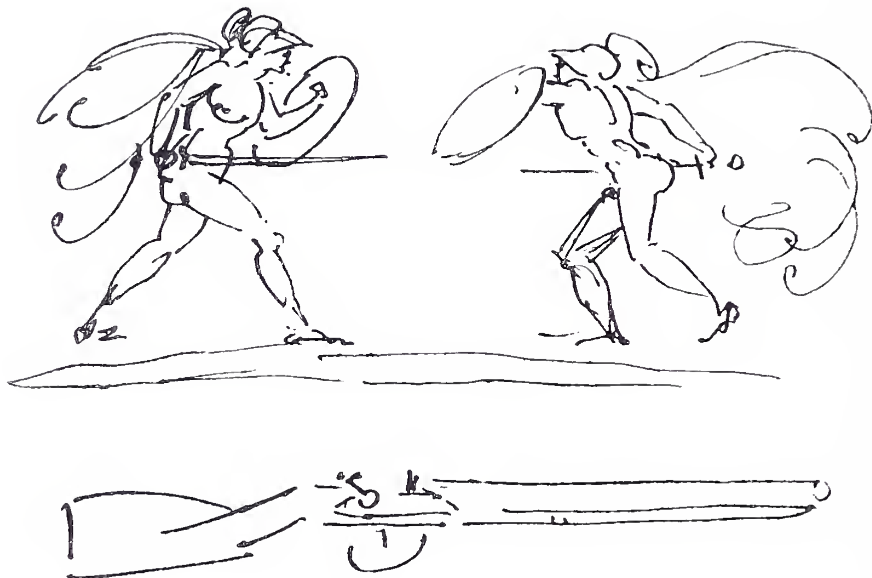
Jag skall försöka än vidare rättnu



Kindblad håller på och smörjer Sakerne.

Cousin är en mägta Stor doctor, jag tror att fröken Dyben har rätt, om jag sjuknar ger Cousin mig Lif igen, jag har redan af Cousin det samma försökt som frisk.

Altid är endå ett krig oss emellan Nu skola vi åter bekläda oss i pantzar



Bössan är menniskjan Krutet och Chymiska Skapnaden det mecaniska och kjöttiga. Bössan är sjuk, förstoppad och vid elakt lynne. Hon krattzas, men råsten hindrar, hon skulle dö om ej en qvick doctor genom Sina tryckpinnar vidrörde Bössans tryckpinne, alon Marche Skåttet for, ergo har Bössan en Sjel.

Brafvo

Nu hadde Kindblad Saken i ordning

Resultatet

aldrig så litet tratten sticker näsan upp i Luften så börjar pumpen gje, och gjer på samma sätt och i lika ordning som jag förut beskrifvit när för tratten man förminskar vattnet alt mer och mer.

Under Vattnet skjer intet den minsta höjning i röret.

adjö min egen . . .

Kan Cousin Säga det bästa Receptet på Munt lim

Påmin Hornskjöld om Baron Macklers Ur.

Det fryser om nätterna med 5° Warmt om dagen.

240.

Till A. J. Retzius.

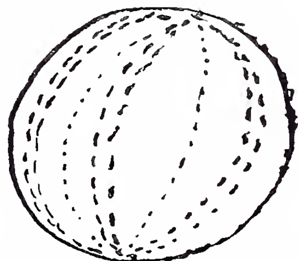
Tostarp — d. 23. Ap. 1796.

Jag beklagar om det är sant som någon nyss berättade mig att min Professor ännu är opasslig. jag tror det var Blandau som varit i Lund.

Härjemte har jag den äran lämna medföljande Böcker. Lettres sur l'origine des Sciences. böra läsas först, Sur l'atlantide de Platon är ett tilllägg till de förra vargod sedan genomläsningen lämna dem till Professor Norberg och han ska få låna dem till Professor främling om han så vill.

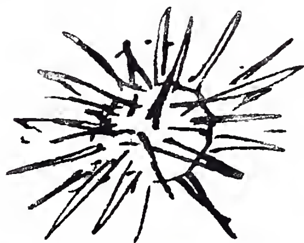
Jag hadde Bref af Baron Gjädda som berättar att Hjelmen gjort ett artigt försök med Manganesia av hvilken all Aër purus först var utdrifven hadde gifvit än mera Dephlogisticerad saltsyra efter åt än vanligt. Man vill bära detta som vapen mot antiphlogistici

Jag såg i en öpnad flinta på Näsbyholm hittad i sjön en förstenad



Lika med storleken

Jag menar de hetta Madropor de fiñs i medel hafvet och inan de se så ut äga de en Borst



detta kan bevisa något Baillys sats.

... var ganska omogen. Djuret ... Cramat och ägde en plätt på sig med små Chrystaller. där hvaräst ej flintan tillslutit med sitt omsvep.

Jag önskar min Professor blefve snart frisk, jag önskar den blefve frisk som både är menniskja och Professor. politici kan det vara likmyck om, de ä ingendera.

Jag har den äran vara med ...

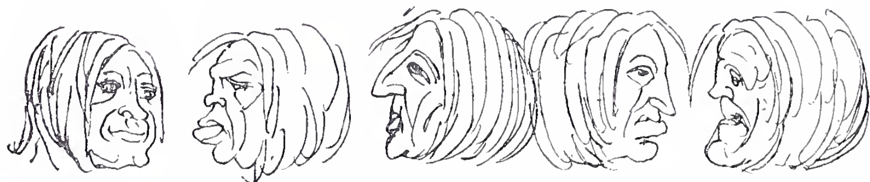
(slutet bortrivet)

241.

Till P. N. von Gedda.

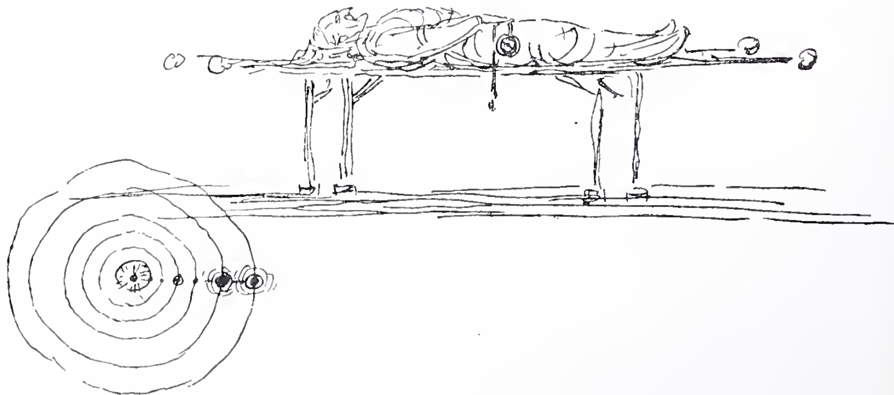
d. 22. Juni.

Min egen vän jag sitter nu hoss Baron Macklin som kommer från Kjöpenhamn har sagt mig en sak om vår vettenskaps Accademies mindre aktsamhet i de ovettenskaplige tingen, Den där Stallmästarn och Håfmarchalken von Hauch som skickat vår Vettenskaps accademie sitt värk i Physiken bifogat med ett ganska höfligt Bref, för lång tid tillbaka har ej ännu bekommit minsta svar eller minsta höflighets Prof tillbaka, det hadde blifvit sagt att accademien ämnade välja honom till utlänsk ledamot men den saken som intet utesluter den andra har intet heller blifvit utaf, bästa vän laga så att vi ej skjämma ut oss i accademien som i vår regering vi skjämt ut oss mot främmande. jag begriper ej huru Vilken kunnat förglömt sig, det är mig alldra mäst obegripligt. Det heter att vår accademie aftar, den borde då vara höfligast, fattig svänskar som alldrig mena ont, men



man kan kalla dem för de blöta Barbarerne

Säg mig en Sak min egen vän har ingen Macklins Commisionair af Urmakarn ännu utagit klockan och huru det lider med den andra klockan, Cousin har svarat mig långe sedan att Pengarne för klockan 40 RD:r voro bekomne, och nu skulle commissionairen aflämnat om på kjöpet af klockan ännu något kunde återståt, och som Commissionairen ingen bokstaf Svarat, så tror Baron Macklin att hans Commisionair är död och att klockan stadnat i grafven.



världen skall stå 3ne gonger så uppstädad på Linien innan jag upphör att ihågkomma min egen vän

Jag håller nu på att skrifva mitt tal för accademien. få se om Cousin kommer att medgifva alt hvad deri framdrages af nya betracktelser.

242.

Till P. N. von Gedda.

Svaneholm d. 25 Juni 1796.

Min egen vän en ung Herr Hammeleff lämnar Er detta bref, jag ville önska hallfva vårt Riddarhus hadde denna ynglingens upplysning, dessutom tycks han vara aimable, Han passerade Skåne, reste desse dagar till Norje är vid brefvets öfverlämnande nyss kommen derifrån. Det ryser hoss mej hvar gong en utlänning passerar Sverget, gjör allting till att han skymmes ifrån att se vår barbarisme, laga att han dömmer oss alla efter Er.

Jag gläder mig att hvar gong gjöra mig ett tillfälle föra er vänskap åt mej directe eller åt någon an för min skulld.

adjö egen vän

A. Ehrensvärd.

243.

Till P. N. von Gedda.

d. 9. Aug. 1796.

Cousin är mera apertié att gjöra ett besynnerligt försök än jag. — Jag har ej hundar på fjärdingsvägen och i Stockholm Snappar man en dylik öfver alt.

I Meckelnburg berättades att en Mjältsjuk man tog arsenicum för att dö, men vid Magknipen ångrade sig, det var väl ej med sådane gemena villkor han ville dö. Han tog och sväljde en Burk Salacetosella och åt middag frisk och med sitt sällskap samma dag.

Detta kallas för en vigtig Nyhet om Saken är san. det är då ej syran i arseniqven som skadar. Kanskje att syra hjelper med arsenic.

Cousins methode att aërera måste skje med Luftprässning eller Packning.

Jag har ingen ting nytt ännu att skrifva om, i Hamburg handlas och i mårgon börjar jag att gjöra färdig min Slanga.

Men från Stockholm måste vankas många nyheter. Kungen reser. O! O! O!

Sedan blir ännu ymnigare nyheter.

Huru skall man gjöra med Hofmarchalken Hauch vi skjämma ut oss i öster och väster.

Säg mig bästa vän hvad vill Rosenstejn gjöra med Vett. Acc. Skall den få en förvandling till Svänsk accademie

---

Har ännu Solens Landt Carta kommit till oss?

Hvem är Secreterare i Vett. Acc. sedan Prosperin afsagt sig sysslans motagande.

Under min resa har jag skrifvit på mitt Tal jag är skyldig accademien få se om det låter läsa sig. det handlar om huru vida man kan af konster och vettenskaper finna folkslagens lynnen och Regeringssätt. deras olyckor eller deras Sällhet, deras Ordning eller deras förstöring.

Ämnet är vidlyftigt, oändeligt Philosophiskt nytt och sluteligen upplysande.

Det blir deri synligt att jag intet är kungars älskare ej heller fransmäns dyrkare. Det är intet underligt, ty ännu har alldrig Sanning existerat så kortvilligt inom två förehafda ämnen; att man om dem kunnat sagt som man plägar säga om två partier, ett af tu.

Hedra mig nu ofta med Er hugkomst ty jag hoppas om högst 3ne veckor se vi hvaran

adjö.

244.

Till A. J. Retzius.

Lund & Tostarp d. 24 Sept. 1796

Min egen herr Professor

Jag hadde Bref förra Posten af Amiral Rosenstejn att Stenen långe sedan i Somras hadde Blifvit skickad till Apotekarn Gjörje på Svanen —

Här fins inga Lärda Nyheter. men Jag hoppas snart blir den Politiska nyheten att vi Slippa alt stort deltagande i frihetskriget.

Jag har den äran bedja om min Respet och vara med fullkomelig högacktning Min Professors ödmjuke tjenare

A. Ehrensvärd.



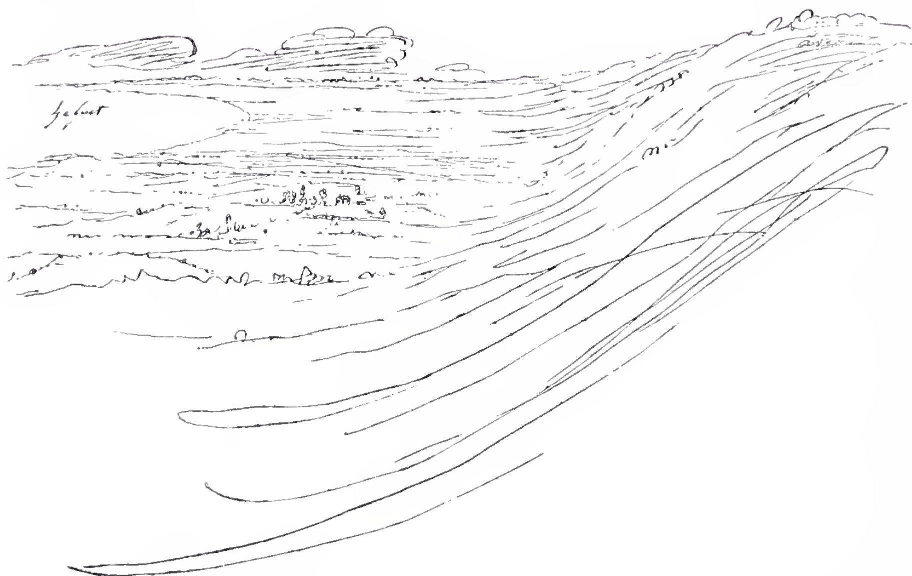
Och hälsa Lilla Gossen

245.

Till J. T. Sergel.

Tosterup d. 1. oct.

Gud skje låf, min egen vän Lefver och Reser. Jag besvär Er att koma till min nya Gård jag kjöpt. I hela Svärget är ingenting Så vackert och så bördigt, jag ville det stället äfven blef bekrönt med Er vänskap.



det ligger vid Hallands åsen och har sin Bokskog där och sitt egit ställe på en plan slätt, som räcker 5 mil att gården är stor dömmer jag deraf att skullden är stor och om Sergel kommer dit är nöjet stort.

Det förargar mig att naturen hanterar Er så illa, sedan förut han gjorde af Er sitt mästerstycke, men sådant beviser hvad Philosopherna sagt att i stora Mästervärket himmel och jord finnas många tröga qvickheter. Det är något för mycket Epigramatiskt att leda någon i ett par år till Grafven för att endast derpå lägga honom i podager. Det var en välsignad sak att hällsan tog Sluteligen sin gamla tågordning, Res nu och roa Er och kom till mig. jag flyttar med allvar till Dömelstorp om 14 dagar, jag kommer nu derifrån och motog för 10 dagar sedan Ert kjärkomna Bref just som jag satt mig då i vagnen

att resa dit och medtaga hela Skiten, jag är förtretad när jag tänker på en Ort som evigt skilljer mig från mina vittra vänner.



nu kommer jag att Sitta där i all min dar. fet och gjödd. Dum och leende med min lille Son och matad af min Hustru

för all ting skrif och kom. Rita af vår lycka när ni gifvit oss den med Er närvaro, jag skall hjelpa till att resan skall gå väl öfver Åsen.

och väl tillbaka

246.

Till J. T. Sergel.

Dömestorp d. 27. oct.



Det första jag feck Ert aimabla Bref Tillredde jag strax en varm kammare och vällsignade mitt öde som skickade mig en vän i min Boning men det hjertat talar tror man hela världen hör, och full af fäaktighet kor och oxar glömmer jag Svara och be Er med det aimablaste Sälskapet komma snart ehuru inga prägtiga anstalter kunna göras på annat sätt än i Själar och Hjertan. Och i mitt förbannade dröjsmål kanskje jag skrämt Er från Ert barmhärtiga uppsåt då jag i stället för att få omfamna Er får nu i stället



sitta och Sakna den jag älskar



och anse hela min värld vara en ödmark.

Tack för Er Charmanta Ritning men intet tillåter jag, att min
/
alldra bästa Sergel får ramla så där: utan hustru och barn skola hindra Ert fall



Nej kom för allting, vi ska åka Rida och Rita, jag bor vid ett Stort Berg som tynger helvittet, detta skola vi rita af, ty figurn i Halland duger ej

Skånskan sir då något ut för ögat igenom en Slags mycken mat och mycken lättja och mycket kläder



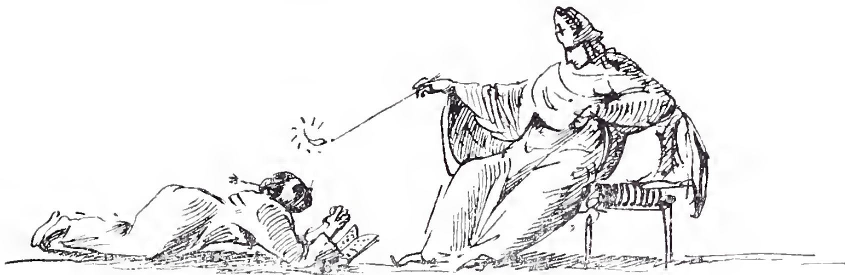
men Hallänskan sir ut som fan



men altid står hon och stickar.

247.

Till J. G. Oxenstierna.



O! min Biskop märk min Plåga
Hör en Suck så dragande,
lyftas fram så klagande
öfver brist uppå den Låga
Bispen Vis, behagande
Skjänkte vänskapens förmåga.
Döende af sorglighet
väcks jag dock af nya Strålar
komne från Ers helighet
där han sig i Glantzen målar
Biskop för odödlighet.

Jag tackar Den Vördige för nya Psalmboken om nånsin Gudz anda härskat öfver någon omedelbarligt, är det Snarare öfver Autorn till Skjördarne än öfver de 4 autorerne till Christi lefverne.

Det ena är sanning och natur, där Snilletz nålar värkat på Smakens tafl, det andra äger Sanningen, O! biskop men hvarken smak eller Natur.

O! du alldra Heligaste Predikare, O! Du som Ryckt Harpan från David och visdomen från Salomo styrk mino Själ Snarliga med visdom sedan du klingat Däglighet. Säg mig Du Gudz anda hvad skjer inom förlotten sedan de otrogne måst gifva vika för den starke

fåfängt tyder jag bland billder
hvad i tiden skrifvit står
uppväckt rasande och villder
villdjuret på Jorden slår

foten trår de hellgas grifter
hornet låssnar stjernorne
och uti de hellga Skrifter
kråssar mörkret hjernorne
Derföre, O! Biskop stor
lär mig tvifvelsmålen reda
för att ej likartat breda
Blommorna och Gyllnde flor
öfver löngn som altid gror
tätt vid sanningen dess bror.

Villdjuret som förstör församlingena, med frihets löngnen i Flintena, borde bindas och kastas i Yttersta mörkret, men ho hafver kraftena dertill, Och bindes villdjurena som icke ensamt är, Si tå växa andra i dess stad som Stor ångest medföra menniskjomen Ho hafver bindelen och vågskålena ty i detta behöfves Vishetenas jämknings konst. Si nu hafver jag i fåvisko talat du Biskop för all visdom, Styrk thin tjänare i trona ty han vill det godt är. Dock låter jag mig tycka i ödmjukhetena, att Stor visdom redan skjedd är, det att i Rådkammaren den Läromästaren inkommen är, det vore en Helig sak, som mycken välsignelse med sig hafver. varde honom dock icke gongande som the thär vise äro.



Gif mig nu thin välsignelse O! min fader och låt mig i tig varda amen!

d. 6. nov.

248.

Till J. T. Sergel.

Laholm et Dömestorp d. 2. Dec. 96.

Jag längtar få höra huru resan aflupit, huru hällsan varit, och hvad Pittoresqva ting sig tilldragit, jag skrifver innan jag vet om nii lefva ty de dagarne ni skulle öfver sundet blåste här en storm och kanskje sitta mina vänner i Abrahams skjöte sig tilbytt för Kjöpenhamn. Jag vet intet huru bytet bekommer men för mej vore Er saknad odrägelig.



de sväfva ännu i mitt minne.

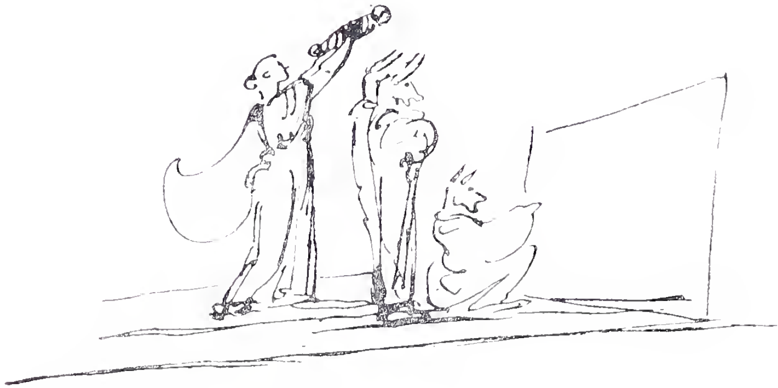
Hvad böra icke då de sväfva i mitt hjerta, som sväfvade så här för mitt öga.



Har Ehrenhejm blifvit hällsad ifrån mig.

Jag skulle skrivit men en Minister vid ett kunga ombyte har ej tid läsa bref från Dömestorp. dock skrifver jag. —

Kom i håg von Vallden och Ruum. Spionera ut hvad det kostar kruset eller Butejllen, att jag kan få betala hvad jag tagit och få mer. Hällsa Abelgaard och jag kommer altid ihåg hans Sinrika Composition



Min hustru hällsar tusendefalt och frågar som jag när vi få den äran och se Er tillbaka, var då god och efter Ert löfte persvadera Abelgaard att komma med

Adjö bästa vän —

249

Till J. T. Sergel.

d. 6 D. 96.



Ack! om jag hadde Er i min famn, skulle min bästa Vän ej frysa och Genomblåsas



Jag skall i evighet sakna Er med vedermöda om ni ej låfvar återkom̄a



Tusende tack för Ert kjärkomna Bref, gif mig sådane 1000000000 Nu snögar som i Lapland, och mitt Italien sir infamt ut om jag nu red, skulle ej



ritten bli rolig.

Säg mig alt hvad ni gjör alt ifrån Er behåller sitt värde och behåll hällsa, konst, godhet, utom minnet af hvad ni slitit ont på Dömestorp, utan kom derföre igen.

Härifrån har jag. ej nyheter endast att berätta det min hustru ber framföras, nämligen mycket hällsningar.



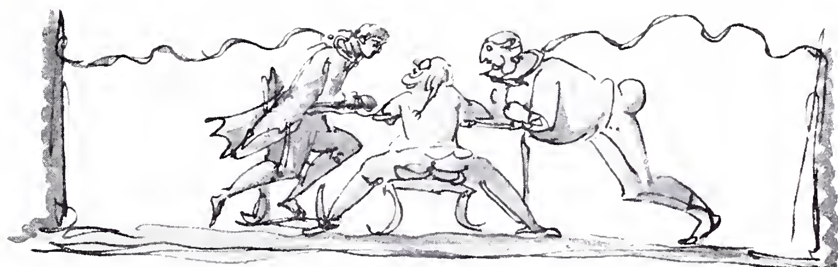
Hon niger

250.

Till J. J. De Geer.

d. 6. Dec. 96.

Du är en aimable vän som berömmer Dömestorp med sine invånare och reser endå derifrån. det måste intet vara den första contradiction Du gjort i världen, efter jag ser det värkställas fritt och lätt. men gjör oss ännu en gong den äran. vet jag taga mina utvägar bättre jag skall hålla dig klafbunden



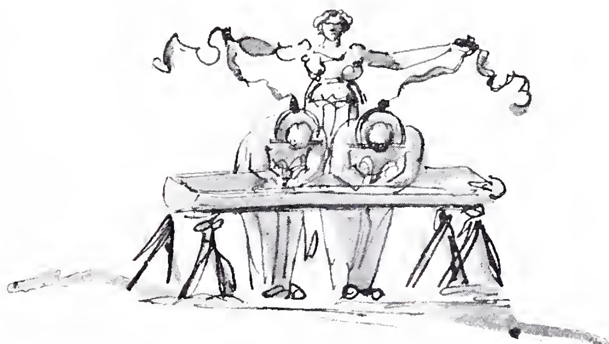
och Sergel med
Min hustru skall hålla i klafven — — —



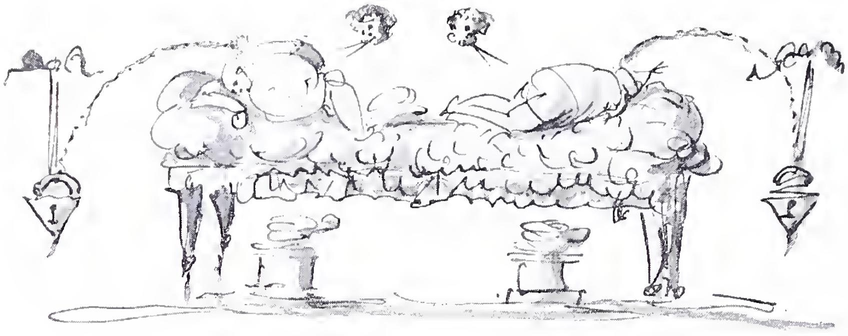
jag visar Portfeuillen



Jag bär in Punche



Och I skolen äta Husmanskost



och I skolen sofva i drag



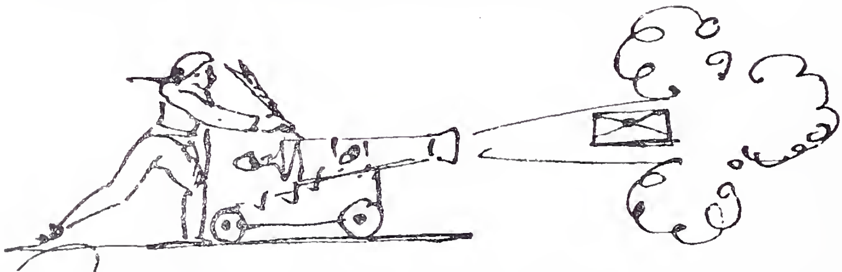
och I skolen alldrig slippa hädan

251.

Till P. N. von Gedda.

d. 8. Dec.

Jag gjör ej annat än skjuter skått på skått med Bref



Cousin Ledsnar vid mig. men det hjelper intet. Tidevarfvet är inrättat för alt ont.

Jag vill begjära upplysning huru bäst man förger folk, nämligen huru man hinner beqvämligast drifva En Tunna Säd till 20 kannor

Bränvin. jag har Bränneri och uppnår från En Tunna alldrig mera än 16 kannor förgift.

Jag har gjort en liten profbränning af 1. L ℔ gröpa med deri beblandat $^{1}/_{2}$ Lod hornLim, det gaf mig 42 Jumfrur. 6° Bränvin och således var det alt detsamma. Jag trodde det animaliska skulle öka gjäsningen, igenom den gamla Lagen att Råttor och kattor föröka kantalet då af våda de som Lik ingått i mäskningen.

Emedlertid bör utan de öfvernaturliga konster Tunnan stiga till högre. —

Alla menniskjor tala väl om vår lilla kung. brefven från hufvudstaden tala ej Smickrets Toner, men de låta alfversamma och Simpla som då man berättar Experimenter.

I dag den d. 8 Dec. var i solgongen Thermometern 16½ grad under, och nu kl. x om afton 10° —

Ännu är jag uti ingen ordning med mitt Laboratorium, så att jag ej kan börja Bleknings vatten försöket.

Mins Cousin långesedan jag nämde om askbränning. Den kusken jag har hadde en far som lefde deraf, och vet att säga det Ruttigt Träd gjer nästan dubbelt aska mot färskt. är icke det underligt, således kommer Alkalit endå ur luften, både under långsam värma som under Explotions värma, eller Eld. Glöm ej mitt Bränvin, men Chymien har det felet att endast arbeta för Menniskjans högmod, Metaller och färgor men aldrig med någon stor möda för Skatterne af Ceres och Nöjena af Anacreon —

Till Exempel jag vill nu undersöka mine Jordarter, Och jordarternes namn äro alldrig Chymice bestämde, jag kan med ingenting dem Således jämföra Vegetations Lagarne äro intet afgjorde, jag vet då ej deras värde, och ej deras behof Måste då i evighet Landtbrukets Lagar alldrig återvända att endast bestå i flit och skit.

Den långa tiden, den ombytliga väderleken, Ägrarnes okunnighet, alt sammangaddas att gjöra Landtvettenskapen outgrundelig. Hvartill kommer Regeringarnes kjöld, omöjligheterne för Landtmän att muta StatsSecreterare, då för Brukspatroner och kjöpmän den Saken går altid väl, hvarigenom händer att handel och Bergslag fått Regeringars formeliga biträden och Landbruket alldrig, tvärtom hinder och motvärn igenom 100 Lagar. Hitilldags följer Chymisterne Samma Lagar, de Smickra kungarne med Deglar och Vågbalkar, de luta för Bergs-

Lag, och vända Ryggen åt Ler och Lort, äfven också tror jag den Phlogistiska Chymien var för Grofhändt att ingå i så små fina delar, den nya methoden torde bättre följa det nu i Europa började tanke-sättet.

adjö min vän — — —

252.

Till J. T. Sergel.

d. 14.

Min vän är rätt aimable som berömmer mina kladdiga ritningar men ju mer Er egen anda är ifrån mig ju sämre går det, jag har Er Portfeuille som är nu min Skatt, men den där Trålldommen Lifs-andarnes närvaro ger, af ett Genie som väcker och ett Hjerta som ursägtar, den fins intet och jag märker i Hus Gård och Själ att min vän är försvunnen.

Det är Synd med Er reskamerat att han är för länge på en Ort, det är Sant att man föröker altid emot honom sin vänskap men äfven ock sin medömkan. Han skrifver i Sitt Bref till mig det han har en läxa beredd för mig när vi råkas, *men att det är snart ändrat* månne jag ritat något oförsigtigt, eller begriper han åsnan, eller är det något an̄at. Han saknade äfven en num̄er tack för det.

Endera dagen skall jag kunna skicka min bästa vän sin charmanta Croquis

Jag har lust inbilla honom att åsnan är Lutterska Religionen som bortkjöres af Svedenborgs anda, och att Momus är philosopherne, och att Hjelten som flyger till himmeln och kastar sig i Bindmössans famn är Chevalleriet som vid den nya religions antagande flyr — — —

Gjör mig till villjes och trät intet med den Stackarn — — — man bör vörda vänskapen Som svaghet; hvaräst den finnes, efter den i allmänhet nu är den enda Dygd man kan begjära. och Lorten är dårad, och Lorten är oföränderlig. och Lorten är Säll, och Lorten är god och Lorten är vår vän.

Jag har glömt den beskrifningen som professorn var god gjorde på Maccaron deg. får jag den, om igen.

Jag dricker hvar dag Er Skål i aërerat vatten det är otroligt hvad min hällsa deraf förbättras. Luftsyra i vatten är således bättre än i vin NB för hällsan men intet för glada utbrotten. det geck intet an dricka Kindblads vin när man håller Contoir —

Hvad pris är det nu i Kjöpenhm på famnen ved sedan det börjat bli kallare, Rosenqvist har underrättat mig om 8 RD:r — månne det stiger —

Jag har gjort en ritning åt de geer men som jag Skjämde bort i försök och strök färnissa på hvaraf han ej kan vikas och Skickas, den var öfver hans fara i Eldsvådan hoss Ran.

adjö Lilla Vän

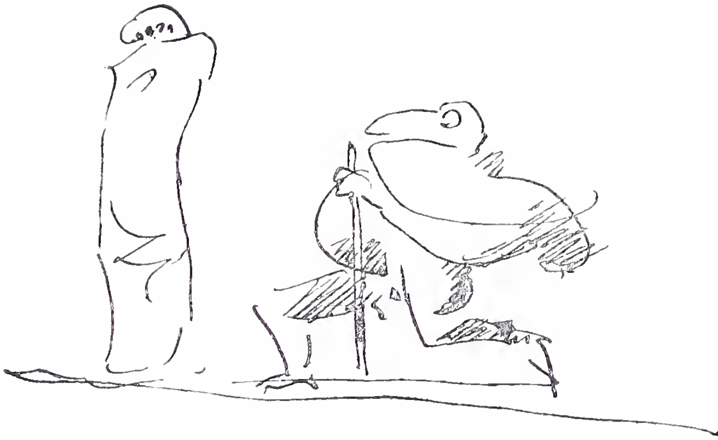
253.

Till J. T. Sergel.

Julafton.



Jag kysser händerne på min aimabla Corespondent, full af Qvickhet och Genie, Glädje och fintlighet. kan någonting vara roligare än



då herrarne bägge bese Kjöpenhamn

— — —

Och hvad min bästa vän är god som ställer sin själ hoss oss. Hvad skall jag kunna rita någonting så vackert och så täckt

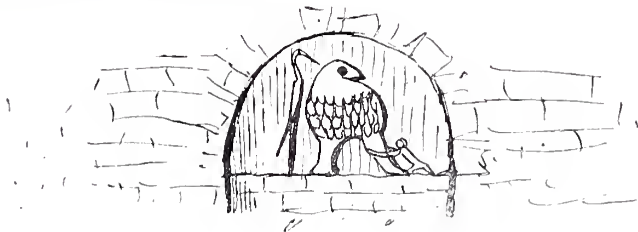
Hällsa oändeligen Abildgaard och tacka honom för Era Drömmar, och bed honom tillåta mig svara honom med den medföljande ritningen, där jag utvisar all min oskicklighet i Artisternes alla 4 hufvud Classer af konst, Teckning Samansättning uttryck och färg med ett tillägg derjemte af det stora felet Kludd och Sudd

Tusende hällsningar ifrån min Hustru Som hon är mycket rädd för Eld och vi anse ej nog vara att äga en branvagt som ropar *rasande timmar* och *falska vindar* skola vi Suplicera att min egen Vän ville vara af den godheten och höra efter sammanhanget af den i Danmark varande assurance Cassan om vi skulle få insätta i den, och huru detta skulle tillgå.

När nu Julen är passerad och Nyåret är önskat alla Era Danska vänner till goda



hoppas jag väl Snart med Professor apelgård få se Er på en rutche åtminstone hoss oss en timma.



254.

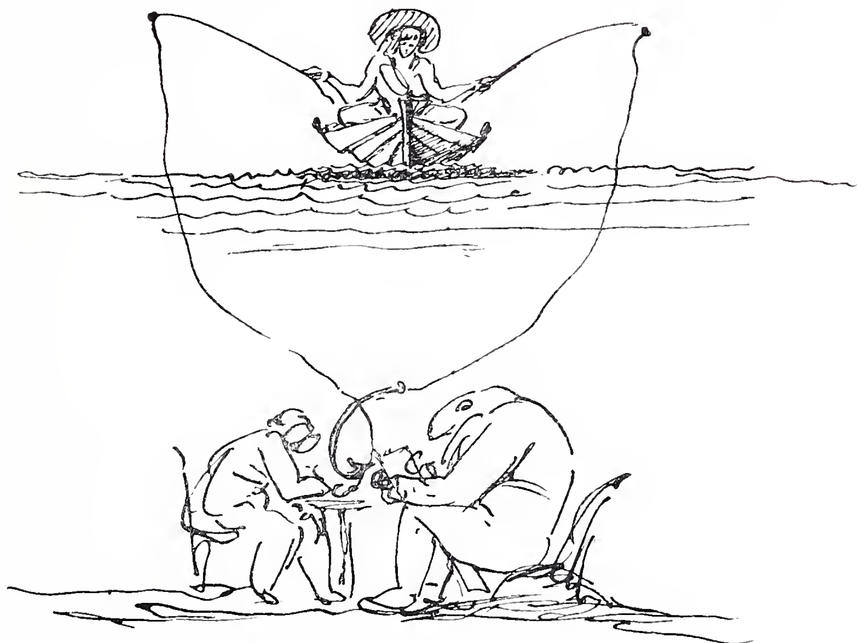
Till J. J. De Geer.

Julafton

Min egen Vän

Du är så yr af sälskapets förnöjsamhet, och så eftersökt att du är fångad af kjärleken och fjättrad af behaget. Jag skickar dig här innelyckt förslag på Ny Confect målad med Berberissaft på hvitt kokat socker, hädanefter skola vi äta i Sverget din Triumph i Kjöpenhamn

Där synes huru de slitas om dig, huru din Vangn förspänd på alla Sidor kommer alldrig från Kjöpenhamn Hvad skulle min son på Galejan och gjöra var det intet rätt så roligt i lilla fiskarbåten Dömelstorp, sitta och meta Ritningar.



Var det ej roligare befalla än befallas, lyckligare njuta än Opnjutas och sällare slumra i makligheten af husmans kost än strida med vällusten på Callas



Kom du ju förr dess hälldre ifrån stora världen



lunkandes derifrån till dina vänner på åsen.



255.

Till J. T. Sergel.

d. 16.

Tusende tack för långa Brefvet som uppbrändes, det var fan hvad det var likt. O! Gud bevare mig. Gyllenstjerna har varit här ett ögnablick, tog sitt Thée och for af till Halmstad, jag frågade ej efter hans vän, tvifvelsutan måste han vara bortrest från Gården, En Courir från Hertigen hade komit dagen förut inan Gyllenstjernas afresa hvilket drängarne hade berättat mine drängar.

Tvänne bref har jag skrifvit till min vän som ej lära vara framkomne utan ligga på Posthuset i Kjöpenham[n], efter ingen adress jag derpå skrifvit anat än Stadens namn Copenhagenn — ett bref hvarpå jag äfven skrifvit på samma sätt till De Geer. Gud vet om nånsin de råka Sina ägare —

Här är ingenting nytt förlupit, vi ha gjort några visiter och blef motagne i oeldade Rum,



Vintern varar ännu med full magt så att jag ingen gong kunnat utkomma till häst



utan sitter inne och Chymicerar



Det går intet så rasande heller.



Min hustru hällsar mycket och tackar för uplysningarne, ännu kan hon ej decidera sig det tycks vara dyrt med deras priser, blir

det, bör skje som föreslagit är — nämligen med utskickade dimentioner.

Är det roligt nu i Danmark hvad säga de nu sedan fan tog kejsarinnan



De hafva ej önskatt vårt giftermål med Ryska skjönheten men nu skjer det väl. —

Nej adjö bäste vän. Inspectorer och Djeflar komma och förstöra mig



256.

Till P. N. von Gedda.

d. 27 Jri 1797

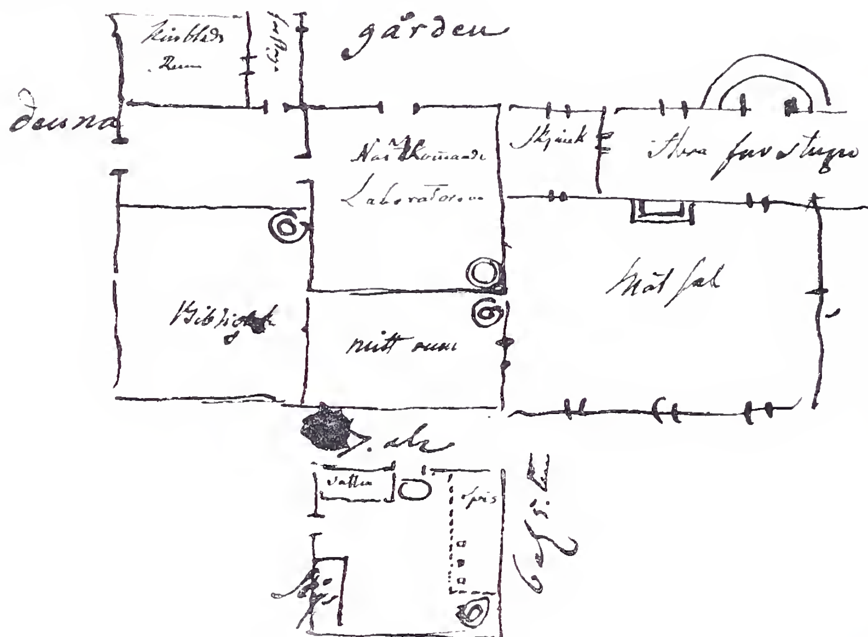
Jag båckar mig i Stoftet och krusar och Complimenterar för Er godhet att hafva skrifvit mig till om både om Bränvin och Moral, Mäsk och Politiqve. Det var stora ändringar som skje med amiralitetet, Gud låte alldrig mig mera vara med.

Angående Bränvins Gjäsning så har jag gjort försök som ej gifvit de begjärta utslag. men en besynnerlig sak åter med Lim (ty jag envisas med Animalia) Jag lade Lim i vört och den stod på kaklung i 6 dagar där endast eldas en gong i Dygnet men alldrig

ruttnade. då i vatten det ruttnar på samma kakellungn efter 36 timmar. Vörten blef en stark ättika. jag hadde ämnat få se henne bli gjäst. Det är besynnerligit med Gjäst, och det står endå intet i Bibelen att vår Herre skapte honom directe åt menniskjo Slägtet.

Jag gratulerar Herrarne som fått en President de en gong skola älska. och som ej bär sig åt som ett fä.

Min egen vän arangera mig i project ett Laboratorium af ett gifvit Rum hvars plan är



om jag skulle gjöra det så här

En kaklung qvar att få värma i Rummet och en bra stor spis samt en dragkappe öfver fönstret för Syror.



Men hvar skola de rörlige ungnarne få sine ställen under en Spiskappe som går i konskapnad

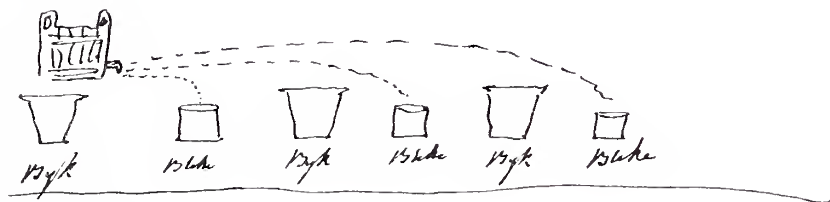
adjö Längre härnäst.

257.

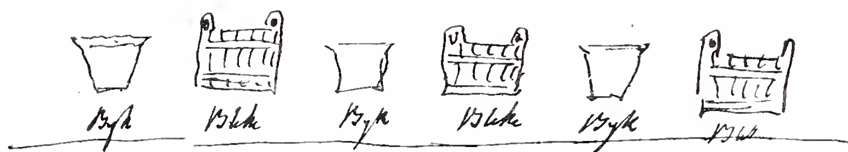
Till P. N. von Gedda.

d. 17 Feb. 1797.

Nej min bästa vän ingen Gickt har instält sig, men hushålls bekymmer, uppkjöp utan pengar, och utprångel utan afgong. jag sitter fattig Inspector med Hustru och barn på hela världens Gods, af sådan natur är altid, en ägendom som ej i en sons tid en gong blir skuldfri. Endå är sådan ställning bättre än Gickt. men lika Slösande af tiden: jag har ej ännu hunnit rätt fatta reda ur Cousins rätt rediga beskrifning på Bleke vattnet, som till Exempel, när emellan hvart byk en väf nedsänkes der i, är det altid i sam̄a vatten hvarifrån den uttogs, eller af hela Blekinge Vatten Massan afhälles ny portjon för hvar gong en väf går ur lut är det så här



eller så här



När man gjör B: Vatten, är det ej någon proportjon man kan följa. En väf, ett Garn så och så tungt. Hvad kantal bejär marken Lispundet o. s. v.

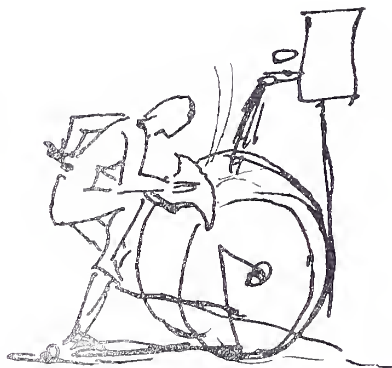
Det var rätt artiga forskningar som äro gjorde uti Gjäsnings vägen dem min egen Cousin omtalar. Jag ser deraf att jag lättare åstadkommit Pästeämnet än Gjäsningsämnet. angående Aeringen af mjölvälling skall jag i desse dagar försöka om jag får tid om detta lyckas är det en qvick sak. Då vore då frågan afgjord huru en primitiv Gjäst i Hushållet ärnås

Huru har det, godt för fröken Dyben. Uti Samling af hushåls och andra Rön, 4de Stycket pag. 82. står en beskrifning jag gjärna vill gilla

Huru gå de Politiska sakerne Hvem rår Tauben eller Rosenstejn, hvad gjör den lille antingen



eller



eller

bara



ty det går svårt att beständigt



258.

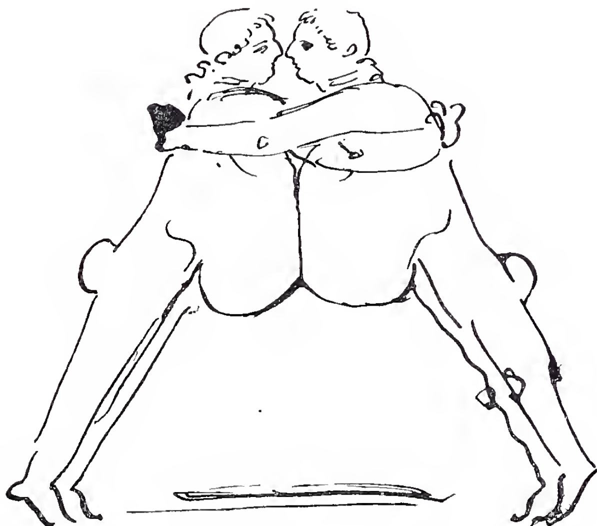
Till J. J. De Geer.

d. Feb.

Du Läser Virgilius (N:o 1) — Charmant, derpå som en Vis går du i Skjölpadde drägt till dina Vänner (N:o 2) sedan lägger du Dig på ryggen (N:o 3) och efteråt hvilar på Din Lager (N:o 4) Mårgondagen börjar (N:o 5) med någon hvila mellan åt (N:o 6) och en fontaine uppreses till Din Trifalts Ära i Tobak kort och vin (N:o 7) Så där aflöper Din trifalt Lyckliga dag, medan du afmålar mig (N:o 8) men hvem gjer dig låf rita med en annans hand (N:o 9), och skola vi antaga denna methoden griper jag till mitt härvarande Genie (N:o 10) det jag endå intet gjör, efter jag vill intet vinna lika, men mer än Du.

Hällsa tusende gonger Abillgaard och bed honom Svara mig på mina Speritningar i politiqven han har god imagination i Caricaturen.

Anmäl min respet till Gref[v]inn och tag dig sjelf i famn på mina vägnar



259.

Till J. T. Sergel.

d. 4. ♂.

Jag tackar min Vän inan jag törs tro han är borta, för en säll en stilla och enfalldig sammanvaro, där han visat en lika vänskap som snille och ett lika tålamod i ledsnaden som värkan af sin lifgifvande kraft i konster Jag gjör nu ingenting annat än ritar i mitt Ritbräde och skickar ett hästlass med missteckningar Er Ljusskjärm och Ert Ridspö har jag hängt på väggen i min kam̄are så att jag altid tror Er sitta och rita någonstädes inom huset Det är ett sällskap som i saknaden utgjör min fägnad.

Capten v. Wallen återkom dagen efter sedan jag hemfor, hvillket skedde samma dag vi skilldes, och vi äro nu Philosopher på egen Man Hand, vi ha ej talt ett ord om Svedenborg, men han har haft en liten öfversättning af Kant, om Det vackra eller om Sjönhet, hvilken han läst högt, kanten gungar på Sanningen men han klifver intet böljorne, han säger att Qvinnan är Skjönheten i sin skapnad och karlen är det Höga. efter karlen är den Starka och Qvinnan behaget Men i värket är Apolinne vakrare än Venus och Hercule de farnese på afstånd långt lättare än Venus Således om jag gjör en statue af Qvinnan med något bredare Roor, så skall hon och bli det höga, det förfärliga och si mycket starkare ut än Hercules.

Man sir således det Kanten Säger är intet Sant, utan att högt och skjönhet ligga öfver alt inknådat med hvaran, och är alldrig rätt åtskildt att Skjönhet är ett *Sätt* och intet en *Sak*.

Min hustru reste till Trolleholm i går och kommer igen i Måndag.

Hällsa De Geer, han får inga flere ritningar inan han svarar på dem han fått. Hällsa J. Råd. Abillgaard och säg mig hvad han säger om tankan af bägge mina friheter

Adjö egen vän kom snart.

260.

Till J. T. Sergel.

d. 12te.

Jag fick Ert välkomna bref hvilka alla Era Bref äro inan jag afskickat det förra af försummelse tack för ritningarne och i synnerhet för den



Det fägnar mig att min Philosophie är något tydligare än Wallens. och den begripes nog af Abillgaard, men jag är äfven som Abillgaard, fastän jag vet huru Saken är vill jag endå inbilla mig att frihet vore möjlig. ty jag hatar vårt tillstånd, Jag är af de Sjuka som Veta att jag är Sjuk, vissa momenter, men när ifvern tar mig så tror jag mig frisk som Herrcules och svär på alla svaga, Abillgaard är blott oftare i ifver än jag. Således kan ej Abilgaard ha lust att Svara negativt på min ritning och jaka med ritning är intet roligt.

O! Degeer Degeer hvad för slarf han är som så glömt Abillgaard,

nej ej var det för aristocratismens skulld. det var för åsenörats Skulld.

Jag kunde väl tänka det borde ta Slut med hela famillien, att gjöra Gjästabud är roligt för att låcka dermed ut En Caractair. men när man vet den Så upphöra Callasen för två ordsaker, 1º är man ett fä så leds man si fäet, 2º är man en Bra man så vill man ej trötta'n. då blir alt ljufligt och tranqvilt, men i förra fallet oroligt Det är svårt säga ett fä han är fä, och upphörta Callaser utmärka ett dera. Det vore tid tycker jag att de bägge ville Snart hålla sine afskeds-predikningar med ett Stort tacksägelse Callas och resa sedan hvar och en till Sitt



men säg mig för all del, hvad fan har han gjort med Abillgaard.

Det är alldrig stor skillnad på de som sittat Laqvaier, våra Laqvaikamrar och de som uppföddes i Hofvets Laqvaikamrar, det är en don, en betjent, en kammarherre, en hofdam, och en kammarjungfru äro till sin education, sin stämpel, sin art, alt ett och detsamma. lyda även der under en annans Spassmer uppfödas altid lika; så i Privathus som i Slotts trappor alting är där, ett glas vatten, och ett par Skor, på bägge ställen, eller det som dermed har natur, och huru danna Själar skola Slika Urvärk ha —

ingen högd att ge efter i litet för att inkrägta i stort man vill altid vara Sjelf och förlorar altid vänner rädda om ödet plåcka de Smulor och Stoft, det är intet egenyttan man hoss dem föracktar, det är deras Svaghet att ej på den Sätta Glantz och kraft, de upphämta Små

frö och låta Säden fara. Hämgiriga svälja de sparfven och låter Hjorten fly.

Sådane igenom sin oförmögenhet att fatta samband med naturens stora ögnamärken igenom förståndets brister och deras Spänstigheters förlust, omfamna de Altare och underkastas Präster och vidskjepelser. De uprätta sig en Räknetafla med Himmelen på debet och Credit, lefva flata Sjelmar och heliga på en gong

Emedlertid kan fonden och grundvalen hoss en sådan förtappad vara god, men bortskjämd —

adjö lilla vän

låtom oss ymka oss öfver Menniskjan —

261.

Till J. J. De Geer.

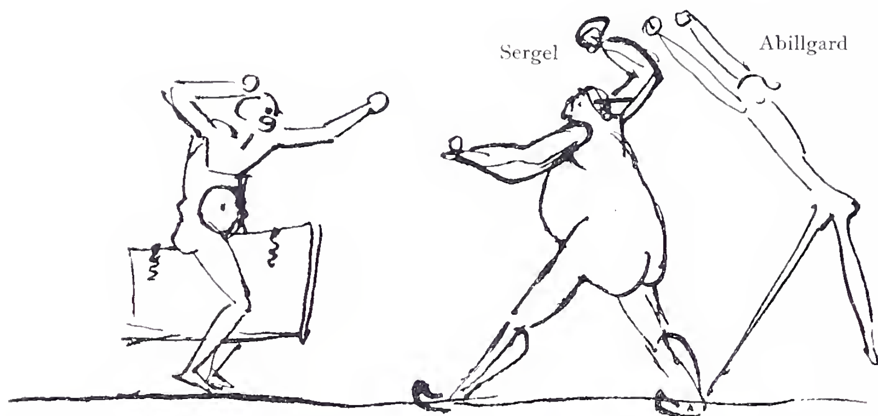
d. 14

Mina vänner äro altid aimabla jag har god styl i mina val. ni svälta och ledas och ropa ut nöje och ro; som Camelen äger sin liqvida föda inom sin egen varelse, så äga mina vänner amabiliteten inom sina väsender, Du och Sergel hafva nöjen inom egna bröst som utgjöra min himmel, och när ni skådat mig glad, har det roat Er; på det sättet bör ni finna och gjöra himlar öfver alt. Sergell hadde förkylt sig mellan Kjöpenhamn och Hellsingör på hitresan hvarigenom han mådde illa hela tiden hoss mig, han kunde intet äfven träffa en enda vacker dag mer än den i hvilken han reste ifrån mig.

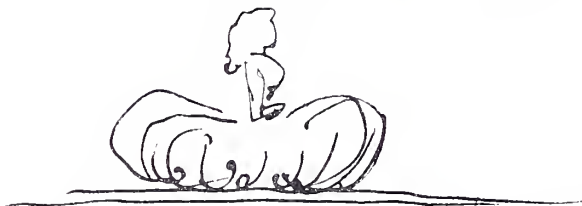
Som du kan rita skall jag be att du ritar Sjelf, när man tecknar den som bockar sig, bör man kunna rita alla fasoner, det är intet teckningen som fordras, tanka och imagination har du

Inbilla dig om ingen ville skrifva bref för det nästan ingen kan rätt stafva och kan rätt gramattikan, då skulle vi alldrig få Kjärleks Lappar och bref från våra fruar. Om Abillgaard ritar små Saker mellan min väns rader så dröjer det honom att rita större saker åt mig, du har ingen nöd som tullar hans portfeuiller,

Lef sådeles lycklig men ej utan reson, du kan exprimera dig med streck som med bokstäfver, försök att rita huru du röfvar si så här



Så där väl kan du väl rita. Min Hustru niger för din Compliment



och jag båckar mig i stoftet för din Grefvinna



262.

Till J. T. Sergel.

d. 20. ♂.

Min egen Vän när jag Sitter och saknar Er, Sitter jag och ritar, då har jag pinan så mycket större, jämförelsen mellan Er godhet och konst och min godhet och konst dräper mig, jag gjör intet och illa

Inan jag hinner afvänta Svar för det föregående, bombarderar jag Er med ett nytt Bref — Det faller mig in att Podagern tagit öfverhand. derföre söker jag opp något att dermed förskingra det alfversamma i Sjukdommen och presenterar några Spe-ritningar

Huru är det mellan bägge herrarne nu, lät bli den otäcka Reuterholm så bibehålles en glättig Målro — — — dess utom vet man alldrig hvillken statsman rätt kan prisas hvillken kan vi framdeles få kanskje en värre än Reuterholm, men ingen så fä, och om fän är alldrig att tala.

Lieutnanten har varit på Tostarp och begjärt låna pengar, han spelar med hussarerne i Ystad och låter presentera sig kring Landet för alla possessionati. det är ett nytt Skepsbrott han sig bereder.

Här har varit kalt som i Lappland, ingen af tjenstefolket som icke haft ont i Hallsen, min Hustru ordinerar dem vaxstapel om hallsen som hjelper, och jag har altid lust tända på dem — — —

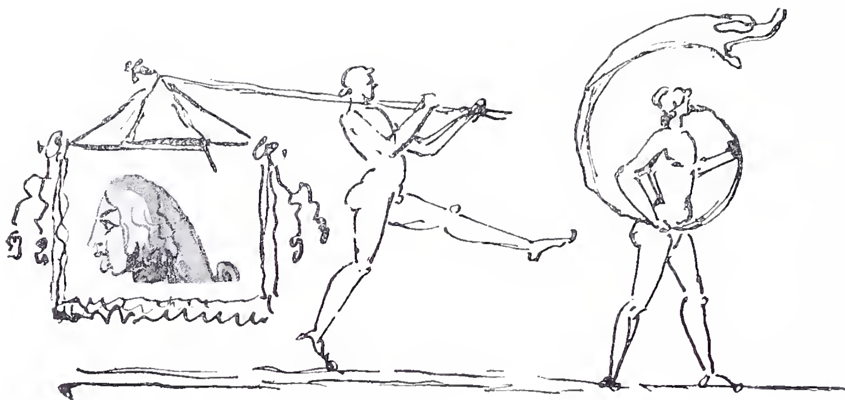
Adjö bästa vän. vi ha ett hunda väder. Rängn och blåst — —

263.

Till J. T. Sergel.

d. 23. Mars.

Victoria Victoria



här kommer han

Tack för Ert bref bästa vän jo jag viste väl att ni var Sjuk deraf hadde jag en aning våra Själar förenas förenade, derföre satte jag mig straxt ned att Rita 36 stycken griffonager att roa Er med



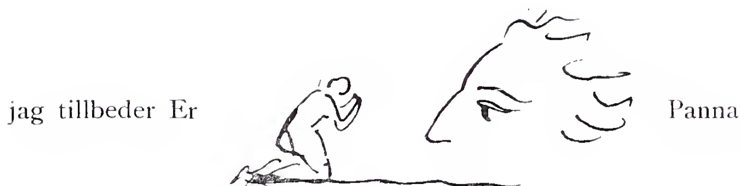
Deras Philosophi flaterar jag mig utaf är sann, deras Execution infame. men det är lättare hitta ord än strek åt tankar. Poeten har

sanfärdeligen lättare än Ticknaren i sin konst, det gifs i världen till Milliarder Strek och i ett Språk endast några hundra tusende ord.

Hällsa tusend falt Abillgaard

Jag pretenderar visserligen ej att någon af artisterne skall rita så mycket som jag. det är ingen heder att äga lätthet som jag för lort, ett hufvud, vill säga mer än alla mina, från Era händer

adjö bästa vän

jag tillbeder Er  Panna



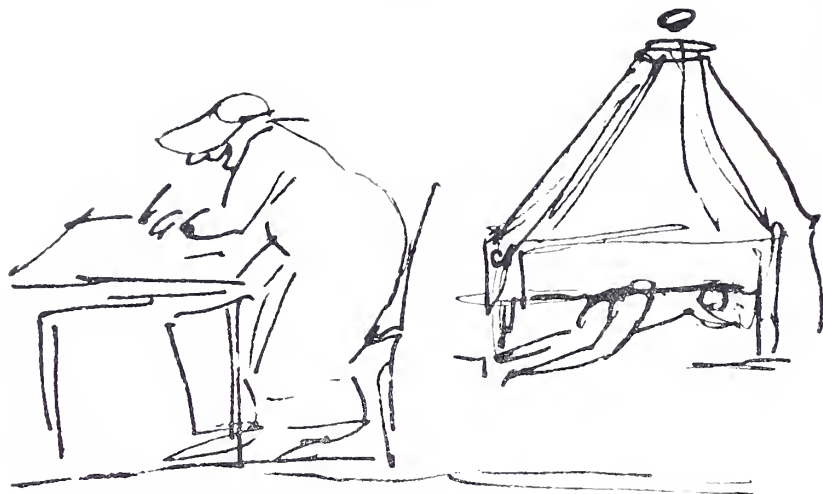
och kysser Er mun.

264.

Till J. T. Sergel.

Lieutnanten har ej hunnit längre än till Ystad där spetar han så länge det räcker, som jag hört.

Min egen vän jag skjäms som en Hund att ni förnedrar er till mina kråkfötters afcopiering och kryper under Sängen



Jag tycker hur ni skrattar
åt krokiga Lår Snea magar Halta Höfter och platta fötter åt min Lavur i dräng methode af skovax fläckar, och åt min penna som Hassell kjäpp.

Min hustru som liggat till Sängs ett par dagar af förkylning men mår nu *bra* hällsar tusende falt.

Hällsa millioner Abillgaard. Det skall bli rätt roligt att Se hans Svar Ritning, men hvar god och skrif utaf hvad jag Skrifvit på piedestallerne, jag minnes intet orden och nästa Bref var god och skickat. jag har den olyckan att hvarken minnas hvad jag skrifver eller ritar. Jag lefver intet som annat folk, i linea, utan i Puncter, och den puncten jag sist sätter har Minnets tomhet ifrån den andra.

Lilla  putte mår bra men jag har ingen gång ridit honom .



Ert Ridspö och Skjärmen talar jag som oftast vid och de säga mig att jag får snart se Er.



adjö bästa vän lilla Juvel i menskligheten

265.

Till J. J. De Geer.

d. 28. mart.

Är icke Du en Charmant Ritare. Jag ser mig vara Vulcanus som Slagit med Släggan Jupitter i pannan och Du är Jupitter som framfödde Minerva med hela sin rustning —

Jag har afritat oss bägge tämeligen groffilat men det är så mycket att Du fått åtminstone den Lappen på ärligt vis, en till skall du lika

ärligt bekoñ̄a som är Mutius Scevola, afbillden äfven af dig som Satt näfven i Eldbrasan. Men du kan väl uthärda kåloset, gif på du! och rita det går bra.

Det är mig rätt kjärt att redan du åtminstone tänker på tillbaka resan. apropos en Slägtinge af Dina skall jag hällsa ifrån jag vill ej säga hvem det är hon tänckte att råka dig och jag har gifvit henne ett heligt löfte att med Dig skaffa henne ett uppenbart möte Jag tror hon är litet fattiger men föröfrigit rätt artig har en Man och en Son och ett litet arenderat hus.

O! min egen vän hvem är som pinar dig med hellgedommars vanhedrande, jo jo intet har du råkat de initierade; Sergell och Abillgaard lära hvarken skona gamla eller nya Sattzer men sådant bör man alldrig bry sig om. När alfvare blir en gong att yttra sig, så talas alfvare: tills dess kan man väl leka med åskan och stjernorne.

får jag gifva dig tvänne ritningar till som för aptitens skull med hvillken jag dig retar, jag vill kalla för en Portfeuille-stöld, de ämnades till Sergell, men jag stjäl dem, och ger dem, åt Tyfven: gjöm dem behåll dem, vis dem, säg sammanhanget, och hedra dig, den ena är Hector som går till Stridz den andra är jag och mina gjöromål nu, jag sysselsättes med en Bergsfogde som söker hoss mig kalkberg och med en Cronobefallningsman som värderar min bygnad till insättning för assurance

adjö Broder.

266

Till J. T. Sergel.

d. 1. Aprill —

Tack för Bref och Ritningar men ännu mer för att jag hoppas Autorn Sjelf kommer. Nu har min Lust tagit farväl, Jag är som kungarne född att ha Gouverneur, så länge de ha den och hästen pisken så går det, ty deras Majesteter må kalla sin Favorit Vän och favorit så är en sådan endå alldrig anat än förman i värket. kom då snart och sätt Lif i menniskjan

Man skall altid piskas med Klatchen af Geniet —

Det är obegripligt huru mina Bref komma så sent tillhanda —

Jag har inga ritningar att lämna i dag, dessa dagar har jag varit ute och bårat Jorden med ett Jordbår



och funnit Ler under alla mina åkrar men ganska litet kalk

Adjö jag väntar Er hvar dag. — hällsa 1000 falt —

267.

Till J. T. Sergel.

d. 7. ap —

Nu är jag lika Lat med Genier. förut var jag flitig som en Dum intet ett Streck har jag gjort och dragit på lång tid. Det går an, all ting går an, och alt som är, är bäst.

Det var fan till historia med Lieutnanten Det är skada man ej kan drunckna på ett inbillat skepsbrått men —

Värre historia är det tycker jag med vår goda Vän som Sälljer glasögon kjöper Butejller och Skjämmer ut sig med såckerbitar den förra kan botas med några Skjeppund stryk men den andra är obotlig mitt i sina Skeppund Järn.

Att vara Vettenskaps fä går rätt bra och begripes mycket väl, men att vara ett moraliskt fä är värkeligen obegripeligt.

Lieutnanten hadde än nu ej genom vandrat uppfostringarne mycket återstod, den som ej är född god kan endå bli bra all Skicklighet är vettenskap och kan läras. men när man är född god och ärlig och

derföre ej haft nog omsorg att fatta en uppfostran så blir man just en ärlig Skit, som är värre för andras beqvämlighet än som fullgjord bof, den ena flys, den andra hyllas. den ena glöms och den andra Skiter en hvar dag i näfven, och gjör sig påmint.

är lilla fröken Emilie frisk, hur går fabriqven. — — — bed för Guds Skull Abillgaard ej plåga sig af mina Målar drömmar, utan alldeles glömma hela min Politiqve endast jag får ett vackert stycke af honom.

Gud gifve Ehrenhejm antog Stället i De Geers vangn fick jag se honom. Låt honom få Se mina griffonager, efter de äro Moralpolitiska och Paradoxiala i mängdens omdömmen. Det är bara det skrifna som duger

kom snart.

268.

Till P. N. von Gedda.

d: 13.

Si det kallar jag ha rätt, nu står jag fullt och fast i Cousins tanka att Gjäst kan göras, nämligen Adams Gjäst. Så är det att explicera sig väl och det har Cousin gjort. Vegetations pulfveret hadde jag alldrig kunnat upptänkt, ty kohl ansåg jag Plogistånds-löst sedan det var utbrunnit, och att Tårr Weden hadde Phlogistånd. dess utom ansåg jag kohl som upplösligt blott under Seclers förlopp —

Men när Cousin säger att god trädgårdsjord. 1. ℔ består af

4400 gr.	kalk	5 680
900	Lera	
280	kisel	
70	vatten	
30	kohl	

huru kan då pullvret göras af kohl
krita
aska

askan är ej nämd som bestånds del om intet af skrif fel den uteslöts och bör innehafva stället för de 1192 gr. som gjör skillnaden mellan 5680 gr. och ett Skålpund som är 6872 gram —

Huru tror Cousin jag må aplicera detta pullfver. Månne igenom Stöpning Till Exempel, jag har Sand och Svartmylla till åker, om jag då tager en Vattenvälling af Ler, deri blandar ingredienserna kohlstyppe kalk och aska välltrar Säden deri och tårkar den, då som klibbad Skårpa Pulvret medföljer Deraf blir portionen liten. men månne det behöfs mer till husmanskost den knäppen



en sak straxt får i sin ungdom bibehålles som stämpel under hela vegetationen

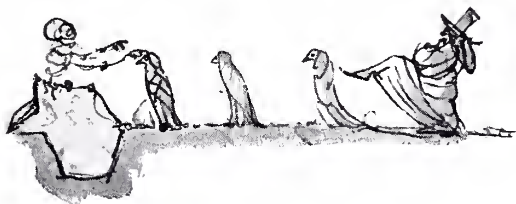
eller skall jag låta folk så ut Pullfret inblandad med Svartmylla efter Såningen? öfver åkern.

Det var en Charmant upptäckt med kalk hinnan i Glas pumpan efter decompositionen af inflamabla Luften

Nya Chymien har ehuru falsk han är, gjort en allmännelig uppståndelse till ny arbetsamhet och är ordsaken till åtminstone nya idéer i gamla Sammanhang.

Så att fröken Dyben nu får sluta sine dagar åtminstone efter fullständiga reglorne i Medicinsk Skjöttsel hon har sin död drifven efter alla formalia — det är en underlig beständs del af vår tillfredsställelse här i världen formaliteten, till exempel en Dygdig hatar en lycka som ej är enlig en viss forme eller en formalitet eller den opinionen igenom hvilken man tillåtes att vara lycklig, likså med en gammal och Stadig, den dör roligare under en ärkjänd läkares okonst än den lefver orolig under en Cammar Revisions råds säkra försök

Nå så Marche kjära menniskjoslägte.



march! march!

269.

Till J. T. Sergel.

d —

— — — De svagas historia är altid den interessanta, efter den är Naturlig: Dygdens och Hjeltarnes, äro merendels fabler, eller låta Så Det är för Idealt och med Historien i vår tid är det Samma som med Målning i vår tid, man röres intet af det Ideala i någondera deln — man älskar hvad man förstår. och jag kan innerligen begripa huru en gammal håfman och en Öfver Rik arftagare är, hvarföre jag ällskar se Exemplen i Collosal form, jag brinner af nyfikenhet — Min Hustru tackar för ankomna klädnaden —

Säg mig bästa vän, jag har Slammat mitt Ler och det vill alldrig ned Sjunka i vattnet efteråt det går så långsamt att jag frugtar 10 à 12 Månaders tid dertill behöfs, hvaruti Ligger Handgreppet.

nu tycker jag Sergell har ingenting mer att gjöra i Danmark utan kom nu Snart öfver och bli här tills det bär af till accademien



adjö Bästa Vän

270.

Till J. T. Sergel.

d. 17.

Det fägnar mig oändeligt att Lilla Mannen har kommit åter i Trallen. och det lilla afbrottet var honom kanskje nyttigt på Gamla dar. Men hvad jag är obeskrifligt nyfiken höra alla ordsakerne till Mot och Med.

Det var intet illa imaginerat med Pandoras ask, där Hoppet låg i båtten. ty aldrig är elakt så, att icke altid det blir bättre hoppet på hvilket låcket sattes tror jag var den Nordiske Punche Slefven för at bli qvar menniskjor till tröst



Jag har skrifvit till Lilla Mannen i dag men gjort mig okunog om Gref[v]innans återkomst, det lär alldrig varit hennes mening att resa längre än till Kjöpenhamn, hvarföre hon nu är lika begifven på återkomsten som på den låttsade Carlsbads resan.

Pengarne lära se Slut — — —

Lieutnanten är en underlig persedel jag vill väl intet tro han kommer hit efter min Gulldosa.

Jag skall hällsa ifrån min Lerhustru men jag törs så tårr hon ser ut att vara endå ej hänga henne på väggen. Där fins ingen rämna eller spricka men som Leret var Sandigt är hon helt finnig på nära håll — Det är en rätt vacker Medaillon —



Hon var här i går med hela sin slägt och alla voro oppe i Rummen att bese Ert mästerstycke —

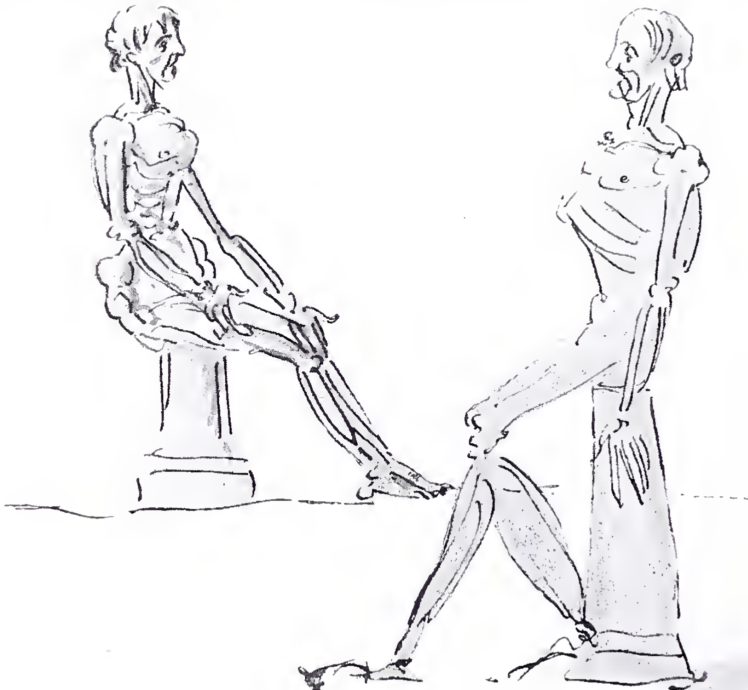
adjö bästa vän

271.

Till J. J. De Geer.

d. 17 April 97.

Tack för dina Ritningar min Charmanta vän det går bra, det är rätt roligt, — jag Svälter ensammen efter Du ej gjorde mig Sällskap, men Svälta i Sällskap är trösterikare än hvar för sig



— — —

Nu skall väl din Grefvinna Snart resa till Carlsbad och då kommer du hit, må den glada stunden komma! Ännu gladare hadde det varit om Grefvinnan ej rest till Solens trackter men till frost och snö och bägge två gjort oss den äran, Likväl kan aldrig efter gammal vane Lyckan bli större än den är beskjärd



Så flyg då åt alla kanter, endast någon kommer

Du måste visa Sergel mitt utkast af Mutius Chevola. Han vet ej af att de varit honom ämnade. den är slarfacktigt utförd men Compositionen tror jag är bra, jag har intet ritat något Sirligt Stycke på lång tid

Min hustru hälsar så mycket och jag längtar så mycket

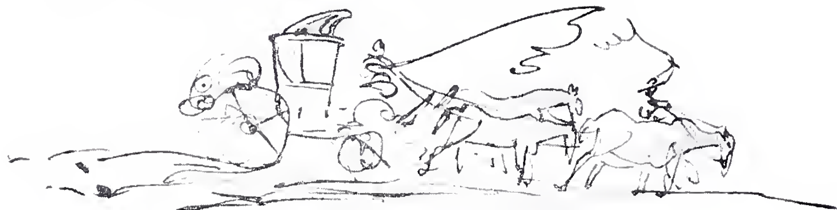


272.

Till J. T. Sergel.

d. 25. aprill.

Hur är det? kommer intet Sergel min vän.

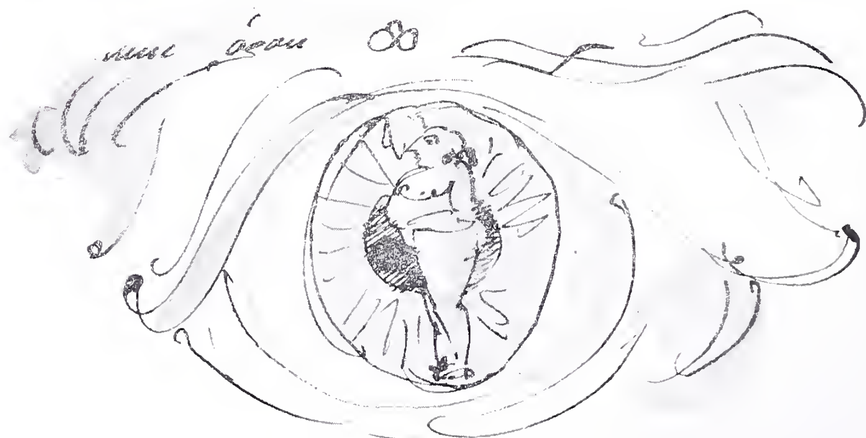


Här sitter jag och väntar och Längtar



Men man har intet brått när hoss vänner ej annat är än åkerbruk och i hufvudstaden ej annat än gräl —

Jag undrar annars huru Er hällsa är, jag tviflar, det anar mig att ej står det rätt till. derföre är jag äfven inqviette altihop är hjelpt om ni kommer, om jag får se Er för mine ögon



Hällsa Abilgaard oändeligen och fråga honom om ej våren





låckar fågeln ur boet
att om då han ej vill komma så här i snö

273.

Till J. T. Sergel.

d. 4 Maj.

I går kom den Dygdige. nej det var i förgårds han kom. jag saknade Markattan. Nu får jag låf att rent af Rita för betalning annars dör jag af fatigvue detta påfund skall väl hålla tömmarne på hans Snåla begjär. Emedlertid skall jag få roligt nog med hans varelse på orten det ger mig en försmak af Min bästa väns Er egen ankomst;

Min Taxa skall bli med den Dygdige, 3 mina stycken för någon af Era bägge, och hans Micael Ange han säger sig ha, för de Mustiqva ritningar jag gjör honom — Jag hoppas någorlunda frid och återhåll. Jag tackar för Lilla Tyska bokens öfversändande, nämligen Christiani, månne man ej kan råka den tryckt på danska — då förstods han bättre på vår Dömestorp. Min hustru som hällsar oändeligt skulle fägna sig deröfver. —

Jag hör af De geer att ingen har varit i Danmark Lyckligare än han sjelf. det är sant att han är den Dygdiga, icke ett ord hoss honom utmärker de Små förändringar som kunnat varit då och då i ert lilla samhälle. utan alt är bra, märker jag.

274

Till J. T. Sergel.

d. 19. Maj 1797.

I går afreste den Dygdige — — —

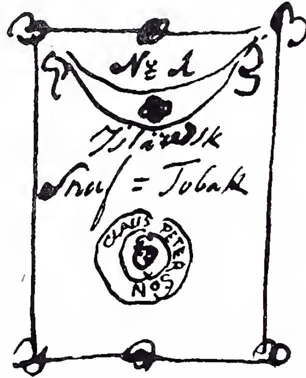
När månan  gått

ned så väntas Solen opp



Bästa vän var min Sol Och som Solen framskaffar växter och Lif så var god och hämta från Kjöpenhamn alt hvad röd Lök möjligt är att på vägen bringa, ty åt alla kanter i Sverget har jag hört efter lök och ingen tillgong derpå finnes jag svälter ihjel. Tag äfven af bästa Rom med, samt Snus 2^ne^ butejller som varit i America af Rosen-

qvist begjärte jag sådant kjöpt på Beursen men jag fick af denna Stämpel och den lär ej vara den rätta åtminstone intet Snuset



Äfven skall jag bedja om Ett Ris Postpapper af medföljande prof som jag menar finnas under namn af Norskt papper. Några böcker Blått papper att klistra på och kanskje rita på vill jag ock bönfalla om må bli uppkjöpta ursägta mig



Bästa Vän på andra sidan Hafvet.

Milljoner Hällsningar till I. R. Abilldgaard. Det roade mig få Majorka damernas klädedrägt, jag skall rita

(slutet av brevet saknas)

275.

Till J. T. Sergel.

Hellsingborg d. 29. Maj 1797 —

Så nära är jag min vän men kommer intet närmare jag sir af Ert kjärkomna Bref, jag i går erhöldt att mig mycken oförtjent vän-

skap mötte på andra Sidan om Sundet men jag vågar ej skillja mig så mycket ifrån Så, Harfva och Dika. Jag nödgas sitta hemma.



Jag följde hit till Hellsingborg med Baron Macklin, och har sjelf att tala med hitkomne från Carlscrona tillika med härboende Bergsmän, och ämnar resa härifrån i mårgon. det hadde varit rätt interessant få komma längre



Men jag längtar med rätta efter den Lyckliga timmen Då jag får min hedersvän till mitt hem Nu ha vi alldeles bortskrämt den Dygdiga, likväl väntar jag Snart bref af honom — — —

276.

Till J. T. Sergel.

d. 2. Juni.

Tillbaka är jag åter på Dömestorp och i dag sir jag en Ryttare komma En af De Geers fordna förbud han tog till finspång, Som berättade honom lyckligt framkommen men något sjuk, och att så snart han tillfrisknat skulle han resa öfver till Tyskland öfver Ystad, denna hans lånta betjent och nu med en annan herre återrest kunde ej berätta mer. Men jämer och Elände jag tyckes nog villja finna Ordsaken. få se om ej kungen afskickar honom, *herr ÖfverCamar-Herren* vid Svea Drottninge Staten att Complimentera den fordom utsedda Svea Drottning och antyda henne kjärligen bli qvar Sedan nu alla andra undersåtare utan hennes hofstat i underdånighet nekat för denna desagreabla förtroendeposten.

Lilla beskedliga vän var god och kom snart till Den största Lathund världen burit.

Hällsa så oändeligt till I R. Abilldgaard och vi skola bägge rita framdeles Englands historia i fall Franska frihets historien redan Ledsnat alt tålamod. adjö adjö

277.

Till J. T. Sergel.

d. 12.

Tusende tack för ritningarne, nu har jag af Edra Croqviser 2ne som utgjöra min fägnad på konstens Sida och 1 på Personaila Likhetens Sida, af de två första är  Oxen den ena och  Grovell den andra bägge se ut som grekiska

foster ur Herculanum. och Holmberg



den andra för Likhetens Skulld. alla de andre äro förtjusande för Smakens Skulld, tillagd till hufvudets väsenteliga Skicklighet. — — —

Några händelser hafva tilldraget sig under Er frånvaro dem jag ej med ritningar anoncerat att lilla Putte fått en fåle och att min Tjur som började bli ond och Stångade två man på en dag efter ett knop på en Gammal ko, som satt honom i elakt lynne Skjöt jag i hjel med Stussaren



Victoria med Gjötiskt
utseende

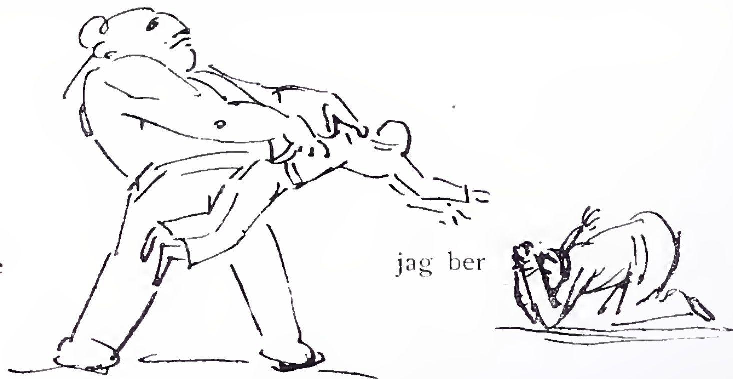
som Gustaf Adolph af L'Archeveque som Corporal Ölbom

Ifrån den Dygdiga skall jag hällsa han tackar för anoncen om dödsfallet. och anhåller om att få veta när ungefär aution försiggår på Hagetorns Samling, hvarav han önskade få kjöpa tvänne taflor, samt skulle han äfven önska veta när den dödes egna Samling undergår Samma Skingring.

Inneliggande hadde jag hällre öfverlämnat egenhändigt.

Hällsa tusende gonger Abilldgaard och jag gratulerar honom blifvit frisk

Kom bägge



jag ber

278.

Till J. T. Sergel.

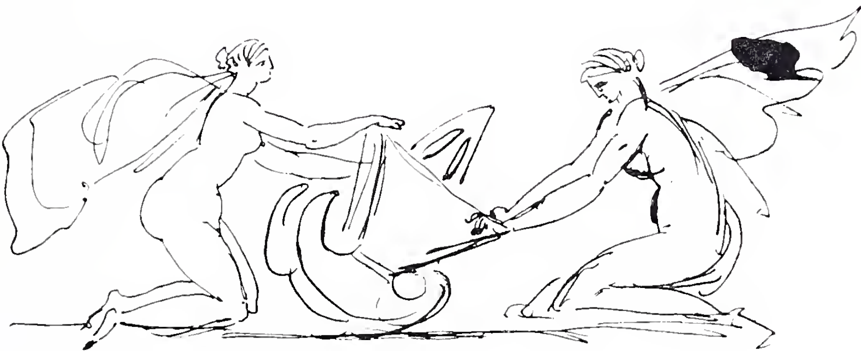
d. 13 Juni.

O! bästa vän. En Landtman vid Solskin och Ljumma Rängn glömmer Samqväm konster och förfining. Jag håller mig under bar himmel som ett fyrfota Djur, och ej mera vid syslorne i Minervas Skola. —

Kom snart och spruta på mig med endast Er Rumpas Genie att jag må uppväckas. ty jag är nu död i andanom.

För besynnerlighets skulld när jag får den fägnaden och se Er var god och hämta med Er ett à två franska hvete Bröd att min hushållerska kan få Se det som är väl gjort. Och dertill skall jag bedja att en liten påse med 5 ℔ gott hvetmjöl må följa. ty här skylles på Svänskt elakt mjöl —
Så att lilla bästa vän börjar roa sig med damerne, så lär hvarken jag eller G III:s Statue få hugna oss af Er hellgade vänskap.

Emedlertid lära alla i Stockholm tro Er på Dömestorpp — och till vittne härpå följja dessa bägge bref adresserade hit.



Roa Er Vaggas af Grazerne

279.

Till P. N. von Gedda.

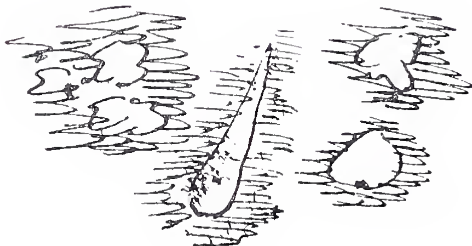
Dömestorp d. 15. Juni 1797.

Det oroar mig obeskrifligt att Era ögon sviker på ett så elakt sätt att svarta starren risqveras. Jag har alldrig så önskat som nu, vara den yppersta ÖgonLäkare. Man måste bekjänna att naturn är besynnerlig som låter Dumhufvudens ögon vara klara till ingen ordsak, och de visas mörka i Skulld för alla olyckliga ordsaker, Jag hoppas likväl det blir väl bättre om någon permission kunde ärnås att komma till Dömestorp och öfvergifva Stads luften mot aër purus i Bok Skogen, och mot goda vänner under taket på Stillhetens Tempel.

tusende tack för Ert sista bref.

Jag gjör ej annat än hushållar, och beundrar mig öfver jordarter, öfver luften och värman och öfver rägn Jag hinner ej mer än beundra stridigheter, En Sanjord med Svartmylla som altid gjer 15. kornet Råg, då alla Hushållsböcker ropa ut Leran som Hufvudjord för Råg och den ger 10 à 12$^{\underline{te}}$. Luften är lindrig och svalkande om mårgonen till och med för kjänslan Ljum under blåst vid Temperatur af 13 grader och Sträf och obehagelig vid 16 grader

Ibland är Luften kall och Rängnet är varmt, hvar droppa är varm och sätter på Rutan där hon Slår och fastnar en imma ikring sig



alt undrar jag på.

---

förlåt mig att jag skickade så mycket besvär på min egen vän Sista Posten om Öregrundz Jernet

adjö egen vän

280.

Till P. N. von Gedda.

d. 1. Juli.



Låtom oss öfverlägga i Jordbruket.

Uti Norra amerika säges att man blandar sin jord med rå gips sönder malt på dertill inrättade Qvarnar, och hämtar Gipsen från Europa. Således igenom en ganska kostsam operation derigenom finner sin räkning för öfrigit är en avererad sak att Gips är det mäst förmånliga blandnings ämne för all jordmån

Det är äfven avererat att järn är växterna förmånlig. så Snart dett ej är victriol blandadt. till exempel järnslagg ur hässjor och masugnar. bidrar till bördighet.

När man slår desse bägge saker tillsammans, så följer att

1º kalk lagd på Jord där järnockra dominerar förtager syran och dermed utgjör Gips, samt lämnar Järnet Syrfritt och i sitt Phlogistiska lynne,

2º att om Järn Victriol tages och blandas med kalk så blir det ett omtalt americanskt Gjödsel ämne nämligen en Gipsblandning, och derjemte bättre i måhn af Järnet som nu är tillstädes i blandningen.

3º att nyssnämde Gjödsell ämne är ej för Dyrt efter det ej kan bli Så Dyrt som Gips för americanaren; hvillken måste hämta Gips från Europa. och finner endå sin räkning der.

Fichers gjödsel ämne är nyligen upgifvit att vara järnvictrill och kalk

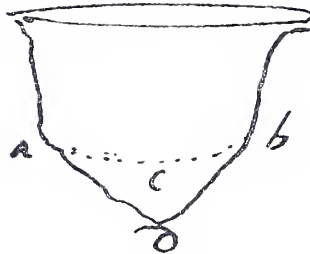
Skulle den bästa Vän vara god och mitt i Lärdomens Säte stadd kunna underrätta sig, i detaillerne, i huru stora qvantiteter Ameri-

canern brukar lägga på Tundelandet Sin Europeiska Söndermalna gips. och i hvad måhn och i hvad tidelängd Den samma värkar? Samt för öfrigit afgifva sine egna mognade omdömmen häri.

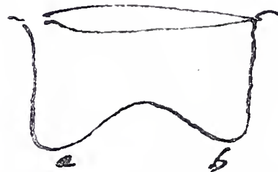


Lätom oss beundra några Physiska sanningar —

Vid Trankokerierne skall hända en besynnerlig sak med deras Gjutna Järnkittlar. nämligen af den ständiga Eldningen faller Båttnen ned i forme af en Stjelpt Såckertopp. och blir a d b. i Stället a c b.



Man försökte gjöra båttnen i Skapnad af en Butejlle båtten, men då Sprack han vid a och b.



Om detta skref jag mitt i åkerbruks discoursen, för att ej förglömma berättat, men nu skola vi åter gräla om Gjödnings ämnet

Uti Vett Ac: hand: för 1749 i 4de qv: pag. 270 står Wallerii afhandling om Sött Gulld. pag. 273 Raden 22dra står huru han tror sig fått sallpetter af Victrills spiritus och han talar om Gottfr: Pietsch som trott sig ärhållit det samma på annan väg. Således uppmuntrar det mig i alla afseenden att tro Gips gjödningen gå an. altid varandes derjemte försäkrad igenom egit omdömme att Salpetter Syre saturerad

med Jord utgjör den sanskylldiga Gjödningen, i Naturens egen värkstad, när derjemte det phlogistika är närvarande, En växt anser jag äta med bägge ändarne, bränbara luften åt bladen, Nitre Tereux åt roten, kanskje är det senare blott ett äggande, emedlertid lägger naturn alltid det dit i det samma det råa Phlogistika nämligen gjödseln, delar sig från ytan af sitt läge utmed plantan i två delar nämligen till bränbar luft som upstår till bladet, och till Sallpetter syrbasis, som med aër purus eller Oxigene utgjör Sallpettersyra och insupes af Jorden till Saturation genom daggens tillhjelp och sedan vidare fort nedgår på rötterne genom rägnets påskölljande.

Emedlertid gjäller ej annat än försöken, hvillka altid bli Svåra, och fordra repetitioner och Extrema Exactituder.

I medföljande protocoll synes några utslag. men tillställningarne äro ej Systematiska. Emedlertid gjör där Phlogiston ett glänsande Skjen

hvad gips försöket eller victrills försöket angår tyckes ej värkan böra bli hastig någon tid bör och lär fordras för den nya decompositionen. och jag kjänner ej hvad deri händer i americanska Landt Skjöttsllen — men tänk härpå —

alldrabäst vore att lilla Vän kom hit. hör Cousin?



281.

Till J. T. Sergel.

d. 14 Juli.

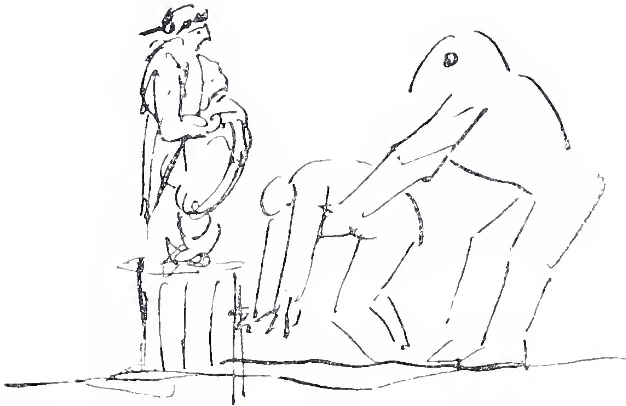
Min egen vän — Gud låte Er resa varit så lycklig som slaskig här rägnade det oförsvarligt. för öfrigit har jag lesnat vid Er frånvaro men spått mig snart fägnad att återse min Vän i det att vi förvaratt en Serviette som ni lämnat.

Jag längtar efter Bref och nyheter om Er hällsa och Er ro. det går an innan ankomsten till Stockholm kan jag väl tänka men där inväntar Er Herculi mödor



och hur går det då med benet





lägg mig inför den dygdige som jag är skylldig ett Bref men som jag ej skrifver inan Burenskjöld Svarat mig på små propositioner — adjö egen vän

282.

Till J. T. Sergel.

d. 21. Juli

Jag är förtviflad öfver min egen väns händelse att återfå en förbannad sjuka. den går nog öfver så snart man vet att det är en sjuka att det är en Physi[s]k och ej Själens åkomma, ty oss emellan sagt (i förtroende endast ej den bästa Själn får veta deraf jag menar

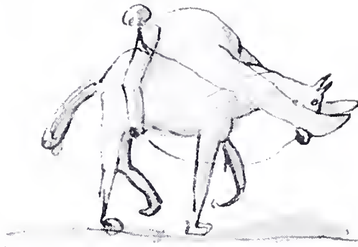


så fins ej i hela Linei värk det Djuret upptagit som existerande

Utan hvad vi kalla Själ i ett Organiskt Djur är ej annat än det samma som Ljudet i en Ringklocka, när klockan är Sprucken så låter hon illa, hvilken rörelse-kjänsla man i en organisk kropp. behagar bestämma med själa kamp och möda. Jag tror när Axelen gick sönder skedde ett Slag af en kläpp på brädden af Sprukna klockan och Sedan Ljudet Surrat en tid så försvinner alt i jämvigt och Glasena börja klinga i det stället



Tusende hällsningar från min hustru. —



Jag rider alla dar på Putte och ibland reser min hustru och jag i en Liten Chajka efter Putte och hon kjör



283.

Till P. N. von Gedda.

d. 28. Juli.

Tack heders Vän för sista Brefvet men det är fasligt att vi ej få Råkas, hvarken i eller utom kappsäck —

Var god och hällsa Presis i W. accadem. Presis Carlson. och fråga honom om Attan Sju tusan rider honom. tag honom sedan i famn och affärda mig en hällsning ifrån den Läckraste och den mäst glada af glömskans tillgifna —

Var god äfven och fråga herr Svartz som äger botaniska trädgärden, eller Sparman om vi äga frö i Riket af det gräs som på med-

följande lapp är antecknad. O! bästa vän i Lärdom hvad gjör han nu. jag signar ned till de döda om Cousin ger mig elaka nyheter om Sine ögon

Söta vän huru skall jag få af Gahns blåa, Gula och Gröna färgor.

284.

Till J. J. De Geer.

d. 6. aug. 1797.

Hvad det gjör mig ont om Sergel bär honom trogit på dine armar han är värd all vänskap men den största vänskap han vore värd vore att gjöra honom följe till varma länder hvad skall Du, hvad skall han hvad skall jag i detta kalla Climat att gjöra? Hvet du hvad? Bror! ju Varmare Climatet är ju mer tål man



Och alla våra Sjukdommar i Norden härröra blott af hämmad utdunstning. ju mer det röker ur skinnet ju bättre Climat.

och ju mer det röker ur Skårsten

ju sämre Climat kjära Bror



härjämte följer Burenskjölds utlåtande och Superintendentens i Stralsund Namn som skrifvit gnetterne är Stannecke.

I mårgon reser jag på min Svågers Bröllop

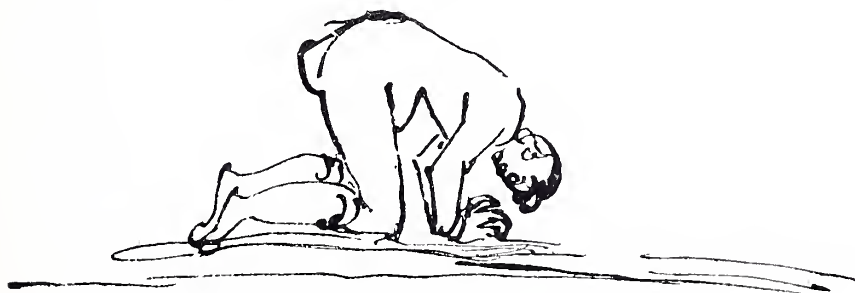
285.

Till P. N. von Gedda.

d. 6. aug.



Den bästa Cousin lär endast gå sysselsatt med de döda. Cousin som är sjelf så lefvande! Vakna upp ur Grafvarne Cousin och beskåda lefvande som upplyfta sina händer till den Sanna Visdomen och hör bedjarens röst.



Jag beder tig tu kunniga undervisning ur din Pannas djup om hvad af Jordene bäst är, ty uppå Jordene är vedermöda. Jag hafver behof af Ljuset. Ty si en tanka är mig tillfallen den jag reda vill, och med thitt förnufts häst Kamb utkamba: så att strålarne måga framgå intill mine ögon, ifrån thina klarhet, och ej qvarstadna i Martofvorne af mitt begrepp. Hvad säger Cousin om att Stöpa Säd, mig har förefallit hitilldags all slags stöpning för barnalek, men så hafver jag nu för en tid trot att första knäppen ett lif får afgjör hela dess öfriga vibration och gry.

Säg mig Sanningen af Saken under förlåtten af din facklas hellgedom jag vill tillbedja Dig Storliga —

Vakna upp Cousin ur Grafvarne, och hör de lefvandes böner —

286.

Till J. J. De Geer.

d. 11. aug. hoss min Svåger.

Du kjänner de större kjänslors art. efter Du helt och hållen är dem värd: Jag hadde ej Styrkan ärforderlig, till ett afskedstagande, derföre tycker jag ännu, att jag vistas hoss dig; med afsked hadde vi varit skillde. Du är ett fodral åt hela mitt väsende som passar, jag har alldrig så trifvits hoss någon som i ditt hus vid ditt hjerta på ditt Contor, nu är jag ännu där, men utan att se dess krettz, liksom ni andra äro i världen utan att se gränsorne på Rymden.

Emedlertid är jag intet där utan jag saknar Dig mitt i tankarne af hela min plantering. Jag drömmer om dina projecter och sir i Spegeln alla våra sam̄angjorda förslag. alla kanter visa sig i min inbillning

äfven mins jag dig i de minsta ting.

Nu snart kommer jag till Dömmestorp och sedan jag besedt å nyo mina fält får jag materialier till vår gamla trätas uplifvande om Granar



adjö lilla Gran

Min respet till Din aimabla, förnuftiga och Snillerika Grefvinna ber jag du framförer en gong hvar dag tills jag en gong directe återkommer att yttra den ånyo.



Adjö bästa hjerta infattat mellan Englar Blomster och Granris

287.

Till J. F. Sergel.

d. 20 Aug.

fattig min Sergell som mår illa efter att ha mått i Kjöpenhamn rätt väl. — — —

allting skall ha sin jämnvigt arbete och hvila och alt slaknar efter spänning

Det går väl öfver — kom endast väl ihåg att alt är Physiqve. men kommer man intet det i håg så går det intet så lätt öfver: Physiqve och Chymie är all ting. Vi äro Glaspumporne eller retorterne som lida men af för stark Eld. när vi antagit för stark Eld. Derföre sitter jag ock slak — — — sedan de nöjen jag hadde på Dömestorp i Ert sällskap, nu upphört, jag har i desse dagar äntligen Slutat prosessen med den galna Voïgtländer som tappat och nu ligger sjuk af förargellse.



Huru mår den Dygdige är han sig lik i godhet och Dygd Han skrifver till mig och som Er Sanna vän beklagar sin Vän —

Mjölet har jag fått och beskrifningen på franska brödet Mjölet var bättre än beskrifningen Var god och säg mig härföre min skulld —

Ibland mjölet ankom inga Piller men en puderpung med puder och vipp —

Adjö himla vän — bli frisk: men hädanefter lef som sjukling, lefver nii frisk —

288.

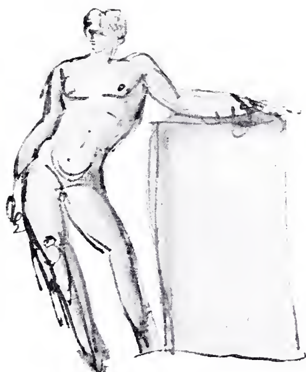
Till J. J. De Geer.



Är icke det ett Ståteligt Climat där man behöfver slika anstallter. Kom du hit i Södern det är mycket roligare

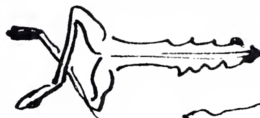


Tycker du att en ställning i Norden ar elegantare och bemärker så lycka som en



ställning i Södern

Men du tror kanskje ju sämre Gästgifvaregård, ju sällare hemkomst det är väl så men har Stek



är också bättre än



Stackars Sergel visserligen vore det honom nyttigt ha en stadgad vandringsstaf. men säg mig nu egen vän alt hvad han gjör och säger.

Om Snäckorne skall jag berätta vederbörande.

adjö egen vän

289.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 9. Sept.

Lilla Pippan.

Altid affairer på gamla dar sedan de unga förlupit i ro och lek Bästa vän fråga Hans Exelence huru han gjör med vår kronofordran som arfvingar efter Adler Salvius. lilla Adlerhjelm har sista post tillskrifvit mig derom, han vill arbeta ut saken för egen räkning om vi skjänka honom allesammans vår rätt, den skall ej bli stor till mans, han säger sig härom tillskrifvit hans Exelence och farbro[r] fredrick, och jag vill gjöra det samma hans Exelence gjör.



Lilla Pippa hör Suplicanten och svara den stackarn — Vår Unga konung har passert Ystad varit i Carlscrona, bestält rum åt sig och Prinsessan af Baden befalt ut Skjepp och vi få en Vacker och Luttersk Drottning Alla Jacobiner falla då till fota, och vi äro bärgade således i vår tid, Den store alla Rikens fader vare ärad amen!

adjö lilla Pippa och älsta vän.

290.

Till P. N. von Gedda.

Som Cousin kjänner mig rättnu något när, huru jag i bloden hatar alt, nästan undantag hvad redan öfvadt är, börjar jag äfven bestrida

sjelfva det bäst öfvade åkerbruket. jag nämner ej bondens avita sätt med liten äng och två åkrar, år ut och in. Nej sjelfva Circulations mästervärket. Jag har ett Rasande fläng altid, att återsöka hufvud delarne som jag tror altid, igenom nödens tvång och lättjans snålhet blifvit i tidernes längd förlorad på något Sätt, Jag tål ingen vidlyftig mecaniqve att blifva hufvudsak, jag hatar då alla åkerredskapen — En Mecanisk tillställning i något naturligt yrke bör kunna bli en hjelpreda till någon mera utsträckning i arbetet men alldrig hufvud sak, hvad vant Sverget med det om en enda bonde kunde Skjöta, så ock Skjörda, igenom något Spittfundigt redskap 4000. qvadrat mil, altid illa Skjött, och altid grundvalen till folkbrist — nej Magister Stridsberg är nu min man han yrkar på plantering. Med plantering kunde Sverget ha 30 millioner menniskjor är det så man menar att mine försök på propagationens vägen syftar i utforskningen hafva de rätt.

Tack för påhittet med Gjästen, det första jag återkommer från en Bal i Hallmstad dit vi nu resa — — — skall jag försöka den till franskt Bröd.

Uti Cours complette d'Agricultur af l'Abée Rozier står om bakning af franskt Bröd att till det brukas alldrig gjäst endast Surdeg af hvete, men det fordras en god upplysning att hitta rätta gjäsnings graden. 4[ra] försök hafva misslyckats.

ättikan som ingår uti Cousins blandning lär ej få hysa Victrill syra, som nästan all ättika gjör?

Hur går det med Glasbruket det interesserar mig om nånsin det kommer i ordning. det har fordom så förbannat förargat mig att jag tar en Stor del i dess uppkomst.

Jag låfvar äfven Herran som satt Cousin i Spanmålsdirection, deras ignorence i physiqven har kallat Cousin men lär dem äfven räkna, jag tror de behöva en Lection i potiska arithmetiqven. —

Meda[n] vi andra odla jorden efter vettenskap. NB. i Halland arbeta Qvinfolken mer än karlarne — adjö egen vän —

Den stora Världsregenten må veta hvar R. Holm är, alla säga honom ej vara hoss oss här nere. och i Dagboken har jag sedt hans namn på Stockholms Landsväg, åtminstone på den biten der af jag korsade då jag för en tid sedan reste från min Svågers bröllop på Trolleholm — Hällsa så mycket Er nu varande President få men-

niskjor äro så estimabla som han, Ert Collegium har genom hans ankomst växt ur barnskon, där Munck och R.H. den ena ridandes på kjäpp och den andra lekandes med skallra så länge klämt Er inom —



291.

Till A. J. Retzius.

Ystad & Tosterup. d. 22. Nov. 1797

Min Professor.

Det skulle vara mig fägnesamt om i somras varelsen på Landet bidragit till hälsa och nöje, i samma måhn det var mig okjärt ej finna min Professor i Lund då jag till den ändan dit anstälte ett ryck från Trolleholm, men jag blef endå bedragen på ett kjärt sätt då jag hörde min Professor mådde väl. och till bevis derpå njöt sommarens behag.

får jag falla min Professor besvärlig när jag begjär dess yttrande om huru vida Nillson, som skrifver i Lunds dagblad om uppgift af en sin Trösk machin, är värd åtanka i det fallet, jag tycker finna ett skryt som skrämer lika mycket som uppväcker nyfikenhet; och således vågar jag intet förtroende och ingen prenumeratjon, innan herr Professor beha[ga]de råda, och säga sitt mogna tycke om probabiliteten af både Machinen och Mannen.

Ehuru jag varit nu landtman ett år kan jag ingenting berätta nytt i denna vettenskapens händelser mera än då jag blandar skalmärgel ibland Gjödsel har jag funnit lukten förändras, i stället att den ena Sattzen hadde ingen luckt och den andra sin naturliga Gjödsel luckt blef tillsammanslagne deraf en hafz luckt, eller en sådan man kjänner vid stränder, när snäckor undergå förvandling ibland sjögräs, söt och Corall lik; så mycket underligare som denna skalmärgel är kanskje en million år gammal sedan sin första förruttnelse —

Tillåt mig anhålla om medföljande må blifva infördt i Lunds dagblad. äfven nämna ett ord till om Nillsons annonce nämligen på hvad sätt skulle denna prenumerationen för sig gå? hvem toge emot ingiften och hvem svarade för utgongen?

Var god och anmäl min ödmjuka hällsning till fru Professorsskan och hällsa vackra gåssen med sin lilla Pisk, medan jag beständigt är min Professors ödmjuke tjenare

A. Ehrensvärd.

Tack för kirvan jag feck genom Baron Macklen men jag skickar här inelyckt värdet för en till. Hvad är öfver kunde emplojeras åt boktryckarn för intimatjonen — räcka ej pengarne var god och derom underrätta mig så jag får det nöjet dem ärsätta

Denna bok kom i dagljuset för mig i en behagelig tid just som jag tänkte ställa Magister Stridsbergs planterings project i värkställighet på ett Skjäppeland. Stridsberg lägger ett qvarter jordblandning öfver hvart plantkorn, och det kommer just derpå an i den methoden hvad Jordblandning man har.

I höst har jag planterat på försök $^1/_9$ dels T: L. 3ne karlar hunno sätta 473. hål i timen 4 hål på □ alnen — få se nästa år hvad det återgjer. Jordblandningen var jord, Gödsel, Ler, urin, skalmärgel, kålstybbe, aska, och sönderstött Sigtad smedslagg, och kimrök —

292.

Till P. N. von Gedda.

d. 11. Dec.

Med omgående post Suplicerar jag få svar på följande fråga — endast ett ord. —

En timmerman har jag som säger sig sedt hoss fröken Dyben fordom på R. R. Stjernstedts gård, en Norlänsk Tröskmachine både på rundloge och långloge med vältar och kuggar han vet ej mera säga än att några år derefter såg han alla vältarne ligga kastade utom hus.

Kan min egen vän säga mig hvad han vet derom. och om dessa Tröskmachiner. Jag är härom så mycket mera angelägen som jag redan bestält värke åt en sådan, i misströstan på att de Engelska duga, En Norlänsk är ej Dyr och ej kinkig.

Hvad jag tror att dessa Norlänska Tröskmachiner ej lyckats ner åt Landet är att torde hända de alldrig varit rätt gjorde. Och jag hör af min Timmerman att axlarne på Kuggvältarne löpt i jämt passande märlor, som gjör att på Logens ojemnheter den ena vallsen rycker upp och ned den andra hvarigenom slag gå förlorade, då likväl desse märlor böra vara aflonge 4 gonger axelns diameter

Torde hända i den försum̄elsen består ordsaken till denna Tröskmachins förkastande ned åt Landet, då i Norrland de likväl ständigt bibehållas —

adjö bästa vän Säg Er tanka inan jag Skrider för långt i Saken

293.

Till A. J. Retzius.

Laholm & Dömestorp. d. 26. Dec. 1797.

Med en oändelig fägnad motog jag min Professors bref och Bok. Hvarigenom jag fant min Professor vid välmåga, den jag altid anropar för de Lärdas skulld och för vår: här fins ingen som icke i något är Lärjunge af Naturn och dess utydare.

Det fägnar mig äfven att min Professor gillar mit̄t uppsåt om Plantering af säd. men jag förstår intet hvarföre Planteringen i stort anses för äventyrlig. Jag tycker att Planteur Staken och Skopan ej böra vara så osäkra som plogen och sånings Mannen. Jordblandningen som i puncten tillägges korn för korn, är ej så handlöst utdelad som gjödselspridningen: Jag frucktar att ett instrument som

fordrar väl inkjörde dragare och som i loppet af Dem måste styras med en slags Eldighet mindre passar den Gjöthiska Oranouton, (jag menar vår svänska Bonde,) än det passar honom gå med krycka och kjäpp

Välgjörningen lider äfventyr under sysslor som på sätt och vis äro sammansatta En bonde måste kjöra Creaturen och derjemte styra redskapet, under planteringen är hans syssla förenklad, att åkern blir väl planterad när tårfvan blef väl planterad derpå tyckes mig är intet tvifvelsmål men långsamheten tilltager i mån af nogranheten, detta blir en oemotsägelig svårighet, vill man då Plantera i stort måste antalet af Planteurer förökas. och lönar sig Tunlandet för sine afdelte planteurer så lönar sig Wången för sine.

Men här kommer ett Stort Tvifvelsmål i Saken, om hvillket jag på det enträgnaste anhåller min Professor att upplysa mig. nämligen om man vill Plantera i mycket stort, måste man börja i Aprill: då förefaller sig att Brådden måste afhuggas kanskje 2 à 3. gongar om Somarn för att hindra honom ifrån ax. och frågan blir hvad afkastning den då ger året derpå? Det som Styrker mitt hopp är att jag läst många gonger i oeconomiske ströskrifter att sådan afhuggen säd frodar sig bättre än eljest, nu kommer det derpå an om samma sak händer då Brådden afhugges flera gonger? samt om observatjonerne varit riktige? och hvad som kunde gifva äfven anledning till godt hopp i detta fall är att Råg och Hvete äro tvåårige.

Jag har den äran härjemte skicka en liten Tabell med dess förklaring, som visar arbetsfördelningen året igenom under planteringen. hvarigenom man lär finna tillagdt med hvad står i något af mine förre bref att denna Planteringen kan bli makligen värkstäld utan försummelsen af noghet i utförandet, både till Jordblandningens kastning och utförning som ock till kornens nedläggning, så att om Jordblandningen sammansättes enligit reglor har man i detta Project hunnit den mecaniska och Chymiska möjligheten, nu ankommer det endast på den Botaniska, nämligen om den sädens afkastning blir lönande, som utsådd i aprill året förut, blir afslagen kanskje 4 à 5. gonger, innan den tillåtes sätta ax.

Ingenting skulle fägna mig så mycket som om mitt Project går an, jag försöker nu i år enligit denna methode på 8. TL. med 3$^{\text{ne}}$ Planteurer. När jag gifvit mig tid nu på landet nagelfara alla slags

Observers Bruknings sätt i tankarne, har slutsattsen blifvit derom att stor skicklighet och långt vidsträcktare upplysning i vår nation bör först inkomma inan Dubbelplogar och Drillplogar af deras händer kunna föras och att torde hända i de nationer som altid blifva våra mönster ännu högre mecaniske perfectioner upptänkas, att Dragarn blir inriden som Kungens häst, och Plöjaren blir Luftspringare och att således skall sluteligen hända i åkerbruket hvad som händt i Europa öfver alt med våra menskliga värk och gjärningar, att i kraft af Sjelfva Snille Styrkan tog man altid miste om enkelheterne, och således om den samma sanningen man utvandrat att efterslå.

Om ej denna Planterings methoden jag försöker som är i Magister Stridbechs beskrifning i en liten bok utgifven 1727. skulle slå in på 40 à 50 T. Land, är jag försäkrad den slår in hoss almogen och torparen, och en större jord ägare kunde taga tillflyckten till mecaniqven med dess undergrader. och framdeles kunde man då på detta sättet sammanslå uptäckterne i Jordblandningarne med bruket af Sånings machinerne, Låta en okonstlad sånings machin förevandra en efterskridande jordblandnings påförare. och således i ett viss slags fyrsprång sträcka vanligt vis öfver våra herrskaps fält, en methode så illa af oss ofta värkstält och altid olyckligt vis af Bonden efterhärmatt: fruckten af ännu varande ödmarker, då i Lucca och några soknar i frankriket plogen ännu för dem till oeconomisk lycka ännu intet är dem bekant;

Jag ärnar bruka skopan emedlertid på försök, och skall vid hvart utslag ha den äran gifva tillkjänna huru det aflöper, och vill det intet slå in skall jag tänka på det andra, ty perfectjonen af våra upptäckter i Jordblandningar böra ej så förkastas att deras värkställande skje på spridda fält, *som lycka råkar man* utan böra de användas *i puncto* på sjelfva kornet.

Ibland allt annat jag besvärar min Professor med, vill jag blott tillägga en fråga om ej Maijs mognar i våra Climater, jag ser att Modee skrifver att den mognat kring Stockholm, men är det sant.

Jag ber om min hällsning till Nådig frun och till lilla gåssen och hoppas när jag kommer i ordning med försöken kunna låcka min Professor till Dömestorp. Emedlertid En ödmjuk tjenare

A. Ehrensvärd.

294.

Till J. T. Sergel.

d. 12. Januari 1798.



En Gubbe från Åsen vågar sig sent omsider med ett Bref till en Vän hvars gjöromål lära vara mindre roliga i Kylan af både Climat och Konster innom vår samfälta Hufvudstad —

Berätta mig något derifrån med Lågan af Er pensel och med stålet af Ert järn. jag hungrar i andanom efter föda för mitt utmagra Snille

Adjö så länge Vän på Jorden —

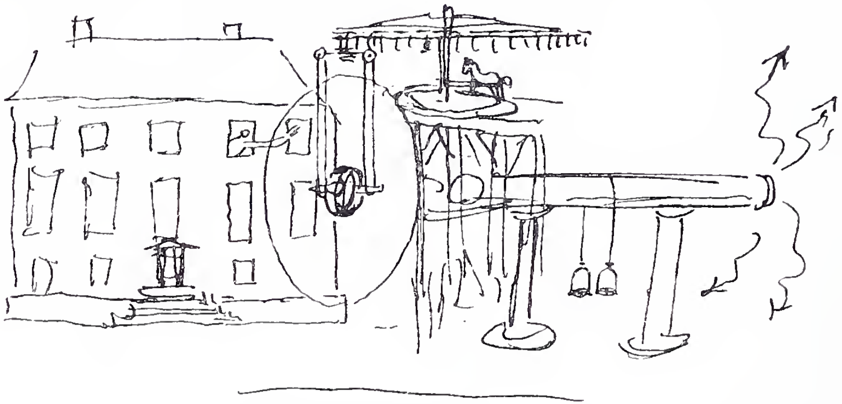
295.

Till P. N. von Gedda.

18 J:ri 1798

Om ej han kan vara hofmästare och hårfriseur så är detta snart lärt, om ej han kan snickra och arbeta järnbläck som Kinblad så har jag endå Kinblad på mina ägor. Det är skada att Cousins är gift, men ville han framdeles få ett nybygt torp och arbeta i sin värckstad för betalning så kunde det låta gjöra sig. En Gjäll gjutare och Låssmed vore af stor vigt. Gjördelmakare lika så, äfven Mässings slagare. Jag är nöjd med hvilken Cousin skaffar mig, jag ser att Cousin är så god och beskedlig att jag sätter full litan och förtröstan på honom.

Det var lustigt med alla världenes Stallmästare som tillägga sig Electricitets machiner, det är med det sir jag, som med Katt döden det går med Raptus. Man skulle förmå dem gjöra den största Electriska Machinen som är gjörlig, och föra omkring den med hästar.



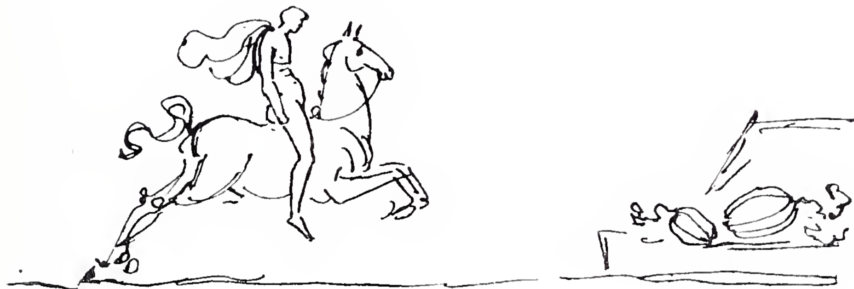
Säg någonting om Lilla Kungen som gjör altid min admiration, låfvar han ännu alt godt? i tankar ord och åthäfvor. Hvem skall komma efter Tauben — — — Vet Rosenstejn hålla sig framme han är den enda som kunde gjöra Sverget Lycklig så till vida.

Dessa dagar har jag gjort en Qvantitet Mussel Sillfver, och sedan det blifvit väl uttvättat med Snövatten kokhett lucktade det endå Lerluckt, det är för underligt med lerlukt i allmänhet, Blå Lera luktar Lera och krita som ej är Lera luktar ock lera. Metallkallkerne lukta

Lera, och nu detta som är ej metall kalk utan ren sönderdelad Sillfver luktar också Ler. Jag undrar om en oändelig fin filSpån luktade Ler?

Min lilla Bästa vän glöm ej att svara på mine frågor om Bränvinspannan ungnen kokningen m: m:

Slangan på Nyströmska och Gaddolinska Sättet etc. etc.



kom nu snart våren nalkas jag har redan satt melonsängar —

296.

Till P. N. von Gedda.

d. 12. Feb.

Hvad skall man säga i denna Snöda Värld? Endera dagen kanskje jag får omfamna Er, men så torde hända att då jag utsträcker mine armar har jag som Ixion endast famntagit en Sky; att Cousin är då i Småland och tänkandes på Halland ärfar det samma som jag. Likväl skall jag söka till att resa i medjo Mars för att vara tillbaka när Cousin kommer till mig. Emedlertid har jag nu ett Bränneri fult i tankarne, och inrättar en vattenqvarn tillika hvaräst jag har öfverfall och kan nyttja ett 12 als hjul. med ganska tillräckeligt vatten. och ej längre än 1 000 steg ifrån gården.

Nu kommer det an på om Cousin kan ge mig goda råd, i fall

den nya methoden Cousin uppfinner gjör ändring i vanliga inredningen af ett Bränneri.

men jag blyges att så förfölja min egen vän



297.

Till J. J. De Geer.

d. 3. Mars 98.

Nå Du Håfman, är det roligare Det än att gå på Landet i Låck-





peruk

Tack för Ditt kjärkomna Bref för längesedan. men du lät mig vänta i sju och i Tu inan jag feck höra af den jag så gjärna hör till och med på Viol i Nattröjan



Hvar gong Du sir Oxst. hällsa honom från sin Beundrare. Bed honom spela för Eftervärlden jag säkert tror må bära kortare



än vi och skrif mig till huru den vise mår Som

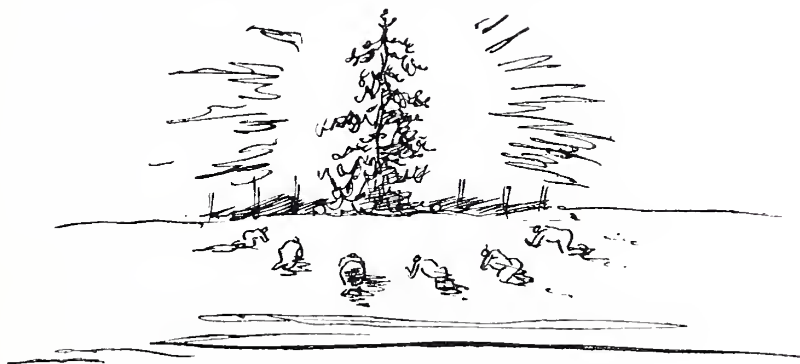
ännu en gong får sitt Ljus på fästet Spänt. med Gudz hjelp oss allom till fromma

Häromdagen var Gyllenstjerna här.

Huru mår Din Markatta.

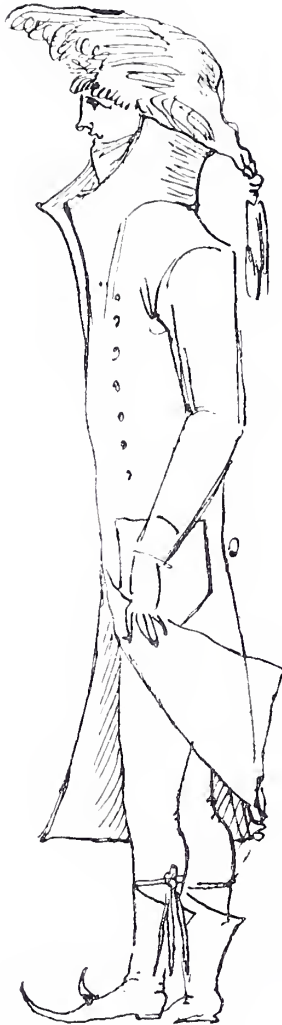
Säg mig något nytt. är du med uti målar accademien, där säges att vi få både statüer och Lefvande mästare in ifrån Italien

Hvad gjör Svea Rikes Drottning? din älskade husbonde, tycker hon Sverget roligt tillbeder hon Granarne som Du.



Adjö Du heders Gran, efter du Så vill, må du äfven så hetta: ehuru jag älskar dig mera än den trakten du bebor —

En unger Coÿet återkommen nyss ifrån Paris där alla bruka härjemte ritade modet Säg om intet vi äro lyckliga som äga en national drägt



298.

Till A. J. Retzius.

d. 24. Marti. 1798.

Hvem skall man tro, min Professor om intet de Lärde, det är otroligare att lyckas, med sin Tro på de okunnige, Practiqven vill liksom endå öfvervälldiga Theorien, med några påståender, och fordrar äfven sitt förtroende, men dock alldrig än blott i de första ärfarenhetterne, som att, frön gro, och att vatten fordras, att i jord växer örten, och att en ört har rötter m: m: dylikt. och detta är alt hvad en grof Practicus ännu vet.

Att Dika, att så tunt, att nedmylla säden till 2 à 3 Tum, att i rätta tiden nedföra Gjödseln, begreppet om jordblandningar m: m: allt detta har tillhört Theorien, sedan det föregående var gifvit.

Att till dess utförande inrätta handlaget och spara tiden har tillhört handläggare som varit upplyste.

En Bonde har intet annat vites ord än i kjännedommen af någon väderleks inflytelse innom soknen, att han kan kjänna sin jord enligit sin dåliga skjöttsel, men endå blifva hans slutsattser orediga.

Practiqvens hela företräde är i handlaget, om en Lärd ville plöja så kunde han intet plöja, men Plogen och årret skaptes ej som vidhängande delar till menniskjans Structur, och Plogen och Oxen äro ej Organerne till åkerbruket, det är Menniskjans förstånd och dess hand.

Några små Trädgårds sängar, hvardera af 9 □ al. en spade, en kanna, en Karl, och flere jordarter att införa. men framför alt min Professors goda hufvud, uträttar på 3 à 4 somrar mera för vettenskapen än Tusinde år, och Tusinde folkslag, och Tusinde olika regerings sätt, på Tusinde □ fält, hvardera af en Planets innehåll. Det är Professors Classen som har uppmuntratt mig till planterings försöken, nämligen, det äro de Lärde och ej Jordägare Classenn som jag litar på!

Wolffen är upphofsmannen till den Läran att så Tunt, och han var Methaphysicus och ej en Skånsk Possesionatus. innan hans tid såddes Tunna i Tunland. Då hadde likväl Grekers och Rommares åkerbruk gått förut, ingen bit bättre.

Han har visat i en ogjödd trädgårdz säng med 3 à 4 tum mellan hvart korn bekom han det 2090de kornet.

Arduine bekom det 3200de

Du Hammel det 6000de

Schalchi det 3300de.

Pejrolle det 13000de och det 14000de

Professorerne Retzius, Bergman, och Kirvan, hafva gifvit anledningarne till Jordblandningar hvilket alldrig kunnat falla en stor Possessionatus in.

Magister Stridsberg föreslår med egna försök att utplantera så väl kornet sjelf, som Jordblandningen där åfvanpå (se Gadd om åkerbruk. TIII). (och Stridsbergs afhandling s. 72)

Probsten Wästbeck har der till inrättat ett sånings instrument. (se de 3^{ne} första Tomerne af W: A: H.)

Alt detta gjör mig dristig att anställa ej försöket i smått, men ofördröjeligen i Stort. Jag litar förmycket på hvad de Lärda sagt för att tvifla som en Possessionatus

Jag har ingenting att fruckta före, jag påtager mig ej tillskapa 40 TLand till Trädgårdsjord, (som blott Theoreticus kan man anse detta omöjligt,) men att förfara på Stridsbergs sätt, det går nu att hopföra och utföra hvart år 2,240,000 qvartersmått jord = 1100 Stora Lass, men ej för altid at på 80 TunL. lägga en massa af 300,000 Stora Lass. och sedermera årligen uppfriskade med 300 Lass gjödsell på T. Landet, efter Trädgårdz methode. Men Stridsbergs sätt, uträknat, lämpar sig ganska ledigt, man uträknar där alt på Secunden och på lod. Planterings instrumenterne, äro ej lika danna med Dubbel Plog, renränsare och Chateauvieux Sånings machin, som trötta förståndet, och en alldrig så vänd hand; och derigenom förbjuder *värkställa i stort hvad man uträttat i smått.* Stridsbergs Planterings stake och skopa trötta ej en Tio års gåsse, och de framföras ej af andra Varelsen, hvillken tillägnar sig altid en del af hufvudmannens uppmärksamhet.

Det är försökt att 3^{ne} man Tillsammans arbetande, plantera 1. TL på 10 dagar således 8. TL. på 80. dagar. (15. man 40 TL. samma tid)

Jag har derföre igenom denna besedda långsamhet, för Rymdens vinnande sedt mig nödsakad bygga mitt förtroende på en del af åkerbrukets tillfälliga händelser, med afhuggen vintersäd, till och med under 2^{ne} år å rad, att den sluteligen burit frodigt; och på Öfverste

Nordensck, öldz berättelse till Wett: acc: i dess handlingar (Th: 2. pag 146.) att vintersäd utsådd midsommars tiden ej löper i Lägg, hvad likväl den säd gjör, som sås i augusti månad under en blid höst.

(Detta försök är artigt och tyckes dess värkan kunna förklaras. på det sätt, att som tillväxten öfver jord har jag hört sägas skjer mäst under Svalkan af natten, lär den skje på dagen starkast åt roten efter Jorden jämförelse vis mot luften då är sval, som den (Jorden) om sommarnatten är varm (uppvärmd af föregående dagsvärmen) jemförelse vis mot nattsvalkan, och således under våra nattlösa sommardyngn lära Rötterne så förgripa sig i Jorden och framskjuta så många hjertblad att då nätterne börja bli längre hinner ej på så stort preparerat knippe någon stor värkan skje, i brådväxt, utan liksom balanceras af sitt tillstånd, då deremot den Rågen som utsåddes i augusti påbörjas genast af natt svalkan att upparbetas.)

Att omgjöra, för sin säkerhet, dessa preliminair försöken behöfdes ej längre tid än 2 à 3 år, men hvarföre äro de ej gjorde i accademiske Trädgårdarne? långt för detta, beskrifne omgjorde godkjände eller förkastade? saken är vigtig.

Jag skulle kunna gjöra det sjelf i smått men jag skyndar helldre i stort, efter jag alldrig fruktar i denne delen förlora något gått ryckte. Jag har intet ännu blifvit så förnäm agronom. Jag är ännu intet rätt intagen i det Stora Skrået.

För att åtminstone på papper gjöra en preliminair Calcule så låt oss nu taga en Jord af 80 T.Land. En klok Landtman indelar dem i Circulatjon med 4 st. vångar à 20 TLand per Vången

20 TL	20 TL	20 TL	20 TL
Råg	Korn	foderväxter	Klöfver
à 12$^{\underline{te}}$ Kornet	à 10$^{\underline{de}}$ Kornet	föder *60* Creatur	

Räkning

Debet			Credit	
utsädet.	RD$^{\underline{r}}$			
13. Tr. Råg à 4 RD$^{\underline{r}}$ T......	52. RD$^{\underline{r}}$	utsås	13. Tr. Råg...... 158. Tr.	
			à 4. RD$^{\underline{r}}$ T..................	632
13. Tr Korn à 3 RD$^{\underline{r}}$ T	39 RD$^{\underline{r}}$	d:o	13 T. Korn ...... 130. Tr.	
			à 3. R.	390

20. Tr Potatos à 1. ..... 20 RD^{r} 111		af 60 Creatur	300
8 gårddrängar eller dagsvärk à 10 R.	600		
Salldo Vinst	611		
Sum	1322	Sum	1322

Men jag indelar mine 80 TL. i 2^{ne} Planterings vångar hvardera af 24 TL. och En Vång derjemte af 32. TL. hvilken skall Circulera inom sig med foderkål, Potatos, Morötter och Klöfver. till de Creaturs underhållande som fordras till Gjödsel behofvet, åt både Planteringen och sig sjelf.

24 TL. fordra under planteringen 20 Lass p. TL. 480. Lass
32 TL. underhålla 48 Creatur.

	Lass
Ett Creatur aflägger 25. Lass Gjödsel ståendes på stall	1200 Lass
afgår åt planteringen	480 Lass
Återstår till Vångens egna behof	720. Lass

24. TL.	24 TL.	32. TL.
Bärande	Planterande	48. Creatur.

Men innan räkningen gjöres öfver afkastningen bör man stadfästa hvad afkastning man bör utsätta för Planterad Råg. förenande Mäns försök, en del i ogjödd och en del i Gjödd. Jord till ett medium af 3647de kornet. (utom Pejrolls försök som äro för mycket i den delen förmånlige) hvaraf jag vill taga mindre än hälften nämligen 1700de Kornet. Som gjör det 28de Kornet efter TLandet

Räkning.

Debet		Credit	
Intresset för förlaget	73.	24. T.L. Råg à 28de kornet	
En Tunna Rågutsäde à 4 R	4		
12 Dräng:	918.	efter TL.... 672 Tr. à 4. RD^{r}	2688.
Salldo vinst	1743	48 Creatur afräknat Hästar uptagas till en inkomst af...	150.
Summa	2738	Sum......	2738

Om jag endast hadde fått $^1/_3$ af hvad de lärda låfvat efterkommander hadde endå min vinst varit 887 RD^{r} nämligen 276. RD^{r} mera än i åfvannämde Circulatjon.

Härigenom visar sig klart sannolikheten att kunna lita åtminstone med förmån på en tredjedel af de Lärdas Ord.

Nu återstår att bevisa mecanisca möjligheten af att med 12 man ansa och skjöta ett sådant jordbruk. men härmed vill jag gå kort tillväga Min Professor är redan besvärad härom af mine ritningar.

Jag har sedermera upprättat en arbets almanack för 3 man och 8 T. Land. som visar att man hinner öfverflödigt att skjöta alla Sysslorne. Hvillka bestå uti att hopkjöra 60 Lass åt hvart TLand, under månaderna Nov. Dec: Jan: Feb. Mars: med 1. par hästar, kasta och vattna, uppkjöra åkern harfva, vattna fåra, plantera, Luka, från slutet af aprill igenom Maj Juni Juli Augusti och September månader. I october bryter man Ler och Skjär torf m: m: hvarpå återbörjas Kjörslorne i November.

Skjörden har jag ej vågat på lägga samma folk, men jag vågar med $^1/_2$ Korn mera af T. Landet, tillagd den omförmälta tredjedelen kornet, nämligen med värdet för 12 Tunnor Råg få dertill Läja så mycket främande folk.

Likväl får jag ungt och vant folk Skall jag framdeles hinna med Skjörden utan försummelsen af Planteringen: så snart jag observerat hvad Gubbarne kunde göra. Som sista gongen med sina gråa hår förrättade sitt yrke i höstas

Desse 3^{ne} Gubbar planterade 472 hål tillsammans på En Timme, det är 157. hål hvardera på 3600. Secunder, som gjör $\frac{3600}{157} = 22,''9$ eller 23.'' Secunder på hvart hål, och på Man.

När efter hvart 24 hål Jordlådan skall fyllas och denna operatjonen intager 1.' minut eller 60'' secunder så återstår på rätta planterings blicken 20'' Secunder som är dubbelt större tid än som behöfves.



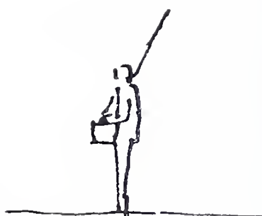
ilägga jord och korn i skopan 5." Secund



Sträcka ut fylda skopan från Lifvet 1." Secund



fylla hålet 2." Secund



upprätta sig igen 2." Secund

Inalles 10" Secunder bör åtgå för den unga arbetaren —

Jag har antagit för uträkningarne af tiden, att Plöjning af 1. TLand med 1. Dahl plog fordrar 24 Timmar

Harfningen ½ Dag
Wattufåringen ½ Dag

att 1. häst kandraga 2 L$\overline{\text{ū}}$ och dermed gå ¼ mil i timmen hvar annan dag. och 4 timmar om dagen

att En Karl med Skåttkjärra 20 steg lastad och 20 steg Tomm samt inlasta och kallstjälpa på 1.½ minut eller på 90" Secunder, och dermed uthålla i 18. minuter hvarannan dag.

att En Karl kan med hacka Ränsa 13. kappland om dagen.

Innan jag lämnar detta vidsträckta ämnet vill jag ännu vidare underställa mina tankar om Planterad säds afkastning och utfinna det billigaste sättet hållandes före att hvad åfvanföre är beräknat är för litet.

Magister Stridsberg feck i mager sandjord under tårr Sommar af Korn Säde 20$^{\underline{\text{de}}}$ kornet på TL. som utgjör öfver hufvudet 10. strå ur hålet och 53,$^6/_{10}$ korn i axet. och vinteråg när alt annat är lika bör gifva En och en hälft mera, nämligen 1840, och i stället för tårr Sommar bör man räkna en medel väderlek och Således en hälft derföre tillagd = 2010. korn. = 33$^{\underline{\text{de}}}$ kornet efter T:L:

1. Tunna Korn = 1500,000 korn

Men man kunde endå stappla sig fram ännu en annan väg. mera säker Som brobabilitate

1º när man planterar bör utplåckas utsädes kornen ett för ett, att man är säker om dess Lifacktighet och undfly att lägga 3. i hop.

2º böra de lindrigt tårkas i ungn i det hoppet att ju långsammare de gro desto frodigare utskått

3º böra de få 12,5/10 Cub: Dec: Tum

Retzianisk = Bergmanisk = Kirvanisk = Stridsbergisk Jordblandning.

4º böra de Lukas

5º böra de stå skillde 1. fot från hvaran —

Antagom sedermera et exempel som visar sig på väl gjödde åkrar, nämligen att merendels på hvar qvadrat aln finner man en rot med 9 à 10 strå, som då den uppryckes tycks vara så samman hängande att man förmodar honom tillkommit från en rot, eller Ett Korn

Antagom dess ax vara medelmåttige nämligen 3,5/10 Tum:

Antagom att de äro fyllde af korn. Och ett Råg ax innehåller altid 4 hyllsor på 1. tum: är Fyr Radigt, således 16. korn på en tum

3,5 tum × 16 korn = 56. korn i axet.

och 10. ax × 56 korn i axet = 560. korn. och utgjör det 560de kornet.

Om man examinerar efter ordsaken hvarföre ett sådant stånd uppväxer, torde man finna den bestå i någon gjödsell som i större mån omringat roten under utsädets nedkjörning

När man sedermera eftersinnar huru gjödseln plär spridas huru stor qvantitet då af gjödsel som af en plogs åtgjärd kunde vistas på ett korn, så kan man ej annat inbilla sig än den vara ungefär alldra högst 3 à 4. Cubik Tum. till qvantitet och således en tredjedel af Jordblandningens qvantitet, om man då skulle förfara riktigast i uträkningen borde man taga någon annan proportjon än den geometriska, ty då 4: Cubt: alstratt 560 korn så tycks att 12,5 Cub.t. borde alstra: 1750. korn men detta vore i sig sjelf blott ansedt som om i hvar 4de Cubt: Jordblandning, man hadde utsått ett korn. och gjäller intet när hela gjödsell massan Concentrerar sig vid en enda rot med bibehållandet af åtkomsten för rötterne. som då bör suponeras arbeta vigast i sin värkan, som då man samlar åt ett Creatur all den mat dess till.

växt tillhörer gjör denna maten en mera värkan än om vore den utdelad åt flere creatur som alla måste derjemte föda och uppehålla i denna afkomsträkningen en hop onödiga hufvuden, fötter, och benrangell.

Min Professor uti sitt oändeligen välkomna Bref af d: 18. Januari. gjör mig tvänne svåra motskjäl, 1º i anseende till almänneligheten af denna Plantering. 2º i anseende till skadligheten att afhugga Brådd.

Hvad det första angår kan jag ingenting bestämt svara, endast det att man har ofta sedt att flit och omtanka vid àlskade saker, saker t. ex: som varit komne i modet. huru Sluteligen lätthet yppat sig till dess anskaffande: man förer Caffe från Västindjen till våra Bondstugor. hvarföre ej en gong kalk från öland till våre åkrar. liksom gips från Mont Martre till america. uti Lerlösa trackter kunde kanskje finnas Leret på djupet, och som då i så små qvantiteter som behöfves lönte möda.

Hvad det andra inkastet angår om Bråddens afhuggning, tröstar jag mig vid Nordenskjöldz omtalte försök. föröfrigt frucktar jag nog i detta fallet för afkårtning i planteringens fördelar, men ingenting, i början har varit fri från svårigheter, som man sedermera i utöfningen öfvervunnit. Man kjänner intet ännu hvad afkastningen kan blifva, af det ostörda. och om ej i längden man torde kunna bruka någon machin i likhet med Probsten Westbecks, och således ärhålla en mera skyndsam Methode i plantering, och en mera bestämd methode än vår nu varande gjödsel och Sädes Spillning, Ty där i ligger hufvud puncten som ej afhjelpes med enkla sånings machinen om ej en jordblandnings Machin äfven påtänkes utan att behöfva innehålla det onödiga af Engelska nogranheten.

Min egen Professor nämner om 88 dagsvärken på Planterings Tunnelandet, jag frucktar att min Calcule bort utvisa ännu mera. då likväl alt inneberäknas som tillhörer året igenom 1. Tunland

Jag vill återtaga föregående Exempell med de 80. TLanden indelte till Plantering med 24 TL. Där har jag upptagit 12 Drängar 9 st. åt Planteringen, och 3 st åt de 32 TL. som höra Boskapen till. och alt tillhopa måste inneberäknas på Tundlanden af Planteringen. Således som desse drängar lönas och födas iñegår äfven Hellgedagarne. och

$$\frac{365 \text{ Dagar} \times 12 \text{ Drängar}}{24 \text{ Tun Land}} = 182 \text{ Dagar. på 1. TunLand} —$$

Om man efterräknar en Bondes dagsvärken på sitt TunLand så tyckes åtgå något mer.

En ko nedlägger på 7. månaders tid eller 210 vinter dagar 10. Lass Gjödsell

Ett Tundland illa skjött fordrar minst 80 Lass Gjödsell.

Således fordras 8 kreatur, som begjära till skjöttsell 1/4 dagsvärke om dagen .... 51.
Hvart Creatur fordrar 3 Lass hö och hvart Lass 5. dagsVärken att bärga på mager äng .... 120.
1. TL. att plöjas, snedas, harfvas, tillså 8
80 Lass Gjödsell att utföra .... 6.
Sädesbärgningen på 1. TL. .... 5.

Summa dagsvärken på 1. TL. 190

På Dömestorp sedan jag indelat arbetna ifrån Hofveri Ordningen äro Dagsvärkena bestämde året igenom och innalles utgjöra 21,904. Dagl derifrån 4627. Dags. afdragne som tillhöra Skogning m: m: återstå 17,277. Dags. som skjöta 160 TL. i Säde med Råg korn och haf. Således på 1. T. Land 110. dagsvärken

Räkning

för hvad hvart dagsvärke importerar på 1. TLand

Bonden får af sina Tunland

Råg à 5te Kornet.	som såendes tjockt	gjör på TL.	det	4.de	K.
Korn à 7de Kornet.	d°	....	d°	8.	K.
Hafre à 4de Kornet.	d°	....	d°	5.	K.
				17	
			à RDr	3	
			RDr ...	51	

$\frac{51.\ RD^r}{3.\ T.L.} = 17.\ RD^r$ på TLand.; $\frac{17\ RD^r}{190.\ Dagsv:} = 4{,}\frac{3}{10}$ Skill: p. T: L:

*Dömes*torp

Råg à 15de Kornet	som såendes tunt.	gjör p. TL.	det	10.de	K.
Korn à 10de Kornet	d°	....	d° det	8.	K.
Hafre à 9de Kornet	d° kjockare	....	d° det	8.	K.
				26	
			à RDr	3	
			RDr ...	78	

$\frac{78 \text{ RD}^{r}}{3.\ \text{TL.}} = 26.$ RD:r på T. Landet; $\frac{26 \text{ RD}^{r}}{110.\ \text{dagv.}} = 11.\frac{3}{10}$ Skill p. T: L:

Det Planterade

Råg 1700:de Kornet. gjör på TL. af sin tunnhet det 28.de Kornet

à RD:r ... 4

RD:r ... 112

$\frac{112 \text{ RD}^{r}}{1.\ \text{T. L.}} = 112$ RD:r på TunLandet; $\frac{112 \text{ RD}^{r}}{182 \text{ Dags}} = 29.\frac{3}{10}$ Skill på T: L:

Hvarigenom man ser att jag intet hoppas få afkomsterna i någon slags proportjon med dagsvärken —

Men i anseende till Jordblandningens skick vid Planteringen så räck mig en hjelpsam hand. Härpå hänger Lagen och Profeterne min Professor.

Jag har läst flere gonger genom Kirvans Gjödsellarter och var god min Professor och upplys mig samt tillåt mig gjöra några enfalldiga frågor —

Om Rägn

Månne intet sjelfva rägnet är minsta vattnet ofta ett åkerläge får. 40. C. T. utbredt på 100 □. T.s yta utgjör ej ett vattendjup af $\frac{1}{2}$ tum och det räknas endå för mycket, på ett års alla tillsammansslagne rägn skurar. Jag tror det mästa vattnet lär komma underifrån, och bördigheten i proportion af vätan utstakar ej stället hvarifrån vattnet kommer. Höga Berg tilldraga sig Dimmor och Dagg som där samlade nedgå i jorden utföre till Dalarne och skapa en vatten Circulatjon under ifrån och i mera grad ofta än åfvanifrån. det ankommer på båttnen af fälten, derigenom ser man utomlands där högre Berg finnas än hoss oss, i tårraste tiden likväl en alldeles hoss oss oärfaren Dagg mårgon och afton där på trackterne existera. om Båttnen därjemte är af en ej långt från ytan strykande speke lera så circulerar vattnet ymnigt igenom Jordmassan, som kan anses lika med en mängd Capilair rör. Här på har jag vid Dömestorp ett klart exempel På åsen småt Dimmrägnar långt oftare än ned i dalen och mine åkrar hålla sig oändeligen fugtige bestående af Svartmylla åfvan $\frac{3}{4}$ à 1 al. à 1.$\frac{1}{2}$ al. och därunder en fin Ler mylla, och öfverallt till sista djupet en Spekelera som äger ingen båtten. åkern står endå 1.$^{1}/_{2}$ alen öfver Dikesbåttnarne på somliga ställen.

Om Sädes Rot

Månne det är utrönt att en hvete rot således äfven andra Sädesrötter ej sprida längre rötter än jämtut till närings behofvet.

Om Dynga

Månne är utrönt att En till en del obrunnen Gjödsel är stundom förmånligare än den Gjöddsel som liknar det man om våren förkastar ur en drif Bänk.

Om Aska

Månne askan förstör den jord han ställde i värksamhet. Liksom kalken, Liksom Sillgrumset. och kanskje liksom gipsen. och att det går till på det sättet. att jord alldrig är så förmultnad att icke en sednare gjäsning kunde åstadkom̄as, att denne åstadkommes af föregående ämnen och at då efteråt jorden är liksom död liksom kisel.

Om Gips.

Kirvan nämner att gips kan strös, och att den förmultnar gräs ganska hastigt men nämner ej nog klart, Det mecaniska af dess bruk. Kunde man härom hämta någon närmare kunskap. Det säges där pag. 92. Raden 14- 15- 16.de att den utföres på gräs, är det långt innan plöjning eller menar han endå på det gräs och den stubb som framsticker efter tillredelsen av en jord?

Om Torfmåse

Kan en sådan vi äga under namn af Brändmåsa anses såsom ett gräs ingångit till en annan slaggs förmultning än den som skjer i Luft. och som fordrar denna sednare till färdigjörelse att bli jord och månne då Gips derpå gjorde en hufvudvärkan. Wet man hvad Sillgrums har gjort på Tårfmåsa efter den i mängd så förtär gjord, en tårfmåsa utdikad, ägde nog måse att tära på

Om Ficher

hans Victriol och Kalk kunde det på åkerfältet äfvenså anses Gips som i ett Labratorium. om så är hvarföre ej det försöka —

Om Trädsyra.

Månne Träd syra (Wett. acc: hand. 1766 pag 116) kunde kallas för upplöst Kål

Ursägta mig min egen Professor som så vidlyftigt Pladdrat om en Plantering som ännu så djupt står i mörker Jag är som de som strida om Påfvens Skjägg. Men med hvem skall jag öfverlägga? Jordbrukare äga alla en uppenbarad okunnighet. det gangn som är gjort för åkerbruk är altid från Lärde och alldrig från bönder. Om jag bedrages i mitt hopp är jag åtminstone ej förledd af andre än at Lärde. det tröstar mig; Lyckas det skola de få Tacken.

En allmän åkerbrukare äger ingen underbygnad, ingen mätarevane, inga lämpelige uträknings sätt hvarken Aritmetiqve eller Mathematiqve, ingen kjännedom af kroppars första egenskaper. ingen Physiqve än mindre Chymie, hvillket alt är likväl Grundvalen för den som skall hantera ett ämne som består af kroppar, folk och tider. En Jordbrukare kjänner några dagsvärks-möjligheter, nämligen hvart åt vanan sträcker, men uti ingen ny utsigt, och som han äger inga fasta pålar innom sig till Understöd, vågar han intet gå ut ifrån sitt yttre gallervärk, af gamla sedvanor, föredommar och en mängd af gamla åkerbruks anständigheter. En sådan Landtman är lik en hop med skjeppare vi ha på sjön som gjort sine första sjöresor på dåliga Skutor och derigenom samlat sig en skrämsell för all slags dristighet.

Något sådant finner jag ibland äfven hoss de Lärde, hoss dem, gjör ofta en vördnad för det allmänna deras ovågsamhet, han äfventyrar mindre uppenbara sine tankar nu Den Lärde än förr, då värkeligen våra mästa upptäckter gjordes. Jag inledes på den tankan att de lärda kjänna tidevarfvets vekhet och att de mäta sine förslag efter samtidens krafter.

L'abbé Rozier i sin Åkerbruks Lexicon har intet altid tillfredstält mig, flere articklar äro mästerlige men några tyckas skrefne Vördnadsfulla för allmänhetens medelmåtta. Man finner där en slags eftergifvenhet i uträkningar, osäkra grundkast och sällan något hurtigt, hvarken utsträckt eller bestämt. Utom det att man finner ibland rasande omdömmen i Slägtskap med hans Såpämne.

Med ett ord påtag sig för allmänhetens skulld en rättskaffens Elementarisk utförsel af vår Landmanna vettenskap. där ingen plog är hufvudsak men som sedermera framvises som ett nöd-instrument i folkfattigt land, eller under en slak Regering.

När Theorien är väl bestämd hörer det Practiken till att i stort lämpa den; Där som först böra skje afdragen, af omöjligheterne; då

som först bör man på tänka förkårtnings Methoderne, genvägarne m: m: men ej förr.

Tillämpningen i stort är en hel annan lära än den som tillhörer Theorien och under tillämpningarne är en fullständig omöjlighet att utänka Theorien.

De äro tvänne så inom en Class afskillde vettenskaper som Prosan från versen, det är i Prosan som utänkes saken i sin grund det är versen som sjunger, saken efteråt, så långt han kan. —

En Theori finnes i sjelfva Pratiken den äfven också en Practicus sjelf ej har tid att påtänka fatta och afmåla, och det är tidens fördelningar till ett vist gifvit yrke. bestämt på Secunder Och Det blir Practicus som sedermera får benåda det med minuter.

Hufvudsaken efter min mening blir att åtminstone börja få saken så tillsägandes på trafven liksom då man in öfvar Recryten börja tempo och räkna ett, tu, ett, — med mera.

Till Exempel om jordarter, *Ler* på mecaniska sidan ansedt är klibbit Limmigt stryper en växt när den omger den, hårdnar, nekar den upkomsten när den öfvertäcker den. Tål sand till uppblandning, 1 : 1. eller 1 : 1½ eller 1 : 2; och så vidare — Och om det *mecaniska af örter*, till Exempell att en Brådd tål hästfoten, utan att förstöras. Och om *proportjoner*, det man skulle förstöra af Jord genom diken ärsättes genom bättre växt på det återstående. dett kunde ställas i Siffror annars underhåller sådant vid lösa tycken och Saker härmed i Släcktskap förfalla till Striderheter och från stridigheter till efterlåtenheter. Kanskje jag har orätt men nog kunde dessa delar af hushållningen nästan lättare bestämmas än det som sedermera i vettenskapen efter följer, jag menar de fina Chymiska delarne, ännu äfventyrligare att hantera i öfverlägning, och beslut.

Min Professor nämner om vår allmänna uppfostran ganska rätta betracktelser. Det vore igenom en sådan med hvillken man Kunde få allmänna förståndet på en god väg

Ingenting upprättar så begreppen som, under det man förstör dem med tillåtne fördommar, man då med det samma bekrigar de oförlåtlige: Där till bör hjärnan liksom en handtvärkar näfve, vänas med att slöjda saker; vänas räkna, fördela, sammanlägga bibehålla hufvud omständigheten till Bergfasthet, och med den samma kullslå små biskåtten af förvillelser. Sjelfva menniskjosjälen bör stärkas med

afmätnings Vettenskaperne: Jag har hört Lavoisier skall ha skrifvit uti Åkerbruket.

Ingen skulle tyckas kunna gå så väl i Land med Elementernes uppfinning i åkerbruket, som min Professor, vistandes derjemte i ett Svårare Climat, hvaräst motstånden äro kraftigast och således utforsknings tillfällen tidigast. Jag skall lämna Jord och dagsvärken. En Täppa har man krafter att omskapa Qvartertals, i hvad lynnen man vill, man kunde ditföra hvad jord man sökte, till hvad djup man antog och gifva deråt hvad båttnar man ville och ansåg, man kunde tillskapa tillfällighets lägen, man kunde utspänna Segelduks tak då otidiga Rägn kunde förstöra jemnförelse försök, Vid sådane tillfällen är detta så låfgifvit som att fördrifva Sparrfvar.

När Elementerne äro gifne tillhöra Practici sedermera tillämpningen: och för att komma dem på God väg borde man gifva dem äfven små Elementer i Rörelse Lagarne.

Våra Styrmansböcker börja altid med en hop propositioner af första Böckerne i Euclides, så borde äfven åkerbruks Boken börjas, för att väna dem vid Slutsats-Begreppen —

Huru må man få Åkerbruket från Bonden till Wettenskapen? Kom till Dömestorp i Sommar min Professor sätt mig i arbete, befall och jag vill lyda, Gif mig Principjerne och rätte snöret att följa i Ordning, jag har både så mycket folk och så mycket håg — Det värsta är vi äro litet gamla bägge, men nya utsigter återföra merendels förlorad Ungdom.

Jag står i ett repeterat försök af en besynnerlig sak

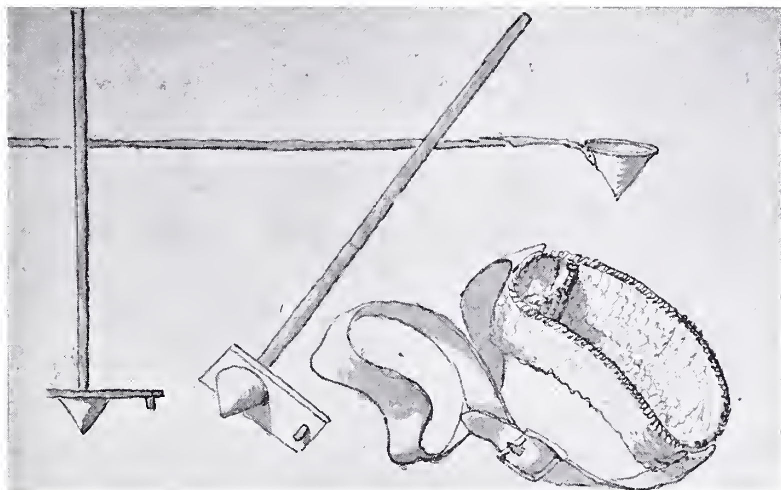
Skedvatten mättat med kallk har jag altid burit ett slags förtroende till som skulle det vara en Rot förmånlig, härom dagen stöpte jag hvete deri, det gror, i Jord. men några korn lågo qvare i glaset några Sprucko efter 4 dyngn 3ne grodde i glaset med en Tum af Luten öfver sig, dem satte jag och de fullfölja sin grodd,

Jag har nu på 3de Dagen nya korn i Luten, och på ett annat glas i vatten, vattnet är redan grumligt ännu ingenting grodt i Luten men den är klar, hans styrka är ana vatten mot Sp: Nit. med Kalk mättad Det är Bittert på tungan.

Nu måste jag sluta och ursägta mitt långa Bref med försäkran om en fullkomlig högaktning hvar med jag är min bästa Professors ödmjuke tjänare

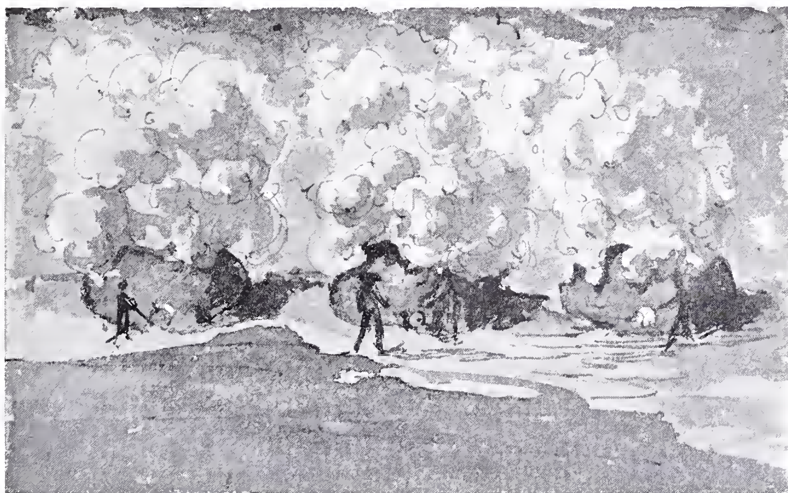
A Ehrensvärd.

Planter stakarne och Skopan



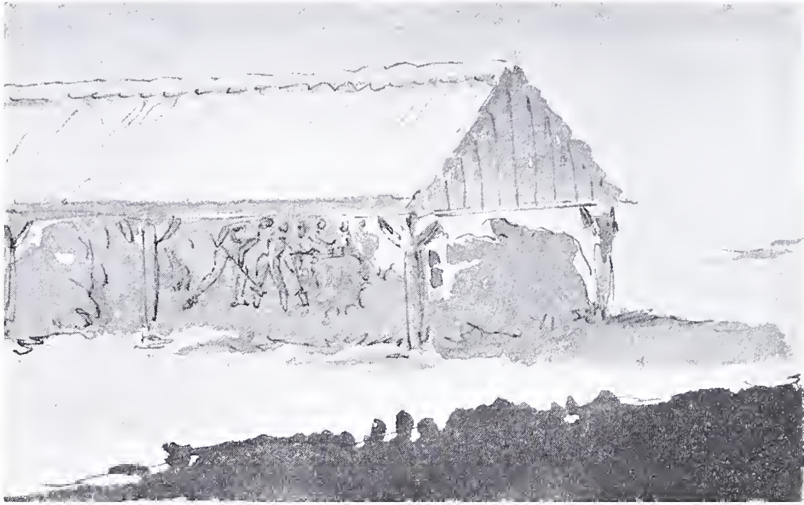
Samt Jordkorgen med sin afdelning åt Säden som skall planteras.

Jord som lägges i högar helst flat



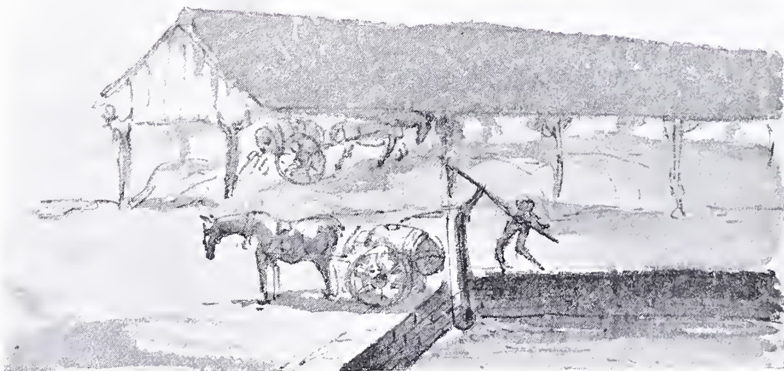
Torf och bränner som i Kålmila med Ris och Wed under

2ne Lador 16 aln. breda 100 aln långa



hvaräst gjödsel och Jorden kastas och Ligger

mellanåt de kastat Jordblandningen

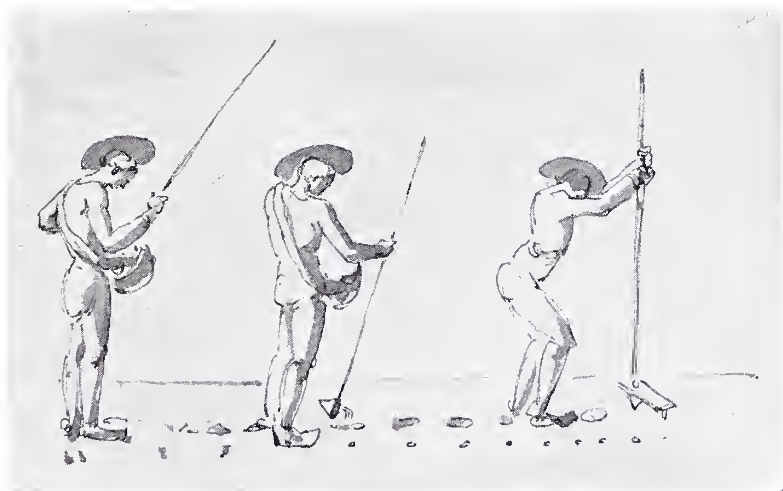


så vattnas ur Urinreservoiren

Man fårar ut sängarne och med



Skåttkjärror från stora Jordblandnings Högarne utförer de små



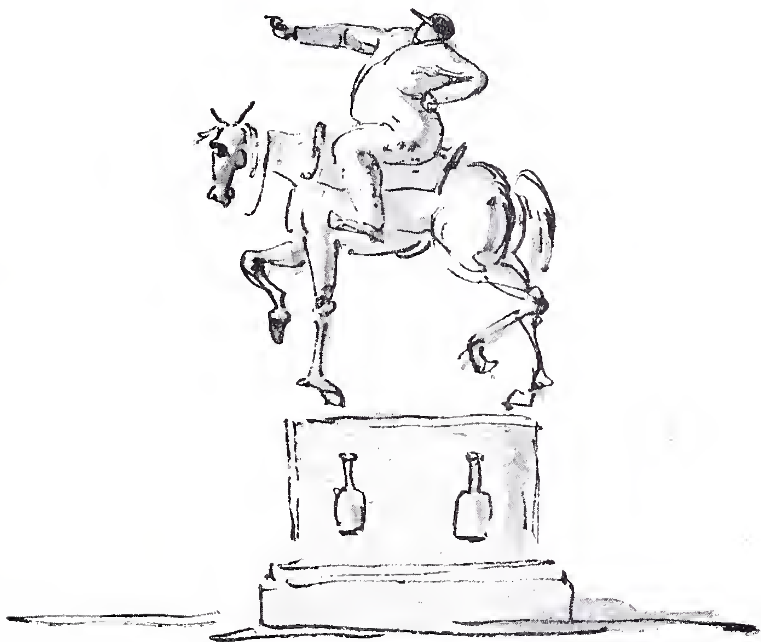
Planteurerne



En Planteur som efter att hafva fyllt Skopan med Jord inlägger hvete eller rågkornen.

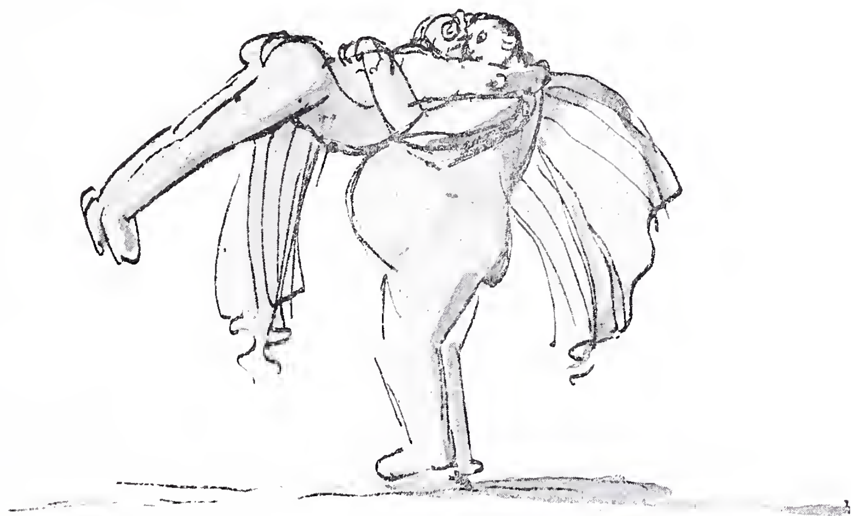
299.

Till J. T. Sergel.



I går hadde Dömelstorps herren sitt inträde i Athen och önskade snart få råka Praxitelles. men sök mig ej, jag kommer när jag kan —

De första dagarne skola affairer uträttas de öfriga skola offras på Glädjens altare



300.

Till Louis Masreliez.

Stockholm d. 5. Torsdag.

Min egen vän. Jag är här och längtar efter den som Eldar Snille och Smak —

EHRENSVÄRD.

301.

Till Gustaf Sparre.

Svåger Gustaf

Du tror alldrig min glädje då ditt välkomna bref underrättade mig om mitt nuvarande nära granskap med den efterlängtade Plogen och harpan.

Men berätta mig huru harpan nyttjas och rita huru Plogen fastbindes med knif och Skallmar

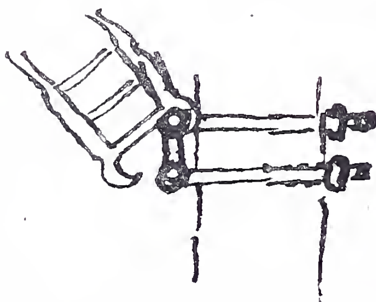
Harpar man Säden gjenast med sina agnar eller kastar den förut. går operationen långsammare på Tostarp med harpan eller fortare, mot den egenteligen vanliga kastningen utan harpa. Gjör harpans bruk endast säden renare, utan att fortskapa operationen.

Jag har intet mått väl dessa dagar och ej ännu rätt frisk, jag börjar förbanna all vinter vår och höst rörelse, och försmägtar i sommarrörelsen, sitta lär vara mitt lif om ej på Soffa altid, dock på Caleche och Chaise ibland, men apostla hästarne äro mej ett par Skinkmärrar.

Härjämte följer grindens ritning numrorne betyda tumtal.

till exempel Järnskenorne äro 3. tum medan trävärket är 5. tum.

Si så representerar sig nedra gångjärnet när man öpnar grinden, lika så om man kastar op honom åt andra sidan. Hvarigenom grinden får en lutande ställning åt sitt förra rum, igenom det att öfra gångjärnet är en hake på ändan af de järn hvilka äro marqverade som du sir här, betyder det skrufvar och



skrufmuttrar, väl vetande att under muttrarne bör järnbläck vara för att hindra muttern bita in i trädet inan skrufningen är värkstäld. genom ett enda öga mitt öfver det nedra. det är snedt emot en af de nedra hakarne och söker således gjenom tyngde kraften komma tillbaka i jämvigt.

O! horreurer. — adjö. min respet till den bästa mor.

302.

Till Gustaf Sparre.



Här har du mig åter.
Befalles gårdar af alla façoner? Så
Läs Se och välj

Tag dem allihopa
Ett knippe
En kryddqvast af Hemman:

Den stora Solrosen Stjernarp svarar ej och Dubbla Pionen Skåttarp säges vara af den natur att den måste kjöpas af alla Slägtingarne på en gong; ty hvar rycker annars Sine Blad därifrån och står endast en Tårr Stjelk åter — Således kan Skåttarps Herren ej Sällja Skåttarp med Hemmanen. Systrarne dela sig dem emellan eller sälljer dem apart det var en förbannad Maskin —

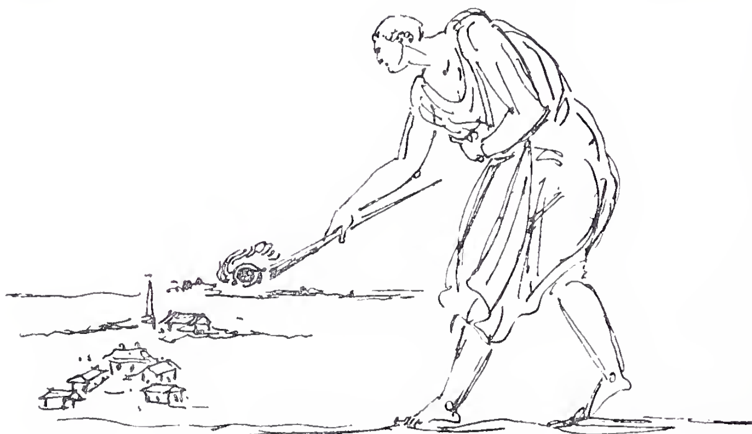
återskicka Sädes Chartan och beskrifningarne.

Sedan Snön gått bort har jag besedt min plantering som står som växterne i Paradiset.

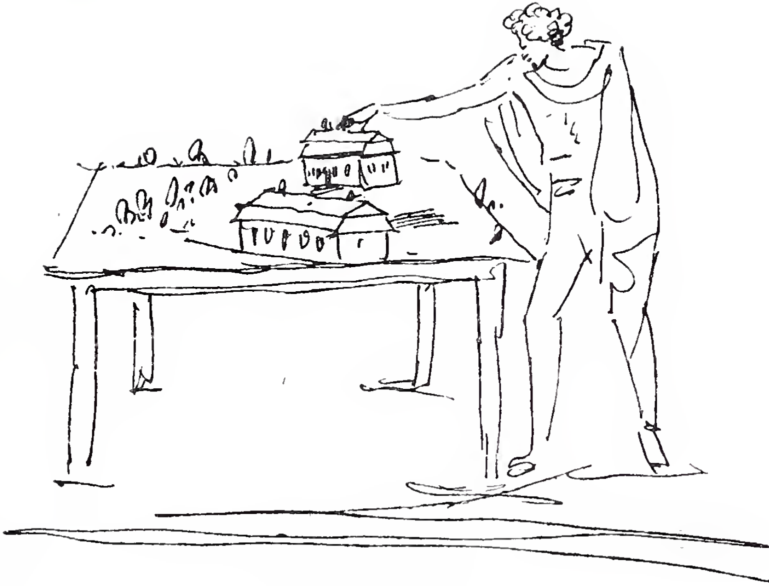
för öfrigit går l'Oeuil de Maitre i kring och ser på sine Svin.



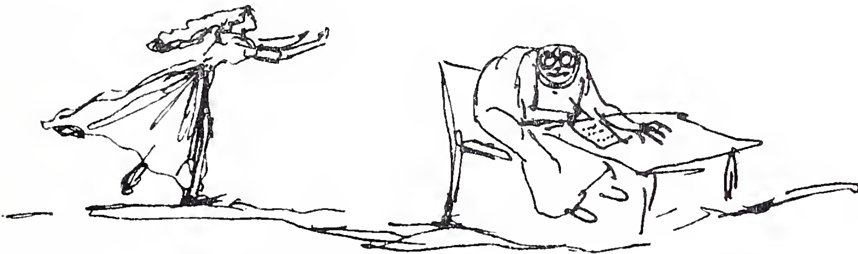
Medan du sätter ögat att vällja öfver Världenes rikedommar



Jag tycker du borde kjöpa dessa 3$^{\underline{ne}}$ små gårdar tvänne ligga ihop och den ena är skogsheman (Furu Skog) och Samla ihop åbygnaden så kan du skapa ett Palats



adjö bästa Svåger



Lilla Kickan Springer och ber Hällsa

303.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 31. aug.

Min egen bästa Lilla Jeanette

Du är för söt och öfverlämnar alldrig att varat. Jag har på samvetet att du reste den svåra färden till Carlson. och du föracktar alt omak för dine vänner. Har man varit i sine dagar bättre än andra hvad lön hämtar man? andras lykönskan, som alldrig mättar,

och andras minnen, som alldrig båta. Sillfver är det enda som nu duger, och sådant hämtas alldrig än ifrån andre, således bort med forntidens ädelmod, Tidens valspråk nu är Tag och intet Gif. fordom gafs för att få man utsatte då moraliska handelen på tid, sinnena rördes starckt och i tackt, nu surrar alt som ett Pendellöst ur, och man nödgas gripa och intet vänta. När lilla Pippa hinna vi nånsin göra dig ett vänstycke. Det hjertat talar kan intet Du höra. vårt ord och vår skrift utyda dig mot sanningen lamheter, och du måste gissa dig till nöjet att vara ärkjänd.

Så att Hanstavik är sålt, må gjort, jag är rättnu som alla ålderstigna, de söka hvila, vore jag ifrån min gård, ville jag intet mera ha en gård, jag skulle intinga mig hoss En Präst på Landet, och taga det jag feck så att tankan teg, och lifvet såf. ovarelsen är himmelriket.

Hvad tror man ikring Stockholm, hvad vill det bli. att Rålamb gått urvägen för franska Hamilton, det var billigt. men sådant hjelper intet finencerne. Några goda förordningar hafva nyligen utkommit, Concourse Stadga och utsöknings förordningar, som böra ställa en mera säkerhet i lån och rörelse. Gud låte kungen hinna med flere nyttiga saker, dertill har han god tid och god villja, endast ej goda instrumenter fela honom.

Resultatet af planteringen är att för mycken Gjödsel varit i Jordblandningen. och att sommaren varit torr.

Jag hadde på åkrarne fiord höstas utsått mera än någon gong tillförren, jag har fått 10.$^{\underline{de}}$ kornet och endå två hundrade Tunnor mindre än året förut. af hö har jag fått 150 Lass mindre i år. nu hjelper mig endå Priserne. Pippa Lilla.
Du är söt som vill ha en fullständig beskrifning om gården. så snart jag hinner skall du få den. —

Anmäl min respet till Hans Exelence som jag oändeligen värderar och till Lilla vidundret. till Din sonhustru och hällsa klokheten i Mickels person.



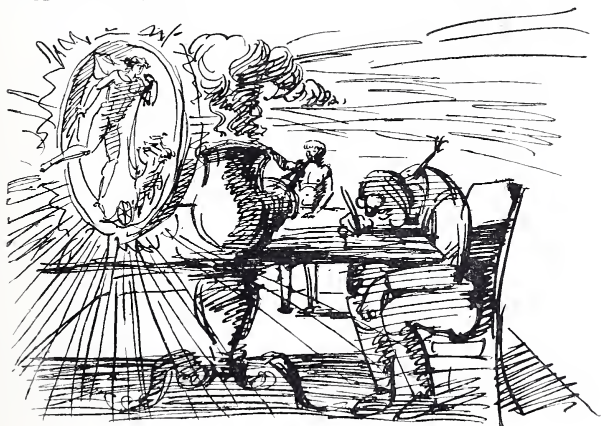
adjö Papan kysser Pippans fot.

304.

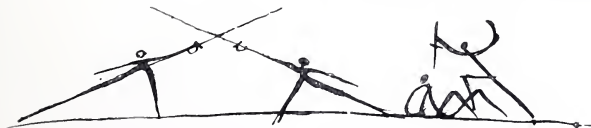
Till J. J. De Geer.



Jag hällsar dig Du Heders Gran, under en Bok, som Bugar sig: Jag skulle gjärna Rita Solen klar och Trind om jag i ro Sutte under skuggan af din pipa



men jag Sår, Plöjer och Gjödslar
Säg mig nu hvad som Skjer under våra Planeter blir krig och fasa



eller blir kjärlek och frid
eller blir Riksdag och Trätor



Lik myck.

Men alla spå nästa år en god växt och god vänskap.



Den högste uppehålle dig i alla Skiften

önskar Din vän



305.

Till C. G. Bonde.

Dömestorp

Det är uti andra mål än Plantering jag höjer min hesa röst, om den kan jag ej annat berätta än att gjödsel blandningen lär ha

varit för Stark på gjödsel, och den äfven för ny och ej nog bränd. ty jag feck Skrumpna korn som om de varit utväxte i rätta formen hadde de intagit 4 gonger mera rum i Tunnan. jag feck nu 600. kornet efter utsädet af hvetet som gjör 10[de] på Arealen Min Hvete står som en äng af den i Somras planterade. men som gräs äng: få se hvad i Sommar det blir? jag säger intet. kanskje blir det bara gräs, jag råder mina diciplar att intaga tiden som fjärde tillsattsen i operationen: att gjöra försöken små och varierade, med noga protocoll. och agera med Stort tålamod Saken bör för all ting ej öfvergifvas

Nej min egen vän min tanka nu är ej att milldra vänners öden och att öka deras beqvämligheter, tvärt om att öka deras besvär. frågan är som Stjernblad sagt opp hela min Skulld på kjöpskillingen i Dömestorp, söker jag ställa min Skulld hoss någon Stadigare man för samma inteckning. Och fråga Dig om du ville vara söt och säga om Hillebrandt ville ställa sitt öfverlopp i dettas Rum. kunde Du begå den saken? vore jag af en stor ärkjänsla. Kanskje skulle jag kunna få Låna för hela gården en rund Summa af 60.000 RD[r] värdiet lågt tagit är 98000. RD[r] Hvarigenom något jag kunde använda till driftigare förlag och ställa gården än mera i afkastning. Du finner hvad tjänst du gjör mig och hvad jag bör tacka dig då.

Hvad säges? (i det höga.) hvad gjöres? (i det Låga.) hvad kommer att Skje? (i det Platta.)

Adjö bästa vän jag sörjer Modée som dog hoss mej. det enda nöjet han hadde nu i världen var att dö. och jag tror han dog af hemlig afsaknad från billiga tyst bedragna hopp. han var för mycket kastad och återkastad med så liten tillgong på konsten att förakta. hans Själ var för god och hans välstånd för litet.

Min bästa vän förlåt mig att jag kladdar i mina Bref till en så Städad vän som Du men ursägta Din ödmjuke tjenare

A. Ehrensvärd.

306.

Till Gustaf Sparre.

d. 18 Nov. 1798.

Kjära Svåger förlåt mig. denna lilla Boken var så ur händerna förlorad att jag ej kunde uppfylla mitt löfte, nu hittade jag honom och hufvudstupa inan postens afgong förseglas den, dig till föräring och gåfva önskades stor välsignelse och framgong, på annat sätt borde alldrig hus byggas.

Lilla kickan är på Tostarp och jag har hitrest till tings och låter inteckna min gård. få se om jag kan behålla den. hälst såg jag bli af dermed, finge sitta i ett litet hus utan pretention.

adjö heders man
Din öd: tj:
A. Eh.

307.

Dömestorp d. 20 Nov. 1798.

Tack lilla Genie som tänker på din Lärjunge. Jag ser du ej fått mitt Bref från Tostarp jag skref i Början på November Jag längtar mycket efter Den listan jag ser du är Söt att ihågkomma, men det ger dig en Sträf möda; att skrifva rent är altid helfvitet för ett Snille.

Vintern är hoss oss i all sin pragt och man skådar tjusande naturens penslar det är likväl hårdt att finna inga andra Skjönhetsdrag än i Naturens dödsfall. ty en vinter är intet annat, och är vår mästa tid.

Min kjära hustru är hoss sin Mamma, jag är blott på Dömestorp som på visite.

Inga nyheter på orten annat än att Höppken väntas till Hallmstad om åtta dagar till sin Sqvadron.

Mina Grannfruar har jag ej besedt sedan jag kom, är annars försäkrad om de hällsat till Trollet.

Min vördnad till Sin Nådiga Mor och Lilla Hedda var söt och anmäl ifrån Sin

ödmjuke tjenare
A. E.

308.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Dömestorp d. 3 Dec —

En hel månad har jag varit borta från hus och gård. Så snart alla arbeten voro förbi reste vi till Mamma på Tostarp och i går kommo vi åter och fingo dina beständigt älskade Bref. Du är en Qvicker Svärmor Jeanette lilla och hvart du tittar och ser, får du ärfara att du haft från vaggan ett Snille 500 år framman för alla våra hundrade tal. Jag undrar om du intet leds ihjel, om intet den tiden kommer att Du sedan blifvandes Egen äfven ock söker blifva ensammen; Jag inbillar mig vi andra när vi tröttas i en storvärld, ärfar just det du bör ärfara att lefva i en dum. en afskild värld fordras. och om lilla Pippan får en liten bur är det bättre för ditt Eldiga Snille än att flaksa i stora hönshuset



flyg bort pippa till en liten Bur
Kjöp dig en liten gård.

Min lilla Pippa pippla intet med din lilla tunga utan bruka hvad jag ber dig om nämligen Aererat vatten. m. m. Menniskjan äger få krämpor som ej har magen och vätzkorne till grund ordsak. pippla intet med lilla Mun. utan hör efter hvad gamla Papan bräker.

Ja kjära min vän, ällsta vän jag har, hvad tider må bli utaf i Örne Buren. Prinsessan skref min hustru till på långt håll stödandes sig på ett ryckte hon sade sig hört i hufvudstaden att min hustru

skulle komma efter Grefvinnan Piper, som sådane personer ej skrifva efter ryckten inom deras egen värld, var att suponera det en viss anmodan beqvämt henne till detta steg, och hvarföre min hustru tog sig tillfälle svara lika löst men ganska vidlyftigt om sin obenägenhet till besannandet af slik spådom. ännu mera befäster man sig i en sådan slutsats ju mer man hör talas om vår nu varande Gyllende tröghet.

Hvad menar Du lilla Politiska, skall ej något hända af ovanligheter (ett Järn Lejon)

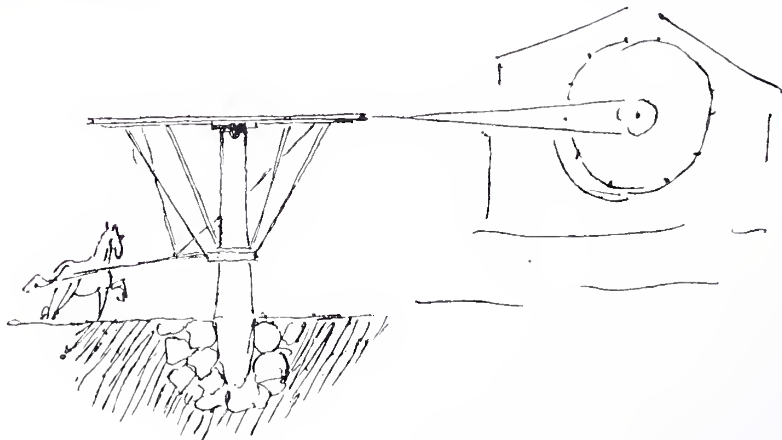
a propos. hvarföre är en Riks Herre förbuden hofvet? att en man som har ingen vän, och således äger intet partie i riket, men aldrig annat begått än Barnkammar dumheter. skall hanteras som både farlig och ärelös. utvisar oproportioner i höga beslut en vana som kan bli farlig, i kinkiga tider, där endå alt begjär vara i viss grad öfverhöljt. Stackars flickor som råkat värkeligen barbariet. jag menar du och Drottningen — Du för ditt Snille när du öfverlefver våra nyheter, och hon för sin lena oppfostran i ett godt och ärligt hof — adjö.

309.

Till Gustaf Sparre.

d. 14. Dec.

Som det var Mackleans ritning han bestält af Lidström på Tröskmachin och jag feck honom i går afskickar jag den directe med denna post till Macklin



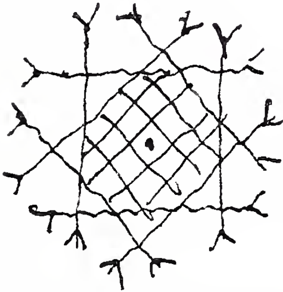
Se här en ganska ofullkomlig idée deraf brister totalt i måtten och de intimare datailerne, men så mycket att du ser huru Enkel och Qvick den är, utan kugghjul utan Skjul och Stellage för Hjulet, endast ett stort svarf hjul med streck som går i kring som en Ny[s]tfot på en Påle.

Tunnan eller Trösk Cylindern sättes i Logen och behöfs dertill ej egit hus, Lidström föreslår mig två sådana en i hvardera ändan på Logen där nu är vangs husen.



Hjulet är inimot 20.' al. i Diameter och Tunnan eller Trösk Cylindern är 5 al. i diameter. Tröskar med en häst 1. Tunna i Timman — Lidström gjör likväl en rolig Reflection, nämligen han tycker hafva förspilt sin tid med förbättringarne på Engelska Tröskmachinen då likväl den Norlänska kunde förtjäna dem likså väl.

Jag skref i förgårds Lidström till om den Norrlänska och feck i går läsa detta.



han föreslår gjöra ett åttkantigt hjul med små gafflar af trä för att omfatta Linan hvilket ärhålles för ännu bättre kjöp och af fuskarn kan gjöras.

En sådan invention af Tröskmachin kostar efter Priserna vid Carlscrona mellan 40 à 50 RD:r —

Linan eller strecket torde hända nötes snart, men blir ej drygare än den allmänna nötningen på kuggar. när flere Linor och De gamla kuggarne jämföras.

Emedlertid efter jag börjat den Norrlänska inve[n]tionen tänker jag ej på denna, för än min är försökt och denne bygd och försökt af Macklin. Hvad du skall råda din Mor till, kan jag intet råda: ehuru Lidströms bör kåsta mindre än den som redan är beställd; men Tostarp bör ha antingen 4 Lidströms machiner eller och ingen af desamma. Han skrifver mig att han håller på utänka en åt mig aparts med kugghjul, men sedan Norlänska Tröskmachinen går åter i mode

och framdeles genom Lidströms händer Lärer den Engelska lämnas Sluteligen ackter ut. —

adjö egen vän, tack för god sammanvaro och kom Snart igen.

310.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 9. Jri 1799.



J är i alla hus och i alla våningar endast för att kunna skynda mig hädan, nu sätter jag mig och åker opp på Banken adjö.

311.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Tack för ditt söta
Bref —

Ingen annan Bränvins förordning utkommen än den som är utkommen, jag frågade i går Amiral Lagerbjelke

Det var fan till målning Gubben med Callotten gaf

Canonerne äro flyttade från Larm batteriet, på ett annat berg på Holmen som de kalla för Styr Kjöppman, och där de stodo i Hertigens tid, måväl! få se!

Farbror fredrick är hoss mig —

Jag trodde ditt folk ville ha svaret nu straxt men de säga sig komma igen —

Hvilken af små folk jag vidtalar vet att säga mig om ett allmänt missnöje, men ingen af de styrande misstror det minsta i den delen — det är för hjärtans underligt. —

Farbror fredrick kom medan jag med Gjädda satt till Bords. Jag Steg opp tog honom i famnen, hjelpte af'-än pällsen båcka mig tog en Stol till honom, båcka mig, Presenterade Gjäddan, — Båckade mig, talte, Gafflade, hölt med hans politiqve Båckade mig blef de bästa vänner — vidare Skrammel, vidare larm — Skratt — grin adjö farväl hi ha. ingenting om Tante ingenting om Södertuna, ingenting om Sonen ingenting om Carlson — intet sa jag intet sa han Huj Haj — alldrig kunde någon slippa för så godt kjöp hoppa min Grefve, hoppa min Genneral,



Jag tror ej att jag kommer endå att resa så hastigt, dels för kjölden dels för småt plåck —

adjö bästa Pippa för denna gongen kanskje får jag tid skrifva ett ord i mårgon — och förseglar således ej i afton mitt Bref —

Torsdag

Nu skall jag opp på Raporten adjö Guda Vän.

hällsa Mickel, att i går
sålldes Banco i ena ändan
af staden för 32. pc. och i
den andra för 38 pc —

312.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Lilla fågel.

Tack för vagnen.

Men långt mera tack för att jag fått och får se dig

Lilla Hården var här i dag och fräste så hemligt efter om intet något nytt skedde i går på stora Soupén, jag efterspanade hans mening och det var om Enväldets förkunnande. ett sådant Ryckte kringlöper och man väntar på Middags stunden höra i Dag Basunerne.

Sådant Snaffs —

af min hustru hadde jag tidningar att hennes ögon bli bättre. hon hällsar dig utan uppehåll ock tackar för ett Charmante Bref hvaraf sig nyss varit hedrad utaf. Du är en söt Pippa som allstrar altid så vackra Bref —



Här råder en nedslagenhet öfver alt endast och allenast för inactionernes Skulld jemte myntets mörker. jag tror nästan man gjärna såge Härollderne förkunna hvad som hälst endast något blefve utaf.

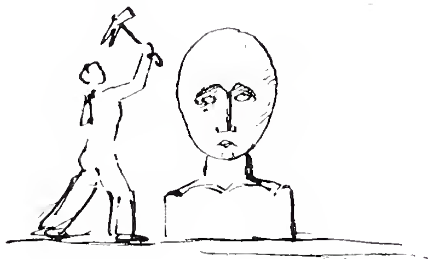
Man tror att något börjar skje i finencevägen. någon ny person inkomma.

Soupéen var stor 303. personer: kungen geck mycket omkring. hvart han geck följde Capten Lewhusen och General adjutanten efter. antingen tycktes den lille vara vacktad eller att Gudz utkorade beständigt vandrade emellan upproriske.



Somlige Damer hadde långa Ginionger andre kortare och somliga Dubbla Ginionger —

Hessenstejn önskade dig alt godt men han sade sig ej vara på den foten med K M:t



Han vågar intet, Dit

Jag är så stor Philosoph att [jag] ej går på Beursen i afton.

Min vördnad till hans Exelence

Hällsa Din kloka son, Cousine i Sängen och den lilla i vaggan samt den inimitabla fröken Seth

313.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Lilla Pippa — ännu är jag här det var i går jag blef res färdig — men kjölden gjör mig skrämd —

Jag undrar just hvad Mickel säger om Säbyholm med rätta borde jag ha en eller par goda vänner som dit reste att bese gården, men väder och årstid hindrar alt i den delen —

Gu låte Pippan må väl och Lika så Ricks R. likaså beskedliga Michels beskedliga Fru och för all ting lilla Grefvinnan fröken Seth —

adjö lilla fågel



314.

Till J. G. Oxenstierna.

Ekensberg borta vid Telge d. 5. Mars.

O! min Biskop

Ännu är jag intet långt borta, jag är qvar hoss R. R. Hjerne och har skickat efter några papper att afhämta.

Budet är säkert, skulle vi i allmänna saker äga någon lycka var god O! Saliggjörare att gjöra Capelanen Salig.

Si där har du Säg och far i Herrens frid

315.

Till C. G. Bonde.

Min egen Vän.

Som du vistas var dag i Olympen och ser Gudarne, är Christen och Sir dem alla i En Person så knäböj för den vi Dyrka och Sucka fram mitt namn.

Då jag i Somras inträdde för vår unga Skapare vågade jag nämna ett ord om R. Rådet Hjerne, Läckö, hans döttrar, men med den underdånighet att jag vågade ingenting begjära men endast Ljuda. och feck till svars från Godheten att då Kungsgårdarnes Sak inkomma ville han då som först och ej förrut hvarken värma eller Ljunga

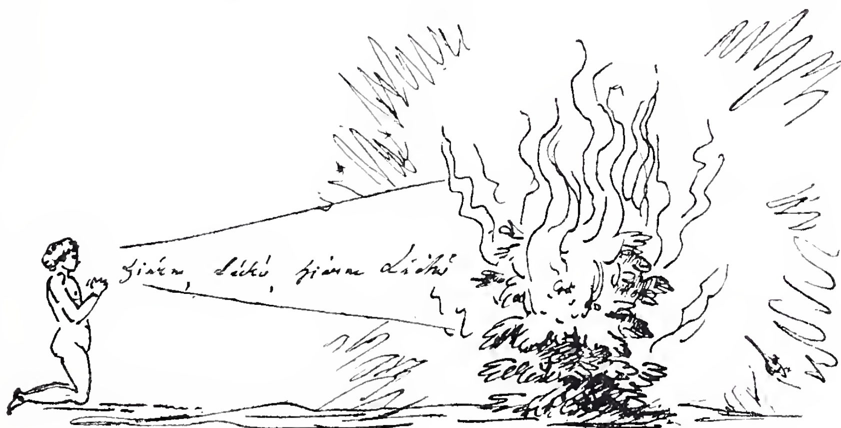
Jag har fått höra nyss att saken snart kommer före, var god och nämn jag skrifvit Dig till.

Om denna sak har jag dig alldrig nämt för Dig

R. R. Hjerne får Läckö af ständerne, om han hadde behållit Läckö gifvit af ständerne, så hade alldrig nånsin fråga blifvit om Läckö, men R R Hjärne ällskade mera kungar än Sludder, och ville taga emot sin belöning af en kung. Det var också kung Adolph fredrick han biträdde då Regeringen blef afsagd hvillket hela världen kjänner, det var för detta biträde hans belöning Skedde och ville derföre få gåfvan af den han egenteligen biträdt. Men sedan altid kung efter kung uppstod den frågan om RiksRådet Hjerne som en gong förtjent Läckö altid vid hvar kröning åter förtjente Läckö. Sluteligen tjente R R Hjerne så länge kung och Rike att han ägde rättighet genom brukade Stadgar att få afsked med hela lönens bibehåll. men när det slog felt feck han till ärsättning den belöning att döttrarne, den ena Snart död af Lungsot och den andra Snart död af Tvinsot skulle efter faderns död få behålla Läckö.

Nu är saken den att man bönfaller att välgjärningen intet må förkastas af Gud myndig gjord af Gud omyndig.

Sådan är saken, men nämn bara ordet Läckö och ordet Hjärne



Papperen äro ingifne Långesedan på vederbörlig ort af R R Hjärne samt afskrifterne der af till R Rådet Ridderstolpe som öfverlämnade dem till K M:t — hvilka emotogos och af K M:t sjelf förvaras.

Hur mår Du bästa vän? svara mig på Dömmestorp om du vill. Ekensberg hoss R R. Hjerne

d. 13. mars 1799 A. Eh.

316.

Till J. G. Oxenstierna.

Lördag natt.

Mitt Helgade Väsende och Gudds medbroder.

O! Biskop.

Ännu är jag hoss R R. Hjerne men afreser i öfvermårgon så skyndsamt att jag ej får se Carlson.

Gif mig Din Sista Smörjelse skall jag tala med Snillets tunga.

Du skall få höra underliga ting när jag nedkommit

Budet går

Den heligas Präst.

317.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Mellby. d. 18. mars kl. X om afton

Englar.

På Läckstad k. XI åt jag min middag, Tack för matsäcken Gifmillda Pippa, sedan till Bränvinet jag åt en kringla af de 500:de skar jag skifvor af en half insaltad Oxe och lät steka en bit af Oxens andra hälft. Du visade Ekensbergs förmögenhet med en Matsäck stor som lilla fröken Seth.

Carlson såg mycket frisk ut. fägnade sig mycket åt din Seger öfver farb. F.........., han ville ej bekjänna sitt steg med mam-

sellen som var ej mera här. det hetter att hon ej trifs på landet utan reser hit och åter som hon vill —

Han kjänner ingenting i Politiqven. han säger likväl en trolig sak nämligen att kejsar Paulus har antydt kungen att om ej Armfelts nam[n] kommer från kåken, låter han Armfelt svälta i hjäl, efter han ej kan ge pension åt en ärelös —



God natt alla goda Englar

Mellby om mårgonen d. 19. Hällsa Mickell min frällsare som söndertrampade ormsens hufvud, Carlson igenomläste bägge Contracterne och fant dem prägtige men undrade på att sedan förvandlingen af arende summan skedde i Råg att arendatorn sjelf hadde låf välljа deras lefvering i Stockholm eller deras utlösen efter uppsala markegong. som roade mig rätt mycket.

unga Ehrensvärds prosesse skall vara så att vittnen gjort Edgong att Ehrensvärds ord voro rätt införde i Protocollet,

att Prästen påstår reconvention för dess hårda påstående, hoss håfrätten

att Extractum protocolli som blifvit afskickat till Landshöfdingen var utdragit ur Protocollet som ej ännu var justerat, hvilket Consistorium skall säga om derpå just kan vara något straff

---

kl. 1. i natt. för en timme sedan hit kom jag till Norkjöping — vägarne hadde hindrat mig. Hoss åberg i Nykjöping kjöpte jag Band för 7. RD[r] —

Nu kl. 6. sätter jag mig d. 20. mars i vagnen från Norrkjöping att skynda min resa

mina respeter och hällsningar adjö egna



Dess 

318.

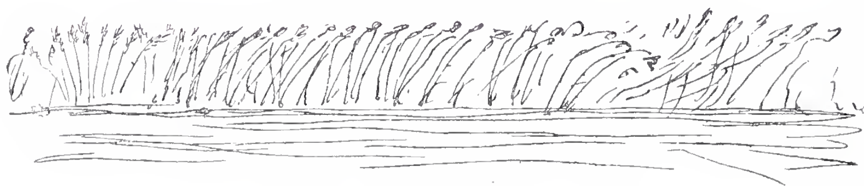
Till J. J De Geer.

Norrköp. d. 20 Mars 1799.

Min egen vän opp i tallarna,



Jag skall berätta dig att jag kommit i stussen på ett Berg så att de fruchtbara fälten vid Dömmestorp numera äro intet mine



utan fallne i annans mans hand.
Nu har jag endast Tegellbruk

Säbyholm är mitt Namn
mig till ära och ingen Skam

4 mil från Stockholm jag slår $\frac{600}{000}$ Tegel årligen säljer skog från 1 800 Tundland Tall. bort arenderat för 6 400. RD$^{r.}$ om året, och jag är fri och Ledig



hoppa min jag

allfversamt att säga är det äfven sant att jag anser mig Lycklig att blifvit intagen bland Ditt Sällskap Broder Gran, Broder Tall Broder En Buske och Broder Berg. jag kunde ej mera tåla Syster Ljung, Syster Stormarck, Mamselle Slättfält, fröken Matjord, och Jungfru Sidländt. Herr Ek och herr Bok lefde i denna täcka Seraille och farväl det ädla Byket. välkomna Sällskapet Tårrved.

Om intet Din Grefvinna och Du växte blomster på Lapplands fjäll så trifdes där intet öga och om Säbyholm ej slog Tegel, så vore det väl oss emellan ett ännu ej i brand itändt hellfvite. Där finner man åtminstone hela tillredningen dertill värdt att vara en tillredning åt Satan

Men Som nu alt begjär att vara pengar för kroppen och Snille för sinnet så finner jag Norr om Smålan mine tvänne paradis Fin-

spång och Säbyholm, då jag förkastat Dömmestorp — Skåne och Danmark — Med alt det reser jag så hastigt ned att jag ej får den lyckan se dig klockan är 5 på mårgonen i dag d. 20. mars när jag i Norrkjöping skrifver dig denna för mig ledsamma tidning, i ögnablicket sätter jag mig i vagnen, $\frac{1}{32}$ dels utsöfd, ty jag kom kl. 2 i natt. och gråtande åkte jag dig då förbi

Min respet till Smakens Gudinna och Du vänskapens afbilld kom ihåg Dess Dyrkare, när du Står sotig och öfverdrifven, och jag Tegelmjölig och Nöjd. när Du offrar åt Granar och Berg, och jag endast — kan tåla dem. man kan aldrig bli mer än nöjd, alt hvad som är mera är en täck plåga. och sårar som Granris. Liksom man bör alldrig vara kjär i Qvinna endast nödig få des närvaro —

adjö ricktiga vän —

319.

Till grevinnan Jeanette von Törne.



Lilla Pippa som samanhåller och hvilar på en Palm och en Lager. Jag berättar dig att d. 20 i går kom jag till min Svåger på Hofgård. Strömfelt råkade jag på en tima hoss sig sjelf han gratulerade mig för Gårdsbytet och goda rådgifvare

Hvart man tar vägen får man nyheter. Den där von Lingen skall gifta sig med en af Strömfelts Döttrar och en annan af Strömfelts döttrar skall gifta sig med en Präst.

Thure Funck är mördad af sine betjenter. Reuterholm gifter sig med en gammal fröken Gyllenstjerna.

Som jag sir att jag intet hinner bittida ned till Dömestorp att icke Tornerhjelms Bror hinner förut så fjeskar jag intet utan blir äfven i dag och i mårgon Långfredag. —

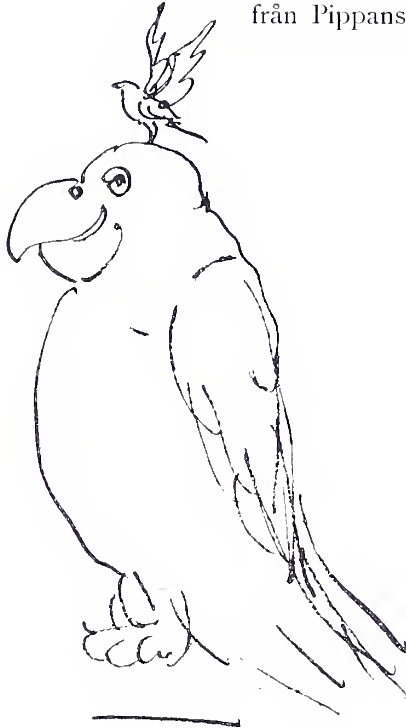
Hällsa den unge hjelten Engelen S[t] Mickel som slog draken



Hällsa alla Englarne i himmelen



från Pippans Papa



320.

Laholm & Dömestorp d. 7. Ap. 1799

Oändeligen gjärna deltager jag i Carl Fredriks understöd efter min råd och lägenhet när det nu blir honom till ett afgjörande öde jag tycker det skall intet ha någon nöd sedan han sättes i activitet, drar han sig nog fram med Snille han har, och ungdom som räcker.

Härjemte följer 100 R Dr

Min Grefve är rätt god som åtagit sig hans sak an, vi böra alla värdera ett ädelmod som jag tror sluteligen skall finna sig tillfredstält med vår slägtinges fortkomst.

Jag har den äran vara med högacktning

Min Grefves
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

321.

Till J. G. Oxenstierna.

Dömmestorp d. 8. aprill 1799.

Uti de Södra Orter befinner jag mig från is och snö, men Snillet i Sverget lefver uti is och åsnan älskar Soln och lefver af den örten som liknar hennes strålar nämligen af Tisteln. jag är nästan stucken af ånger sedan jag nedkom och såg den härligheten jag öfverger. Jag öfverger likväl Biskoppen om jag byter om: således är jag nöjd att ärsättas af Oxens stjerna då jag för altid flytt ifrån hela världsystemets Sol.

Må gjort hit med Granit, Gran och Drifvor bort med Säd och fruckter

När ur Stugans Vessuvius Eldgnistran bränner Snö och Biskoppens Eld lågar ibland församlingen så vill det utgjöra min himmel; Bloman som pryder Jordklotets Sammet må fritt förtrampas af Skånes träd-Skor, dåldt ifrån mitt öga. jag uppnår Ljuset och Spisen, jag hör Lyrans Seger vid Tallens sprakning och efter en Slags död återlefver uti Olympen — Olympen! O! Olymp Corporalens kjäpp och Seraphimes Band, i stället för herdens pipa och herdinnans krantz. Jag ser att blott agio leder mig, och att Oxenstjerna belönar —

O! heliga varelse, uppstäm Toner i Vänskapens Tempel och sjung Världens undergong och den Eviges låf, Dömestorps försälljning och Skytiens äröfring. det är för Din skulld Bergen förvandla sig, och Vintrar förmilldra. men säg hvad din vishet tror om Leckö och om de oskyldiga Barnens öde, som skryta af en vördnads värd fader.

Säg ännu i andanom hvad öde vi alla få som illa bebygga världenes sista udde det utmålade Lappland, Sverget.



alla altare åt Biskoppen

322.

Till C. G. Bonde.

Dömestorp. d. 8. aprill 1799.

Min egen vän — jag hör ingenting utaf. Skulle ej åtminstone första suman utbekommas som pittscher på Saken. och få en punct sedan att stö sig på.



Nu till vårt privata. Huru mår min egen vän som var sjuk då jag i Stockholm hadde Bråttom: jag kom från Säbyholm till hvillket jag bortbytt Dömestorp Riksmarskalken råkte jag och han berättade hvad störde mitt nya nöje, din opasslighet.

Du hadde då min egen vän fått ett Bref af mig om Läckö kungsgård, jag vill ofördröjeligen veta din välmåga och samt om det tröga kan följa på Meden.

Jag kommer altid i håg Dig för två saker, för det du är vacker och för det Du är klok. kom i håg mig för det jag har glasögon



323.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Dömestorp. 13. Aprill 1799

Sista post intet Bref af dig bästa vän hvad är det? min gud du är sjuk. jag har aning. kan då alldrig pipan få vara i fred, hon som är fredstiftaren sjelf.

Jag vet ej huru jag skall ställa mitt hjerta under min penna om jag sörjer och Du är frisk så skrattar du. är jag glad och min egen pippa är utan ordsak att glädjas bör jag hatas. Jag är rädd för din hällsa jag tror intet mitt nöjje att tro dig frisk och jag skyr min tanka att du är sjuk men jag ärhindrar mig ditt sista Bref och den möjligheten för min pippa att må illa, hvad skall jag då icke fruckta. Pippa! lilla lilla! vill du mörda mig?



324.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Det var bra att lilla Pippan är nu frisk att hon kan sätta sig på Näsan.

Hur kan du tro att jag reser förbi dig

är Du litet Tokig?

Lilla bästa vän hvad det fägnar mig att du råkat en bra karl till Doctor. så bra som Du är Qvinna. för att måla Alexander hadde naturen danat Apelles.



Gudskelåf Lilla Pippan har kommit på benen Jag skall vist si henne.



Du är vist
så liten och
snäller som
norrbyflickan,
liten kickelicki

Min kjära hustru hällsar Dig tusende falt hon hinner intet skrifva i dag. En trädgårdsmästare är hitkommen i natt, i dag skall nya rosor sättas, och nya Dammar utstakas. Hon är lika glad som jag öfver att din fara är förbi.





och jag offrar Tackoffer
framför ditt ansigte som
Sitter på min vägg

Hällsa den mästerliga fröken Zetth Jag är henne mycket tillgifven för sin beskedlighet mot Dig dess utom är hennes Slägt den som framskaffat min far i den arbetande världen R: Råd: Zetths portraitte



har jag i arf fått efter min far, ty det var han som, han sade hadde satt Stål i'n.

Gubben sitter på min vägg ännu i en frodig Peruk

325.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Lilla Jeanette du bästa min.

Tusende Tusende tack för ditt söta och roliga Bref mitt i vedermödan: Du kan lefva i 100 år med ditt Bröst, Lef Charmanta vän. men ligg intet i varmt Rum. då lefver du intet, då fägnar du mig intet: tänk om du ler åt mina Råd, och intet finnes åt mina armar och åt mitt Bröst när jag kommer. Pippa lilla



Nej Du älsta Vän flyg emot din papa



när han kommer —
Sätt dig i din fulla positure



hoss Papan

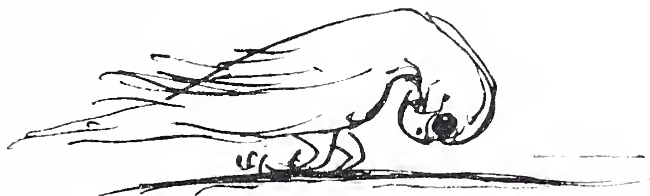


Pussa honom ibland

Men ett Bref kan jag få inan jag reser Skrif Lilla Pippa



adjö Säger Papan

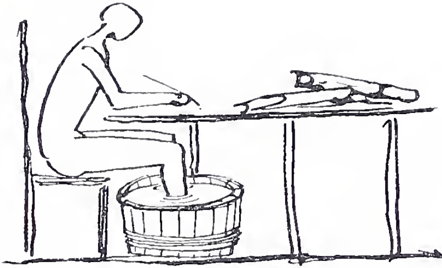


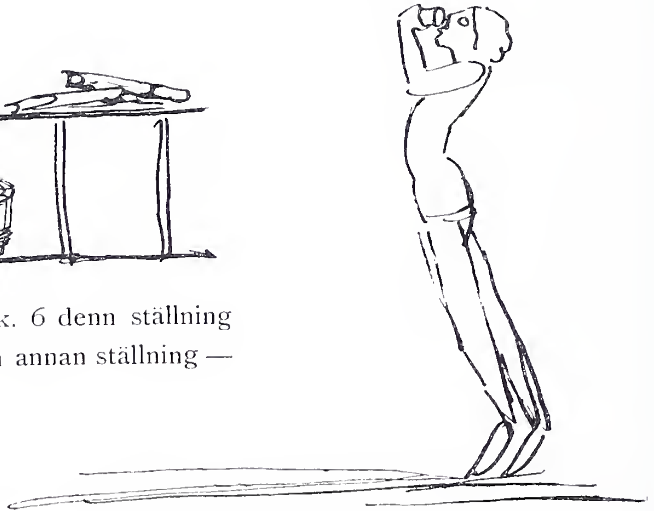
326.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Må solen med hällsans strålar i dag gå öfver ditt hufvud, God mårgon Pippa —

Jag hadde i aftse två timmars tid denna ställning





och i Dag Mårse k. 6 denn ställning
och i dag kl. ½ 8 en annan ställning —



Emedlertid nyser jag mycket



men hoppas i mårgon gå ut

tack derföre att du ville komma om inte så mycket om. Anmäl min vördnad till R R och faster till min Mor Kyss på mina vägnar lilla Mickel



och var altid min pippa om jag blir alldrig så gam̄al —



327.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Tisdagen.

Engla Vän.

Med Budet följer en Burk här innelyckt de heliga Böcker och det som mera är beskrifningen på utfordrings sättet af Granris Jag kom i går 1/2 5. till staden anna Maja mår bra

I fredag Reser jag till Dömestorp men ej förbi Ekensberg. dock fjäskar jag. en dag öfver hoss Dig —

Hoss Tingstadius var jag i mårse Han har godt hopp om Ricks-Rådet af ingen får jag veta nytt, Piper är kall som hellfvittet blir sedan Fan blifvit omvänd

Min Hustru har varit och dansat i Christianstad.

Jag har flugit som ett Tort Skin ock flyger ännu för att bli färdig till afresan —

Min Respet till samteliga Damer och till Lilla pippan



Min Respet till Hans Exelence —

Gud välsigne Eder alla, som så länge trifdes med mitt sträfva sällskap och som frällsade mig från Stockholms vedermöda —

adjö söta åltdFru i vår uppriktiga vänskap — hällsa din förträffeliga afföda —

328.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Telje. dit måste jag, och jag skall alldrig söka Referundarier och genvägar

Menar du intet att jag har sedt Lyckans förebud. tvänne stora Örnar som mötte mig ett litet stycke från Ekensberg



Jag sir att Lyckan är mig begåfvad hoss Bonapartes mor, och där gifven att följa mig. förra gongen in emot Dömestorp och nu skedde det straxt

Det hadde äfven varit gement af ödet att ej tillåtit dig bli den som den beskjärt, efter i saken det var en nödvändighet jag skulle ha henne. ty som du säger när man ingenting gjort ont, är man också intet ont värd, och att intet slita ont är att ha lycka.

Jag ällskar äfven henne ej högre än att få den ifrån det hjertat som önskar den. det vet jag vist så var, Pippans hjerta är af Gulld och Krut, Jag skulle önska vara så danad att jag kunde skjuta skått med min Rofbössa men gäller ej mitt begrepp så är ingen synlig passjon till ögat att vänta från min stela och kungliga varelse, om Du ej sir mitt sätt att tänka så kan du omöjligt ärtappa mitt sätt att kjänna

Mitt trädhufvud misstog sig i Lagens trädvettenskap och jag har funnit att till och med där gjäller smak och genie, två saker jag hvarken ägde eller tordes bruka, jag förlet mig på andra med fullmagt, och trodde ej Englarne som alldrig studerat, hvad är då det ena ock andra om intet lycka eller olycka örnarne möta och fly stället man söker, och framkommen sitter Pippan.

Hvem är Pippan — det är hjertat hjertats vingar Lyckan: Oxpapan är begjäret, och världens gong sedan skapelsen är att få bli sälla.

Således har du gjort ingenting öfvernaturligt, men godt och nådigt som Framfödde en son som skulle söndertrampa ormens hufvud. Tolf år gammal predikade han lagen och segrade öfver de skriftlärde, Jag var Djäkne och part, stretade emot, och dömdes till Lycka.

Min historia är underlig, den är ett Capittel af uppenbarelsen, Jag är Beelzebub som blir salig. I tidernes längder så vet du ju att Mystici tro att sluteligen komma alla att tro. att fan blir lycklig, och sluteligen att han blir den samma Engeln han varit. så skjer ock med mig. jag har nu fått mina vingar tillbaka, hin håle Referendarius, Satans Cronofogden, och den förgiftige Inspectorn qväfde Barnet i vaggan men ödet flyttade barn ungen och ombytte am̄an och jag dir mjölk och honog.

nu kom̄a hästarne.

329.

Till Gustaf Sparre.

Dömestorp d. 28. Maj 1799.

Jag skref från Ekensberg om min Gårdshandel. jag lägger nu det till hvad jag glömde då, men till mam̄a berättade, nämligen att i gårdens försälljnings contract afsade jag mig all hemul.

Nu torde hända vi få nya bryderier, ty i Världshafvet gå stora Vågor. *Med hvad vi nu ha, hvilket vore bästa hushållningssättet.* Där står frågan? Hvad säger du om Stockholms varelsen i fall af Håf.

Min hustru afreser i mårgon till Ystad att råka Prinsessan, så att hon kan få veta Sqvallret derom.

Jag tycktes nu i Stockholm förnummit att, vid Gr: Pip: bortgong skulle ej tillsättas öfverhåfmästarinna och om Barn blir skulle derjemte min hustru ha med Barnet att gjöra — Hon blir således ett håfSpöke i tjenstgjörningen för att håfvet ska få en Engel i moral

Blir nu ingenting deraf måste vi ha en gård men jag tycker ej den bör skaffas förän efter Ett år det vill säga efter en missväxt till,

då små gårdar säkerligen skola falla — dels för årsgongens Calamitet dels för något förestående i peñingevärdet.

Jag tycker vi böra taga tålamod —

emedlertid kunna våra saker stå i packhus i Toreko.

Om vi bli på Tostarp i år så Skjuttza vi till Dig.

Om du ville föra Svägerskan i kring i Skåne kunde vi se kjöpenhamn tillsam̄ans

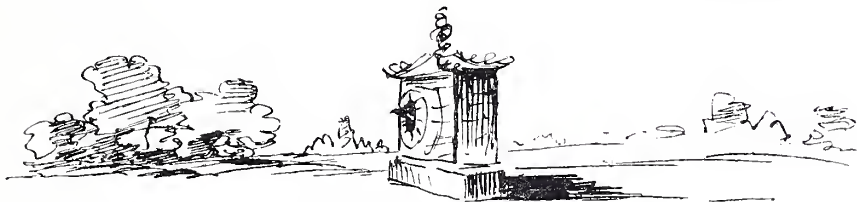
Men Du äger hvad Gud oss bevarat ifrån du qvarhålles af åker och äng — — —

min respet till Svägerskan
från din vän C A E

330.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 10 Juni 1799 —



Där sitter en liten Pippa i Buren som tiger. huru är det med den lilla.

Jag flyger efter Gårdar, Små som loppor som kunna kosta 1500 à 2000 RD^{r} för att sätta en Stol på, mera ej. ty att förvandla pengarna ifrån sin ränta af 6. pc till en ränta af 4 pc Cmt det tror jag ej mig gjöra rätt uti. Jag vill hushålla väl med de pengarna du skaffat mig.

Ingen Nyhet vet jag, att alla svära blott på det goda och behedra det onda är alt hvad hände från Cains tid till Gustafs tid, och från Christi tid till Jeanette Hjernes tid hände några Mirakel. Lycka vare den som desse drabbat men de andra Stackarne, Qvida under sine Lekar och pina hvarandra med bara grofva menskligheter.

Nu feck jag Min Hustrus förbud hit som säger henne komma i afton. Prinsessan skall ha talat med henne om det andra. men min Hustru säger sig absolute ej motagat.

få vi oss en liten gård är detta väl bäst, om det vore möjligt hafva sin Gård i en Lufft Balon mitt öfver Stockholm att man vore det nära utan andras åtkomst då vore sådant bra, men endast på horizonten så är man öfverlupen

Men här åt orten där ingen Tall och ingen gran växer här finnes ingen öfverflöd men också ingen Pippa — min Respet till hans Exelence — Fadren till min Lycka.

331.

Till Gustaf Sparre.

Dömestorp d. 15. Juni 1799 —



Om jag hadde Kindblads Munnar



och Wolltairs Pennor

Skulle jag Skrifva dig en lång Relation om huru Kickan och jag rest omkring och besedt gårdar, och om intet fult väder träffat oss hadde vi rest ännu — Vi villja ha en gård — vi villja kasta oss ur en stor tunna i en liten Bytta — Ifrån Ett stort Skjepp där vi alldrig haft en god vind till en liten Båt där vi få ett par årar — Men detta är svårt och lyckan är lika Sälsynt i Små sakerne som i det stora Yrket. Vi hafva varit på Spång Du skulle kjöpa på Hjelmslund ett litet Stycke från Engelholm på Gångva som ligger där invid och upprättat denne Tabell till rätte snöret för Valet.

angelägna saker	Gångva	Öringe	Spång	Hjelmslund	Marien Lund
Nära Stad eller Läkare	V.	V.		V	V
Skog	.	.	VV	W	v
Åbyggnad	.	V	VV	W	v
fiske	W	.	W	W	.
Trädgård	V	V	.	V	.
mindre angeläget					
God jord	v	W.	.	W.	VV.
vacker utsigt	VV	.	W.	V.	.
godtt climat	v	.	v	v	.
Hemantal	$1\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{6}{8}$	$1\frac{1}{4}$	$5\frac{1}{4}$
areälens proportion	III.	I.	X.	IV.	XX.

fördömda ting

Kostnaden eller Inkjöps Sum̄or 8000. 5000. 7000. 22000. 25000.

V	gått	alla dessa Summor äro öfverdrifna som hän-
W	bättre	der när man prejar, och de kjöpande stå
VV	bäst	utan tak. alla röfva de Sjölidande och stjela
v.	litet godt	under Eldsvåda.
.	intet	

Gångva tillhörigt fru Generalska Strussenfelt Öringe till fröken Stina Krassau Hetter äfven Willhelmsdal. Spång till Capten Rosenqvist. i Tabellen är äfven inbegripit Bondhem̄anet Århult som hörde förut till Ljungfeldt men åter nu Säljes. Hjelmslund till Ryttmästare Silfversköld — Marien Lund till G. Arvid Wachtmejs[t]er.

Du vill min hustru skall ingå till håfvet. Hvad är din ordsak? Jag vore af den tanken att om ej Carl d. XI:s dröm inslog, så vore det bra nog. Emedlertid kan hon gå derifrån när hon vill och sedan hon inan inträdet gjort förbehåll följer henne en Pension till dödar — och jag är snål efter pengar i Egoisternes tid. (sedan tro och heder sprängdes i luften ligger Penningen i pungen. när man bortager Brödet från Disken får man hålla sig till Fläsket.) Således vore ej kanskje illa om hon tog den utvägen medan pengarne hinna reda sig i allmänna drässelvärket, gårdarne att falla och Råd komma med Tid —

Kjänner du Enga Ryd och Riseberga du skulle kjöpa af Auditör Panthell?

adjö bästa Svåger —

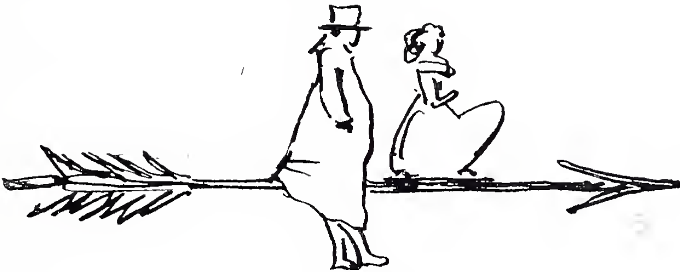
min Respet till Den Charmanta Svägerskan —

332.

Till Gustaf Sparre.

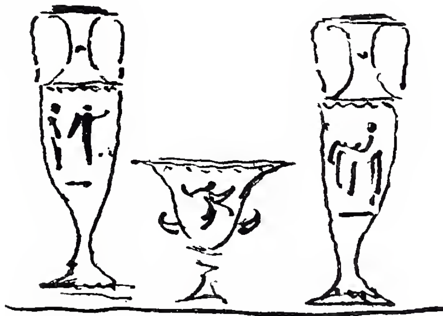
Dömestorp d. 21. — Juni 99.

I slutet på nästa Vecka resa vi till Tostarp



På ödets pil.

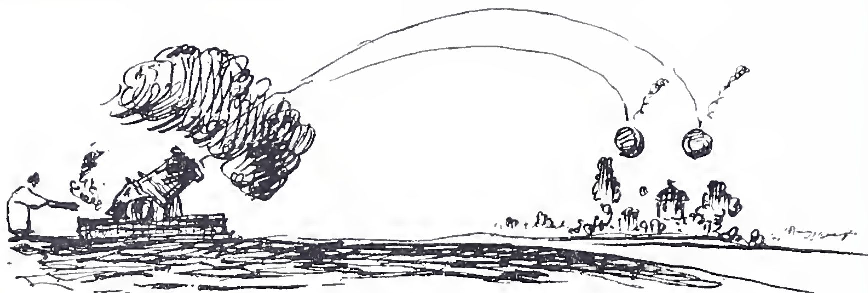
I går började autionen. din lilla kappsläda jag gaf 25. RD:r för, fecks 20. igen. Det tycks på det öfriga alt som geck att äfven ingen annan än den billiga förlust existerar



Men för dessa 3:ne på Byråerne fingo vi 16 RD:r det var 100. pl.

Det är en undransvärd man Tornerhjelm som intet kom̄er till autjon det sir ut som han redan Såldt Dömestorp kanskje ropar Ljungfeldt in för Tornerhjelm ty han har belastat sig med mycket. emedlertid betar Oxar och kor och hästar ännu på klöfverängarne, liksom man ville förstöra för Efterkommander.

När vi varit 14 dagar på Tostarp är jag rädd före att vi komma som ur Mörsaren till Dig



Kickan tänkte skrifva men friherrinnan Krassau från Menlösa



kom nu och hindrade —

Det är bra leddsamt att sällja. Jag sitter beständigt inne med Nyckeln ur dörren och låter dem Röpa och Klubba.

Kan du säga mig hvarföre kjöpa liknar en inkrägtning änskjönt man förkjöper sig, och försällja ett nederlag änskjönt man Segrar? — månne man Skjäms för Segern

333.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 21. Juni



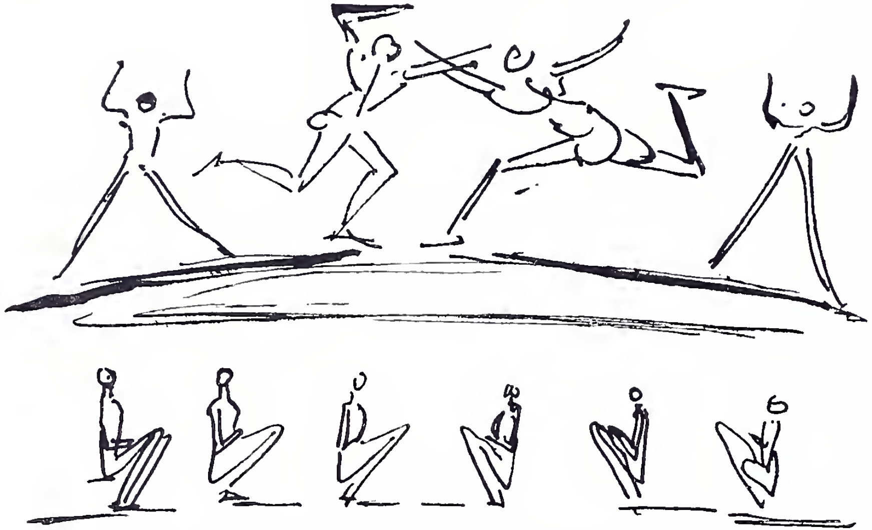
I går började vi vår Autjon

Men min Gud du skrifver ingenting om Laxen. bara ej Rejkenback glömt skicka dig honom den är långe sedan afskickad

---

Hvad säger du om Tornerhjelm, som intet är här, som låter så illa skjöta sin gård nu i sin frånvaro att efter alt utseende blir för honom i vinter en större foderbrist än varit. oxar och kor och hästar gå ock beta ännu missomar tiden på ängarne.

Tack bästa vän för ditt Sednaste, hvad det är roligt nu när våra Själar sitta ned på stolarne och ej hänryckas af krampen



Liqväl får jag snart vid kjännas de vanliga spasmotiska resor att skaffa pengar, ej litandes på min Rackare jag haft att göra med, han lär vara det rätta Skummet af den Varma kitteln om just han intet är godbiten på kittelbåtten. (en Ståckenström och en Stockenströms Son.) om intet han är skårpion är han spindel. om intet en Drake likväl en Loppa för hvillken man rifver sig. men vid alla elaka händelser går de goda bredevid, kommer jag till Stockholm så kommer jag ock till Ekensberg.



och får omfamna lilla Pippan
min respet till Hans Exelence och Damerne.

334.

Till Gustaf Sparre.

Ännu på Dömestorp d. 28. Juni 1799.

Tack för vårt samfälta Bref af d. 20. hujus. God som Gulld är du som hör efter gårdar. få se hvar vi stadna? jag tycker så länge missväxterne existera bör man hoppas gårdars affall i kjöpsum̄a. änna prässar det intet hårt på, men det skall lida. och det olyckliga tillfället bör gjöras för någon lyckligt.



Jag talar som en Djäfvul inför en Engell Vi hafva gjort våra afsked kring bygden Vårt goda granskap har visat saknad min hustru den Lilla Kickan älskar mera hjertats goda egenskaper än Stockholms-hyffsningen på det elaka



Som är det samma som att föredraga

Antiqven	för det	*Moderna*
Det allfversamma	för det	*Flycktiga*
Det Skjöna	för det	*Täcka*

Men Ho är den som tror mina Ord?
Inan dess skall fingrett i hålet



Nu sägs åter att ingen Riksdag blir, hvar får man först fast på förnuftet och sedan fast på Sanningen



Hvad säger du om alt som nu skjer är icke det mästerstycken? mot Ehrenhejms villja har Sakerne gått.

Men hvad säger du om att jag åter börjar hoppas på Planteringen.

3$^{\underline{ne}}$ Saker äro att iacktaga

1$^{\underline{o}}$ Jordens tillredning 2$^{\underline{o}}$ Gjödsellblandningen 3$^{\underline{o}}$ antalet af korn som planteras.

De 2$^{\underline{ne}}$ första sakerne går jag förbi. och håller mig till det 3$^{\underline{dje}}$. det kan undergå beräknandet.

Du utsår och 200. Korn utfaller på □ alen som gjör $\frac{2}{3}$ Tunna eller 2,333333. korn när Tunnan innehåller 5 000000 korn. här af nämligen af de 200 korn som falla på Qvadratalnen äro ej flere frödda än 100. korn af de återstående kornen finner man ej hafva uppkomit öfver hufvudet högst 10. Ståndrötter på □ alen i en åker. det vill säga att ej flere af frödda korn endå hunnit utstå dels vintern dels mark dels

de andras trängsell, desse 10 ståndrötter utgifva ifrån sig högst 5. ståndax. desse ax äro mediocra och innehålla öfverhufvudet 20 korn som gjör 1 000. korn på □ al. eller 14 000 000 korn på Tunlandet derifrån afgår ungefär vid bärgningen $\frac{1}{5}$ del och åter står 11 millioner korn i stället för 2,333 333 k. som utsåddes då jag derigenom fått 5^te^ kornet af Tundlandet. som gjör det 8^de^ efter utsädes Tunnan —

När detta apliceras på planteringen där jag lägger 3 korn i hålet, och på 1. □ al. 4. hål; så gjör det 12. korn på □ aln. desse korn äro utplåckade således räknar jag blott 100. korn för att få 10. Ståndrötter enligit föregående resonoment, där det fordrades 200. korn. således åtgår 8 qvad: aln. för att få 10. Ståndrötter och gjöra en stor gleshet och förlust det vill säga att man skulle lägga 10 korn i hvart hål för att få 4 ståndrötter från □ al. och när man gjör detta har jag enligit gjort försök (NB. detta hadde jag försökt men ej utröskat stånden förän häromdagen, så disperat och penninge sysselsatt har jag varit hela $\frac{3}{4}$ året.) funnit, öfver hufvudet 25 ax från Roten med 45 korn i axet som gjör per □ al. 4 500. korn således inimot 5 gonger så mycket som på åfvannämde □ al. då det gaf efter utsåning blott 1 000. korn. det vore 20 kornet efter TunLandet.

Häraf existerar det fula och oträsteliga utseendet som nu min plantage visar. då 8. qvadrat alnar fordrar att frambära 4 Ståndrötter. det gjör att $^7/_8$ delar äro förlorade. Denna beräkning jag gjort bör trösta likväl den förtviflade

---

Hvarifrån folk skola tagas, pengar och förlag tagas detta alt äro helt andra frågor som jämkas sins emellan

Hvad räknas i allmänhet i dagsvärken för ett Tundland vanlig åker med gjödselns kjörning utom åkerns ans, med bärgningen af den äng som gifvit gjödseln afdragit

Ladugårdens vinst m: m: för 5. T:r Råg à 4 RD:r .... 20 RD:r

och hvad dagsvärken åtgå för

Plantering åt samma Tundland som ger 5. gonger mera 100 RD:r

den frågan är krånglig

men låt se 3 man Planterar ett T:L:

på 9. dagar à 16. Sk. om dagen .... 9. RD:r

andra anstalter per T:land tagom
oförsynt öfvermåttan till .... 11. RD^{r}
det öfriga arbetet tagom till lika
med den vanliga Skjöttslen således till .... 0. RD^{r}

20. RD^{r} 20. RD^{r}
återstår 80. RD^{r}

Detta skall delas i tu som blir rätta afkastnings vinsten i anseendet till att till plantering fordras träde, nämligen det planteras i 1. T:L: då 1. T:L: bär
såledcs Rätta vinsten .... 40. RD^{r}
dubbelt mot vanligt.

Om någon är utan fördom, om någon är Landtman för annat än för nöd skulld, någon som kan lätt räkna så i Cameral som i Mathesin nämligen äger handtvärket dertill och ej ärfar ledsnaden deråt, så blir han på papperet lätt öfvertygad om probabiliteten. och på fältet hugad åt försöket. äger han pratiqve med Jorden i någon mera måtto än hvad det svänska åkerbruket förskaffar, så kjänner han att kjöra fåra med två plogar, att bruka urin och kalk, aska och blandnings arbeten. samt Ränsnings medlen medan Säden växer, och då är det honom lätt inse det ena såväl som det andra, men att begjära något nytt af den allmänna svänska åkerbrukarn det vet jag förut vara omöjligt.

Om i Augusti du börjar sätta, du ligger nära staden, kan få permitterade. har din åker lagd och tillreds får 30 man på 9 dagar, så sätter Du 10. Tunland.

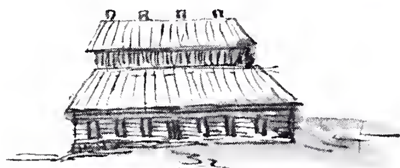
Din afkastning deraf är 20de kornet per T:L: 200. Tr utsädet afdragit 4 Tunnor för 10. T:L: återstår 196 Tun: a 6. RD^{r} ... 1 176. RD^{r}
afdrages Plantors omkåstnader
30. plantor .... 90. RD^{r}
11. RD^{r} pr T:L 110 200
återstår .... 976 RD^{r}

Du Sår 20 T:L.
Din afkastning deraf är 5te kornet
per T:L 100. Tr. utsädet afdragit $13\frac{1}{3}$ Tun.
för 20. T:L återstår $86\frac{2}{3}$ Tr à 6. RD^{r} .... 519.
Differerar vinst på plantering 457.

Soli Deo Gloria

På våra afskeds visiter hafva vi äfven varit på Callas. ända till Hallmstad. det var som att resa till Troll, på Stjernarp, där äter man kl. 4. lägger sig kl. 3 om Mårgon följande dagen, i Hallmstad sitter man 21. Timmar till bords. Gud bevara mig från åker äng och middag —

vi promenerade till Spärlingsholm. där stod ett Ruttigt hus till Corps de Logis och var äfven ett Trollbo i utseendet



sådan Svänsk fasa!

I Trädgården voro Granrishäckar stora höga som en gong utdöda spöka. fiskdammar med Grodor men en Berceaux-Charmant af 300 al. längd,



Gamle Landshöfding Cedercrantz är en beskedlig Gubbe

hans fru, så artig Värdinna att ingenting blir öfver, när alt gått öfver måttan. det säges Gubben ämnat hänga sig många gonger.

Fru Cöster är en Prägtig Täcka som säges hjertans beskedlig har artighet söttma

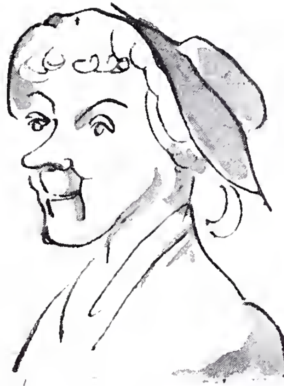


och maner af Hedda Modée och axlar af Berget Attlas, hon är dotter af fru Cedercrantz med kjöpmans Comptoiret eller af förra giftet, hennes första man var handlande

Burenskjöld har en flicka om 10 år med Stora pattar — och går stora Dragon Steg ällskas omåttligt af sin fader herr Håfjägmästaren



fröken Stina Krassau är en qvick och beskedlig Gumma



hennes Syster

hjertans ful och behaglig



Capten Crassau



Ryttmästar Krassau



öfver Liet v. Woigtländer

Nu har jag skrifvit detta på nådig befallning, nämligen relation om vårt utbrått bland Grannar och recomenderar mig i Din åtanka, när jag får äran gjöra med Kickan ett glädje utbrått hos Svåger

Min respet ber jag må nedför fötterne anmälas till min nådiga Svägerska



d. 3. Juli resa vi kanskje adjö bästa Svåger

335.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

1799 dömestorp d. 1. Juli. första dagen af Caffe förbudet

Har du druckit i dag?

Det är ogudacktigt att jollra om alfversamt och om det rättskaffens ömma, Du vet hvad det oroar mig din mindre välMåga Du säger dig Befalt att dricka en ovanlig mjölk Du säger af en Rosinante (stoo) make till din amma ännu bevisar detta en häst, men när du säger di eller dia så utmärker det en amma.

Utan att väcka förargelse så antag min mening endå vara det bästa af alt. Drick Blod Jag frucktar på Blod blir Snart god råd

Jag beklagar oändeligen alla olyckor, de räckna väl alla en öfvergong, man plägar af dem få en slags visdom i ärfarenhet, men de påspäda sluteligen Rågan af målet, Lyckan får man bekjänna för den det träffar men den sanna olyckan för den det angår.

Men du Heders vän, hvarken lagar du så väsenteligt att anstötarne

få sin öfvergong eller bryr du dig att af dem upphämta deras visdom ärfarenheten ger,

Du ligger mjukt och svettas, således hvar mårgon tillägger du en ny förkylning till den du feck förut.

Du låter alla ting häftigt angripa dina billdningskrafter och öker altid det Gud gifvit Dig förut.

Din krämpa begjär styrkande medel och du försvagar hela kroppen på en gong med varma Rum.

Detta är dig sagt, detta finner du sjelf och endå altid ett och det sam̄a.

Månne om du finge veta principerne af din Medicine, du då trodde? och när du trodde, Du då värkstälte?

Intet så förr, månne då hädanefter?

Du dricker nu en Carnivorisk mjölk nämligen en mjölk af kjött-ätande Djur, fast ej menniskjan äter som Lejon bara kjött och fast hästen på våra Stall ej fordras med Ragvu, så äro desse endå Rofdjur och deras Mjölkar alldeles skilld från ko, får, och Getmjölk, långt mera födande och ej Syrande, en sådan mjölk gjer grädda att Skumma men ej filbunka därinunder





Jag hadde En Dräng sans Comparaisons, Efter en starck förkylning geck han på kryckor



han ordinerades Amm Mjölk den drack han flere Månader blef ej bättre, eller ganska litet bättre. hvarpå han började med varm blod ett Glas om dagen och på 14 dagar voro kryckorne aflagde

Detta säger jag ej att förmå dig bli Varglik.

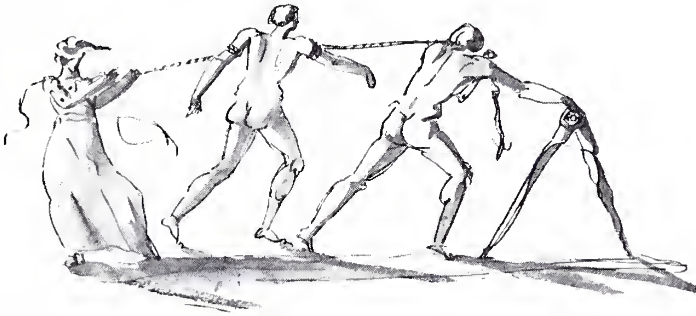


men om du ätandes Stek skulle låta steka den på Engelska och åt hvar dag en Dylik Cottlette så gjorde det visserligen så mycket som en Amma eller en Häst till.

Så är det med oss menniskjor endera föras vi af Smak och kjänning i Nöjen och qvickhet glantz och ära



Eller och föras vi efter måttståck till den stadgade sällheten ifrån nöjens fjäsk





när den första hinner sitt mål är alt förbi



när den sista hinner målet Dricker den Vin —
och det var ett kraftigt utbyte
Låt se du skjöter Din hällsa och dricker vin



Nu medan vi lefva skola vi omtala de Sottiser som Skje af friska. — Du har väl hört talas om Iluminneter, de spela kanskje värkeligen roler som ingen tror dem om Några dårar vanka på Jordklotet och tro andeläran den de undersöka vara någonting vigtigt för det tillkom̄ande i Sällheten, men desse draga ej vår Synnerliga attraction: de gå och Ställa. men *Bofvarne* som anse dessa saker väl för sanna i existencen, men äfven tillkommande belöningarne alldeles oafgjorde ikläda sig denna Vettenskap som en Drägt under hvars slöja de sammanfoga Värdsliga Sakerne, jag vill intet nagelfara huruvida de utgjöra en väsäntelig beståndsdel af Världins händelse kjälla, eller om de äro endast Politiska Tyfpojkar som vid tillfällen af större sakers värkningar Stjäla ur fickan och kasta sten, likmyck de hafva väckt

(slutet av brevet saknas)

336.

Till Gustaf Sparre.

d. 4 Juli —

Jag gjör som en Sjöman Nämligen tager mig en Sup på fallrepet. I det samma i dag vi härifrån vandra Skrifver jag till bästa Svåger och gjör mig deraf en hjertans glädje.

Det var den första Supen vid afresan, Den andra Supen som tages är att vi resa till Ramlösa och dricka Brun, ingen tid med sitt tillfälle kan bättre användas. Lilla Kickans ögon och min lättja måste botas.

Min respet till den nådiga Svägerskan.

Kickan Såfver ännu men när hon vaknar skrifver hon väl här en liten kråkfot



337.

Till Gustaf Sparre.

20. Juli

Säg mig och berätta hela Jagtens härligheter —
Huru många Läster?
af Ek?
ålder?
Inventarium?

Jag talte vid Ruuth. Han var ej nöjd med bestämmelsen af 350 Tr.

Säg alt hvad Sägas kan om jagten.

BrunsCuren håller på att förvandla sig i en Fete. Intet mer än en hvilodag för Dans.

Vi dansa på Landet och endera dagen bredevid Kjöpenhamn. men Kickan och jag hushålla med hällsa och pengar.

Jag har ej Själens stillhet att nu jollra som jag gjort i mine Bref det är liksom dertill fordrades ett hemm, eller något ställe utan rörelse.

Min respet till den vackra Maran —

338.

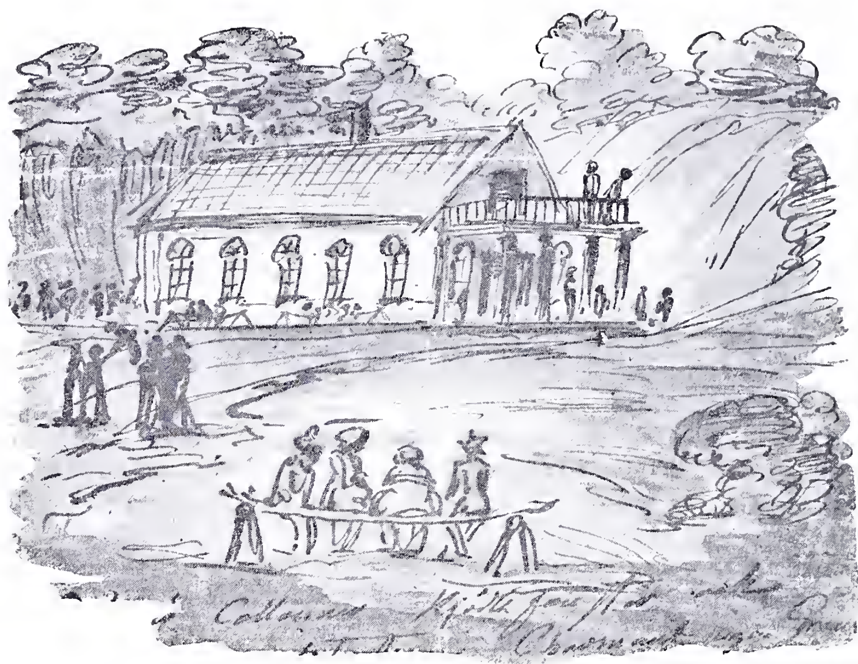
Till grevinnan Jeanette von Törne.

1799.

Jag vill försöka hålla en Journal åt dig öfver vår Brunsdrickning —

Med d. 11. vill jag börja —

Kl. 6 sitta vi i vagnen om Mårgonen och åka ½ Mil till Brunnen. Brunshuset är artigt bygt och inrättat af en liten Grekisk och en Mycken Svänsk sammanstöpning



Där är Colonner Kjörk fönster och Ladtak, Situationen Charmant ingen Gran och inga Berg af Sten —

Stället är Skånskt, som är emot Sörmland det sam̄a som utlänskt.

Hvad som är besynnerligt är att bland folk som dricka äro 5. galna och ingen löjlig varma Climater lär gjöra den värkan, de spända Contraster försvinna i Värmorne Där, lär alt vara slakt när ingen del är stark. och således förblir det en jemnvigt i sjelfva olyckan som förtager ordsaken till Löjet.

Halldin är hitkommen med utseendet af ett sant Spöke. ag måste i mårgon närmra mig hans person.

Herr Statssecretern är här och dricker men ej ur Hipocrenen som alla nog hafva märkt. föröfrigt är ingen Du kjänner. intet en gong känner du Cammarherrn Baron Ram̄el på hvars gård vi åto häromdagen. En gård hvars ägor ligga på en talldrick och hvars ägare är som hafversoppan full af Russin och intet. Söt, väl kokad och watten stänkt, och kåppärrig —

Hvar och en som bor i staden Hellsingborg äta hemma sin mat hämtad från Bruns kocken som här bor, de andre gjäster bo i sjelfva Ramlösa By och äta samfält, där äter och dricker General Cederström

vid sidan af Grefvinnan Gyllenkrok. Där vistas Lilla Forselles. och Zibet bor i en By för sig sjelf genom oskickligheten af sin Commissionair.

Zibet hitkom Magrare än förut och så Rödlätt som gamla Darelli, i en grön råck fullpråppad af Små messingsknappar. altid qvick och vid godt lynne. Så ändras alting i världen och blir endå ett och det samma. Hvem kunde tro att Zibet kunde bli Magrare, hvem kunde tro Zibets Lakanfärg bli en Pions. Men hvarken ålder Lefnadsskiften eller Målar och Bilthuggar konst förhindra hans Gry och spelevärket af hans odödliga Själ.

Uti Brunshuset är en decoration menagerad af tillfället som är sälsynt där vattnet utlöper är hela gafveln yppen och visar Bergets tvärbrant hvar utur vatnet har sin Åder när Solen stöter in lyser hon opp en stor och vacker tafla som består utaf Berget sjelf. Hvar under är bygt en mur öfver hvilken är en terrasse af några torfvor. och ur ett hvalf framkommer vattnet genom en pip där under.

d. 15. Det blef för oväder ingen Dansk resa utaf. Men Danskar hällsade på oss under Balen 30. Damer.



410. personer voro på den Balen inalles. Du sir deraf hvad här är bebott. mot kring Brunnarne i Sverget.

d. 16.

I dag var Bolaget tillsammans aldeles som på en Ricksdag. Directorium gjorde reda för sin förvaltning, Zibet tog afsked från Directeurskapet,



Och gjorde ett litet dertill Lämpeligit Tal, och som Syftade derpå att det generade honom vara i Sällskap med Mackler.

I går åt Zibet hoss mig, och vi kommo att tala om gifte, jag yttrade en lust att se honom och Makler gifta med hvar sin Harpi, Det vore Snart gjort svarte Zibet, endast vi gifte oss med hvaran —



Mackler är intet att narras med då han fattat sin tanka i denna världen om Ont och godt

---

Jag fick Bref af Carl Ehrensvärd daterat d. 19 Maj i Mallaga En hamn i Spannien — jag har intet fått det förr än nu — han var resfärdig på en finskuta och Gud vet hvad den är. bara intet den är förlorad Carl slutar sitt Bref »*Om du hör att skutan som hetter Fortuna och dess Skjeppare Capten Sundberg är förgångne* så har Du förlorat en Vän.»

Jag kjänner inga finskutor som gå den vägen det måste ha varit en Spanniefarare, men han skrifver ej ifrån hvilken stad. Åbo Hellsingfors eller Lovisa

d. 19.

Vi besågo Stenkålsbråttet. Zibet är altid rolig och gjör glada dagar med goda vänner. Men är en egen Varelse endå som tjenar till intet. En Viss alfvarsamhet ehuru med högsta Eld måste nödvändigt visas, annars så stöter ens förträffliga Visdom andras långsamhet altid i samma grad som företrädet. man blir hederligt onyttig, men endå på så hemligt sätt att endast Gud vet ordsaken

Det har stormat och rägnat hela tiden att ingen dansk resa blifvit här omtalas att i Östersjön går en Rysk flotta med 16 000 man som menas skall landstiga på Hollsten och genomvandra Danska länderne ned till Hamburg och Hanover för att frällsa Holland från Tuppklor. men ingenting vet man endå vidare

d. 18.

I dag dansades åter en liten Dantz Endast om Söndagarne Dantzas Stort. Och Zibet reste sin väg. han drack intet Brun — han tackar Gud för att ej vara i tjenst, hvar som hälst

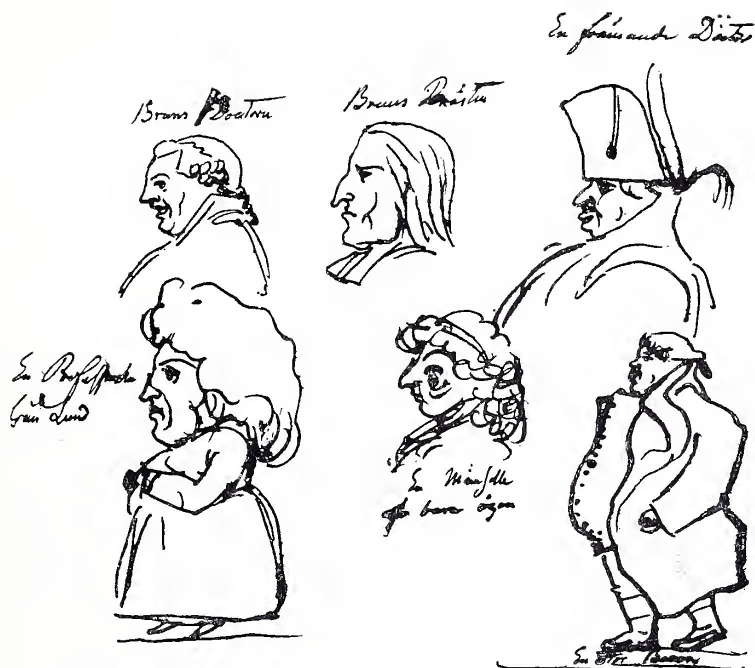
Vid Brunsbönen läser altid Rosenblad bönen så högt, under hatten att alla må höra honom åter försonad.



En hop med nya Brunsgjäster hafva förökt godt Lag — en lång fröken Sture med sin Mor en Grefvinna Bonde En fröken Bonde en vacker fröken Beckfris, det är roligt se dem dricka Brun de se spöklika ut för kjöldens och comoditetens Skulld, Exelence Ruuth Liknar en Hyrkusk på krog och damerne nattspringerskor.

Se efterföljande Tabell





Du är ganska lycklig som nästan kjänner ingen af alla som varit hittills vid Brun, Baronessan Ram̄el, fröken Beckfris, Grefvinnan Sture Statssecreterare Rosenblad, Öfverstinn Rosenblad, Ryttmästarinnan Rosenblad, Captenskan Rosenblad Grefvinnan Beckfris född Tott Grefvinnan Ruuth född Wahrendorff Grefvin Ruuth född Modée, men Charlotte Modée den är bekant, Lilla Forselles herr Landshöfdingen kjänner Du ej, Macklier kjänner Du ej Stallmästarinnan Tornerhjelm född Silifverskjöld kjänner du ej, Generalskan Coyët född Baronessa Hammilton Syster till Mugge han som var så rolig alla hennes tri vackra döttrar kjänner du ej, och derpå en Skara af Styftfröknar fröknar, Mamseller vackra, Mamseller fula Biskopp Munck Rika Major Trolle Genneral Cederström Grefvinn Gyllenkrok fru Bagge Rik och vacker, född Beckman. Unga Ruuthen etc. etc. etc. etc. alla kjänner du intet

Stor skada



Generalska Cojett | fru Stallmästarinnan utropad vacker | Major Trolle | Biskop Munck

d. 19.

Nu går posten mera en annan gong

25. Juli

Jag har många dagar på en gong att berätta om. 2^{ne} gonger hafva vi varit öfver Reste till Hellsingör och ätit middag den ena gongen. Sådane resor gå altför hastigt, som vi tänka minst på sådan resa så faller det oss in vi sätta oss i båten segla öfver på $\frac{3}{4}$ tim̄e bli där i en och hinna tillbaka ofta på $\frac{1}{2}$ eller på en tim̄e. Merendels är altid vinden god fram och åter i anseende till Strömmen som antingen löper i eller ur Östersjön.

Det är intet allenast herrar som så resa åstad. Damerne äro mäst de som gjöra förstegen. Uti Hellsingör finnas långt mera Lysande krambodar än här, Du kjänner Damer, i allmänhet, Du skulle kjänna dem utsläpte öfver gräntzorne



man gräfver i granlåter, Man försöker Contraband och man Lurendrägar.

I dag resa vi öfver hela eller halfva Bruns Sälskapet och Dansar på Danska sidan

Jag undrar om det Ledsam̄a blir roligare i det främmande Landet. sedan det roliga blifvit ledsamt hemma i egen ort. Men blir vädret vackert och tårt och vi åter hinna till 10. Sängdags, så kan det bli drägligt.

Uti Sundet hafva inkommit flere Engelske Krigs Skepp med

halfva besättningar det säges att de ärnar till Riga och embarqvera Ryska troupper att öfverföra till Lybeck hvilka destineras att utkjöra fransmännerne från Hålland. 3ne Danska krigs skjepp ha Seglat från Kjöpenhamn och lagt sig här i Sundet.

Emedlertid Så dricka vi i Hällsingborg vår Brun, dansa, äta vittling och färsk Sill —

Men hvad gjöres i Stockholm där omtalas ju om 15 000 man trupper som vi åt Krigande magter skola aflämna.



När jag kom till Kjöpenhamn feck jag af Strömfeldt höra att En Engelsk General bodde snedt emot oss och var kommen för några dagar sedan. Som hadde Adjutanter och fält Eqvipage och var destinerad till General en Cheff för Landstignings Troupperne — men ingen viste *hvar* och *När* och *Huru*, En Dylik men Rysk hadde fregatten Wenus som låg kommen vid Hellsingör debarqverat vid förbifarten från Pettersburg i Lybeck — d. 24 återkom jag hit till mitt fädernes Bo igår aftse mell. 9 och 10 om Natten i ett Stilla Lungt väder och månskin. och rodde öfver, det skedde på 1¼ tima endast med 3 årar hvaraf man kan se att distencen intet är lång. I dag d: 22 resa vi till Kulla Gunarsdoff och hällsar på Jacob de la Gvardie som reser om några dar till Stockholm med hustru och Svärmor, (Grefvinna Sparre Såckersparrens Enka)

Vid öfverfarten af Sundet rodde vi förbi Ryska Skjepp 8. st: till antalet, ett par hadde stadnat vid Kjöpenhamn för att Lagas och föresis i dag väntas 7. som skall koṁa desse äro af dem [som] kommit

från Pettersburg. de 13 som väntas från Nordsjön höras ej ännu af. Ingen vet hvem som den Skall inalles Comendera, och säges af de Amiraler som äro med att ingen af dem blir Commendera —

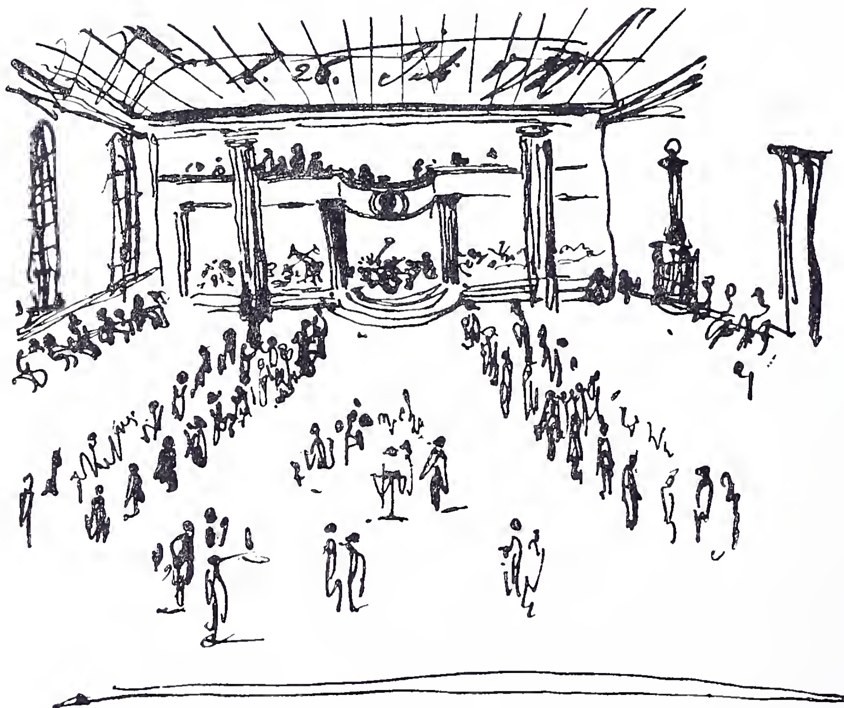
kanskje Paul Pehrson sjelf

Emedlertid ligger alt (och mitt i arbetet) Lurande och dröjande; man vill veta huru det går med den Combinerade flottan kryper den in i Brest, så går spelet, går den på Irland så är där 200.000 man dem till mötes och en flotta den i hälarne, hvart för öfrigit den kan gå vet Gud — och man lurpassar och skyndar sig ej på annat vis än enligit farbror fredriks Pittskjer-divis Festina lente,

Skynda Dig långsamt eller *håll länge ut vara tok*

När jag var i Kjöpenhamn Så var jag Sjuk i Tänderne och måste sätta Iglar på Tandkjöttet jag såg då väl ut.

Fy! det såg så illa ut.



Så här i hastighet såg ut den stora Dantz Salen i Hellsingör. Prägtig på alt sätt 50 Danskor och 50 Svänskor ungefär voro där samlade. och karlar i proportion — Där dansades 2ne långdantzar i Bredd —

uti Rummen innanföre voro Commoditeter för Damerne af alla Slag till och med Puder Speglar och kammar —

Sådane små aktsamheter äro i sin Vidd okjände hoss oss i hvad som hälst, ett säkert och bedröfveligt tecken att ju mer åt Nårr ju mera en invärtes hårdhet mot det allmänna, hoss oss slutas sådane öfverläggningar merendels med ett *Å jag kan tänka! Lappri! — å!* Regeringen Skjelf visar detta sitt prof uti den efterlåtenheten att lämna tiggaren utan styfvern då den genom lama förutsigter förtagit oss Skilljemyntet —

Vädret fram och tillbaka var önskeligt. men det aflöpte ej endå efter Bruns Diete med våra händelser, somliga vakade igenom sin Danslystnad och försummade sin Brun andra uppstego ej nog bittida att hinna dit, andra vakade för att hinna öfver till Brunnen och mådde illa af vattnet, min lilla Engel åt för mycken Melon och feck indigestion. men det hindrade oss ej att icke vara öfver kl. X. förmiddagen friska och sunda. jag hadde gått till Sängs med Stöflar och Spårar om aftonen kl. XI. och min lilla Guds Engel kl. XII. —

d. 29. Juli.

I går Söndag voro alla Danskar och Danskor öfver och dansade i vårt Brunshus, nämligen de förnämsta af dem som voro budne på vår Bal vi gjorde i Danmark. inalles med Captenskor 30 stycken

Jag råkte på Balen fru Tornerhjelm på Dōm̄estorp men hennes man var intet där, hon var extremt missnöjd med sine Grannar sin Ort och sin Gård — emedlertid när jag skrattade skrattade ock hon.

Sedan Balen var Slutad kl. 8. afreste Danska folket och vi Saluterade Herr Gehejmrådet med 4 skått från Svergets Baterier. Danskarne hadde Musiqve i en särskildt Båt afseglade i Ordning och med god vind och vackert väder, vid framkomsten hadde de med några Svänskar som öfverföljt gått till deras klubb fått mat åter Dantsat och fulltföljt i danmark således Svänska Balen, ända till ½5. i mårse.

Sådant fläng är nästan mera lysande och mindre kostsamt än hvad kunde skje på helge andesholmen och Norrström.

Trehundra skjepp som vittnen, 2ne olika Natjoner med ett och sam̄a Språk, förnämt folk å ömse sidor, gemensam̄a intressen och kort öfverfart.

Det är 3$^{\underline{de}}$ gongen som vi sedt danska Damer öfverresa utan kappor knapt Chalar — och våra Damer, pälsar. Sådant kommer af våra Eldade Rum om vintern som bortskjämmer oss. Danskarne betala 1. plåt Brasan och härdas.

adjö Pippan



Tycket af Svänska Damer som består uti spända men i Naturens små uttryck.



Tycket af Danska Damer som består uti Slaka men i stora utskjärningar



Cammarherrinan von Krogh 21. år



Tvänne Enkedrottningens Håffröknar bägge 25 år



Exelensinnan och Gehejmerådiñan Numsén

Danska Herrar
Öfverstar och Cammar Herrar.



Cam̄arherre Auk Cam̄arjunkar Qvaf Cam̄arjunkar äkel



Danska Pigor



Grefve
Holtk
26 år



Grefvinnan
Holtk
23. år



Gehejmerådet och Presidenten
Hans Exelence Numsen —

Fröken Braun har en Engelsk Moder



15 år

d. 29. Juli 1799 —

I dag yppnades för mina ögon ett af de Sju inseglen. Baron Macklean bad mig medfölja sig på middag hoss Stallmästar Tornerhjelm åt landet som hadde en vacker fru och vi kjände, ofta sedd och af ällskare i konster admirerad för Täckhet. Och Si jag Såg den hela Tornerhjelmska Skaran Ståndande på Berget inför Stora Penningens ansigte och ropade Helig Helig. Jag såg Modern

Den bekanta Frun på Ösjö



Jag såg Sonen på Dömestorp





med dess Lilla Harpia

och si Jag såg Dotern den Snillrika fröken Tornerhjelm
med ett vackert

Rätt ansigte

Jag kan den likhet
ej uttrycka för öfrigt
som var mellan hennes ansigtes tycke och Marlier. som det hadde varit Marliers Syster och dess vackra Syster.

Hon var lång af samma längd som Cousine Löfven Mickels fru.

d. 30. —

Jag har glömt berätta att vi nu i 8 dagar haft Spectakel, Svivanten är lik amiral Städing och första actrisen amiral Lilljehorn —

d. 31. Juli

Vi voro öfver i dag till Danmark och gjorde visiter hoss Exelencen Numsen. vi hadde följt öfver Ruuthen som for till Kjöpenhamn och kommer åter. för 3 à 4 dagar gingo 3^ne^ Ryska krigsskepp med en Amiral ombord från Norrsjön ini Östersjön, man har Sedermera fått veta att de tagit en Hamburger Galiott som pris och förde den med sig stora förespådom̄ar gjöras härutaf. Man kanskje får skåda i Norden stora förändringar. Sverge ett Wasall rike och Danmark fördelat samt Meklenburg agranderat. kanskje ock en ännu större omskakning. När aliancevärken äro förstörde, Ryssen den mägtigaste, fransoserne tömmade för *en tid*, så skjer väl någonting *emedlertid*. och genom Kejsar Pauls frattzer kan väl intet småsaker blott omfattas — efter hans frattser äro snarare ur Ursinnighets Classen än ifrån Lättsinnighets Classen —

d. 1. Aug.

Bruns Gjästerne börja afträppa, jag märker att snart kunde man tro en Bruns Cur gjälla mera genom Sällskapet än genom Vattnets järn och Svafvel. Om 4 dagar afreser Baron Makler och då är min Sällskaps ro försvunnen, En grefvinna Beckfris en fröken Bonde med sin faster Grefvinnan Sture en fröken Coyett, Svärmen af Rosenbladar afresa om 6. dagar, sedan återstår till Sälskap några och Sjuttio, Borgare, Professorer, Präster, Små Landtjunkare, Tullinspectorer med Sine hustrur och Barn inneberäknade, de gifva ingen Bruns Glädje, och man får då se om icke vi ledsna, det är äfven hvad jag äfven söker. vårt nya lefnadställe Tostarp blir då roligt efter vi ifrån en ledsnad dit anlända.

d. 2. aug.

Tack lilla vän för dit bref som besvarar mitt första ifrån Hellsingborg Du är altid söt och god, om jag kunde gjöra dig frisk med min närvaro, skulle jag sväfva kring ditt Genie som målnen kring Dagens Stjerna —

d. 3. aug.

Vi voro budne öfver till Danmark i dag att äta middag, Pendenten till Capten Tuxen i Danska Sjöflottan Capten Berner hadde budit oss men fult väder hindrade våra fruar och endast herrar öfver reste. Jag gjorde visite hoss Tuxen eftermiddagen och råkte Carl Fred. Ehrensvärd. den stora dåren kan ej hjelpa sig sjelf jag gaf honom åter något till hjelp men det går alldrig lyckligt för en Vitter utan arf; Den som tillvänt sig förtjusas af det vackra lefver illa bland det fula. vi hunno tillbaka till Spectaclet i Hellsingborg eller hit på Svänska sidan och hadde Capten Berner och dess famille i återföllje. Hans fru är Engelska och hans bägge flickor Vackra med Engelska Seder.

Det gjör en stor impression att vara i Danskt Sällskap där Sälskapet fotar sine Seder på det Engelska som vi i Sverget på det franska. Våra politiska Sammanhang har altid ägt inflytellse i Sederne. En fransk Ambasadeur, En gref Scheffer återkomen från Paris voro De våras afgudar, En Engelsk kjöpman en Engelsk minister sätta danskt håf och Danskt folk i apnings rörelse

Det ena bygdes på Snillets och yttersta Smakens förtjusning, det andra Bygdes på redlighet i det utvärtes och på hjertats inkräcktningskonst genom Enkelhet alt är Sjelmstycken och Lufveri men frågan är hvillket sätt är bäst, sanningen är att man i öfvergången ifrån det franska till det Engelska Sättet blir Stött, att man från det Engelska sättet i öfvergången till det franska det beler och öfvergapar. och att man är rätt belåten skapt som Engel att vänas vid Engelska Seder, min hustru bekjänner sig varit denna tiden i början flat och nu Trygg och att Jag altid Dum och rätt fram är i Danmarks Sälskaper ledig som i Natträck.

d. 4. Aug.

I dag var Bal som vanligt på Söndagar. men ganska litet folk så att ej mera dansades i Sänder än en Qvadrille. Dageligen tråppas af. Rosenbladar äro borta —

Nu existerar ej flere än medföljande Tabell

N:o 1. utvisar af bättre folk

N:o 2. är öfverstinnan Rosenblad ej ful. hetter Ström

N:o 3. är fröken Cojet

N:o 4. är fröken Bonde

N:o 5. fröken Braun den älldre. Dansk

N:o 6. fröken Braun den yngre. Dansk

N:o 7. Landshöfding Forselles.

Wår Bruns Doctor feck bref af Hedin vid Medvi att där hadde i år varit 240 ståndspersoner 500. personer af medel Classen och 200 fattiga. Huru många fattiga Vi haft vet jag ej, men vårt antal af Ståndspersoner jemte Medel Class har varit ej mera än 116. personer — och i år har varit det mästa antalet.

d. 5. aug.

I dag gjorde Baron Mackler ett stort bord till middagen i Bruns-Salen af 26 personer Landshöfding Tott och Öfverste Toll voro komne som främmande samt Rika Setton från Ekolsund med en

Hammarfelt, några stadsboar från Landscrona och Hellsingborg samt Capten Berners Danska famillie som ännu ej voro öfverreste. Vår Bruns tid är en fete

Måndag Spectakel
Tisdag Spectakel
Onsdag Bal
Torsdag Spectakel
Fredag Bal
Lördag Spectakel
Söndag Bal.

Jag frågar om vid Medvi de varit lefvande i detta öfverflöd? Lägg härtill alla Danska öfver Resor, vår vackra trackt af Eke och Bokskogar, 2 à 300 Skjepp hvar dag i Sundet för våra ögon ur hvart fönster, från hvar punct på Landsvägen, från Bruns promenaderne; och jemnför detta med Tallar mellan Knallar,

d. 6. aug.

I dag äro åter inkom[ne] 3^{ne} Engelska krigs Skjepp och 1. fregatt. man säger att i Östersjön skall nu vara 17. Engelska krigsskjepp inkomne. Avisorne i går berättade stora förändringar i frankriket om ett nytt uppträde af Jacobiner Systemet. det lär ingenting vara annat som kan hjelpa deras affairer. Här i Hellsingborg har en Man fått Bref från en Svänsk i Turkiet som till SkeppsByggeriet är på Ön Rodus sysselsatt med Capten Klintberg vid amiralitetet att allt hvad stått i avisorne om Bonapartes nederlag är ogrundat, att alla hans Saker gå lyckligt och väl.

Denna dagen är utmärkt på intet annat sätt än att Baron Mackler är bortrest, och att Lagman Flink, en af de som sittat i Högsta Rätten preparerat mine Saker med Baron Stjernblad att gå väl, ehuru om ej Tornerhjelm kan betala sin utsatta Summa på utsatta tidepunkten. Således är jag nu Gud skje låf fri alla desse Gräl, återstår nu endast att Kilbom kan betala mig. när den tiden kommer.



En Rik gammal fröken på ett Seigneuri vid namn Vegeholm är här ofta — hon är Slägt med ingen af de höga Skåningarne — utgjör sjelf sin egen kretz och sin egen värld, i Sällskap med några mindre rika Slägter af vacktslager i orten och Ehrenborgare. vi voro härrom dagen hoss henne. alldrig har jag sedt environger så kungsgårds like, stor anlägning, anlagd i Dansk tid, uppväxt i Skånskt Climat 1 000 al. långa aleer kårs och tvärs ihopväxte som kjörkhvalf, platta som Gålf Stora Reguliera Lunder, 1. af Björk med höga hvita Stammar En Villd bred å med höga tårra Gräsbräddar, rinnande genom Trädgården förVilldar samma mark konsten med sina sträfva Skjönhets Lagar förspänt Huset ser ej stort ut men hysandes en innesluten Bårggård blir rymligt utan prunk, hon ser ofta främmande det hon utstår efter hon har flere än denne stora gården i en frucktallstrande provintz. Men det som är artigt och ovanligt är oroad af inga andras Callaser, utan styrandes sjelf sitt Samqväm har hon bestämda stunder och bestämda utgifter efter egen håg. Som vår Tiggare Lära om Gud och Salighet bjuder allmosor och inga Lagstiftningar, så har hennes Slägt blifvit ricktad genom händelsers äfventyr — liksom genom sam̄a Lag andra deraf blifvit stadde i armod, när den plåsterlappen *De Rikas skyldighet till gifmilldhet* i Sin värkan skall jämväga undervickterne, och på detta sätt framslarfva tidevarfvet, har han utvalt att återställa den fattigas krafter för Arbete, då andra genom almosan

uppmuntrar den uslas lättja genom de öfverflöd som vankas i hans kretz han håller ett aptek, en aptekare och en fältskjer som fritt försörja de fattigas behof — men hvad händer, den usla söker hälldre välefnad i Sjuka tillstånd, än hällsan derifrån. förargad gjör sig sjuk, får, slår sönder och skrattar. Så är detta odjuret, *den otyglade menniskjan*, villd, *ärlig och häftig*, halftyglad *odjur och falsk* När ärnas att heltygla oss? när kommer Lagstiftarn efter Ort. Sedestiftarn efter Climat, och Guda Läran efter förnuft?



Detta är Capten Brisack. En Engelsk Sjöofficer Bekant för en Ostyrighet för en tid sedan han begeck i Sundet efter att hafva tagit en Fransk Capare och där infört, skickade han den få[n]gna besättningen ombord på en Hålländare med en Slup, men franska fångarne bemägtigade sig Slupen och for till staden. När han från sin fregatt hadde märkt för sig denna olycka, ricktade han Canonerne efter Slupen och kulorne dansade långs gatorne i Hellsingör — Hans folk hade äfven samma gong varit på Svänska sidan och Stulit gäss och svin, men en af officerarne blef fastagen och satt i Hellsingborgs häckte och änteligen utlöstes med 800 RD^r^ den gongen hadde Svänskarne en Slags Nerv. Häromdagen var han åter med sin fregatt och motog en Confoj ur Östersjön men tordes ej i Land på Danska Sidan utan for hit och här såg jag honom. Gamla Setton som är Engelsman kjände honom och berättade mig att han är i Cronans tjenst Capten men för ett lågt moraliskt väsende ej tåld af Camerater. Liten, kjock och axelbred, hadde mycken men obehagligt Skratt. Han hadde frågat Setton hvad de i Sverget sade om Engelsmännerne Setton Svarade att man sade Engelsmännerne vara Sjöröfvare hvarpå han

svarade Gud låte detta räcka och sägas länge. Sådant är Menniskjo Benranglet bekjöttat och uppodlat, Denne svarade rätt fram En Pitt hadde gjort tusende ursägter och endå ej svarat bättre — hvar och en svarar i lyckan på samma sätt och de i olyckan stadde Skjälla på de lycklige.

Ingenting kan ej existera utan i jemförelse med ett något. Hadde naturn kunnat gjort ett intet utan i sälskap med ett något så hadde detta varit det lättaste, men förnuftet säger att det intet går an, ett något måste förstöras för att utgjöra ett intet, Världen blef för att igenom en inbördes förstörelse altid bebehålla ett intet, hvillket är det rätta af alt alternative. Om det hadde varit rätt gjort af varelseståndet att ett något hadde bort existera så hadde detta något med det samma varit oföränderligt, då hadde ogjörligt mer än en Sak kuñat existera, ty så snart två ting existerat så var detta redan en variatjon, och ej enligt med oföränderlighet detta tillstånd hadde då varit aldeles ett onyttigt tillstånd och med det samma ett omöjligt tillstånd Således sir man att om ett intet ej kan existera utan i jemförelse med ett något, så skall nödvändigt ett något ej kunna existera utan i Jemförelse med ett intet och deña Ragou är vår värld den vi ibland så rättmätigt låfsjunga och ibland så rättmätigt fördömma ett gräl ej värd den sanna Existensen af en Tobbakspipa

Du skall veta att jag nu röker Tobbak, min Coliqve har jag sökt derigenom förhindra.

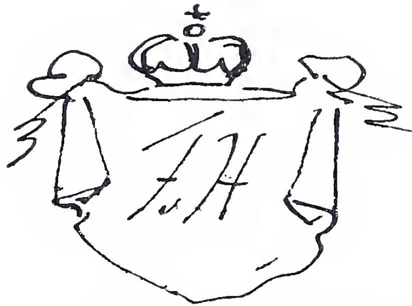


Den stora Slammertaskan Strömfeldt har varit här och för 5 à 6 dagar öfverrest till Kjöpenhamn, Han gjör hvart år denna resa han vet ingenting af det inre, han dömmer illa sir sakerne illa fattar illa och är en Hedersman —

Många Nyheter gå i Danmark. somliga säga att Där den Ryska Ministern har afrest brusqvement, andra att han blott rest på Landet för att ej inkomma förän den franska blifvit förvist, andra säga att han begjärt audience hoss Bernsdorf och efter afslag i anseende till opasslighet lika fult ingått men fått till svars att man skulle efterskicka kronprinsen som i går nu återväntades.

d. 7.

I dag åkte förbi mina fönster ett hus på hjul fyra par hästar drogo ini vagnen 4 afdelningar En Snuskig Herre 2^{ne} Sluskar och en Stor Måppe intogo hvar sin platts, jag gissade fälde ögonen på vangsdörren och såg att jag gissat rätt



det var den höga fursten Hessenstejn — Jag skyndade mig i kläderne kl. var 2. eftmiddagan jag hällsade på honom ståndande på Sjö Bron, han blef glad se en bekant pratade öfver tak öfver väggar qvickt och världsöfvat. Sjöng min hustrus beröm ville si henne hadde intet tid Skulle äta, En annan påhällsare infant sig, vi uppstego i hans Rum, återstabbrade, maten inkom vi afgingo, han åt, for, och försvan,

Sedan jag ätit hoss mig med min lilla hustru



Reste vi till Ramlösa by och togo afsked af Grefvinnan Sture fröken Bonde fröken Coyette som slutat sin Brunscur. och derpå följdes vi till Balsalen hvaräst var så litet folk att vi ej fingo se dem dansa mer än 2ne vallsar och 4 qvadriller som med lång tids mellanstånd utgjorde vår utsatta tid till kl. 8. då vi afträdde till hvar Sine Soupéer.

Vill du veta vår Spisordning ser du den uti följande Tabell

Middag.

Sago		Dillkjött	Vittling stekt	Stek	Pudding	Bakelse
eller		eller	eller			
Kjött	Sopa	Grönt	Wittling kokt			
eller		eller	eller			
Gryn		Bägge delar	Wittling soltårkad			

således 6. rätter.

afton.

Gröt	Cottletter	Friage	Wittling stekt	Sviskon
eller Sago	och	eller	eller	Bakelse
eller Grynsoppa	grönt	Ragout	Wittling kokt	
			eller	
			Wittling Soltårkad	

således 5. Rätter.

Härtill kjöpa vi oss enskilt Hummer och Torsk kräftor. färsk sill och ännu mera Wittling.

Jag vill intet nämna om Smulltron i Tunsåar och meloner ganska Sparsamt i anseende till Brunsförbud — NB. Caffe få vi alldrig vi lefva utan Dygd, Dygdigt efter Caffe förbudet, vid Danska resor njuta vi det klanderslöst.

Våra Fruckostar bestå i Chocolade

d. 8. aug.

Uti Hellsingör är af Ryssarne beställte Proviant att Skyndsammeligen vara tillreds åt 13. ingående deras krigsskjepp från Östersjön och 20 utgående skjepp från Pettersburg som väntas dageligen.

Rosenblad kom i afton från Kjöpenhamn med berättelse att det

vore sant att franska Ministern blir utvisad. och att som i afton det skulle decideras När Ruten i mårgon återkom̄er så få vi väl detta nogare veta

Jag tycker likväl hvad alla dessa stora anstalter i rök förgå om franska och Spanska combinerade flottorne gjöra på Irland en lycklig Landstigning, om Nerven nu på en tid återtages i franska regeringen och om den nya utgongne arméen från frankriget åter segrar i Italien.

I dag var till Spectakel. Nunnorne och anette och Lubin, Jag gjorde den reflection vid anette och Lubin hvad den är vida qvick och Theatralisk, mot våra nu varande Slångriga gråt och Sof stycken —

En hop af dagar hafva varit kulne och Blåsande om i Sörmland de i sin proportion varit sådane frucktar jag för att Ekensberg sedt Snö.

Ifrån oss vid Brunnen äro vi öfvergifne nu af Lilla Forselles och Stora Baron Blixten



Denna Blixten är Generalens Son. Fäderne måste dra minnst. Denna är en Lustig Ture, Rik och Glad, ogift, och Du med alla utan

Brorskål, Syster med alla damer utan öfverenskommelse. God som opräglat Gulld lefver väl på sin gård, Hans högsta glädje är att ha många på en gong, i Stora Sysskonsängar

Lilla Forselles har haft podager och står i den ställning han hadde när vi kommo, men innan han afreste Dansade han på våra Baler.

Huru det bekommit Danskan som drack för arghet vet jag ej, hon flyttade till staden och drack där, Ludvig Stjernblad den vackra Gardis officern du såg i vår ungdom och blef Tokig för att få afsked och bli lycklig på sine gårdar i Skåne är afrest för några dagar sedan och man önskar i Slägten att han må vurma å nyo för att då inhushålla det han under förnuftstiden förstört. hans sjukdom är att hopsamla af sjelns förmåga hvad vi andra fördela. När vi hvar dag i hvar punct af tiden glädjas, tänka, betrackta, fruckta, utreda, utbryta, förutse, njuta, förskjuta, det delar Stjernblad på större tider, Ena tiden StormNjuter, andra tiden Storm förskjuter, om Sommarn roar han sig utan frucktan för utgifter, om vintern är han inlåst och hushållar på knappnåls udden. det är detta Slägten kanskje med rätta längtar efter. Stackars tosingen blef arg Sluteligen vid Brunnen, ty där i directionen tillgår som vid Riksstyrelsen, alt för behof ingenting för rättvisa. Hela Brunstrackten var honom tillhörig man kjöpte Stället eller hemmanet för ett år sedan och i villkoret var att i sin lifstid skulle han få fria Rum, man gaf honom Rum i en stor byggnad som intog den lilla där han ägde förut sine Brunsrum, men utan omsorg inredde så att det nedrägnade honom i Sängen och öfveralt i rummet

är icke som jag säger af alla nationer så öfvergår oss ingen att vara hård mot det almänt goda och blöt och försagd i några enskilta godheter, vi negera illa (till exempel) en folkhop och vi Supa vår vän Sjuk — Vi äro som de säga om Hessenstejn, En menniskja mot hundar och en hund mot menniskjor.

Nu har jag pladdrat;

adjö



Anmäl min respet till Hans Exelence och Damerne, hällsa St. Micaël



d. 9. aug.

Som jag nu Samanlägger Brefvet feck jag Ditt af d. 29. Juli. Här på skall jag svara nästa post.

Kjöpenhamn —

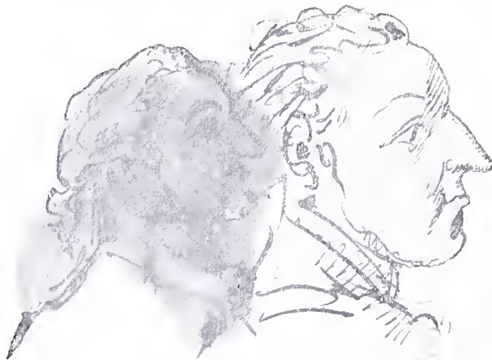
Den 13. anlände vi hit kl. 8 eftmiddagen vi Sölade på vägen. inkjörde på Gårdar och i parker att dem bese,

Strömfeldt var i Kjöpenhamn Vi fingo det nya som uppväckte mera än det man om samma sak hadde hört, änskjönt det man inhämtade var en försakelse af det föregående.

Man hadde hört att Ryssen varit mån om Danskens förklaring, Nej — Ryska Ministern hadde blott begjärt sitt afskedstagande på en oviss tids frånvaro och Danska kungen som Svarat med någon vändning i expression att bemärka afskedets gjällande för altid hadde mycket embarrasserat Ryska Ministern

Således är ej Danmark en gong åtspord att vara i Coalitionen. således är Coalitionen gjord lika så mot Sjelfva Danmark som mot Holland och frankriket —

— d. voro vi hoss artister och säljare, såg mycket, kjöpte litet — men fingo Samtal med Windzlöf



åto vi hoss Oxenstjerna och sågo Colbjörnson —



Och vi Sågo Hejdberg. Deras Comiska Poët som
derjemte är en Skribent
emot Regeringen
Han var hoss mig
och skjänkte mig sitt



Sista värk och sin prosesse —

— d. Sågo vi Målaraccademien och låto måla våra ansigten af den berömda Professor Jul.



Jag såg Promenerandes utom staden, en mil där ätandes middag där drickandes Thée och återkommandes där ifrån kl. 9 om afton, vackrare Lands ägendomar med Skogar, Sjöar, Trädgårdar, Hopkastade i ett stort Knippe än man får se i Skåne, jag gjör denna Jemförelse med Skåne ty hoss Eder mine kjäre Bröder bortskjämmer Tall och klippa Edra utsigter, så att om bland Tall och klippor finnes en Tall mindre och en klippa mindre är det en så stor ögonfägnad

att ordet *vackert* missbrukas, och man anropar ordet Sjönhet vid Saken Djäfvel —

Baroninnan Oxenstjerna var en ganska hygglig fru detta är hennes horribla Caricatur men hennes fullkomliga goda tycke — (i Danmark säger man Baroninna) Hon är Engelska —

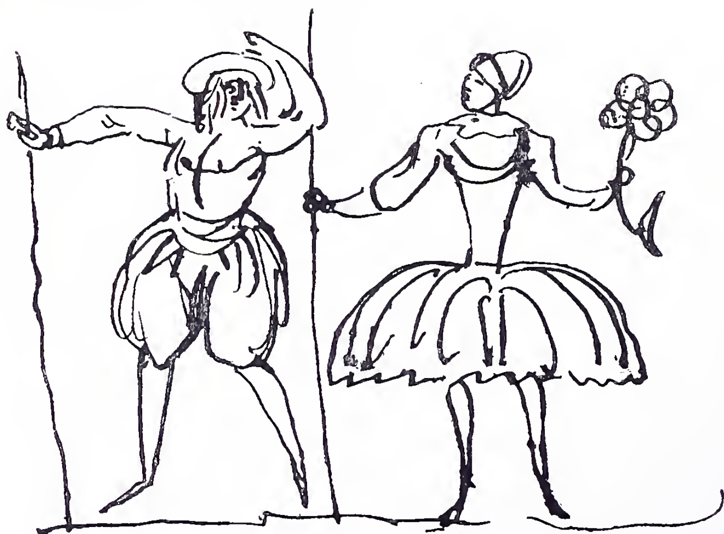


d. 22. aug.

Jag skall berätta lilla Jeanette att De la Gardie gift med Stina Sparre som nu tänkte reglera sine affairer blir utnämnd till Wien —

Vi voro där hoss Svärmorn till middagen i Går och Couriren derom hadde nyss kommit att många tårar och stort Larm uppfylde hvalf och gållf —

Jag reser i mårgon till Tostarp — och då får du af mig Herde Journaler i stället för Bruns Journaler.



339.

Till Gustaf Sparre.

Hellsingborg — d. 23. Aug. 1799.

Vår Brunscur slöts d. 13. och vi reste till Kjöpenhamn — där hadde vi hvarken roligt eller ledsamt. vi talte vid Vinslöf. — och jag blef sjuk i tänderna med fluss brukte Iglar och den dagen jag blef frisk reste jag. Således pinad af Physiqve, Cursen och agio höga, Således pinad af arithmetiqve. Buden till Middag och qväll af Oxenstjerna Således pinad af Seder. Det roliga var det att låta Jul conterfeja utaf Kickan. Jag lät ock Conterfeja mig. Kickan är lik men Danskad, jag är så lik — jag Spyr och finner det sjelf —

Det roliga var att få veta Nytt som är att Danska Hofvet är icke åtspordt om hvad parti det vill ta. Således om en coalition blir, är den så väl mot Danskar som mot fransmän — Dansken är ej bekymrad Han litar på att Englands alfvare kan ej vara att se Ryssland så mägtig i Norden att den kunde bli en handlande magt Och Kejsarn i Tyskland tror de är redan jaloux på Rysska afsigterne ned åt sine kanter, han yrkar på en plan, den ej Paulus vill ingå eller utnämna —

Det nyttiga vi uträttade var att få Recepter för 5 Danska Ducater af Windslöf och löfte på Brefväxling —

Kickan brinner utaf håg för stillhet längtar till Mamma och bror. Jag har utfått Sakerne efter regel, hon var kjär i Dömmestorp och dess lefnad, när då denna frihet nödvändigt skulle saknas änskjönt i famnen hos mamma borde en föryrning mellan komma af activiteter som skulle gjöra sjelfva inactiviteten till hiṁel. Lyckan passade ut tillfället vid Ramlösa Brun, man uppsnappade detta tillfället och man förlängde dess föryrande med en Resa nu. Lyckan stod bi i alt, vi kommo ej från Dömmestorps hyggliga Rum till Ramlösa osnygga krångliga orena och låga By. vi fingo i Staden kunglige Rumm med ett fullt utrymme, och i utförlıg prydnad. vi öfvergåfvo ej tvärskurit Landets behag vid flyttningen till gatans rännlar, vi fingo till utsigt och nästan till Sällskap En Stor Lund af Lönnar kring en Terasse där Hellsingborgs vattnet Raqvettsteg i en vattenkonst, för att komma

till HällsoBrunnen nödgades vi hvar mårgon genomvandra Landsbygden i Caleche både med utsigter af egne behag förstyckade, som ock i massor behagen af ett främmande kungarike. Sundet var beständigt uppfyldt af Seglare och ankargongne, och när ögat tröttnade jämte Sinnet vid detta kjöpmans Spel framstälde sig krigsskjeppen åtföljde med de billder nya uppträden uppväcka i en uptänd nyfikenhet.

Hvad äfven förmilldrade förlusten af Dom̄estorps afsaknad var Grefvinnan Ruuths oberedda möte, hon var äfven så sällskapsnöjd att ehuru boendes långt vid Torget förenade hon sig i vår sam̄anvaro att vårt medvistande i staden liknade ett samqväm och ej blott ett granskap.

Vi lämnade ej Brunnen förän nya afsaknader genom förlusten af Brunsällskapet inblandat sig i stora afsaknaden af Dömestorp och som det nära-komna småningom utplånar det afvikande så blir kjänslor äfven förstörde af kjänslor, Man har haft lyckan i följe och man har åtföljt henne, ifrån den plumpa ledsnaden att tvärstadna bland obetydliga och obekanta kastade vi oss i ett vackert väder och på 1. timas tid i ett nytt Rike. och på 5 timars tid derifrån i en främmande hufvudstad, alt hvad som uplyfter från afsaknad mötte beständigt, vi fingo ett Qvarter med Rött Dammask och gulld lister Dam̄ask Säng och Soffa utsigten åt största torget, Röda vacktparader och frökenklädda pöbbel pigor, Prästklädda Judar, Abeer som sålde, Ryssar som gapade på Rof, och Danskar som snackade. Alt var simmande i våra lungna Själar när en Storm uppstod, man böd oss till middagen, och hvad för middag jo en middag där man sätter sig vid bordet kl: 3. och hvarifrån man skilljer sig kl. ½ 6. till en sådan middag skall man endå börja sin klädnad kl. 12. och för att urkomma sin transpiration den man åsamkar i förmiddagspromenaden bör man vara hemma kl. X. Man upstiger kl. 8. fruckosten kl. 9. och hvaräst tog dagen vägen om ej till olyckans Skjöte. O!!! Seder och flärd O!!! den olycka att i den vara till Lifvet uppväckt, Så var nu vår därvaro störd min Kicka hemkom ½ 2. om nätterne, Jag har alldrig sedt någon så återlängta som hon vi kastade oss ur en ny Oro med Skäl för att nu finna ett stadgat lungn. Likväl när öppet står att gjöra hvad enom Sjelfvom lyster igenfinner man krafter man trodde alldeles förlorade, vi hemkommo om aftonen kl. ¼ på XI. lågo ¼ på

12 uppstodo i rättan tid satte oss åter i vagnen och till middagen afreste till Kulla Gunnarsdoff. eller Gunnarstorpp

Där voro alla bestörte, En hängde sitt hufvud på sin hand i ett fönster en annan bibehöll rakt uppställd på golfvet En djup tystnad, Somlige spatserade på tilljan med Sträckta Steg. andra vände sine betårade Ögon åt gippstaket. De gamla fröknarne Coyett voro de enda stilla personager som bibehöllo oförändrade menskliga hvardags trynet.



och Kl. Secreter Halldin såg altid under denna hemska rörelse lika Galen och hallshuggen ut. Lilla Kickan så Söt viste af ingenting och jag som alldrig vet någonting, jag trodde blott att så skulle allting vara i denna världen, att ibland är magen i stånd, ibland är den i ostånd. vi söpo och åto, här taltes här svälljdes, då uppstegne från bordet det änteligen förkunnades oss alla öfverljudt *Fasan! O!!!* Fasan på en sida O!!! O!!! Ögnablicket inan vi hadde anländt hadde komit Enspännaren från Kungen med utnämning af De la Gardi att vara minister af första ordningen i Wien.

Där stodo nu alla projecter öfverända kastade, Reparationen af den ena gården, inflyttningen i den andra, hela lefnadsstädnaden i Skåne och i Stockholm alt var i rök förvändt. Grefvinnan ärnade följa sin Doter till hufvudstaden, hon blir nu qvar och Svärson lämnades sin hustru hoss modern reser ensamen

340.

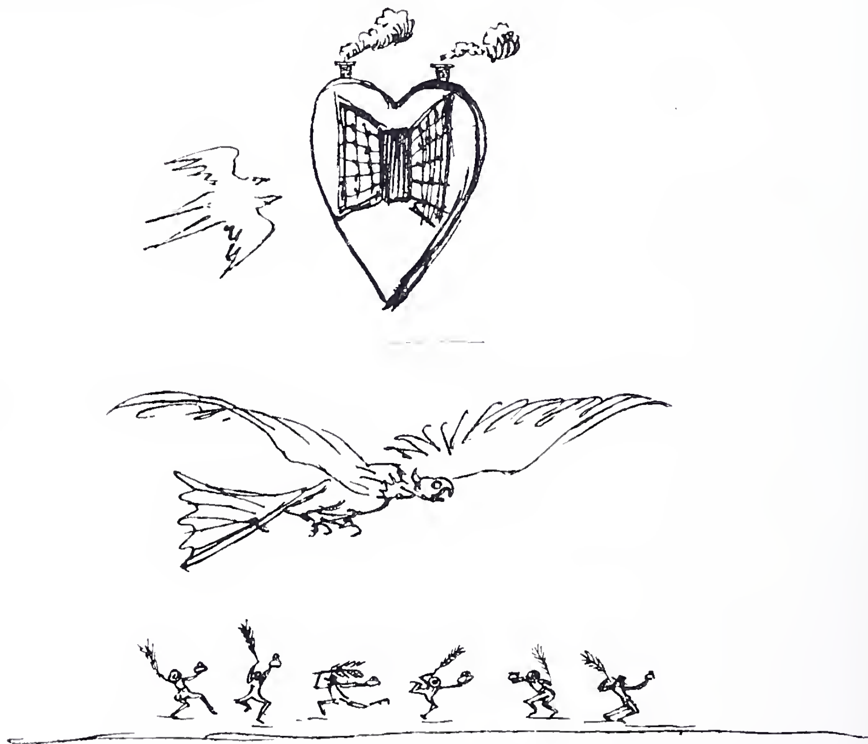
Till Gustaf Sparre.

Tostarp d. 31. Aug. 99.

Tack Herr Svåger för Sista Bref jag tog åt mig så väl som kickan — vi äro här i mam̄as famn och vänta på två angelägna saker

1º att tvätten blir tårr

2º att kungl Maj^{t} passerat väl igenom sin Sejour i Carlscrona — amiral Fust säger mig att han väntas i medjo September. Dock tror jag vi snart få höra en allmän frid och att ej Carlscrona behöfver ett kungabesök — när detta är förbi jag vill ej annat förmod[a] än till d: 20 Sept. så komma vi in i ditt hjertas Slagbur —



Hela Europa står i allarm säges det öfver Ryssarnes beredvillighet att afhjelpa fransosernas fordna vällde, så alla Springer med fredens

anstalter, Bläckhorn och penna att snart förfärdiga en fred. man säger att Stor Visirn lär äfven ofördröjeligen sluta fred med Bonnaparte

Efter åt hoppas jag att Gårdarne skola falla och att vi kunna få en igen utan Skulld.

341.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

7. 9. 1799.

Liten Pippa.

Du kan vara säker om att på Posten de ej märkt Ditt Bref varit oförseglat. Så länge ej de misstänka ett Bref ha de alldrig tid efterse Sigillen — men mina Distractioner äro förbannade.

Det är intet litet hvad jag hädanlängtar:

Jag nödgas beställa mig kjällkar under min vagn, och kanskje medan desse göras färdiga kommer jag till Pippan — om jag får men när kan jag ej säga —

Min respet till Hans Exelence Den åt världen Varelse gifvande Cousine, Mickel och den lilla fröken Seth från Din



342.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Tostarp d. 17. Sept. 99.

Du har orätt min älsta och ällskade vän att gjömma mine Bref och att läsa dem mera än en gong. Halfstek ditt sälsynta kalfkjött i skapnad af Cottletter vid Brasan när i dem alla den itändes



och hämta din hällsa igen du förlorat igenom den häftighet du alltid haft att deltaga i vänskap —

Så att Mickel ser sig före och Lilla annagret gjör hvad hon kan, kjöper nålbref och Bennikeband. Resan lär ha gott tillsammans som när Jätten St. Christopher bar lilla Jesus öfver floden Jordan



Vår Lefnad här är tranqvil. Svärmor är Brillant artig. alt upptänkligt finner hon oss till nöje och beqvämlighet. Jag som alldrig dåras af ömhet, men långesedan förkastat kjänslorne af förtjusning, undergräfver alla grundvalar för att igen finna Mecaniska ordsaken till Hjertats Vällfningar, och finner ett klart skjäl i altsammans, hon är ledig och fri det var hon intet förr, hon hadde en Man. den är död, när den dog förde hennes son hushållningen den är Gift och har sitt egit, hon har nu alt af inre och yttre hushålningen hon är nu därstädes på Lifvets Landsväg där hon alldrig har varit sedan hon som Barnet geck med Dockan. hon är nu Charmant som den Oskylldiga menniskjan — född värkeligen god och klok var hon Vresig i bojor — fri nu har hon fått samma Engla vingar hon i födseln gifvit min hustru



Jag som tycker om blott Speculations vetten skapen har ett synnerligt nöje Jag har en kammare uppstädad med Böcker och pullpeter, skrifbord, Ritbord, och hvarin ingen fähund Inspector inkommer och hvaräst ordet Plog och Dynga alldrig sårar min tanka.

Hvad man är usell att arbeta för föda naturen inger instincten och maten i mun på dess rena alster. när man är olycklig är man utkomstens handtvärkare, när man är föryckt är man Rikedommens Dagsvärckare när man är Lycklig så är man Djuret, på Jorden, eller

medborgaren i fäderneslandet. Det är så lätt i ett väl inrättat samfund att arbeta som medborgare, så att där bemöda sig för sin föda är att gjöra blott andra godt; men uti vårt Skjelffäcktande tidevarf där mödar min föda tusende medborgare, man måste taga det som man har det men ingenting mer. Gifs en Gud till så är hans första skylldighet att föda mig. det har han gjort efter som jag var tillskapt, han skapte mig naken och villd, jag blef förväñd, men vems Skulld —? ingen annans än hans egen det vet han, hans andra Skylldighet är då att fö mig så — Det gjör han, om ej jag sätter mig sjelf deremot, blir jag högfärdig och vill mer, så går jag snart emot hazarden som är hans värk, hazarden har gjort väl ifrån sig och jag är nöjd

Jag läser de saker jag från barndommen omtyckt. Jag saknar mycket, af en hop fel i förra tidevarfvets uppfostran. jag skall väl endå dra mig igenom

Man är förtrållad jag vill se lyckliga jag grubblar på efter världen när denna är obotlig. menniskjan är skapt för samhället, ens egna ärender böra gå af sig sjelf — Ett yrke skall hon ha, och ej det att föda sig, det bör gå af sig sjelf: Uti rätta samfundet är detta yrket att försvara alla. men att försvara alla böra de mästa vara värd försvar, ingen är värd nu en krigsmöda: hvem vill strida för vargarne som suga hvarandra om ej af ungdoms kittling hvem ville våga blodig skjorta för en kjöpman, om ej att odygdigt få njuta, han skinnar och de skinnade äro odygdige njutare. Det återstår således till allmänt yrke Philosophien för sig sjelf och de nästkommande slägter — nämligen för den världen som kan komma. En skylldighet skall man ha och de som anse sig sjelfva för hela skylldigheten har fått kraften att tära sitt förgift.

Vi vänta Carl Ehrensvärd hit nästan var timma och stund jag feck härom dagen ett Bref af honom från Hamburg, där han berättar huru vrångt det gått för honom, hans Skjeppare seglade i förkerta Canalen, och han tog Land i England, och lämnade alla öma Saker efter sig att segla i förkerta Canalen är som om Natten någon ville ge kyssar i en Sysskonsäng, och tog miste om Skjönheten —

Sådane äro våra Skjeppare och våra Styrésmän Jag undrar huru Carl Ehrensvärd är? helt säkert sig lik utom ej tror jag så Grund Qvick som förr. jag tror hans snille mera utspädt med sjelfva konsten

att lefva, det vill säga lefva med svage älskansvärde, i stället att förrut i Sverget han altid krigade med svagheten i dålighets drägten, och drog fullkomlighets svärdet. i stället för nu, Jämknings och billighets måttståcken, men hvad jag tycker huru han skall less.

Jag tycker huru han kommer att såfva hoss Piper och Fersen — hos gam̄almodiga Snillet och hoss nya fät.

adjö Lilla Pippingen

343.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 24. Sep. —99.

Nu har Carl varit här sig mycket lik — älskar affairer, jag skulle råda honom hålla ut dermed, om tiden vore inne till hedrande affairer — Han kom dagen efter jag sist skref — han reste i förgårds. Den beskedliga menniskjan längtade till Sverget, för sin hushållning och min Skulld, med hvilken han kan tala och minnas. och nu sitter jag så att jag ej kan ta emot honom — Han reste till Stora Djula —

Tack millioner för Ditt och din sons Bref af d. 17. Sept. när Reuterholm var hoss Dig med Under Djuret.

Det var fasligt hvad Gubben hadde Ordat. Hvad säger R R Hjerne som tror väl — gud låte honom alldrig bli bedragen. när han börjar tro illa så vet man hvad affairernes klocka Slår —

Jo Hjertans vän jag har fått Hårdens Nota i ett af dine söta föregående Bref —

Jag har så brott att ej försum̄a posten så att jag endast halkar på papperet.

Unga Grefvin Ruuth har fått en liten fideiCommissarie

Min hustru och Svärmor de flyga och flaxa till Dop och Gratulationer —

Här är ett väder Terribelt Gud bevars från åker och äng — Detta år blir värre genom bristen sedan det sista men hvad säger

Du om nästa år blir det 3$^{\underline{dje}}$ missväxt året — Vi får kanskje då både Gviliotin och Pesten



adjö bästa vän Skrif mycket och lef länge på Rå hönor Pippa Lilla Min Respet.

344.

Till Gustaf Sparre.

Så går det — kräket förstår och Gud fader Öfvergår



När någon skrifvit mig — jag vill koma — men skrifver sedan jag fått förhinder, har jag alldrig trott på annat än Sölet. af ärfarenhet när jag med Själ och Hjerta längtade till fågelmara hadde inan dömestorps affärd beslutat resans värkställighet ser jag att både årstid och väderlek ej äro förhinder men Tornerhjelmar och Stjernbladar. ej med Hammar Slag men med nålstingn — det vill säga med små bestämmelser att på postdag afgjöra. Carl Ehrensvärd som tog förkerta Canalen i England dröjde oss äfven med afgjord resa hadde jag råkat honom i Hellsingborg under Brunstiden, jag skall nu desse dagar resa till Mackir att tala vid mitt fordna fä Inspector Hjertman. Det är ett stort straff att äga och att hafva haft gård

Det säges nu i Stockholm skall bli Riksdag — men det säges äfven att folket i och ikring staden äro eldfängde — man vill liksom spå någonting — någon ny Dumhet

anmäl min Respet till den nådiga Svägerskan.

O!!! om nu herrskapet ville snart komma



345.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 1. oct. 1799 —

Lilla Pipppppppppa —

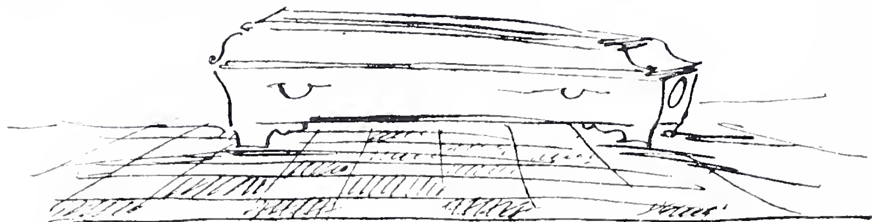
Paaaaaaaaaaaaaaaaaaaaapan måste skrifva dig till. har ingenting att säga men måste endå skrifva



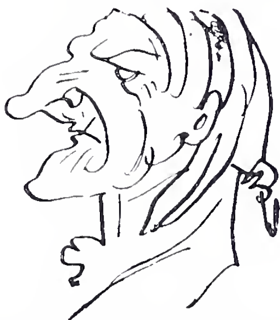
men Sönderdelade tungor hafva nedstigit från himelen på hans hjessa.

Jag tyckte sista posten mine råd till mickel voro intet ogalne.

Vi äta fruckt hvar dag Stenhård och endå mogen det är med Svarta kjärnor och appricoser med lösa. Det är luften och ej Sol i år som mognat den, Årstiden och ej värman — Gudskje låf vi äro gamla och snart få lägga oss på Soffan.



Min gamla Macklian är öfverrest till Kjöpenhamn och berättar mig bara om Banqverouter: i Hamburg en som gjort den på 700.000. pund stärling



och att den Patriotiska Souveraina Regeringen i Kjöpenhamn har för att hindra följderne af beständiga Banqverouter tillåtit på Varor slå pappers Valuter som får gjälla kjöppmännen emellan



bara man klifver öfver Gräntzen ser man klokare saker än hvilka skje hoss oss.



Vår lilla Engel kommer och ber mig hällsa till lilla Pippan
min respect till hans Exelence och Den lilla beskedliga Augusta
Lilla Greta med.

346.

Till A. J. Retzius.

d. 3. oct.

Min egen Professor. Den länge omtalte Rappakivi är nu anländ från findland till Stockholm. värst är att få den till Lund. Malmö är närmsta stranden. Men en Malmö jagt tror jag sällan går directe från Stockholm åt Malmö, Likväl inan jag beordrar stenen ifrån Stockholm. kunde min professor höra sig före hoss Suell om han kan ge råd, torde hända han har fartyg i Stockholm, eller andra råd.

Min Plantering anmäler sin respet. den af d. 27 oct. 1797.

skjördades medjo augusti. och af utsädet gaf 600.de kornet, som gjör 10de kornet på G: Tunlandet. således ej lönande. den planteringen som skedde hela sommaren utföre 8, TLand af 3ne man från d. 23. aprill till d 26. Sept står öfverhöljd af gräs. utom 4 Ryggar som uppkjördes åt planteringen med Dubbla Plogar. den står som i trädgård,

Men öfver alt lär jag tillagt för fet jordblandning, efter i det skjördade vore alla kornen Skrumpne, och den nu öfver sommaren upvuxna Brådden på sommar planteringen är af långa och fina blad.

Besynnerligt är att inga andra uppgått i ax än ungefär hvart 1000de af Rågen och dessa vid upptagning af deras rötter, den stora Roten altid då befinner sig öfver hälften rutten

Kunde man tro att Roten Värckeligen ensamt växer första året för att utskjuta axen året derpå i mån sin samlade styrka och då den ingenting stort får att samla den då skyndar sig framgifva det han kan —

347.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 11. oct.

I Skåne är en jämmer vid inbärgningen, Rägnet öfversköllјer alt, ärterne nedfalla och gror, kornet står somligstädes afskurit, somligstädes skurit, somligstädes ur Logorne utkastat efter hetta. Hvad blir annat än Tandagnisslan.

Hvad säges på Edra orter, här tål man alt med klagan och hvad kunde ensamt bli vore herrgårdars skjöfling. På Tostarp har långesedan alt blifvit tårt inbärgat.

Tack för ditt sista söta Bref plåga dig ej att skrifva jag skrifver nog endå —

Det lär gudnås alldrig gå väl, om kejsarn i Ryssland kunde skaffa oss godt väder så vore han kejsare, men nedrifva är menskjans värk



och kejsarns ser jag. I år har naturen rent af varit Cossaqve. Det är och blir en rasande förbistring, och nästa år om alldrig så litet det ej blir det mäst härliga så gjör bägge de föregående åren det till ett missväxt år hårdare än det först förlupna med mellersta årets tillägg.

Så — så att Du nu tror Ricksdag är du derpå Säker? då är det tecken till att vi ej fått eller får Engelska pengar och att vi underhålla Neutralitet.

Uti Danmark har utkommit en ny inskränkning på Tryckfriheten. ingen bok som ej inan sitt Tryck först skall sensureras, äfven skall autorns namn vara tryckt samt förläggarens. Ingen får skrifva med förtäckta ord, till exempel fabler, ty en åsna kan bemärka en Minister. ingen får skrifva illa om monarchien i allmänhet ingen om andra Riken, vänner med Danmark. ingen får öfversätta hvarken Pope Montesquiex eller Wolltaire efter de tala om Religioner och Riken, ingen får illa skrifva om hvad Sect som hällst — ingen får låta Gravera Caricaturer m: m:

Si detta kallar jag vara herre i Gården — få nu se snart om kungaväldet ej löper till missbruk som fransoserne förde friheten.

Elaka kockar laga altid illa, efter hvad kokbok som hällst — — —

Gud nåde oss för våra tider

Hvad säger du? — Spår man att den lilla Dör — det vore rasande —

men huru mår minsta Mickel



min lilla Engel hällsar Englar och berättar att med Carl Ehrensvärd hon skickat Bref till Engelln Jeanette

348.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 18. oct.

Lilla Evighets Vän! Jag är bekymmrader om din hällsa.

Vi lefva här Som i paradiset, äta äpplen och ligga somnade. Ingenting höra vi, ingenting se vi, ingenting förespås ingenting lägges


Tosterüps Sätesgård

på minnet, vi rinna i tiden som vattnet till fiskdammen där stora fisken slukar alt.



men ej som Jonasfisken utkastar tillbaka
Vi vänta på det Glada som skall hända Sverget få en arfvinge



I natt drömde jag att jag kom till Ekensberg och råkte 2ne Stycken farbror Fredrick. men jag feck intet se dig ty du var occuperad med Baron Lovisin och flere att magnetissera —

Som jag skrifver detta får jag veta att Suvaroff är slagen —

Och jag feck veta oändeliga olyckor på Landet vid inbärgningen, man ser de mästa Byar har förskjämdt inbärgadt, det står en rök öfver Byn af utdunstande varmt ur Brinnande gröda — och af inga Diken flyter det utestående i qvarters vatten.

Gud bevars från åker och äng —

Var god Lilla Pippan och lämna Mickel dess Hårdeska Luntor, bed honom som van vid Pengar Säga mig Sedan om det är rätt räknat och som Hården vill ha en decharge för sin förvaltning så bör jag väl få mina anordningar och egna Qvitencer af honom, hvarföre vid lägligt när Mickel inreser han vore god och toge sig besväret och med Hården genomgå saken —

Min k. hustru hällsar och skickar sin respet till hans Exelence jag till alla och Lilla Greta



349.

Till grevinnan Jeanette von Törne.



De säga att Engelsmännerne sprungit fältet och lämnat Ryssarne i sticket. samt att 3 000 Ryssar stupat och 2 000 blivit fångar



och att Bonnaparte segrat litet grand öfver Turkarna.

Hvad säges om oss? Jo det säges att vi få vara i frid och låfva hvaran

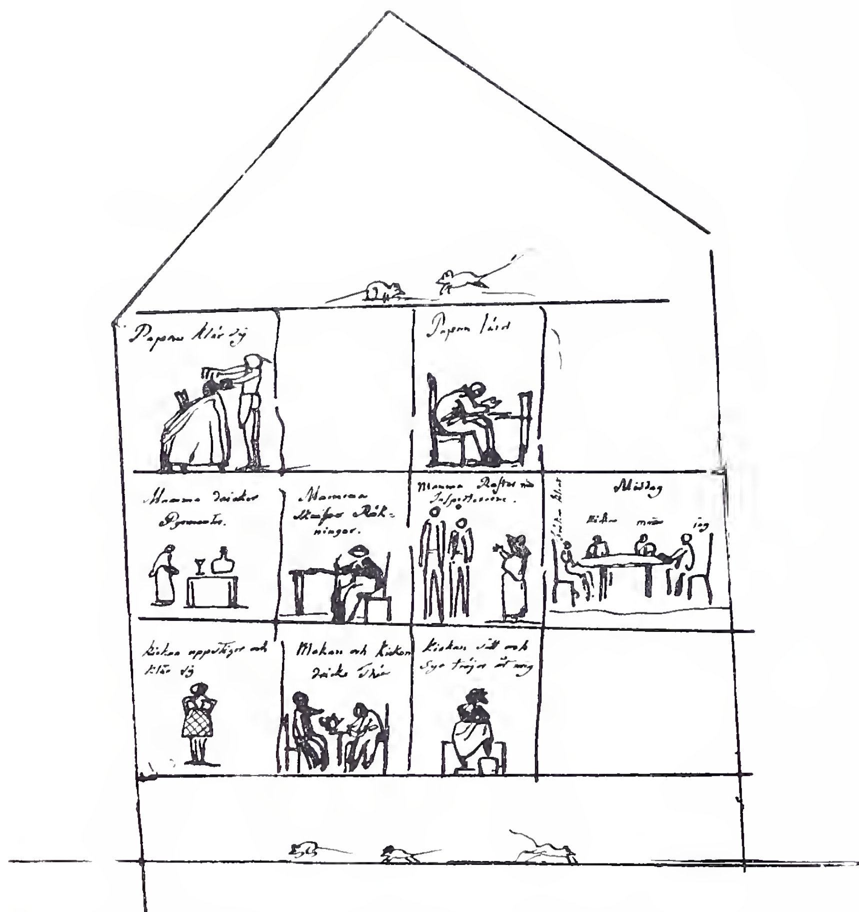


I vår Tostrups värld händer ingenting. Äta såfva såfva äta.

Vi skulle rest till Svåger vid Carlscrona detta hafva vi ej ännu iddas —

Vi äro födde utan omsorg. Jag får dränka mig fritt i alla mina betractelser. Jag är för Lycklig!!!!!!

Om mårgonen när jag stiger upp springer jag trappan upp klär mig nedgår att dricka Thée uppgår att Läsa nedgår att få middag uppgår att Läsa nedgår att dricka Thée uppgår att Läsa nedgår att Soupera uppgår att afklädas nedgår att Lägga mig —



Så hvar dag. Dag ut och Dag in — och jag svär på att det är roligast af hela min Lefnad —

adjö lilla Pippa

350.

Till Gustaf Sparre.

Fredag.

Lilla min Bästa Svåger. Du bullrar och Sorlar med rätta. jag bara Skjems och tiger. Kickan säger sig i dag böra skrifva men i

öfverMårgon Blir dantz i Staden och hon sitter och Stufvar opp gamla kläder.



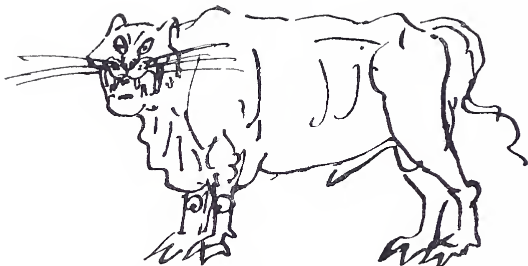
Jag uträttade Din Comission till Wulff om L'Abbé Rozier och bad honom skicka den hit. nämligen den IX. X. XI. och XII Tomerna om de äro så många.

Så att Du änteligen ledsnadt med alfvare åt Lidströms Maskin, då tar jag intet mer hans Partie ty hitilldags har Macklean och jag stått om den Maskin som ett par Tuppar



I Stockholm öfvar sig Populassen få si hvart åt det bär, kungen är små gnatig och tar intet Lag. — — —

Nej Gudbevare oss för den Civiliserade Menniskjan



Det är en Tiger på Oxekropp
adjö bästa vän
min Respet.

351.

Till Carl Ehrensvärd.

Tostarp d. 26. Oct. 1799.

Jag hadde det nöjet svara dig genast På Brefvet från Djula —

Du säger dig nu mera ej anses så bekant af bekanta. det beviser att sambandet ligger i Dagsnyttorne mera än i Ärkjänslorne, dina vänner hafva moderniserat sig med tiden. De gamle påstodo vänskapen tog sitt Rike i Blodmassan och sin Tron i hjertkammarn. De nya tro vänskapen i Skallen. Man får jämkas med desse Saker, emedlertid uppenbaras öfveralt en afgjord Egoisme, liksom i en sur välling man finner mjölken flyta för sig sjelf som spånor, och vattnet utgjöra hafvet, Grynen hadde Syran. och Pengarnes Syra i vårt tidevarf hafva skildt alla massor så att man ser Dem. Visserligen Regnerar alla saker ur Skallen, när vi hinna en gong få en FollkOmstädare bör han ej gjöra hvad vår Religion försökt, förbanna Egoismen, tvärt om föra den i Taflan där blandad med Ultra marin och Carmin han gjör sin hufvudvärkan. Det är alltid i egna hjertat en vänskap ligger, man bör då gjöra det ömt och Spårqvickt att det alltid tycktes dansa

för sin granne, nu är alt handtvärk och ögonskenligt, tvärskurit och barbariskt. Det har vi att tacka Läckerheterne före som narrar oss Springa för Pengar och kucka för Nåd.



Qvinnan säljer Läckerheter och förvarar Penningen i sin Sparbössa.

Menniskjan undergår Handelns ok för att få Pengar, Läckerheternes kopplare.

De 4 världenes delar som ger i tratt hvad ingår i Cornu Copiæ.

Det måste förefallit Dig ledsamt se Trädgården öfverväxt af krypväxterne och villhumla på Galläpple Träd, och måste roat dig se Syster Döttrar i fägring och i Behag, och det du funnit, i klokhet. Men hvarifrån den Stoïcismen hoss Gretas Dotter, har hon fått kungavördnad ur Sagor och Religion i mors hus, då får hon äfven Dygd det blir en ledsam flicka. Alldrig kan hon vara vacker hon söker förtjensten som de mindre bemedlade, Äran uppstöfvas, som Harspår, När fägringen undanflytt som Högdjur. Hurudan Physionomie? Glad eller Sträng Hennes färg? Scharlakan eller bara Lakan?

Hvarföre betalte du mig pengarne så hastigt? Det är ju dyrare i Stockholm än i Madrid hvarföre förundrar du dig då öfver Dyrhet? jag tror att ingen är fredad förän han inhyrt sig på Landet hoss en Präst ogift gjorde jag det helt vist men straxt utan för Stockholms få Biblioteqver. läsa skall man.

Hällsa så mycket Cousine Annamaja och Piper och den Lilla, i sitt arbete



Du säger mig ingenting om Ekensberg.
kasta dig ju förr dess hälldre ibland artisterne, där finnes mera snille än hoss handtverkrarne —

Damerne bedja om sin hälsning.

Och bästa vän skrif. hällsa Oxenstjerna.

Efter Törne låfte mig ett Bref väntar jag nästa post tills jag får det, de ha hjelpt mig med Gårdsbytet, jag får väl hålla ut ser du Mannerhejm så säg honom någonting men jag tror han har Bruk ock för mycket egna gjöromål —

352.

Till A. J. Retzius.

Tostarp d. 29. oct. 1799 —

för en tid sedan hadde jag den äran avertera om Rappakifvi och skulle fägna mig om den ännu vore nedkommen —

Var god min Professor och säg en sak angående Ung Bokskog.

När den uppväxt till öfver 3^{ne} al^{s} högd med en jämn täthet som tyckes skadlig bör den gallras eller lämna den åt Naturens egen utgallring?

Om en sådan Ungskog af Bok befinnes uppväxt i Skjepelse af Buskar huru vore då att gjöra?

Min Svärmor har denna begjäran och vore mycket flaterad få der öfver min Herr Professors mogna tankar

Jag hoppas hällsan är god och beder om min respets anmälan till Nådiga frun förblifvandes

Min egen Professors
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

353.

Till J. G. Oxenstierna.

Ystad & Tostarp d. 1. Nov. 1799

Aimabla Biskop



Jag tillbeder Dig
Mägtige
helige
Allmännelige
vittre
ädle
store
Förträffelige
allstings kjännare
Gode
Sällsynte
Glade
Dygdige
Jag tillbeder Dig
Men Du bryr dig icke om mig.
Jag beder Dig
Du välgjörande
Millde
försonlige
utomordentlige
Fader
Ordentlige
hjertats Ransakare
af Gud besatte
Biskopp

354.

Till J. G. Oxenstierna.

Till Biskoppen.

Mendelson beviser vi äga en Själ — det med rätta
Mendelson beviser den själen odödlig — det med rätta
men huru? och för öfrigit i hvad begrepp.
Man kunde säga, ett Samfund äger en Själ

och att Samfundets Själ änskjönt ej odödlig, likväl kunde öfverlefva flere deras ålldrar som utgjöra Samfundet det är flere menniskjo ålldrar. om Samfundet består af menniskjor som succedera hvarandra —

Det ankommer med hvad billdning en Själ anses. En flock menniskjor (En flock lefvande Particklar) i hvillken fogas en ordning sättes organisation) den kan anses äga en Själ, igenom det lefvande Samanhanget.

Detta lefvande sammanhang är ej odödligt. som efter då ordningen mellan Particklarne upplösas och detta menniskjo Samfundet (Partikel Samfundet) dör, så upphörer Sammanhanget men ej möjligheten till samma sammanhanget om Samfundet qvarstått efter som particlarne altid öfverlefva sitt brutna Samfund, och om desse äro odödlige, kunde man säga att Samfundets Själ är odödlig, men ej i begrepp som en ännu varaktig Sjel, åt ett samfund som intet fins eller till det upplösta samfundet utan som Lif i allmänhet. och med möjlighet att hafva ännu vidare kunnat utgjort denna själ

En Själ är således att anse i bland lif hvad en figur är ibland Synliga ting, en Skepelse. den ena en Synlig Skapnad den andra en kjänslo Skapnad.

När Skjepelser äro förstörde, så skjer å bägge Sidor Sak samma, det värkande upphör att värka på sitt förra sätt och det Synliga att Synas på sitt förra sätt men ej det ena att värka på sitt nya Sätt och det Synliga ej att Synas på Sitt nya Sätt.

Republiqven Venedig hadde en Organisation emellan Menniskjor det är en lefvande Stats Själ, den dog med Republiqven. dock alla particlarne äro vid lif som utgjorde både det då synliga och det då osynliga deri. men Skjepelsen af Staten är annorlunda *nu* och Sjepelsen af Statens krafter och värcknings sätt annorlunda *nu*.

Man omtalar kroppar } efter man ser det ena som man ärfar,
Man omtalar andar } och man ser intet det andra som man ärfar.

Det blir stötande att anse alla saker för kroppar efter som det Synliga i första anseendet tyckes altid overcksamt, och har undfått benämningen af Dödhet.

Men när man i Chymien ärfarit desse döda tingens värksam-

heter, samt äfven vår menniskjokrops värksamhet på själens förmögenheter, så har man måst stadfästa ett slags lif i matherien —

frågas om ej det kunde blifva mindre stötande att anse både Synliga och osynliga Saker för ande

att en Sak synes bemärka en kraft i den Saken (till ex: att återkasta Ljuset.) att en kraft intet synes bemärker den kraften att behålla och ej återkasta Ljus.

Om detta öfverenskommes att alt är anda och Lif. månne vi bli då nöjda?

Nej om Björkman då, får ej draga växlar, Prästen ej får kufva, och den Svaga ej får förblifva andelig hög. medgifves ingenting, annars alt

alt ont kommer ifrån Stater.

En Stat är en löngn i Naturen.
och det är i Stater man sammansmidde distinctioner och Religioner, löngner och utom Sanning Alt.

Den villda är ense med naturen och lefver i sitt glada hopp att få Jaga hvar som hälst i Skogen eller i Skyn. Hans religion i sin kjänsla är Sanfärdig och nog af.

I stater äga Religioner sin egen uppkomst. och en egen uppkomst just ur hjertat på hvar och en. ty som all Lycka i sin beståndsdel examinerad, ej annat är än åtföljd tillika med lyckskåttet så ledas menniskjorne i en reglerad Stat, och finner där ingen lycka efter derifrån altid lyckskåtten böra vara uteslutne. När dertill händer att en Stat för elak Lag eller illa styres under en drägelig Lag så blir ledsnaderne blandade med stötelse stenar och då hvar och en menniskja i Sitt Djup finner att hon är skapt och hitkommen ej för plågan, skall hans slutsats nödvändigt blifva den att lyckan ej funnen här i lifvet bör igenfinnas någonstädes och ett nytt lif tillskapar hon. Detta är kjällan till vår ej mera enkla utan sammansatta kjänsla för en Religion som af Prästerne eller af de i primitiva staterne Styresmännerne fattades med framgong till så väl egen elak som till det allmännas förlåteliga afsigt.

Och all vår onödiga oro, den nya Philosophien liksom den gamla, de fordna Religions förändringar så väl som de förestående uppkommer af Stater.

Om jorden vore öfver dragen med Ljus och värma gafs lika Climater, samma mognad, samma alster. inga njutnings kif.

och som Jorden i våra nu varande astronomiska omständigheter är beströdd med olika Njutnings medel så uppväckas trätorne. med olika mognads krafter framdanas olika lynnen och Skickligheter

Af dessa olikheter uppstå nödvändigheten till egna omvårdnaden, äfvenså väl som begjären uppväckas till orternes njutnings alster, och Folket skäckas till försvar som till anfall, och deraf Röfvare på ena sidan och Stater på den andra.

af denna ordsaken har åt Södern, stater och Civiliceringar blifvit började, medan norden ännu i lång tid varit Barbarer och Ströfvare.

Norden är ännu ej att anse annorlunda än som i hvilan liggande förålldrade Röfvare Läger — de hafva som folkslag alldrig i det hela ägt den äran att få en kjär friare, och sökte således ej ordningen af behagens ära till motgränsen för andras åtrå efter lycka, de anföllos som då Canailler skall styrhållas och vidtogo Lagstiftningen af Canaillers lynne sedan Röfveriet blef hämmat.

En stat när den är af olyckan danad, äger inga hopp att återgå till naturens lungn, där till fordrades kroppens egen styrka som i Civilisationen är förlorad, derföre framrusar Staten beständigt altid längre in i Civilisationen som då blir förvekningen.

När så händer Skjer olyckan på ett Persiskt vis.

Det enda förståndiga att uträtta vore att ställa gränsor för att ej bli vidlyftigare försvagad, utan bibehållandes sig i civilisations tillståndet, något återgå genom måttligheten och renhet i Seder, åt hushålldz lynnet, och anse Staten för hushållet, och ej Jordklotet för Staten. som på Grekers vis

Men här är nu ingenting att gjöra genom kjöpmans lynnet, hvarken med kroppen eller med andan, utan att Penningedö

Amen

A Ehr



Capelanen i strödda församlingar —

355.

Till grevinnan Jeanette von Törne.



Så här lär fröken Reuterholm sedt ut —

Stort ansigte ej stränga men Stora Drag, men färgen har du åt den forskande intet Nämt Jag dömmer

Efter hon var lärd att hon var blek

Efter hon var Gudfrucktig att hon var röd.

Efter hon var i medelväg på Religionens Stigar att hon var Ljusröd

Således efter sin läsningsifver...... krit vit

efter sin medelgudaktighet .... Ljus röd

Dömmes hon in Summa varit Knåttrig

Det var En gruflig flicka tacka Gud hon ej blev Sondotter. Det hadde varit ett underligt bo När hon sittat och studerat tycker jag huru du altid håppat på Bordet och kittlat henne på läppen.



356.

Till C. G. Bonde.

Ystad & Tosterup d. 15. Nov. 1799.

Det var mig en stor fägnad, Ditt Bref och Ditt löffte. Saken feck jag äfven af min Commissionair så att tack äfven derföre —

Jag uppskickar således till Hården ett nytt Qvitto tillredes för det låfvade.

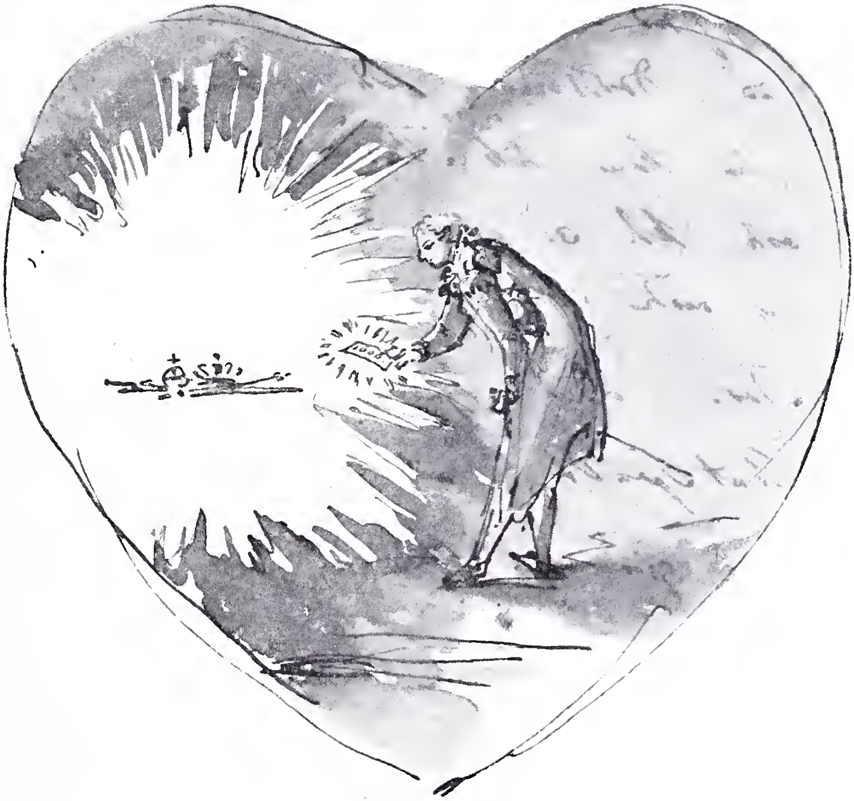
Du är god och ihågkommer mig frånvarande säger du. Du är närvarande för mig alltid också i kjöttet.



Du säger Dig Söt att i Ditt hjerta hysa mig



Då är intet Ditt Hjerta så väl Decorerat



som mitt

Gud vare låf att alt geck väl med Drottning och Prins. Löfvenhjelm kom till staden i går kl. 8. f. m. och kl. 3. ef. m. talte jag vid honom jag reste in. Prinsen skall vara stor. Det hadde Huffland kunna förutspådt att Mödom med Svändom gjöra stor värk.

adjö egen vän.

357.

Till A. J. Retzius.

Ystad & Tostarp d. 15. Nov. 1799 —

Tackar oändeligen för sednare skrifvelsen med underrättelse om den unga Bokskogen som kom väl till pass.

Natten mellan d. 11. och ,12 denna månan var kl. II. III. IIII. V. VI. synliga Elld flammor på himmelen som tjenste-follket, väcktare, och Tröske män sedt, jag var vaken och såg det samma genom fönstret lysa på väggarne och minnes det ej hadde utseende af Blixt. hvarken till färg eller åthäfvor. Jag trodde om natten att det var reflectjoner af månskinet som rörde sig från vågorne i fiskdammen och Canalen Månne det kunnat varit nårrsken ehuru nu det var åt söder, och skulle hafva varit öfver hufvudet på åskådrarne, efter deras beskrifningar Djupa och Dröjjande Sken med den Bonde-Expressionen att himmelen hadde öppnat sig, En Bonde sade sig alldrig nånsin sedt så djupt in i himlen —

Månne min Professor kjänner någon som vill föryttra Encyclopedien skall jag bli kjöpare — hvad Editjon som hällst utom den in folio — får jag hoppas min Commission ursägtas och gunstigt villfares.

Det är ett grufveligt väder. annars hadde jag både varit hoss Baron Macklean och min Professor —

Min Respet till nådig frun och har den äran vara med högacktning min Professors ödmjuke tjenare

A. Ehrensvärd.

358.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 3 Dec.



Det var åska och Blixt I Paris och Bonaparte hadde väl någon ordsak hvarföre han kom hem.

ock så har det ock varit i Gjötheborg — Folket har nedrifvit hela Björnbergs Bränneri. Bullret hadde räckt i 3ne dagar. Rifvit sönder alla hans pengar i Små bitar låtit vackten som skulle styra supa och alt öfrigt utran på gatorne.

Staden hadde ärbudit betala kungen alt hvad Björnberg betalar om året endast ej Björnberg feck Bränna mer Björnberg uppreste med 11000 RDr och nedkom med nytt privilegium. då skedde hvad nu skjedde, när man nu efter såg magazinerne, ägde ej Borgerskapet i upplag mer än 3000 Tr. Säd då Björnberg i Bränvinsmagazinet ägde 15000 Tr. säd. Landshöfdingen  Lilla Forselles feck kjäppslängar få se huru det går?

Du lär vara så kjär nu i Bonaparte att heder och ära kan få beröm och



Detta var En Speleman!

Säg mig att Du mår bra skall jag dansa med samma glädje.

Jag trodde att tyska posten skulle kommit i dag att jag i förhand kunnat fått något än nyare att berätta men det slog ej in.

Utan nu hör jag endast från Stockholm stridiga berättelser om Drottningens Barnsäng. Baron Gjädda som omgås med de lärde säger Barnsängen varit Lätt och af alla Höfdamer Damer och Småherrar att den varit svår, Somliga säga att Armfeldt blifvit Rehabiliterad på hertigens begjäran andra att hertigen varit deröfver Disperat. Jag tror bägge delar

adjö min respet

Lilla Mickel får behålla pengarne så länge han vill —

359.

Till P. N. von Gedda.

Ystad & Tostarp d. 3. Dec. 1799.

Det är visserligen sant hvad Cousin säger, att nu mera finnes ej de Lärda nyheter, på vår skådeplatz är ej annat än Smorde, och Cossaqver. och hvad förehafves och skjer dem emellan äro hvarken nyheter eller af Lärda Classer. från Verldens början har magten stått rådande och endast när den somnat lekte lärdom; som råttan under kattesömn, och när kattorne vaknat, inkröpo Lärda Råttorne.

Men skulle man icke kunna engong få ordsaken till allt detta spökeriet? att förståndet äger alltid ett ärkjänt Theoretiskt herravälldе och att knytnäfven dumhetens härmästare besegrar beständigt förstånd och rättvisa i en värld danad af en Rättvis och allseende, är ju ett Spökeri — skall man då alldrig få en Lärd kedja i moralen, åtminstone som då man antar vissa gifna saker i physiqve, sedermera men får ur desse urkjällor, beviste Sammanhang? det sir svårt ut, månne Svälten och Karbasen hindrar ensamt denna deln af vitterhet, i sin framgong? jag tror så är, ty jag sir i China har en jemn välmåga hindrat driften af de lärda Physiske saker, komma till perfectioner. dem de fått hoss svälltande och öfverdrifne Européer.

Om ej vi voro tvungna så behöfde vi ej önska oss Moralns sammanhang om ej vi svälte i jämförelse med de rika och om de rika Trollönskade sig alt, så behöfdes ej Physiqvens sam̄anhangs upptäckter. som nu behöfvas för att skapa deras behofver, och uppfylla våra egne. Då vore all slags Lärdom i mörkret och alla slags ting ginge härligen endå, till sina ändamål. I förra fallet om vi ej fordrade hugg, så betecknades en allmän förnöjelse och den villda vore vår Billd, om i sednare fallet Trollönskningen ägde burskap så vore redan En himmel men nu mitt emellan den Villda och Engeln, lär första vettenskapen för allmän nytta bli Lagstiftarekonsten, och ärkjänd för konst, måste den innehålla bevisliga följjder ur vissa stamhåll. skulle det vara så oändeligen svårt att finna dem?

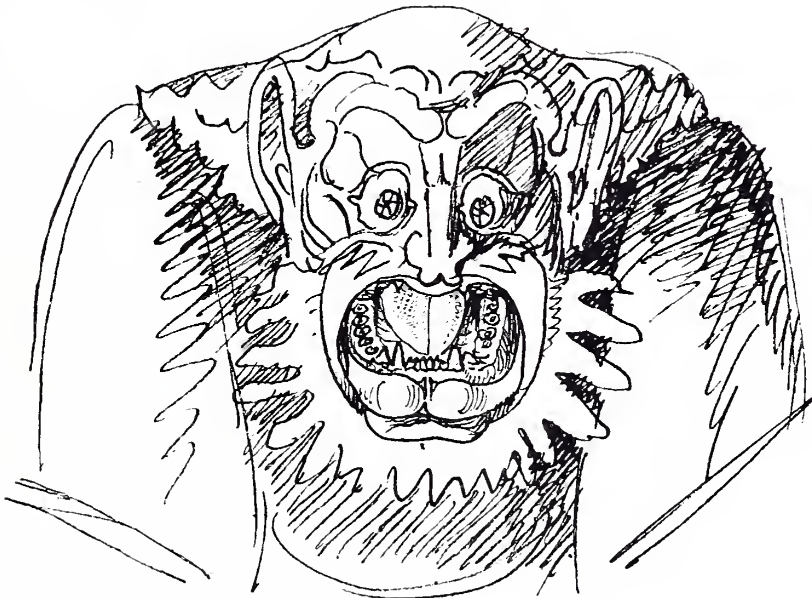
nämligen om ej Carbasen hadde vingar och vi ryggar.

Cousin finner väl jag menar ej kungar med desse Carbaser ty jag

har ej satt dem Kronor, jag menar alla samfunds lagar som hällst, samfund äro alltid sammanrafsade i hast under krigsbuller enligit Massornes magter och mästa particklar i all massa är åsnan. men dock vore roligt få se några goda Skallar som utredde detta yrket för



menskligheten alla De Snillen som skrifvit har ingen tagit saken rätt och det är underligt, så underligt att man ej nog deröfver kan undra och gapa och rysa



Rouseau var den enda som stack foten på Stigen men satte sig hastigt nog, och svor, och slutsattsen gjorde han ej — det synes hvar han också ibland kommer i villervalla och till sluts skjöt han sig för Pannan. Karbas skulle han ha —

Jag suponerar om några Mathematici slogo sig samman, men alla skulle hafva varit svagt framfödde fem till antalet alla kjänna Physiken alla skulle afsvära sig vidskjepelsen, en alldrig hafva älskat men väl nyttjat kjönet, en hata vinet, en hata Kryddor en Granlåten och alla skulle ha tjent i Garnizon och i krig graderne igenom till öfverstar, alla kjänt hoflefvernet alla igenomgått prossesser och chikaners elländen.

Så tror jag de skulle kunna gjöra tillsammans några lyckliga resor genom Moraliska Trollskogarne

Apropos har man intet något öfversatt på franska af Kanten och hvad säger Kanten —

Likväl hvad som är långt angelägnare att veta är om Skilljactigheterne i våra Ryckten om vår ällskade Drottnings Barnsäng

alla Damer och Spilivinkarne från Stora Världen säger Drottningen varit i 16 Timmar plågad med sin prints utanför sig sjelf

och Cousin säger Barnsängen gått lätt. Detta utgjör våra Damers stora förundran men jag svarar att Cousin som har säkert talt vid Läkrarne eller vid dem som talt vid Läkrarne tror jag på —

Gud skje låf att Cousin mår bra och skrifver i kapp med den klarögnaste, Cousin tror intet hvad det fägnar mig, det är som två Väñer en från Ost en från West Indierne hadde råkats på Bröllopp.

adjö egen vän

360.

Till P. N. von Gedda.

d. 7. Dec.

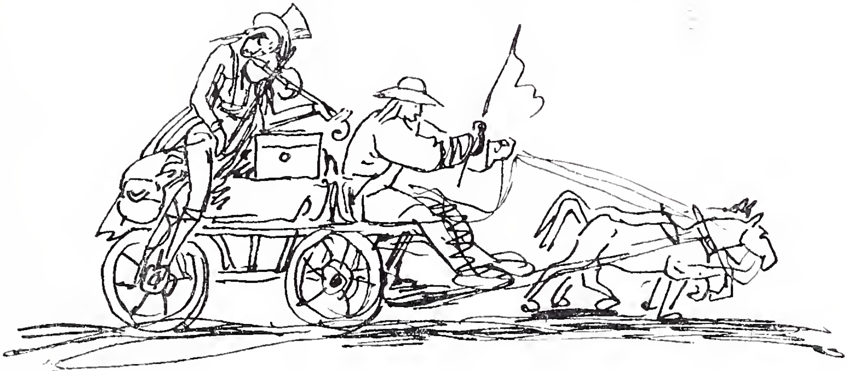
Sista Brefvet hant jag ej sluta, dess slut följjer att blifva dettas början —

Som består i min ömma respet till Dess Dotter som är så rask och som så snält föröker vår värld.

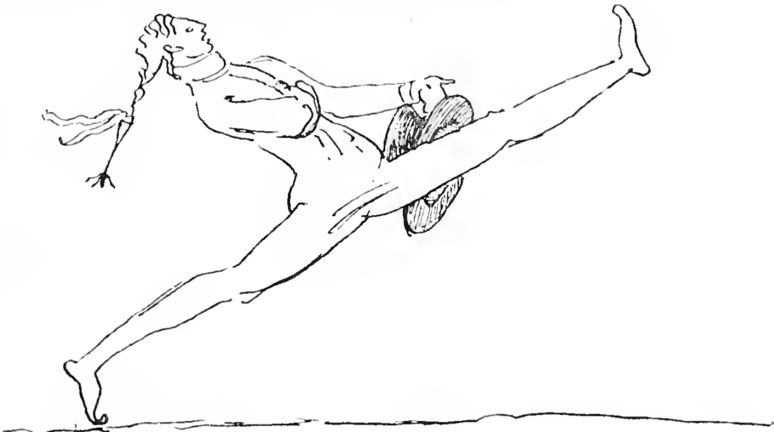
Det var en faslig händelse för de dantzande fribröderne att skåda, när deras Gipps Bonaparte gaf dem det fula Omen



och roligt nog att Spelmannen Dupait måste resa sin väg



men stor och hög återkommen till sin ort.



Jag skall nu återkomma till mina 5 styckne Mathemathici ämnade att igenfinna Urkjällorne till Moraln, ty dessa en gongn fundne blir lätt igenfå grunderne i politiqven, hitills af alla falskt uppgifne, och sedan till lagstiftningen, alldrig vidrörd sedan XII Tabellerne i Rom, som sjelfva ej voro mästerstycken efter berättelse

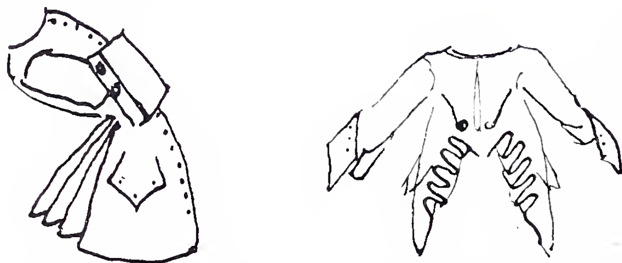
Mine 5. Magistrar borde äfven hafva rest till Sjöss för att få någon upplysning om de Villda, så i varma som i kalla sträckor. Det fo[r]dras dem att äfven gjöra Landtresor med ett ord, De böra hafva besedt det onda och det goda i alla stånd, och i alla Luftstreck då återstår dem endå att undergå alla skiften af hällsans frattzer, snufvor, förstoppningar, fråssor, hjortklämningar, gyllenådrar så väl den röda, som vita, Tandvärk örvärk men ingen sådan sjukdom som kunnat förhindrat deras befruktelse krafter, sosom febrarne, fallande sot och högfärd. När de på detta sätt de sedt och försökt all värld skulle de alla råkas och församla sig på O-taït, och innan de nedsatte sig i sitt första sammanträde skulle de intaga ett starkt vomitive och urspy sig all lust för pengar.

man ser det aflöper intet utan besvär så stora företag.

Det är på OTaïti de skola utarbeta lagarne där ingen förstår deras språk och dit ingen kung krusar åt dem.

och detta blir almänna reglor för folkslagar, som derpå skola lämpas af hvart Lands Mathematici efter hvar sin vinkell och vrå på Jordklotet som galna nog för Civilicering villja hafva Civilicering

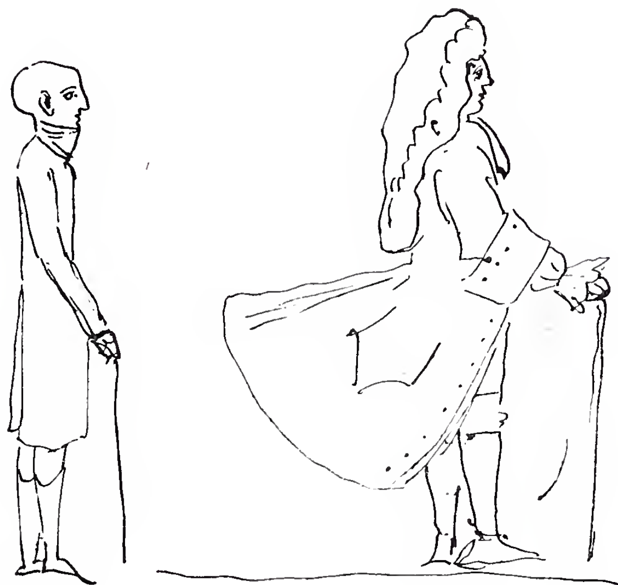
Hitilldags hafva vi ägt Snillen som skrifvit i Lagstiftning men gjort ej annat än noga lärt Skräddarn skjära gångbara kläder — alt har varit modernt, med en knapp mer eller mindre, Lifvet längre eller kortare men altid i ett tycke af snäft, alltid med ett spår till de fordna Dykränger, och utskurit som på en vandrare i blåsväder



om nu sådane Rackare drägter äro väl sammansydde eller ej så är det ju likmyck

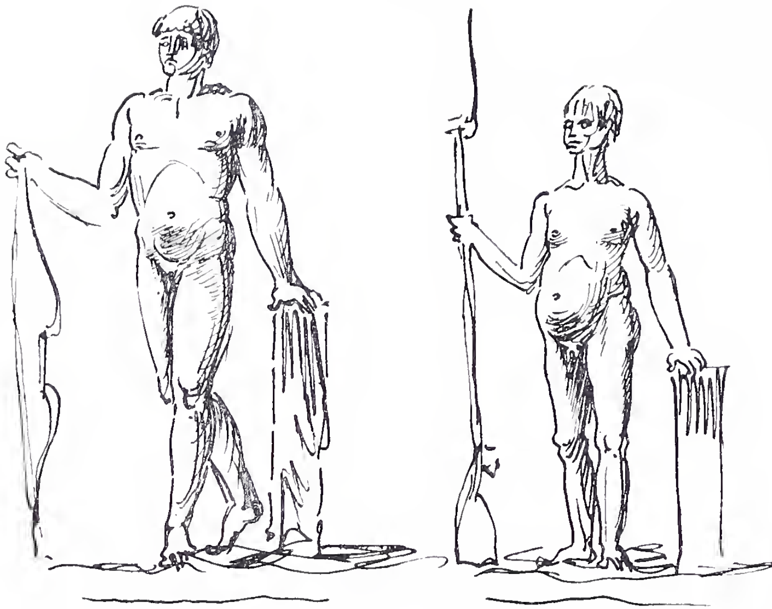
Hela saken bör förändras.

Våra Philosopher tror alt förändrat med kungarnes utplånande, men i hvad blir man bättre med Dykränger, sedan man förkastat peruken



Intet sir frihetsdrägten till minstone bättre ut efter konst reglor	=	än kungs-Skrå Drägten

Här sir det fula vårdslöst ut, och har två fel fulhet och vårdslösa och ingen merit. Detta är groft och förhatligt för ögat	=	Här vill det fula vara vackert och har intet mer än ett fel, att vara fult. men har en merit att villa vara vacker Detta är fint och endast Löjligt för ögat.



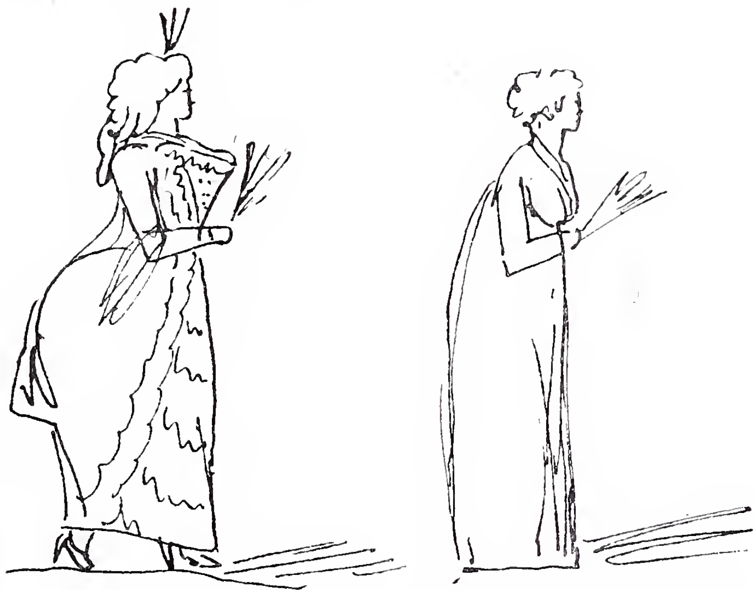
Detta är den Sanna frihets drägten af Gud tillskuren, af den Villda dragen	=	Detta vore våra samtidas frihetsdrägt för hvillken de borde skjämmas. derföre kunna de ej heller blifva absolute villda.
Denna Drägtens dragare hvarken kan eller vill bli civilicerad, behöfver ej kläder	=	Denna drägtens Dragare Måste bli civilicerade och Måste pådraga sig Skrädare palltor



Detta kunde vara kläder åt ett mellan Väsende, Vida, Beklädande, och hvars anständiga hyffsning bestod i sjelfva figurens egna lediga Växt och åtbörd —

. . .

eller ock som i Snörlif för Damer det tilldanade dem lättjefulla ställningar så att när hon geck rak i Snörlif



Gick hon framlutad och veklifvad, utan sitt snörlif i hvillken Ryggens Gångstol hon var uppväxt. . . .

Jag tänker ofta huru fransmännerne likna damerne som frånkrupitt Snörlif nu hänga och kasta de kropparna . . .
som förskjämt sig i förra drägten en Drägt af hopslagna Spilträd med Gulld. nu antags enkellheten och Ledigheten på kroppar som öfverflöda lika som förut i Läckerheten och Läckerhet Styfnar alldrig Själs-Senan.

Men vi skola lämna våra 5 Mathematici nu så länge på Otahiti få se hvad de kunna uträtta.

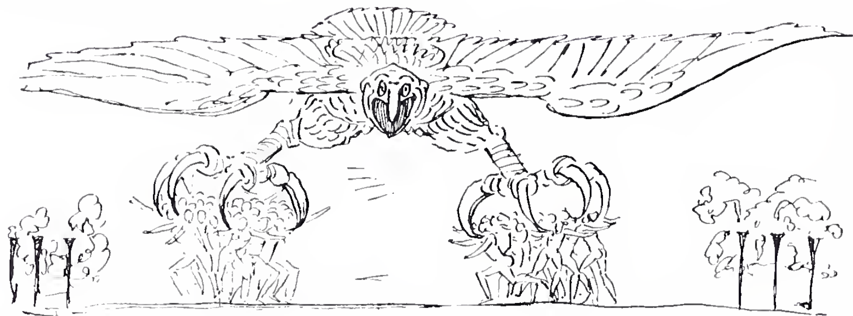
Så att Cousin sitter i BränvinsCommiten för att Bränna, och intet för att förbjuda Bränvin. . . .

intet Bränvin Supits och all den nu Brända säden utförd. Månne

ej då Sverget vunnit främmandes pengar, och vårt bondfolk varit ädlare.

de 5. Studiosi på Otahiti ämna förbjuda Bränvin. —

Jag feck bref med posten om stora Iluminationer och flere diviser tände och skrifne Bonaparte och friheten till ära, det är mig rätt okjärt att valparne gyckla med Lejon, tänk om Örnen kommer — och fläcktar ut alla lågor —



och griper gamla hattar och griper gamla mössor

Det gjör mig i hjertat ont om den Dygdenes menniskjan vår unge kung. nu reta de honom kanskje ur försigtighets måtten och derpå exponerar han sig för sine Embetsmäns fel. det ena kan ge det andra handen och i mörkret vet man intet hvart man landar —

Men vi skola ej tänka på svarta tiden utan leka med det deri befintliga löjliga som blott tillhörer alla tider. och lefva endast på våra kamrar —

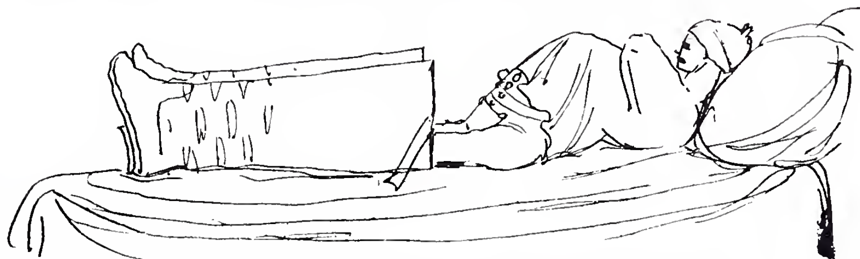
Jag har varit litet ansatt af fråssan och grinande intagit China



och går påpällsad i varma Rummet som på Lappska fjället



uti ett par stora Stöflar går jag och spatserar eller ock ligger



Likväl låfvar Doctorn att jag snart kommer på Benen igen



och då har han låfvat mig få dansa om jag vill —

àpropos om Sjuka och friska intet vet Cousin huru Sergell mår jag har om honom intet ägt annan underrättelse än att han blifvit ostyrig och måste bevakas, men sådant tror jag intet, det gjör mig för ont att tro hvad skulle plåga mig oändeligt och som uppväckte en obotlig Saknad.

Och huru är med Cousins ögon jag har den fägnaden tycka att min Cousins Styl är läslig och rask aimabel i tankesätt mot gamla vänner detta är altid tecken till god moral och Physiqve. det vill säga till en god Physik i både fint och groft.

Cousin är redan ledsen vid sitt borttappade och igenfundna får som gjör i sin egna glädje ej annat än bräker och ej duger en gong till Cottlett

adjö bästa vän —.

361.

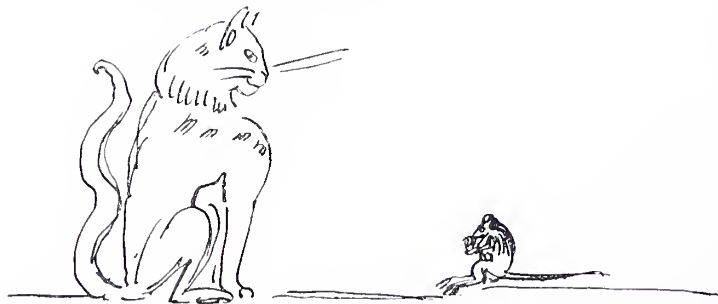
Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 14. Dec. 1799.

Jag har liggat i 14 dagar hängsjuk, litet fråssa och samt hvad Barnen kalla Ondt i Magan — har karnyfflat mig— och ännu är jag intet frisk —

Jag sitter således i min Loge och beser hela världens friska men Galna Theatre

Tollen säger avisan vara tillbakakom̄en och bref att en härlig aliance är sluten mellan Stora magterne



Ryssland och Svergett

Uti Staden Mallmö har nyligen varit ett stort upplopp, emot kjöpmännerne, desse dyrka och uppkjöpa all säd den fattiga får ingen kjöpmännerne hålla sine drängar utanför Tullportarne, och Bonden kjör genast till kjöpmansmagazinet, detta har uppväckt oron, Fönster äro Sönderslagne, kjöpmänner hafva fått Stryk, och Stadsfiscalen alldramäst.

Jag hör ifrån Stockholm att d. 1. Dec. har till min Commissionair ingen Kilblom inställt sig. hvad blir detta utaf? min Pippa. det blir väl intet uppror utaf heller som i Gjötheborg och Malmö — Gubben Kilblom är intet Despot.

Jag har intet fått något Bref utaf dig sedan stora Glädjen passerat vid födelsen, att Carl feck Theen Talldricken var det endå som fägnade mig, att Armfeldt får hopp om återkomst var det endå jag kunde Begripa, men att jag i dag med posten hört att Reuterholm är återkallad det var löjligt —

Du har ingenting sagt om sista förändringen i paris, och om att Catolska Religion åter införes, det är make till Reuterholms återkomst. hvad säger Gud om alt detta

Min Engel hällsar Englarne och vi bägge anmäla vår respet till R R. och hvad säger han om fransmännerne Nu?

adjö mitt öga.

362.

Till C. G. Bonde.

Ystad & Tosterup d. 17. Dec. 1799.

Får jag anhålla Dig vara god och framgifva detta underdåniga Bref till K M:t som här medföljer och sedan motaga af K M:t öfverkårsad det Qvitence jag aflämnat och mig tillskicka.

Oändeligt var det mig kjärt att kungen ihågkom Dig i sitt rättmätiga glädje tillstånd, det enda nöjet han haft sedan han kom på Tronen —

Här börjar bli ledsamt öfveralt genom missväxter och penninge gräl. Ingens skulld blott Tidevarfvets. En allvarlig åtanka på åkerbruk hoss förfäder, hadde hindrat följderne af mindre goda år, och Damernes mindre herravällde öfver sederne hadde ej utspridt öfverflöden till ett herravällde för kjöppmän — men nu äro vi där och huru hjelpat? Det hjelpes nu så länge med patruller, tills patruller kållra



om Philosopherne alldrig så mycket luta tillhopa sina hufvuden så hjelper ingenting mot sedernes fall.



Gränadeurn gjör ett Litet uppehåll



men Qvinnan och kjöpmannen gjör fattigdom och gjör Om.

363.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Juledag. 1799.

Återigen Post och Pippan tyst. Hvarföre Så? är lillan Sjuk? intet får du vara allfversamt Sjuk då öfvergår det hvad jag kan tåla. men jag hoppas det bästa så länge, sedan jag skrifvit så ofta ej Mickel averterat mig om ett så olyckligt hinder. Derföre skrifver jag så roligt jag kan och berättar dig att din Papegoja sitter helt flat.



Nu är det åter tyst i våra städer Lund Ystad och Mallmö, sedan de handlande fått litet stryk och sedan rättat sig — Det är underligt att öfverbefälet är utan kraft Borgmästarne utan drift och Justitie Cantzelairen inactive inan våldet väcker dem —

Det är stor förbistring att just nu då värft är för befäl, gjöra befälen sämst sine tjenster.

All ting är så Markatte vulit och förskrämt men bara regeringen



en gong väl får någon under sig då skal tro att den plaggar



Jag undrar hvad våre Efter kommande skola säga annat än att vi haft präster som uppfostrat oss för det tillkommande men att ingen har uppfostrat oss till det närvarande. att Jesuiter Hattar och Mössor varit ett likgilltigt byke —

alla egenyttiga, den ena efter pängar den andra efter ära och tredje efter Lättja, och att vi nu äro där hvarifrån ingen repar sig



Uti en stor Pastej den onda äter

Jag undrar nästa Jul hvar jag är Sista Jul var jag hoss dig aimabla vän och Cousin Augusta feck Mickel den minsta, medan din Mickel beredde att för mig bli Mickel den Största —

Då var jag frisk och ännu är jag intet rätt frisk. Nästa Jul kan se ännu större förändringar, men hvad må hända hädanefter på Juldag, blir väl alldrig mera en Christus född, syndarna har nog af att tro denne, och dennes tjänare hafva gjort tillräckligt ont. när jag tänker derpå böra alla Juldagar begråtas vår utspridda enfalldighet uti all moral kommer ifrån Jul. I stället för Saffransbröd borde vi denna dagen äta Timröksbullar, bakade med Skamfläckar, i stället för med Russin och korinter i Julgröt borde vi i Lervälling äta askan efter Apostlagjärningarne —

Men som endå det är roligare att dansa än gråta, kunde man fira denna dag i glädjen att ingen del mera på Jorden har den hellgad, än blott dess ungefärliga Femtionde del —

Hoss Dig lär vara fullt före efter hoss oss med Nordlig vind snögade en Tum i går. Nu är Jordklotet Ljusare än Himmeln. Det

är en stor Jacobin men jag hoppas snart de täcka Luftnympherne i droppar afsköllja upplysningen —

Jag fruktar att så går sluteligen med hela Europas Små Jacobiner, intet sagt derföre att anti-Jacobinerne skola råda, Inan förnuftets Gudinna lägger sig att såfva så går hon först på Comoden —

adjö du lilla Tysta Jeanette

364.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 10. Januari 1800 —

Det har beständigt yrat och blir allt värre och värre — försummar jag mig så är det ödet som sam̄ansvär sig med Kilblom och Tornerhjelm och dömmer mig stå efter i allt hvad pengar och ägendom är och hetter. Jag ällskar och är skapad till Villd, till naken och Lycklig — eller i Vargskinspälls och insnögad — Jag är således Säll och förtviflad — Som en gamal Strunt papa ur Bur.



Min svärmor Snål efter förtjenst har på tvänne dagar ej kunna inskickat den Vanliga Mjölken till afsalu åt Ystad, hela Skåne fordom Slätt som en trädtalldrick står uppstaplad i Berg som republiqven Svejtz. och Ert Sörmland

Det är intet roligt att ha inpackat och lefva hemma på en Gjästgifvare gård, och sämre vore vara fängslad på Gjästgifvaregården —

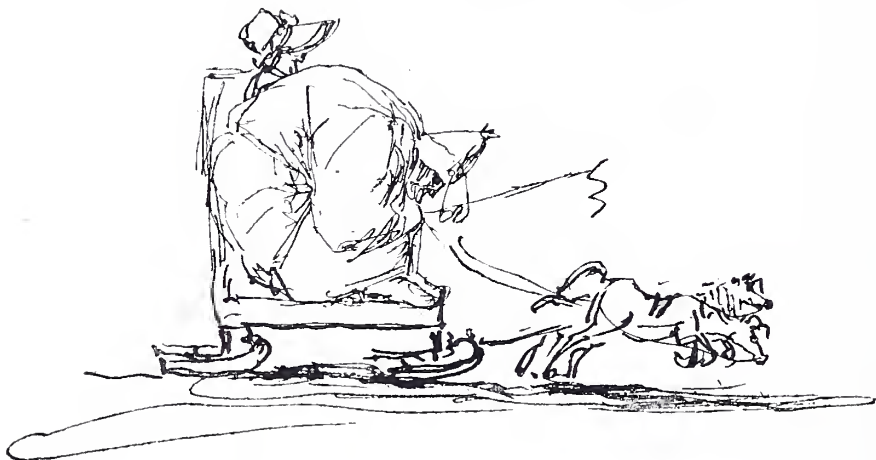


fattig Lapp

365.

Till J. T. Sergel.

Stockholm d. 29 Januari 1800.



Sjuker och Dålig hitkomen i förgårds kan jag intet komma till min gamla vän — men bor uti Bolanders gamla hus en trappa opp —

366.

Till J. T. Sergel.

Får jag i Torsdag den äran Se min egen vän till middagen, och min fordna Camerat Zanor. skall det fägna mig oändeligt, bara skulle jag önska att jag hadde Klyticus



Jag skrattar åt min Gjäst som grinar vid min Chymi[s]ka mat

367.

Till P. N. von Gedda.

Min egen vän det var ledsamt med att karlar få håll och styngn qvinfolken ha det ena och vi bör gje dem det andra.

Här drar så att ungnar och refben gå sönder —

Ghan var hoss mig i går och förundrade sig öfver värmans lagar i Vissmut bly och then

Min Hustru hämtar Cousine Lotta 1/2 6. och drar försorg om hemresan —

Jag mår bra sedan jag i dag slog mig åder —

Min lilla bästa vän min gåsse kan intet få den lyckan bo hoss Cousin Cronstedt släpper intet sine Accademie hästar så långt och så brant utan han sa åt min Hustru i går att han sedt ut och handladt om ett ställe för honom närmare, således lär det få bli efter hvad den Mägtiga säger och stället är intet elakt

Tack då för den goda förtjusningen jag ägt en tid som nu är försvunnen, och världen är sig i allting likt

I afton kommer R R Oxensterna och då blir det vitterhets lågan i min järnungn som Spelar.

adjö

368.

Till Louis Masreliez.

Min Egen Herr Masrellier

alldrig är herr Masrellier hemma och altid är jag Sjuk —

Var god och låna mig Diderot om konsterne eller om Salongen

Martin har varit och är hoss mig i dag.

Han har ritat af mig



369.

Till Louis Masreliez.

Min egen Herr Masreiller får jag Si Er till middagen i dag. Kom på holmen skola vi Språkas åt om fordna saker Jag är i dag Ungkarl och Martin är med, ingen mer om intet en Boke och några Kopparplåtar, Qvestion om Två profiler, och Er godhet som säkert följer med.

ö. t.

Ehr:

370.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Jag tror nog att en Granadeur



Deciderar Riksdagen men är det bättre för det
Emedlertid Stå vi där.

Ett Gräl i Staden kan bli det kan äfven intet bli. ett Smålk på rätta stället gjör till eller ifrån, men det hela varar när det äger i behåll sine spring-kjällor — som äro Penninge väldet med Läckerhets lystnaden — Saken, men dagen är alldrig bestämd lika som uti menniskjans död



det är af en viss Spassme — och ej af en viss Synlig omgong ty med omgong fodras förståndordning och då dör man alldrig —

Du lär ej stort förstå mig men detta är intet min Skulld men din lyckliga Styrka och tranqvilitet att alldrig vara tranqvil och alldrig vara annat än qvick — vill du ej tro Sofvare och Caffekoppar får du alldrig reda på öden, andra än de långsträckte, nämligen *att riken ramla, att folk dö.* men när och huru då kommer Caffekaña. Så snart man är rasande nog att villja veta när och huru —

Du dödar ej min vidskjepelse så länge du har minsta tro på en korsfäst, om du vore som Diderot då kunde vi kifva, men jag segrade — ty ingenting i världen är Rätt och Slätt.

Tollen tror man nu bli Landtmarchalk —

är detta rätt och slätt?

adjö —

371.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

d. 7. Marti 1800

Som min Hustru är Sjuk i Bröstet och hostar som en liten Guda Pippa så kan hon intet komma men jag kommer, derföre bed Törne blott skicka 3ne hästar att vara här kl. 12. midagen. Jag måste Se

hur du mår, intet ord har jag hört af dig och Lilla fröken Greta är likväl länge sedan framme med mitt långa Bref

Ingenting Nytt annat än



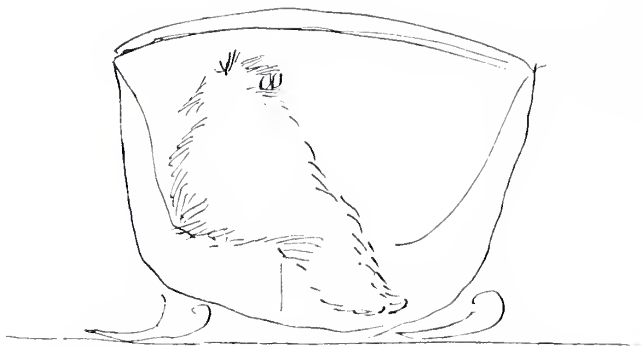
Men angelägnast är huru det är med Guda Pippans hällsa med Dess lilla goda Hjerta och Dess lilla vackra Rumpa

372.

Till J. T. Sergel.

d. 14. M: Fredag 18.

Jag har varit på Landet och önskar den lyckan att se min bästa vän i Mårgon Lördag, och få den äran se honom hoss mig då till middagen i Sällskap med Baron Mannerhejm.



Det är en bedröflig Sak att gjöra resor i Sverget, må och se ut som Fan —

373.

Till J. J. De Geer.

Mars — 1800.

Min aimabla Vän —

Jag kan ej nog förebrå mig att hafva rest dig förbi, att hafva på lång tid ej Ritat dig ett Bref, men jag skall hällsa Dig ifrån mine beskedlig[e] tankar som dem till beröm jag måste förkunna Dig att de lekt ikring Dig, ditt hus, ditt Land, och dine Rum, under mine kjänslor höllo sig fästade vid ditt redbara hjerta men hvad Granar angår hatar jag dem nu mera än nånsin: Du vet att jag bytte mig till

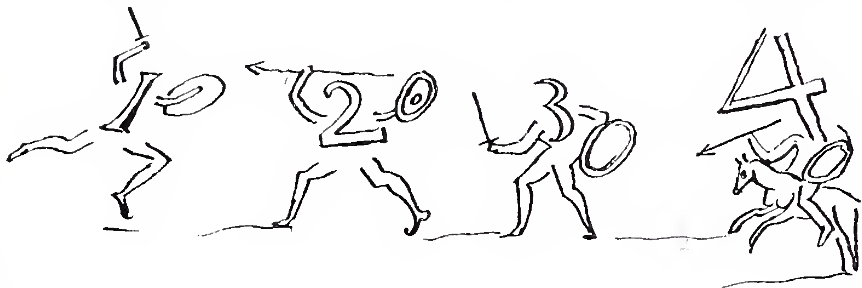


Säbyholm

Jag söker nu förkastadt med den minsta förlust jag kan. Derföre är jag här men hvarföre jag intet är i Norrkjöping är för att jag är Sjuk, hemoroider hafva plågat mig med en beständig och jemnt vandrande Coliqve — — —

Din Charmanta Grefvinna är god och hällsar ofta på min hustru, och fägnar mig med åtankan af Dig

Törs Du skrifva utur Abrahams Skjöte där Du nu med Svea Rikes Ständer dig befinner. Det är en Riksdag vill jag hoppas som blott ämnar sig till Ziffrorne, men jag frucktar att på hvar Ziffra sitter ett hjerta, att arithmetiqven är sam̄anknuten vid Moralen, så att om Zifrorna ställas i Batailloner, blir det illa Diciplinerade Batailloner, som börja Exercera innan Comando, och ej heller lyda som befalte.



Du har i all din tid haft rätt som ansedt Telemaqve för den saña Lecturen de styrande borde anam̄at

Men vår värld har nedvänt alla saker Telemaqve blef gjord till Barnbok och Mackiavell till Psalmbok. Derföre går som går, och vi Lamb medan Lejon strida struphuggas af Deras Marketäntare



374.

Till Carl Ehrensvärd.

d. 18 ♂

Min aimabla vän. Jag skulle önska få berätta Dig att jag mår bra, men det kan jag intet, jag äter och dricker med nöje och lust, men sådant lär blott underhålla mitt Skrälle som det är. Stats Läkarna hinna långt om de med Rickskropparne skulle ej hinna längre. Och min egen vän gjör som en af faculteten säges hafva gjort på fyrtiotalet, för hvart utgifvit recept gick han hem med nyckeln ur dörren och bad om framgång.



Jag har varit hoss Piper ett par gonger och han är väl kunnig i saker jag frågat honom. Han såg på några af de Tabellerne jag visade Dig på Tosterup — han har gifvit mig ord och dem är jag snål efter som sedelhafvare efter Specie Ricksdalrar.

Jag tror Du i det längsta varit på Djula. derföre har jag ej skrifvit för än nu, berätta mig huru Greta mår och dess Dotter Porcia.

På Ekensberg har jag varit öfver En dag således ur mine Rum

3^{ne} dagar, jag har intet mått väl efteråt, och mitt ärende var intet roligt, mitt ressällskap var min advocat.

Ingenting har jag ritat, bläddrat i några Böcker. Likväl i går ritade jag utaf Nolken — hvaraf detta är en elak Copia.



375.

Till C. G. Bonde.

d. 21. Mars.

Ännu sitter jag springande fjättrad vid aptek



och har ledsamt som en fånge
Men jag beder Dig, (om en sak) hvillket alltid är min glädje

Om Du kan vet jag nog Du är söt — Saken är om Riddare gjöras vid kröningen att min Svåger Claës Johanson Sparre kunde få Svärdz Orden Han var i kriget sista fältåget och var så trogen som trogne. Han är äfven adjutant af flygeln står således i arméen ehuru afskedstagare från husarerne —

Lägg Dig i stoftet för den tillbedna
Gifve honom den lyckan att afspännandes sin Båge, Python dödas.
och när han gifver dig sin nåde du äfven den meddelar



Må väl glöm mej intet när det går väl ej heller om [det] går illa, i bägge fall skrif börja eller sluta dine Bref med Ödets voterings lapp ett Ja elller ett Nej —

Skrif ej med omgående post ännu har du då hvarken ja eller nej att beräkna — tror jag. Kif drar ut tid, och siffror äro oenighets frön när hjertan låda vid Siffran.



376.

Till J. G. Oxenstierna.

d. 21. Mars.

O!!! min Salighet.

Se till mitt hjertats ångest, jag tracktar efter heliga välsignelsen, och oppgifver andan — Glad. —



Min svåger Claës Johanson Sparre var ute i kriget, och då i Hertigens

tid Riddare gjordes blef han nämd men Reuterholm som var hans ovän flyttade Nåden på Claës Carlson Sparre

Men Si Du Helige Jag ljuger, Se till mig med Thinom Barmhertighet — Det var icke sosom jag sagt hafver. Thet var så att Öfverstar blefvo gjorde af den alsmägtige och Johanson blef utnämd och den där som dåre var i Israël och ett vrångt hjerta förde i Skjöldene thenne gjorde alt om intet som godt var och Snattade välsignelsen från den utkorade. Upprättad varder den förtryckte, om Du Tinom Hand upplåter, Lät dinom nåda blifva när den Oskylldige, Si han qvider storliga och Lät en Stjerna falla ifrån höjdene som öfvertäcker honom för Villdjurets Vrede som koma skalt. Ty så säger Profeterne att ännu till en tid skola de ogudacktige återkomma och gjöra Världene en stor Vånda: men de skola till Spé komma för den Rättfärdiga

Rättfärdig äst Du Biskop för Biskopar, och Din Capelan tillbeder tig — han vill Dig tillsjunga en Visa

När på Intets stora Haf
tillhör Ljuset blott att dana
kjära Biskopp med din staf
Staka nya Stjernors bana
och i Chaös mörka Rum
dit ej Strålar voro hundne
kasta fram ditt Snilles Skum
till ny glantz åt de försvundne



Si Capelanen beder och gråter, är så kjock i hallsen, och ser på Biskoppen —

377.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Lördag — d. 22.

Hvargong jag märker din Värksama sjel, fördömmer jag den Dag då ödet förde mig till Din olycka åt Ekensberg, igenom snö och förhinder; och Rejkenbach som öfvertalte Bönderne kjöra på bör banlysas Orten och hela vida världen —

Brinkman är ingen gatstrykare han har väntat v. Törne till staden och har papperen —

Bästa pippa Du stryper dig sjelf och alltid säger Du efteråt jag rår intet för det.



Brinkman är tillbaka i Tisdag — och är i Uppsala —

Tusende tack aimabla vän för Norkjöpings Brefvet. var söt och den sötaste på Jorden, svara på hvart Bref får du flere att skicka hit Jag skickar dig Carls Bref, jag väntar flere och du skall ha alla.

I går d. 21. Satte sig hemliga utskåttet således tycks det vara därifrån allt det förväntade sig skall tilldraga —

Jag har hört att ej för än d. 5 aprill kan Ricksalen bli färdig och att som Påskveckan då infaller lär ej kröningen bli af för än efter Påsk uti allt är nu ett krångel, det var beslutat att öpna Rick[s]dagen i Ricksalen men när Elldningen skedde i kackelungnarne började de frusne färgorne att storrmrinna utför väggarne och Gippslisterne rägna från taket. och alt skulle flyttas och då Läcktarne för Drottningen skulle byggas i Tysk kjörkan kunde ej annan trappa och uppgong till Läcktaren tillmakas än utom fönstret, så att Drottningen med den Lilla inkröpo genom ett fönster.

Jag omtalte Mickels Bränvin af den grund att alla pannor sades då jag skref blifva förseglade, och således den massan Bränvin som var i Svea Land, mera ej föröklig törsten qvar, och Priset förökande då sig sjelf — min tanka lilla pippa var ingen annan Gud låte våra bekymmer bli slut hellfvitet har öppnat sig —

I dag har vi varit hoss den beskjedliga Hården som gjort alla sina döttrar lika sig, ock ur denna Tonen behagligare än han sjelf — men flickan med stora hufvan undrar jag huru den är till vettet, besatt sir hon ut utanpå



hvarför tog du så hastigt bort lilla Greta
adjö — hällsa och respectera

kom in Lilla ällsta vän som vill mig väl. och dör sjelf af allt hvad däraf följer.

Skicka Carls Bref åter eller rif det.

378.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

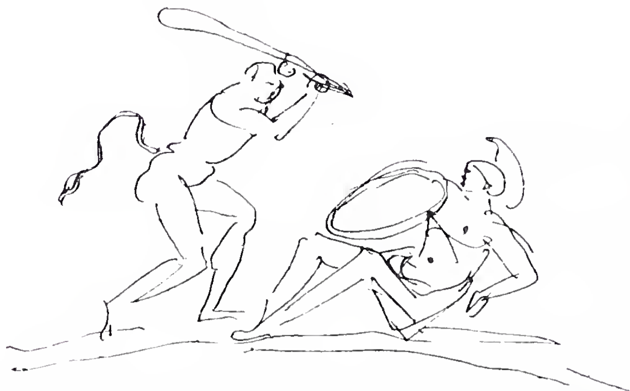
Brahe Landtmarchalk

Låt din Jumfru vid namn fröken Carlson lägga kort ännu en gong. Spå i Caffe och så vidare — skall du få veta hvad jag förnummit vid framkomsten.

Ingenting är vittrare än spådom, alla Poëter och vältalare böra besittas af andans ingifvelse, men sådane Ljuga andra eller vänner till fördel, dessa Ljuga i oskulld eller fatta sanning som Lyckskått och äro ock i andanom stadde, desse äga tvänne fördelar, Andan gemensam, men oskullden på ensam sida, derföre låtom oss spå. men alldrig utan kort och Grummel —

I dag feck jag höra i sanning att norkjöpings spöslitare fått i mårse sitt spö här i staden utan att folket hant veta deraf. flata stodo de slitande och skådande om de hallsdömde fått milldring eller äro delte till sist som Russin i hafversoppa vet jag dock ej — om de fått spö i stället för evigt lif försvinner den tankan man haft om början till uppträdet d. 21.

Här går det rycktet att 2ne stora adelsmän i går blifvit införde mellan vakt från Norrkjöping — och folket har varit nöjda med adelns öde — således Gud sig förbarme öfver ädlingarne — det lär gå intet som lindrigast.



Emedlertid är denna sista stunden bättre än feber — Colik — Torsken — med mera

Adjö Lilla Pippa

låt se Jumfru Carlson Spår och Gudinnan Snille berättar

adjö —

379.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Nej jag vet ingenting om R. och Ad^s beslut angående Säkerhetsacten, vidare än hvad jag nämt — eller hvad Du skref — Den mannen jag talte vid i går förföljde jag intet nog i den deln heller med frågor — men hvad synes i mitt mörker är att R. & A^s tanka om hylln: och Act ej kunde hafva synats på annat än på 2^ne sätt
1:o I skrål på klubb. ,och *det sade intet*
2:o I uppväckt fråga på Riddarhus — som om det straxt blifvet afgjort hadde som afgjord sak, ankommit med posterne till vår absoluta kunskap ock då ej varit fråga om; men lagd på Bordet 2^ne dagar för kröning och ej Plenum sedermera tillåtit innan hyllning, hadde varit af ingen betydenhet och ej heller hade det någonting sagt —

Således vet Herren den Alsmägtige Fadern i den deln hvad gjort är ock hvad göras kunde —? Om Ståndet skingrat sig att sedermera återkom̄a efter hyllnings Dag, eller för att altid blifva åtskilldt kom̄er derpå an —

Saken är väl den, att intet går det bra men fan is få det bättre.

Där har du vårt tidevarf, vår qvinlighet. Det är ej detsamma att fara som att ej komma —

Det är skillnad på Får och Räf



380.

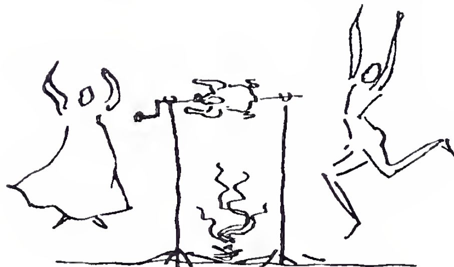
Till grevinnan Jeanette von Törne.

Nå Du lilla Söta pippa som vill in till Staden, välkommen Och då skola vi betrackta ihopa Rikets öden och kungars lycka.

Tack för protokollet, öfver 

Skaffa oss nu ett öfver 

Då blifva vi Visa och Ropa



kickilicki

381.

Till grevinnan Jeanette von Törne.



Nu hafva vi fått Lilla Pippan i Staden och hon måste komma till oss i middag. rätt nu komma vi till Dig. Men hur mår du efter resan som jag hört varit tröttsam? Säg oss när vi få komma att ej Du ligger och vi väcka med vårt gallskri —

382.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Huru mår min Lilla Jeanette efter sin utresa i går. I dag har Du Vackert väder hvilket fägnar mig. antingen för att åter få se dig, eller, till hungnad och beskjärm under Långresan åt Ekensberg blir det dig nödigt.

Min lilla Engell ligger ännu och hällsar

nu kom ditt Bud



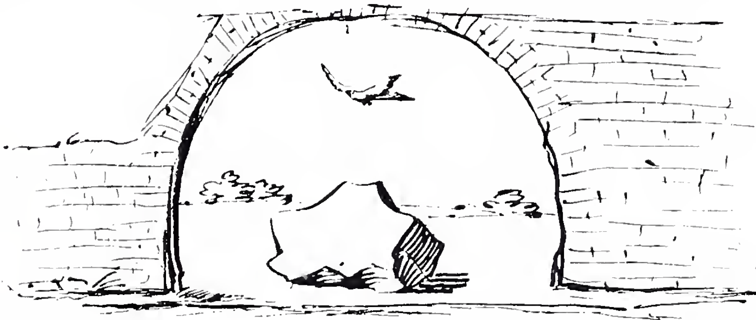
och efter inga gäster äro komne Så kom till oss

Jag mår litet bättre ej stort Bättre —

383.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Du hadde så när skrämt mig — jag trodde på återbud. men jag blef Uppstånden — Jag sir du mår bättre äfven än jag som skrifver som en liten Lärkevinge och frågar efter min hällsa som är en sten



Jo Lilla Lärka slå dig ned på vår mark i dag. som Lärka och Pippa.

384.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Hvad menar Du Jag satt 23 gonger igår på Hällsans Tabernakell, Det var ej godt att färdas — I dag hedrar jag mig ännu, men som allt ont och allt godt aftaga aftager till all Lycka min Lycka —

Får vi den äran Se dig i Dag till middagen, tag med dig hvem Du vill fullväxta fröken Jeana eller lilla Ulla

Eller bägge



Deras Pappa för allting — och om fröken Greta är ej fråga Englarne bära henne



Du tror behöfvas så starka hällebärg för Philosophiska grunder — ack! nej — Ledighet och vänskap för allmänt, det är allt. allmänheten är en del, altid af en sjelf, således bör den alldrig öfvergifvas och ej hundfilas. hvarken, för densam̄a ärfara föraktet eller Öfversittningen om man skulle så enstakat ällska Magen af sin kropp att för att fråssa man stod barbent, eller så ällskade Esprit att man bedrog sig. Så hadde man ej ällskatt samlingen af sin varelse, Lika så med

almänheten — Men att vara en allmänhetens man i ett Coromperat Samhälle, det vore att ej nännas sätta bot på sår — Således hörer till Philosophien ett tålamod, och till tålamod, Ledighet, man nödgas urskillja, och således afskudda Enstakenhet och Slänter Opinionen men har man god tid, så går nog detta an, En Dame kan lika så lätt lära sig anskåda i ordning desse saker som en Engel, för karlen är det Svårare, det är liksom hans tjenst häri världen vore att skryta men qvinnans att vara aimable.

Detta är första Thomen i Philosophien — hvad man kallar för kunskap. Den andra Thomen är svårare den består i utöfningen, och utöfningen skjer alldrig förän Regeringen är ett mästervärk

allt hvad jag således begjär i denna Sammansopade värld, är att fel böra betjännas som fel och ej utspökas till Dygd.

Och med Ledighet och någon vänskap för andra delar af sin varelse än blotta den Enstakade Delen sig Sjelf, antingen som Mage eller som Behag så lärer man häfdernes Sam̄anhang ordsakernes hemligheter, Tidevarfvens fel och Möjligheterne i det tillkom̄ande — Nog är det Lilla vän så roligt som Raqvetters uppstigande att upplysa Grannars fel och Skafferiers undergong —

385.

Till grevinnan Jeanette von Törne.



som intet bryr dig om hela världen



Endast om min Hustru och mig



Gud välsigne dig



386.

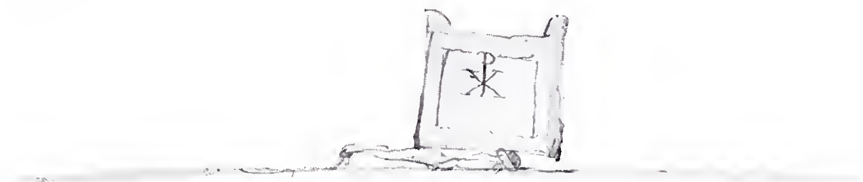
Till J. G. Oxenstierna.

Tisdag mårgon k. X.

Capelan vet intet huru illa Biskoppen stält sig in med församlingen. den Springande åhöraren bad jag i Söndags kl. Elfva inställa sig, Dess lilla Embetsman hadde framburit bådet men i dag var han hoss mig och berättade att Springaren alldeles ej ärnade sig till

Biskoppen som varandes mycket ogudaktig utan endast hålla sig till mig Dygdige Synda Bock.

Således om Biskoppen äger den utlåfvade Herrans välsignelsen i Sin Själ och i Sin hand Så fly mig den att jag må utgifva den annars komma vi bägge i det yttersta mörkret hvaräst är gråt och tandagnislan —



Stackars Capelan
kryper under alltaret

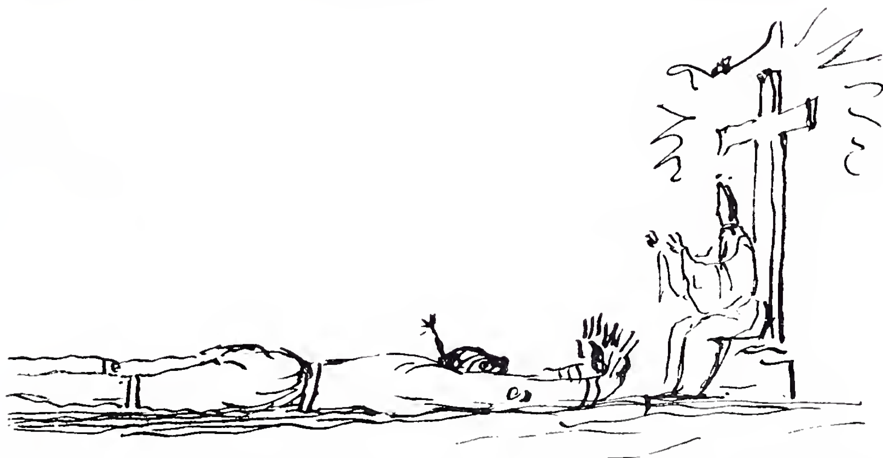
387.

Till J. G. Oxenstierna.

d. 28. mars 1800 —

Nådigaste Biskop

Menar Du intet Springer har varit här nu i dag och säger sig obarmhärtigt lägga in på mig — jag låfte i dag att skrifva Dig till och nu skulle det ankomma på omgående post. hjelp mig



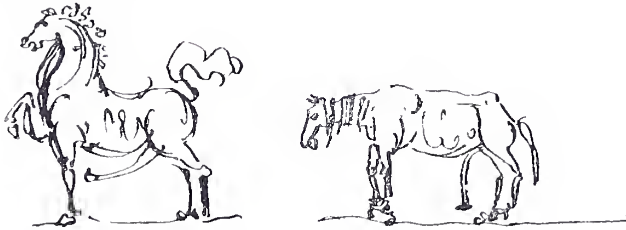
Och har ingen Styfver. Tornerhjelm skall d. 1. aprill ha 7000 RD^{r} af mig —

388.

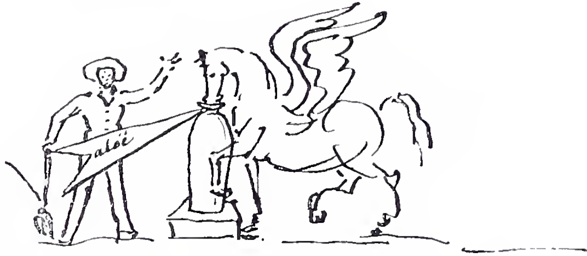
Till J. J. De Geer.

d. 28. mars —

Är Du mjeltsjuk Du glada och Oskylldige. Det är ej Själn som då botas efter den ej kan i naturens Lagar vara Sjuk. Det är din Maga. Intag Aloë som jag.

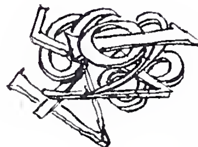


Denna Gnäggande häst och Denna utgnäggade hästen hafva hållit olika Dieter i sine Dagar —



men bruka hofslagarn så får Du si det tar sig

Jag tror af allslags Ledsamhet är det Riddarhusets som vinner priset derföre att på Riksdagen sitta inne hoss sig är ej af Riksdagen det ledsammaste. I Plenum plenorum är drägligt där afhörer man befalningar och menniskjan född till Lydnad igenkjänner där sitt stånd och sin varelse. bara



Ziffrorne komma i Ordning.

Jag gjör intet annat än sitter inne från mårgon till Qvällen — rädd för förkylning kom jag intet till Norrkjöping — Jag har hvarken varit på det ena eller andra håfvet gjort inga besök och nekar ständigt mot middag och Soupée under annat än egit tak och min mästa mat är Piller —



Jag består endast af Piller och Glasögon —

Res till främmande Länder Stadna ej förän uti Italien, Frankriket eller England, hela Tyskland är endast skånskt och svänskt, ingenting som utvisar vårdnad om Samling af Saker, blott om Enskillta plockvärk

Hus med hallmtak och af kårrsvärk



folkets hufvudbonad liksom hallmtaken

men uti Italien är alt sält för ögat och Lynnet

Skrif mig till bästa vän att du mår väl och vill se Italien till befästandet för hällsan —

389.

Till Carl Ehrensvärd.

Måndag.

Du får då en orolig momang i förbistringen af Englar och Djäflar —



Sergell som framförer detta kan milldra ett ögnablick. han är god för att skynda på sitt håll, hvad Cronstedt är god att framprässa på det höga att sjelf i så fult väglag framföra modellen till Min Fars Graf —

---

de små förseelser med vapnets opp och ned vändande är snart rättat i det stora Vaxet. Uti Greklandet hadde en Arkid passat vid Samankomst men nu skyndar han dän och Din glädje blir ej lång

Men instruera honom om Sakerne, så får jag veta vid återkomsten något hvad papper ej förtros. för öfrigt är Sergell säker han har i slika delar ej ett minne utan Port, innan Tullen putts Väck — men kan hända han mins.

Det var roligt Porcia är i Norkjöping, om jag vore där



anmäl min respekt till Cousin Greta — om jag finge se henne och få se om jag kan kom̄a úr fläcken annat än linea recta hän

adjö egen vän.

390.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Jasä — jag ser af ditt Bref att omsider åsnorne sammangjort en plan — nå — var icke det jag sade (säga kjärngar) Prosessa i stöd af §.§. mot Bajonetter, och med Ljudet af Demosthenes emot Canonsallfvor, är hvarken värdt Genie eller hjerta förtjänsters möda.

Visserligen är Borgerskapet i Stockholm besatta och visserligen blir en annan rörelse efteråt — Den Formaliska tågordningen har alltid ett qväfvande Lynne i sitt föllje öfver hvillket mycket genie och mycket snille ofta arbetar förgjäfves, men efter öfverståndna Formalia så frambryter den förtviflan som skaptes och tilltäptes.

Men så går äfven en Förtviflan öfver om den vanskjötes, Vi ha stela ryggar och fordrar bra stryk om vi ej få huden deraf fulla så trösta vi oss vid Pipan och Brädspelet innan kort, blir vid Ricksdagen ingenting gjort och ett missväxt år infaller så går det utför backen,

Jag undrar och undrar och undrar endå huru sjelfva Ricksdagen slutar —

Ännu är jag krasslare, ont i hallsen spänd i magen febern är öfver men mattigheten qvar och ömhet öfver ögonen, min Peruk kjänner jag intet utaf, jag är nästan nu svalare om hufvudet än förut, ty mitt sidohår som är kjockt



var oppknutit öfver hjessans nakenhet



och Peruken är ej så kjock som den kjölsan



Huru mår lilla Greta det får jag vidare i mårgon veta min Kicka säger hon mår bättre. Hällsa de beskedliga Hårds

391.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Lilla jag hinner ej till Dig i dag Brinkman och Mannerhejm hafva varit hoss mig hela afton och



mannerhejm

är hoss mig qvar ännu, Jag har skrifvit till Uppsala. Illa hela dagen har jag mått från i mårse straxt jag steg opp inneberäknat. annars ser du nog jag efter löftet varit tillstädes med Tingstadius och talt

med dig om Rått kjött, Emedlertid vet jag ej huru du mått och såfvit förflutne natt —

Hoss mannerhejm såg jag den Behagliga Grefvinnan . . . obegripligt hvad värld och måtta gjör värkan i Behag. En fröken Wrede 15 år och 15 alnar vicepresident Tersmeden och Amiral Rosenstejn voro där äfven alla 4 i stället för Du Lilla Greta min hustru och jag. Således hadde vi varit helt ensamna tillsammans om ej du varit blyg



392.

Till J. G. Oxenstierna.

d. 8. aprill —

Min heliga Biskopp nu är kröningen förbi och jag gratulerar mera hans helighet än hans Majestet. Springers Bref gaf jag intet fram innan det ankom var jag stämd och portförbjuden en god vän inlöste sedeln hvilken du nu betalar när den uppvisas. Säg mig helige fader huru det gådt eller går med den andra Sedeln — jag hoppas väl den lär ej vara nyttjad men jag borde då återfå derifrån namnet.

O! Tidevarf och stridigheter Behofver och Brister utan ända, utan jemkning, utan gräntz, Tilltagande Drifter, aftagande motstånd, Urvärk utan pendlar hvart stanna Edra Lop, Dygden och Goda hjertat i Band, när Tigrar fått öfverlopps klor, Skjep utan Styren Världar utan Gud. huru blifva Edra Banor? på Fadervårs klippor och hellfvitets kometer.

Nej heders Biskopp Du borde ägt en bättre Lott än ett Godt hjerta och ett Genie, Jag vet hvad smärta du har och i hvilken oskulld du af ödet förtärs. När vi ifrån vaggan inkommo i världen hvarföre mötte oss En ädel uppfostran. Med vördnad för förtjenst och med förackt för Penning trodde vi oss redan sitta på allmänhetens Tron och vi kommo ned, ända ned, uti mörkret ifrån all upplysning

O! Min Biskop upplys mig detta hemmeliga i Guds stora Mathematiqve: visa ut mig, hans Grymma hjelplinier för sin Världs bestånd,

Lär mig att räkna dess allgebra; Lycka *plus* Bofveri; och ära *minus* Lycka. Din fattigdom och ära min önskan till Ditt väl och eviga oförmögenheten der till.

Jorden är ej
Värdt En half
Skilling.

393.

Till J. J. De Geer.

d. 8. ap. 1800.

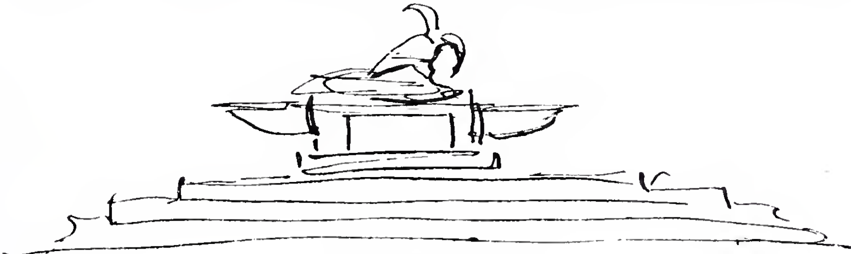
Aimabla vän som vill se Mig
Om du sutte ända ini Granar så önskade jag se Dig —



men slipper jag väl hän flyger jag endå förbi dig som en kula — Gud nås.

Hvad det är ledsamt ha affairer, andra än dem som angå hjertat och kjänslorne — och dem få vi alldrig skjöta i fred —

Du har nu fått råka Sergel jag hadde ej tid med honom skrifva Dig ett ord. Han är god och tillskapar evighetsvärk på min fars Graf



upprest på Sveaborg —

Jag hör ni träta i Norrkjöping det är Tidevarfvets skulld, Det är Qvinnorna som nu tillskapat vårt Tidevarf och smitta det med sin



eviga lystnad att Råda man vill hälldre förgås till kropp och ära än eftergifva ett solgrand af en formalitet. Om man jemkade den ena gongen, eftergaf för rättvisan den andra gongen så geck det hederligt och karlacktigt i stället för kjärngacktigt.



och sluteligen illa

394.

Till Carl Ehrensvärd.

d. 11 Ap.

Månne mitt Bref af d. 21. Mars om Claës Sparre hadde varit brutit. om jag minnes rätt hadde jag brukat en antiqve till Sigill — Men hvad vore för omtanka i ärenden om intet brefven rådfrågades.

Tack, för Du vill, försöka med Claës, Med Ministrar som med Stor Läkare, med de betydande vinna de sitt Värde, med en liten tiggare flock de skjöta, underhålla de sin vettenskap.

Att du fastnade i hemliga utskåttet, då tanken var ställd åt Djula och vänner, är ett öde som endå fägnar mig. ty en acktning af den man behöfver är ofta mera för framtid än den tjensten man fordrar, och kunde vara för ögnablicket. Det är omöjligt att en klok Penninge och hushålls plan allstras, när den nödvändigt fordrar sitt Lif på en elak Grund. men att oskyldigt gjöra illa är sak samma som att gjöra väl. —

De som afträdt ur hemliga utskåttet hadde felet mycket gjängse i norden, att afsomna om ej förifras, och söka förifras för att ej afsomna, om ej man ruskas, snarka. De stodo med ansigtet vände åt drömmen af Fäderneslandet, när de sågo misstaget och värkeligen sin Dröm, beto de sig sjelfve som fjättrade Björnar till ifverns bibehållande mot skammen dem anföll.



men för öfrigt att säga om en sak är rätt eller galit, om de bortgå eller bli, är svårt, det är svårt att säga hvem dör rättast, den som dör af förstoppelse eller den som dör Löshjord. Skulle hända innan dess, Små mellankrämpor, Så finner man sådant öfver allt — men dö skall man i våra tidevarf för att bli odödlig genom ett Financevärk, det är för att fota välmågan på ohällsa är så omöjligt som att nedtaga sjustjernan eller radera fläckarne i Soln. Välmågan fordrar en hel Lagstiftning, och Lagstiftning sträcker sig till Religion, och Skolvärket, det är till Lefnadsättet och Jumfruburen.

Således stadnade frågan, inskrängt och blef att på bästa vis förstöra oss långsam̄ast på de grunder af menskliga begjär redan förstörde — är det någon som på den täcktes Svara —

Riket fordrar Pengar till bröd, häri Tvänne utvägar *krig* nämligen att taga pengar och kjöpa Bröd — eller Odla och motaga Bröd.

Röfvarkriget är förluppit, handeln är ett slags krig som återstår. det är detta krig som blifvit modet i Europa. men Vapnet, penningen, har gjort kriget öfver alt mera till inbördes krig — Det är nu detta onda ett Finance värk skall hindra.

Pytt.



Dansom och



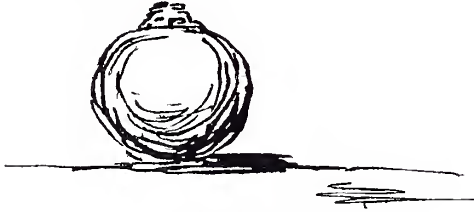
Rökom

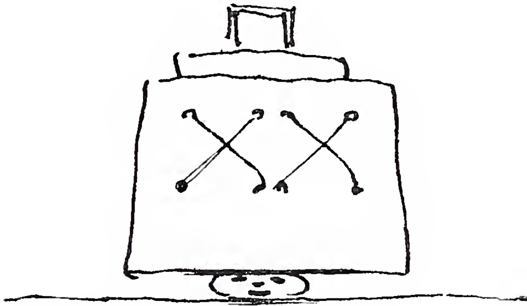
395.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Långfredag.

Jag är Dummare i Dag än på min födelsedag — Influensan har inbaka mig i en Båll af Dumhet





20 Skeppunds Tyngd ligger på min Hjessa

Jag hör ingenting Jag ser ingenting jag minnes ingenting endast fråga efter huru du mår —

396.

Till grevinnan Jeanette von Törne.



Nu har jag En sådan grufvelig nysning att hatt och peruk fara sin kos

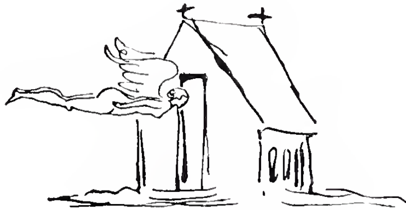
Och min tyngd har jag ännu öfver Ögonen



Ännu är ingen post kommen säges det mig. Jag är nu nyfiknare än förr, Den Ärliga och Laglydiga har demasqverat sig, och äger ej ett ärforderligt Genie, sådant att Soutenera, det är att blifva förhatlig endå afvända hatet: just då som ingenting är mera hatretande än en högfärdig Tartuffe —



Min Lilla Engell flög nu i kjörkan och hällsar dig —



Tack för lilla Hjertebrefvet jag nu feck Jag är antastad af snufva och i natt ej såfvit endast 1½ Timma i Mårgon stunden —

Det är tråkigt att hvarken ha hällsa hår eller hopp.

Stackars lilla fröken Greta —



397.

Till Carl Ehrensvärd.

Jag har förbättrat min hällsa med ett litet Callas hoss Sergel och 2^{ne} glas hans Champagne vin hvaraf jag ärhölt en Naturens välfärd som räckte i 3^{ne} Dagar på den fjerde. Coliqvens dugtiga kjänningar afstadnade, men efteråt på ett Tåg till Jeanette här i staden feck jag influenca ock den har jag ännu med alt sitt Envällde.

Jeanette har varit en lång tid i staden för att bli frisk och blef sjuk. hemvandrar i mårgon — hon skulle äfven till staden för sin sons skulld i grälet med min Gård, och blef af min advocat v. Brinkman trissad opp och ned — Då var hon illa fast att stå vittne sjelf när hennes kjäraste hon har sitt Genie blef per æquatione reducerat till $= - 0$.

fattig Gumma hon blef bråkad emellan mig hon állskar, sin sons penninge kjärlek hon öm̄ar och sin förtret att ej som under ett van-

ligt Joller få drifva Lag och Forme Efter Snillets utvägar. hon var viger, arg, men bunden vid



Fattig Gumma nu är det som det alldrig varit, och jag var hela tiden som om ingenting jag vetat.

Emedlertid är ej roligt att ha ägendom och vänner i Spel —

Också har du mycket rätt uti dine reflectioner om financeregleringen och Bevilljningen den ena Hypotetisk och Svinx



och den andra Egoistisk och Midisk.



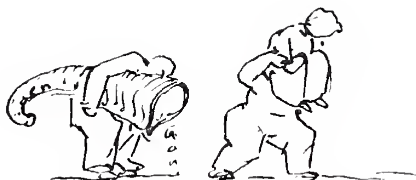
Och resultatet blir att efter Ricksdagen efter Ringningen efter Predikningarne efter för Bönerne blir värre än förut.



Tillståndet blef sämre på Eftermiddagen.
Och hvad blir då till gjöra



Bärga Bärga Bärga



Den ena sitt Cornu Copie den andra sin Fru.



och efter kommer Ryssen

398.

Till Carl Ehrensvärd.

Tack för Bref och att du ihågkomer Sjuka Mannen. Jag ser och jag hör att alt går väl det är med mycken Saktmod, få se om det räcker, jag dömmer af Climatet: Lungn, Solens sken och milldt väder, räknas i vettenskaps accademien i Physisk mâtto bestå af 5 dagar om året, man finner således huru många dagar mulit snart ingångne.

Du är snäll som så litet tyckes kjänna fäderneslandet, att på intet ställe du nödgas inse djupet af vederstyggelsen. kom till Stockholm, här bäst, nu lungnet här —

Piper och jag studera och ingen ting är vid Skeppsbråtten lyckligare än i krumhulten, är det värt drunkna med trötta Skrällen —

Jag hör man lefver som vid Brunnar i Norrkjöping: uppe kl 6

säng kl. 9. så lefver mankjönet, nej hit, söla i Jumfruburen var nordisk, den Grekiska lefnaden tillhörde Greken.



hvarföre vara i Norrkjöping? Ja styre Gud går det vä

399.

Till J. T. Sergel.

Fredag

Jag förglömde af mellankommande förtretligheter medan jag hadde mårse den äran att se Er hos mej att nämna om far mins Graf — Apelqvisten har oppgifvit kostnaden af Gjutning med Cicelering inberäknadt till 5000. RD^{r}.

Ljungen säger att ingen Cicelering behöfves. och att hans egen omkostnad med arbetsLön Stiger sig till 800. RD^{r}.

Jag är ombuden af Amiral Cronstedt att sammanfå alla nödige underättelser för att nu medan Järnet är varmt han kunde i anseende till Metallen eller Bronçen han anskaffar igenom Canonernes dit använde

från Ryska Tropheerne bekomma saken snarligen af Kungl. Maj[t] i nåder bevilljad, (*för metall Canonernes åtkomst skulld*)

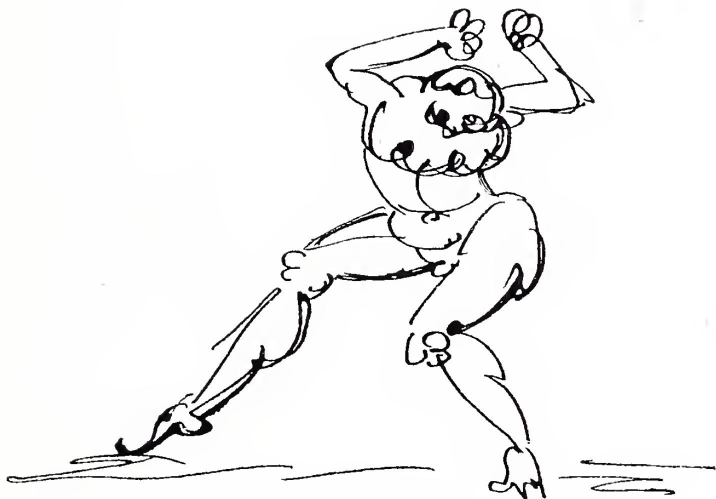
Nu vore jag Lycklig att få veta af Min egen vän i alt detta huru man skall bäst bära sig åt, Er bortovaro har gjort mig hitintills gå i mörkret. Huru skola ornamenterne bli värdiga ämnet, vet Ljungen rådfråga Sig, och behöfves eller behöfves intet Cicelering —

Bästa vän och ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd

400.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Jag famlar



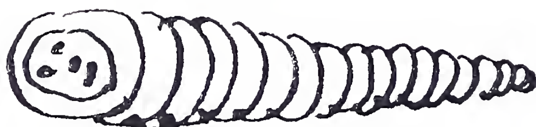
Jag ser ej annat än en förbistring i finance planer —



Om intet Populassen gjör något blir ingenting, ty klokt folk gjöra intet men äfven afböja intet —

Jag törs ingenting skrifva i högre ting Du med en Moralisk Piska för högfärds skulld, piskar mig opp för en Caffekopp: för en Magnetiseur, för en Trollkarl

Derföre lef i din okunnighet



i fördommars Vettenskaps Linda.

401.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Kosskull eller Grefvinn Leijonhufvud född Koskull lära hafva sökt snillet och förlorat smak —

De säga att Toll friar till fröken född Koskull men att Damen ej begagnar sig af des Gulld och år.

De säga att kungen innan som frågan om hemligheten uppstod, böjdes för att låta räkenskaperna blifva uppenbara, men att hans herre och män afhöllo plena. ända tills de återfört K. M:t på en annan tanka och att då Den planen lades som sedermera värkställtes

De säga att i Början af Ricksdagen då Deputationerna skickades att Complimentera kungen för en god förd förvalltning, kungen hadde svarat att han sjelf vore ung och oförfaren, att hans Embetsmän gjordt alt, att derföre vore obetänksamt af publicum dem så bära det hatet de visa —

De säga att alla Riddersmän återsamla sig till Ricksdagen när frågan blir om Bevilljningen och uppmuntrade tillika af en bättre ton i Stånden.

De säga att nu åter börjar man pladdra om Souverainitet.

De säga ambassadeurn kjört öfver ändan i en liten vangn då han skulle kjöra förbi sin egen Tomma stora vagn och ligger sjuk.

De säga att vi ämna resa vår väg ifrån Stockholm i Fredag och omfamna dig en hel dag på Ekensberg —

och *När De säga alt detta* hvad säger Du då Lilla Greta —

Jag tycker hvad Du redan lär hafva Piskat Lilla Ulla hennes lilla vackra — lär vara så röd som dess kindben och blir efteråt mästerstycke

---

Stackars Ulla där hon står. hon ser ut som en af souveraini[te]ten väl styrd Natjone —

Jag reser nu till Carlberg och ser min lilla gåsse som alldrig fått stryk, han står sin Examen —

Jag är sjuk som ett Lazarets hjon men för skam skulld måste jag resa Dit. Jag har fått Gyllenådran öppen och är matt som flugorne Jultiden i Springorne.

Må bättre än jag ty du kan vara Lustig när du vill, Min organ för mat, min Mage är en Tyran som sjuk, Din organ för luft, Ditt Bröst är ingen Tyran som sjuk, har intet med nerverne att gjöra, Pippan är rask

adjö raska pippa —

402.

Till J. G. Oxenstierna.

d. 21. Ap. 1800.

Det skall visserligen alldrig hända att Biskoppen blir oroad i Norrkjöping — han har nog af att Ricksmarchalken där är oroad. Tack för att den andra Sedeln är öfverkårsad jag har bedt min goda vän som inlöst den andra sedeln emotaga af Din hand den öfverkårsade —

Här omtalas mycket om Ricksdagen i Stockholm men jag reser nu snart därifrån. Jag tycker ej om vårt Tidevarf och hela framtiden

Jag är sjuk som en hund och önskar om ej min lifstid kortare,

dock hela Världsammanhanget något förkortadt — så godt vore yttersta domen som yttersta Ledsamheten.

Ingen Glädje för samtida, för en sjelf och vänner, hvarföre då intet försvinna alla samtelige. som amiralskjeppet i Livorno —

Biskop du hellgade emotag min Själ



403.

Till C. G. Bonde.

St: d. 21. Ap: 1800.

Du ädla vän hvarföre är Du Mjältsjuk? är denna olycka utifrån eller inifrån, Jag har denna Skjuka och är ut och inifrån —.oppifrån och nedifrån, vänster och högerifrån fram och bakifrån —

Men Du i saker ställd, vid ära och Tron har dit Rum utmed hoppet och säkerheten, du måste blott äga magen ur stånd, Men jag med magen i afgrunden, har icke ännu bekommit Säbyholms sakerne på sitt ställe, och jag är ursägtad; Egen vän då Du i Abrahams skjöte qvider för roskulld. så är intet Du så illa som den som i tomma Stockholm qvider för Stockholms skulld — ännu är jag här — och den glädjen här jag ensamt fick var ditt Bref förra Påsten, hvad mitt Hierta blöder för den godheten som borde vara fredad från alla bekymmer! Mitt under ledsamheter hågkomma den lidande visar oss en Styrka som borde segra utan möda.

Härjemte återföljer mitt underdåniga Qvitence.

Claës Johanson Sparre har likar i detta tidvarf — skillnaden mellan honom och dess likar är att han Miss firmar det lägre ståndet i Riket, när dess likar under tysthet och antagne bruk fördärfvar Sederne på högsta Ståndet, och där förstörer lydnad och acktning för Plickt och ära, Lik myck hvad slöddret gjör. Lagen är för dem, med styrande Classerne är icke så de böra sjelfmant gå i bredd med Lagarne, annars är en hel regering störd — Jag tar Sparrens parti — men Jupitter i sin ungdom hadde ännu intet ällskat Semelé — Jupitter gjorde fordom alt hvad Sparren gjorde, Han hadde alldrig sin kjärlekshandel inom himeln där världsstyrelsen förehaddes. Juppitter hadde sine amouretter på Jorden, och Claës Sparre på Gatorne.

Om Claës Sparre super glädjens skål, bör intet Jupitter vredgas. Jupitter gjorde alldrig ont åt Glädjens Gud, Om Sparren super i mjältsjuka, så tecknar det, att han varit illa gift — och ännu intet Riddare. blir han håghommen af Jofur så uppstiger en naturlig glädje i hans själ, och konsten försvinner. Likväl har jag lefvandes med honom nu i sednare åren ganska ofta och ej märkt de tecken som likna svagheten, men att han illa hushållar med pengar och lefvandes sjelf sparsamt förstört dem med en Gifmilldhet åt fattige samt ingongne Cautioner det är sant, att han ej blir af Sverges Största Genier det är sant, men han är god och gudfrucktig glad och slarfvaktig, kungahuset tillgifven, hatare af Philosophie och Politiqve är en fullkomlig sanning. blir han ej benådad så är Jupitter ond, men sämre man än han gjör nog kungen i sin dar till Riddare —

adjö egen vän —

404.

Till J. J. De Geer.

d. 22. ap. 1800.

Det blir väl värre Sade Föraren.



och var icke det jag Sade Säga kjärngarne

Ja vist måste Du hafva ledsamt i dina röra ingen kan stå ut med

Hvad vill bli af alt detta

En förbajskad Lång Dantz



Och Detta är en fördömd Ballette

men Lika rasande blir denna



men världen är ej annat än En Gjästgifv[ar] gård —
Derföre Spännom Snart före och på Selom och kjörom och Ridom



Till det himmelska Jerusalem

405.

Till Carl Ehrensvärd.

d. 22 ap. 1800.

När du är god och tillskrifver mig, adresseras till Ystad o. Tosterup.

Jag reser fredag och blir öfver ena dagen på Ekensberg. Styre gud går det väl. Far väl.

406.

Till P. N. von Gedda.

Fredag.

Stundom äro sakerne så förtradsslade att då mera kan man till deras upprättande ej anställa Naturns egna tågordning i Sakerne, detta händer när en natjon med en viss antagen vana ifrån Naturn så förkrånglat sig i den samma att Naturens förstörings Lag fattat den. Skulle man då lämna sig handlöst för att föllja Naturens stora lopp, inginge man värkeligen den stora ordningen, där Tiden anförer Prossessionen, Förstöring och Seder återförde Naturens Barn på sin Tron. Men intet dit man vill

Vi hafva förstört oss, Denna förstöring hetter *Det Europeiska sättet* ifrån den hafva vi åter stört oss, och tillbaka villja vi — Dit äro ett par Steg men framåt vore att löpa Gatlopp innan vi hunnit ringen Om.

Det är sant — Gjut menniskjan först och stämpla hennes Pengar sedan — Men när jag kunde göra gjutningen till hufvudyrket vore man oklok att ej Gjuta henne så väl att hon intet behöfde Pengar —

Men nu hafva Sakerne den ställning att ingen fabriqve, inga gjuterier kunna inrättas utan förlag frågan måste således först bli om pengar.

Det som är vårt fel i allmänhet är, att när Penningen är städad så blott äta vi på honom men hvad vi då borde göra — vore det omtalta Barngjuteriet —

Då tillhörde oss att så lägga grunden vid åkerbruket att ej återvillor drabbade. Men detta skjer alldrig, vi uppmuntra yppighet och syfta pä gläntzande bragder — och handeln bibehåller välldet.

Huru skall detta hjellpas

Christus på korset må vettat.

Saken är denna emedlertid att all oredan ligger i Sederne. Deruti att man under Samfundsbandet tror sig få lefva en Guda varelse, så aflägges inskränkning medborgerlighet och måttlig lefnad för utsväfningar, Snillevärket, och läckerheten

Här emot hjelper ingen Vetterlig inrättning — Saken får vara

så länge, och betracktellsen blir således nu huru i hellfvittet man bäst kan bära sig åt för att ej hallsbrytande nedgå i den Ondas kjällare — ini Sjelfva Focus af Bränspegeln —

Således åkerbruket först — dertill fordras folk och pengar. och i synnerhet nu, denna rangordningen, Pengar och folk — vill man vara noga, Penninge värk och folk — Det går an allting på två sätt, mat först och follk se'n det går också an folk först och mat se'n det ankommer på angränsande ting, t. x. i *Gjästabud* måste först finnas mat, i *stilla lefnad* måste först finnas folk — det är tiden och tillfället som afgjöra alt, omständigheterne tillskapas af Djäfvulen och Rättelsen derefter måste tillskapas af Gudomliga förnuftet —

Men intet nog härmed att Pengar först och folk se'n Peningen måste rätt utlämnas och folket rätt användas, Caffe förbud och tusendetals förbuder nyttja till intet, när sakerne af smak och seder nyttjas. Tulla för allting och nyttja allting — vi syfta ej åt Patriarken, vi syfta åt Européen —

I fordna tider syftade mössorne åt Patriarckiska lefnaden och förbödo nattstolar, men hvad vants dermed? Tidevarfvet är en ström som strömförer alt hattarne tänkte på denna Elfvens Strömränsning att i den förtaga alla stötelse stenar och fall, De förra sökte omöjligheten de sednare påtänkte men försummade möjligheten, Tiden är inne nu med ärfarenheten, och visar hvad kan gjöras.

Stora frågan är om *ordningen* och ett lätt Lop, om undanrödjandet af hinder, Frictioner och hvardags Sargning. ty *Nu* har den frågan försvunnit som handlat om tid och Evighet,

Fota alt på varobytet i Patriarkiskt System, *så många Får för en Camel,* så lefva folken länge ty de njuta långsamt och stater stå länge efter Generationer bli långvariga, men sedan penningen är införd så utänk en ordning åter derefter. då gå njutningar fortare ty altid i jemförelse med tillgongarne hindra ej ett lopp som blir stadgadt men lämpa sedermera alt efter hvad som är stadgat. Man kan ej afhålla Lifstiderne Skyndsamhet Generationerne att följa hvarandra fortare, och ett Tidevarfs hastigare Slut, men man kan gjöra det i den Ordning att stötelsestenarna undanrödjas och att af beständiga Skeppsbrått en statsbygnad ej blir af statsbygnad den möjligaste korta, i hvad slaget det är

Således ju lättare man gjör penninge rörelsen ju mera går man då åt ändamålet, hvad häruti Moraliteten kan lida så är sådant ett fel af Uppfostringsvärket, hvilket fel intet hjelpes förän man öfvergifver i alla delar den saken att spärra enligit forntid, medan sederne ej spärras utan på egen hand bryta sig fram att utgjöra det nya tidevarfvet. Man ser af ärfarenhet huru onödiga förmynderskap i oeconomien altid bli farliga — man skall alldrig gjöra hälfter af Lagar alldrig hällfter af tillåtelser, altid fullt ut, och redigt i Lag och frihet.

Att äga en Stämplad vara till penning, att äga en penning hvars physiska innehåll man använder till redskaper och behof, och att hvad således äger ett egit värde äfven tvingas med stämpel till ett annat, är en af de tvungnaste friheter man upptänker, och tillika är i sig sjelf detta grundlagt i det för långliga tider sedan förkastade varubytet Som mecanice trögt och derjemte nu smittat med stämpel till osäkerhet. Så snart metallen är vara är ännu vår handel tvungen under trögheten. Om jag ej nödgas byta producerade med oproducerade varor i detajllen, fordras likväl att varor bortbytas på en gong mot varan sillfver, hvilken vara är stundom oproducerad på stället, så snart penningen är metall är den vara hel och hållen eller med stämpel Svek, efter hon är värkelig vara i sig sjelf och genom sin stämpel vittnar att hon kunde förfallskas. Man har fallit ur en Trög redighet *Varubytet* in uti Lappvärket Varuförstämplingen Den sednare har fått ett något fortare lopp, men visat sig tillika äga det felet att förstöra hela follkslagen genom osäkerheten och brytningsloppet, då nödvändigheten fordrade att ingå derjemte med växel konsterne.

för att gjöra Saken Enbar, bör penningen bestå af ingen vara, det vill säga af ingen värd vara. den blir en beständigt löpande och inlöst reverse, tills i sista handen den inlöses på Dagen alla Världar gå under, ifrån hvillken Dags ankomst Sjelfva Gulldet hadde ej förskonat. På ett Pappers mynt Ljuger ingen Stämpell, saken där är enkel, Ett pappers mynt gjutes och smides ej till redskap och dess beståndsdelar äges uti egit skjöte — Den fasthör inom Landet och i Landet är det den skall nyttjas, med utlänningen förblir altid varubytet, antingen Träd för Siden eller Träd för Sillfver —

När en reverse har förtroende har en Sedel förtroende, den ena är ställd på en vara från en viss hand, den andra på varan från allas

händer. ingen annan än utlänning öfver Gräntz som ej ingått contracktet här om, kan protestera den. och med denne finge ej Myntet att gjöra, det tog skjepelse i Kjöparens hand af växel på Träd, och på Järn —

Den gröfsta puncten mot pappers Myntet, är att misstro Regeringen Stämpla Sedlar mot aftal, När vi ej kunna tro medborgare och vänner så kan det hjelpas med deras aga men äger man fog misstro egna regeringen så är Staten redan en Cadaver och duger till intet annat än begrafningen —

Jordbruket är det enda sanna som kan hjelpa oss sedan penningen ingått till ordning, penninge ordningen är första Spaden i Jorden. det är oförlåtligt att införskrifva Bröd, att införskrifva för mot Tvänne millioner RD^r. Callculerat som det tyckes efter 3. RD^r Tunnan. om utlensk Råg på stället kostar 7 à 8. RD^r skulle vår Sädes import gå till 3 à 4 millioner RD^r. jag callculerar på 4 à 500.000 RD^r. hvarifrån Taga den summan? och endå sir vi olyckan utan tillbud att hjelpa oss. Ty först skulle vi ha Sp: mynt innan något kunde företagas och som Cousin säger om vi hadde alldrig så många blanka Riksdalrar skulle de endå gå ut för Spanmål — men när Cousin säger *att tänka på representanten och måttstocken då vi lida brist på det som skall mätas och Billdas är en förvänd ordning* derom äro vi ej öfverens som synes af mitt föregående det är sant man måste vara till inan man gjör sig Böxor, men jag måste ha skor innan jag går i Slask. alt ankommer på de angräntzande Tingen som villd går jag barfota och går ut straxt, Tiden är härutinan det angräntzande den villda går ut straxt och gör sig skor sedan, den civilicerade Sjuklingen för att gå ut straxt måste först ha sko. om ett folk utan penninge ordning gjör folk först så går långsamt och en Granne förstör oss, man får skynda sig och beredningen i Saker, är hvad utgjör en civilicerad; om vi ägde alla förnödenheter eller som vill säga det samma om alla förnödenheter stodo på fälltet uppdukade kunde vi likt Djuren tillgripa och äta, behöfde då ingen beredning inga hjelpemedel, men menniskjan är krasslig och fått förnuftet att tillgripa hvarmed hon planerar sig till ingående ögnablicken med skonsamhet på framtiden som är henne angelägnast af alla yrken, hon måste underhjelpa naturen för att fylla sine behof. för att ärsätta spanmålsbristen vill jag blott gifva ett

exempel en detaille jag försäkrar slår in i det stora Jag har en Dräng och Piga de villja med Präste tillstånd i samma säng, de anlita mig om råd för utkomst, jag lämnar medel till uppodling, jag lånar dem första året egna Dragare, på lika sätt gjöra andra vänner och bekanta, om 2 à 3 år producera desse folk redan nödvändighetsvaror af alla slag. Jag gaf 300. RD^{r} Ricks Gjäld 600 och desse framskaffa redan ett värde af 50 Tr. säd, om någon gaf staten 3. millioner RD^{r} R. G. Sedl. skulle i lika förhållande efecten bli 500,000 Tr. säd, det vill säga hela vår Spanmåls import. Men om en Dräng och Piga ägde hoss en Finence minister samma begjär så svarte han vänta, tills penningen blir redbar och klingande innan dess kan ingen Ligga, ingen äta, och ingen få Barn, så länge Ricksgälds sedlar vara, är Skuggspel, I tycken Ligga, I tycken äta, I tycken gjöra Barn men I Liggen intet, I äten intet, och I Lyckens intet.

Detta tyckes contradiction, men hvad är finencen annat. Häri ligger felet.

Hvad Jag med visshet tror och vet är att om Ricksgjälds Contoiret användt (ty R. G. Contoiret ägde samma rättighet att använda denna samma till Statens nytta som till Statens skada) efter min simpla plan de 5.250 000 RD^{r} som de lånte åt Ricksgjälds Disconten mot 4. Proc: för 3^{ne} år sedan, hadde nyttan för riket varit helt annan.

Hvad tyckes om Boken *Jordbrukets enda hinder och hjelp* som i sitt Bihang beviser att vid detta laget böra vi vara Skulldfria med 7. millioners fordran af Ricks Gjälds Discomptens actieägare —

På detta sätt finner väl Cousin att en representant, en afBild, eller en måttstock hälst af papper Bestämt af sin prägel, och hvars intrinseka värde är ej utstält för snille och smak, efter Mode och behof, är nyttig och nödvändig innan i hast vi kunna få det som skall representeras eller mötas, och ju mera denna skugga värkar till framskaffandet af sanfärdiga varan, ju bättre blir han sjelf, ju sanfärdigare blir han sjelf, och han öfvergår ifrån Silouëtt till ärestod. Ju mera varorne ökas Ju bättre pris när ej penninge stock ökas: eller när Monopolier förbjudas som i Greklandet skedde vid Döddstraff och ej sjelfva varans framskaffande blir ett monopolium. Till ex. Stångjärnet.

Hvad har den bästa Cousin att säga om våra Riksgjälds Sedlar? Saken ankommer på författningarne med och mot. Likna dem ej vid

asignater hvillka alldrig blefvo bestämde till en viss summa, och således bestämde till ett beständigt osäkert värde, eller till ett värde evigt bestämdt åt mäst intet; lika som alla öfriga Europas pappers mynt, utan dess hafva desse alldrig representerat varor utan representerat den Falska varan som präglad af metall i Riket agerade Sanna varans representant. I sig sjelf hvad värde, eller hvad bestämt värde äger sillfver. Aristoteles säger, *Galenskap kalla välstånd den Skatt vid hvillken jag svällter*

Nej det tillkommer en Rickshushållare att använda ett lämpligt ont för att få det Goda i Galopp, under anfallen af Ödet, är man ej altid skyldig afhålla sig i Enviget från svinstöten om ödet ger öppningen dertill, hin håle skapade Ricksgjäldssedeln, Finence Ministrarne böra fatta tillfället, och Ricksens ständer böra förmås till eftersinnande och yttrande i desse Ord, *Som dageligen ärfarenheten visat, för Ricksgjäldsedeln kan fås alt hvad vi inom oss behöfva, och hafva att aflåta den ena åt den andra. samt att vårt inre mynt intet har minsta relation med utländska handeln, hvillken endast består i varubyte så hafva Ricksens ständer beslutat att intet annat mynt inom Svearike och Landamären skola vara gjällande utan att alla skatter alla Tull afgifter, alla Intressen m:m: skola ärläggas och all slags handel afslutas uti detta och uti intet annat mynt. och får intet slags Sillfver eller koppar-mynt eller Banco Sedlar circulera bredevid detta Ricksgjälds Sedelmyntet utan blott de så kallade poletter till Skilljemynt. Och på det detta Mynt altid må äga ett orubbat värde så hafva Ricksens Ständer fastställt att närvarande Myntstock stor 0,000,000 RD:r alldrig utom hela nationens Ja och samtycke får ökas eller minskas, den detta gjör skall vara underkastad samma stnaff som den hvilken sedeln efterapar.*

Vi äro således intet af samma mening. Cousin ger 2 RD:r Bancosedlar för 4 RD:r R G S och förvandlar en del i actier mot 3 à 4 pc. men var övertygad att agioteurer och Penningemän beredt sig på dylikt och att ej De men Almänhet blef Lidande. Se följderne ännu längre. Huru snart skulle ej agioteurerne decreditera Bancosedeln så snart ej Blanka RD:r ficks derföre, och hvarifrån taga Sillfret härtill, Det vore att gifva Agioteuren ett nytt tillfälle att truga allmänheten, I det ställe om RD:r Gj: sedeln blefve nu vårt enda circulerande Mynt vore med Ens stoppat alt agiotage. Det är skada intet Cousin hunnit Läsa Nordells arbete till och med Bilang och de andra som försvara

Sedelmyntet, Bilang har skrifvit bra till Sedelmyntets försvar, men borde ej omtalt sitt Realisations project. efter en realisation alldeles däruti är onödig — få nu se huru andras

(en del av brevet saknas)

att försällja krono Egendom och kungsgårdar är ganska riktigt, men bäst vore dela dem i fermer och sälja dem stycktals. Ej säljas på en gong, och börja i folkrikaste provincer.

Mercier säger, *När man går till de i världen mäst lycklige folkslagen finner man där de Boende eller Bönderne eller Jordbrukarne handhafva Landets ärenden utan öfversittare och kedjor och alltid gjöra desse väl och bra, de uppföra sig altid vist, Man kan ej förbjudas att förakta den finhet vi bruka, vi gjöra oss Gläntzånde och usla med Snillet och konsten.*

Hvad Mercier säger är sant, och man bör anatomicera saken at dertill få ordsaken

Saken är den att i Saken är någon Caprice är någon Nyck, man lär hafva apnings vägen antagit en någon viss opinion och den vill man tillslå det öfriga. O! gudar hvad detta skadar, den skadan är utan jämföring.

Israeliterne apade grannar och antogo kung. Ej apom, men utgrundom, oss Lämpom ej Bångstyrom —

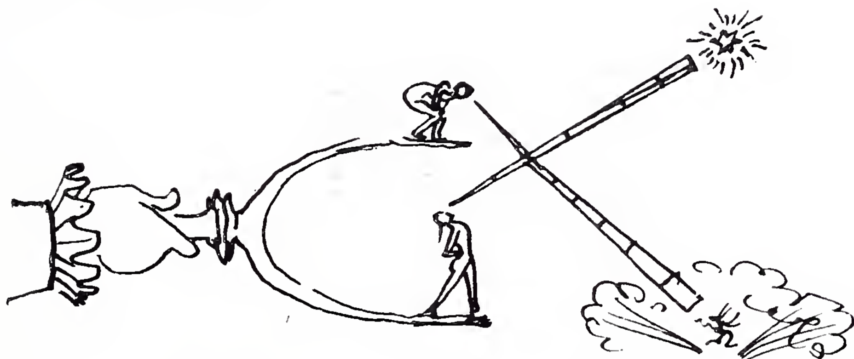
Detta bör omdömmet gifva oss vid handen men intet nog dermed Omdömmet kan bli tillräckligt att väja fel men det är intet altid utsträckt till den grad att uppfinna hjelpemedel.

Det var en man som jag bad gifva sina tankar om Bilangen — och dem skickar jag. denne mannen är genomdrifven klok och den, har lärt mig trollkonsten att begripa, våra svinhundars fel. Han håller med Nordell mot hvilken jag har intet ord att säga, ty vi måste hålla oss Europeer eller Gläntzande Barbarer, vi måste vara Perser under Xerxes och Darius när vi ej kunna bli Athenienser och Spartianer under Solon och Lycurgus

adjö —

Men detta var adjö ur Politik, men ej ur Brefvet. Hoss oss går ett Ryckte att K. M[t] åtratt sig i hemlighets frågan. att nu blir hemligheterne uppenbara, Det ankommer på hvad sätt blir det under ständers villja eller af kunglig nåd — det sista Förlättar ingen bevilljning?

Säg om intet Hertzell har roligare än vi? Han tittar i himmeln och vi titta i hellfvitet



Cousin måste endå hafva bra ledsamt, och hadde vi varit sjuka tillsammans hadde det varit roligt.

Jag skall berätta att jag har peruk och sir smårolig ut



Sir jag intet ut som Fan

adjö bästa Vän det är nu tid Sluta och försegla — à propos jag reser till Skåne i Tisdag genom Örebro.

407.

Till grevinnan Jeanette von Törne.

Ännu Ligger jag Fredagen och sölar, och tror mig ej kunna afresa för än Tisdagen —

Gud låte Pappa och Bästa Doter må väl
Någon har sagt sig fruckta för att oråd Skjer.
Emedlertid villjom vi hoppas det bästa adjö lilla Pippa



4c8.

Till P. N. von Gedda.

Gud vet hvad dato — men det är tisdag 1800. i slutet af aprill —

Aimabla Vän nu reser jag bordt intet stort friskare och Rikare än jag kom. Men vackra årstiden börjar, och rörelsen, det skall väl utgjöra något.

Min gud låt se att kungar gjöra vist icke så angelägit som att vi lyda är äfven detta. Hvarföre hafva de brådfäst åt magt när frågan är om Svält.

Aj Aj! vi Nordiska Lefversjuka, vi stå så dåliga, dåliga, dåliga, billder i en Civilisation i hvilket Tillstånd vi passade alldrig, och våra kungar hafva sitt Gry, efter krigsbefäl unfått i födsel, och ej efter mildhetens omtanka, det gör alt väl, när frågorne omlöpa fåfängans och ärans skiften, där gjer man efter och ser sin ära gläntza nog på ett Rikes ärestod, men när frågas om yttersta födan i yttersta nöden, så får alla Saker sine bedröflige skick. och endå sparkar man ännu vidare en olycklig — aj aj Cousin, aj aj Cousin —

Gud låte vara sant att kungen ändrar sitt beslut Den store Guden det gifve! — och om det skjer, dock med fog utan hårdhet Man får ej en gong nu i sjelfva resultatet lefva på 1200 Talet mycket mera bör man fly sjelfva utseendet deraf, hvad gjör icke ordens Biskoppen för ondt, Bränvins Rådnarne för ont Finencierne — och alla hans

män, utom De Militairen hvaräst ingen egenytta kan hindra vettenskapen — till stridiga värkningar.

Min Gud! låte $2 \times 2 = 4$; vara Dröm. Eller Bli Sant med vår unga och beskedliga kungs förändring — annars blir en faslig aritmetiqve.

Jag reser i mårgon och tar Väg genom Örebro — för att ej af accorder och trängsel förstöras.

Adjö skrif till Tostarp genom Ystad.

Heders Vän —

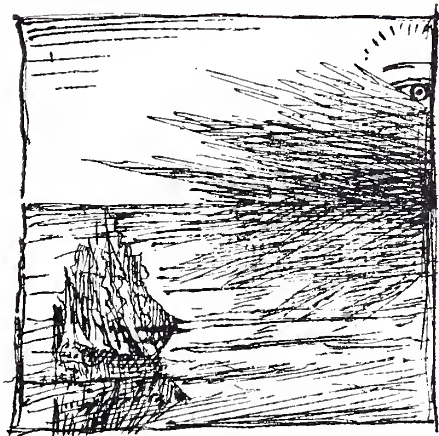
409.

Till Carl Ehrensvärd.

Tisdag — jag reser Torsdag eller Fredag.

Jag skulle resa i fredags. men blef ej färdig — dess utom tog jag beslut resa norra vägen och genom Örebro — skillnaden i miltal är $7\frac{1}{2}$ mils krok — men utgifter och drögsmål gjör förtret och större utgift —

Tack för Ditt sista kjärkomna Bref där Du önskar snart alt vore slut.

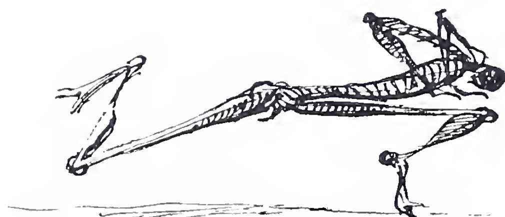


Jo Jo. Gud gifve stormen som synes mot Lungnade att den ginge snart öfver så få vi vackert sedan af det klara världens öga —

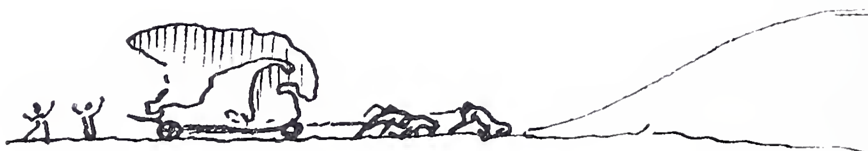
Om jag ser länge att i all ting huttlas hvad skall jag dömma? - annat än hvad jag dömmer om Läkare i allmänhet, — att största fuskarn gjör största Curn,

De säga här att om något godt skjer är B. H. Essen dertill ordsaken.

Om nu något Godt intågar huru få vi det fast. det skjedde vanligt vis genom fasta Principier. men har någon dem, eller Någon? Marcus Aurelius talte som Philosophe och Kejsare. Åska och klokhet beler motstånd. den svaga skuttar och afvärjer sig ifrån de Elaka

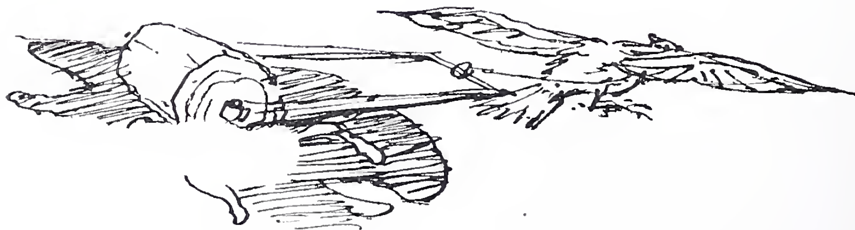


men Sverget kan intet läggas på åkdon och flyttas af de goda



och när intet de elaka ej heller det kunna i Brist af Genie hvad skjer då?

Sverget det manglas.



Detta hafva vi att tacka för.



Njutare, Njutarinnor, och Röfvare
och dermed sakna i Forntiden



Flaminius som
kokte Rofvor
ingen
Storm
Njutare

kjejsar Augusti
Gemål som
väfde kläde
åt Augustus
Ingen
Toknjuterska

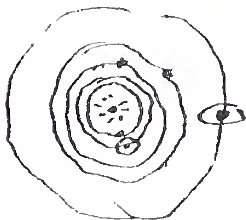
Quintus
Cincinnatus
som plöjde
ingen
Land-
röfvare

Vi äro Harleqvins slägter hoss oss skall alt stå kaporr . . .



här blir ingen
annan Råd
än att låta
mala sönder oss af





Coperniska Systhemet
af Tiden



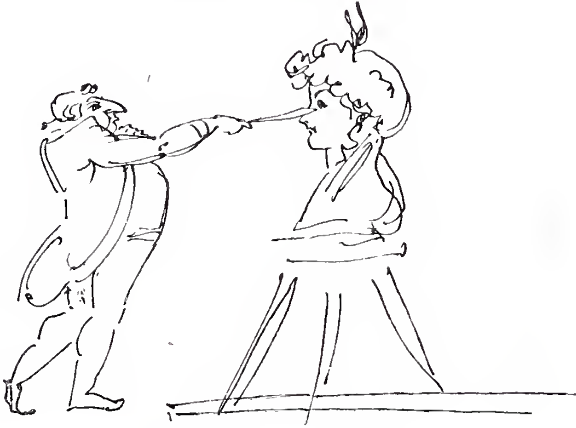
och linka till grafs –

410.

Till J. T. Sergel.

d. 30. ap. 1800.

Bästa Vän Nu reser jag min wäg medan den bästa vännen står och



Skapar Gudars Bild —
Jag har ingen hällsa få se om jag den får
Jag reser nu ned att tala vid fåglar Grodor och Skåningar



Här inpackas och Byltas
få se när jag uppkommer tillbaka.

och får omfamna



den ärligaste af vänner



ANMÄRKNINGAR.*

207. Ericsbergs arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 5. 5. 1795.

s. 1. *Stenbock*, Magnus, f. 1763, d. 1822. Generalmajor.

hennes kong. höghet, prinsessan Sofia Albertina.

Törnqvist, Törneqvist, Christian Peter, f. 1746, d. 1803. T. blev 1784 ägare av apoteket Markattan (i Stockholm), vilket han dock nödgades lämna 1794.

Aubert, Hertig Karls franske kammartjänare, som kort efter utvisades från Sverige. Jfr Hochschilds memoarer III, s. 138.

s. 2. *Silfversparren*, Silfversparre, Isaac Lars, f. 1753, d. 1823. Hovmarskalk hos prinsessan Sofia Albertina. Generallöjtnant. Gift 27. 1. 1803 med E:s änka.

208. Sjöholms arkiv.

Efterföljande s. k. teckningssupplik till prinsessan Sofia Albertina har, ehuru den knappast kan räknas till egentliga brev, medtagits på grund av de roliga, i sin helhet aldrig förr reproducerade teckningarna.

s. 2. *Schele*, Scheele, Carl Wilhelm, f 1742, d. 1786. Scheele bosatte sig 1775 i Köping, där han förestod apoteket, som ägdes av änkan efter apotekaren Pohl. Med henne ingick Scheele giftermål kort före sin död.

209. Ericsbergs arkiv.

Ofullständigt daterat, men förmodligen skrivet 7. 5. 1795.

210. U. B. G 60 a. Ofullständigt daterat, men enligt svarsbrev från v. Gedda skrivet 12. 5. 1795.

s. 18. *Gedda*, Peter Niclas von, f. 1737, d. 1814. Kammarrevisionsråd. En tid lärare i kemi och fysik för Gustav IV Adolf.

Phlogiston. Enligt Stahls s. k. flogistiska teori (framlagd 1702) innehålla brännbara ämnen ett hypotetiskt ämne, flogiston, vilket då det bortgår från en kropp, visar sig i form av eld. Elden består i en häftig utveckling av flogiston. Metaller, som oxideras, förlora flogiston (deflogistieeras), metallkalker kunna flogistieeras (reduceras) genom upphettning med ämnen rika på flogiston, t. ex. kol, olja o. s. v. — Stahls teori härskade så gott som hela århundradet och omfattades således ännu av Scheele. Enligt denne är flogiston ett enkelt ämne.

be Cousin komma hit. E. vistades våren 1795 tidvis på Stäket.

s. 19. *kunga färden*, Gustav IV Adolf reste 19 maj till det stora fältlägret i Skåne.

211. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men skrivet 9. 6. 1795.

s. 19. *Vedby*, en liten gård nära Karlskrona, vilken E. bebodde under 1780- och början av 1790-talen. Jfr Del I, sid. XIX.

Dolomieux, Dolomieu, Déodat Guy Silvain Tanerède Gratet de, f. 1750, d. 1801. Fransk geolog. Förf. till Voyages aux îles de Lipari, 1783.

s. 20. *Palm*, fornromerskt längdmått = 0,074 m. Sv. palm, som förr användes vid mätning av vidden av master, timmer o. dyl. var = 0,099 m.

* Det har ej varit möjligt att efter Ehrensvärds flyktiga omnämnanden identifiera alla personer.

212. U. B. G 60 a.

Odaterat, men skrivet 12—13. 6. 1795.

s. 21. *vårt herrskap*, Grevinnan E. skulle med sin mor resa till Mecklenburg.

försöken på fröken Dyben. v. Gedda var vid denna tid sysselsatt med en del experiment rörande bruket av kolstybb som läkemedel, vilka experiment han huvudsakligen prövade på en av sina släktingar Antoinetta Sophia von Düben (f. 1727, d. 1797). Fröken Düben led nämligen av en svårartad kräftsvulst i bröstet. v. Gedda skriver själv till E. 25. 8. 1795: "Man har trodt att som kohlstybbe absorberar Phlogiston, och som man anser rötsår härröra af öfverflödigt löst Phlogiston så skulle kohlstybbet der wisa god wärkan; Det må nu wara hur det will med sjelfwa Theorien, som antiplogistici disputera, erfarenheten har likwäl wisat, att det gjör ogement god wärkan; bruket är helt simpelt; mycket wälutbrända björkekohl, som ingen aska får medfölja, stötas fint siktas, rifvas åter så fint som möjeligt i glas mortel och siktas åter genom florsikt; Detta pulfwer acktas wäl för wäta; det nyttjas sedan genom påströning uti såret på lika sätt som andra absorberande pulfver pläga nyttjas, då den elaka sanies innom kort tid blir förbytt i godt wahr; eller om kallbrand är förhanden afskiljer sig det brandiga från de friska dehlarne. — Man har äfwen med god framgång försökt det inwärtes mot maskar, som det dödar."
(Brev i Tosterups arkiv.)

Er Doter, Gedda, Sophia Charlotta von, f. 1775, d. 1845. Gift 27. 3. 1798 med Stjernstedt, Samuel Peter, f. 1764, d. 1825. Major.

s. 22. *Maklean*, Maclean, Rutger, f. 1742, d. 1816. Politiker, lanthushållare.

Bonde, förmodligen Bonde, Carl Göran, f. 1757, d. 1840. Överste, generaladjutant.

2:ne Grefvar Falkenberg. Möjligen bröderna Melcher Axel Falkenberg, f. 1774, d. 1854, kammarherre, och Carl Adam Falkenberg, f. 1777, d. 1857. Generalmajor.

213. U. B. G 60 a.

s. 22. *Frih. B. Ch.*, Modée, Beata Charlotta, f. 1773, d. 1841. Kammarfröken hos änkedrottning Hedvig Elisabeth Charlotta.

puncterar, punkterkonst (geomanti) är en från araberna härstammande spådomskonst. Den består däri att man slumpvis tecknar ett antal punkter och förenar dem till figurer för att ur dessa utforska förborgade ting.

Cederström, Bror, f. 1754, d. 1816. Generalmajor. Senare viceguvernör i Pommern och generalinspektör över artilleriet.

s. 23. *Svaneholm*, herrgård i Skurups socken, Vemmenhögs härad, Malmöhus län, vilken genom M:s reformer utvecklats till en fullkomlig mönstergård.

Modée, Carl Wilhelm, f. 1735, d. 1798. Amiral. Ståthållare i Stockholm.

214. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men skrivet 20. 6. 1795.

s. 23. *Min hustru*, E. Sophie Louise, f. Sparre, f. 1761, d. 1832.

Mor, Sparre, Jacobina Henrietta Alexandrina, f. de Cheuses, f. 1735, d. 1819.

Bror, Sparre, Gustaf Adolph, f. 1760, d. 1802. Major.

s. 24. *Solvisare med Compass* etc. Det här avbildade instrumentet finnes ännu bevarat och äges av Friherrinnan Ingeborg Wrangel von Brehmer, f. Ehrensvärd, Tosterup.

Celcii, Celsius, Anders, f. 1701, d. 1744. Astronom.

Reaum., Réaumur, René Antoine Fechault de, f. 1683, d. 1757. Fransk fysiker.

Farenh., Fahrenheit, Gabriel Daniel, f. 1686, d. 1736. Fransk astronom.

de Lile, De Lisle, Joseph Nicolas, f. 1688, d. 1768. Fransk astronom.

s. 25. *Mamsell Arvidson*, Arfvidson, Anna, spåkvinna i Stockholm. Hennes födelse- och dödsår äro obekanta.

215. Liatorps arkiv.

Ofullständigt daterat, men enligt svarsbrev från v. Gedda skrivet 14. 7. 1795.

s. 25. *Tollen*, Toll, Johan Christoffer, f. 1743, d. 1817. Generallöjtnant, fältmarskalk.
Toll var anklagad för delaktighet i den Armfeltska affären och hade den 2. 6. 1795 dömts till tjänstens förlust och 2 års fängelse. Domen stadfästes av högsta domstolen i slutet av juli.
Jfr Hochschilds memoarer III, s. 128, 135 f, 142, Adlerbeths Hist. anteckningar II, s. 132.

s. 26. *Baylli*, Bailly, Jean Sylvain, f. 1736, d. 1793. Fransk vetenskaplig författare. Bailly ansluter sig till Buffons teori om jordens egen inre värme och alltjämt fortgående avsvalning. Som bevis påpekar han, att en del växter, som nu endast finnas i Indien eller trakter med liknande klimat, återfunnits som fossil i Tyskland och Frankrike,

samt att man i Sibirien hittat ben och tänder av elefantdjur (mammut). Bailly, liksom hela hans samtid, trodde nämligen att mammuten, såsom övriga arter av elefantdjur, var anpassad efter ett tropiskt klimat, vilket alltså fordom måste rått i Sibirien. När avsvalningen fortskridit hava djuren långsamt följt värmen och nått en sista tillflyktsort inom den tropiska zonen, tills de även där dö ut. På samma sätt förhåller det sig med de nyss nämnda växterna, vilkas förekomst på stort djup visa att jordens temperatur förändras ytterligt långsamt, och att det följaktligen varit mycket längesedan de där funnits som levande. Avsvalningen måste börjat vid polerna, varför dessa trakter först blevo beboeliga.

s. 27. *Tack för Gubben och Guman* etc. D. 30. 6. 1795 skriver v. Gedda till E : "Närgående Ritning wisar, En Gumma i Päls och sammets Corpus samt en Gubbe i Svart Siberiskt fårskinns Päls, som Promenerade utåt Djurgården förbi mina fönster Mid-sommars Dagen; men ocksä war det så kallt och blåste så att folket woro blå om näsan och de mästa hade tagit kappor, Surtouter och kappråckar." (Brev i Tosterups arkiv.) Året 1795 utmärktes över hela Europa för en ovanlig köld.

Climat i Climat, Jfr E:s Resa till Italien 1780—82, Sthlm 1786, s. 3.

s. 29. *Presten*, Morsing, Michael, f. 1737, d. 1799. Gift med Jakobina Möller.

216. U. B. G 60 a.

s. 31. *Rosenstein*, Nils Rosén von, f. 1752, d. 1824. Landshövdings titel. Statssekreterare. Konungens informator.

I samband med Svenska Akademiens suspension i mars 1795, sökte Hertig Karl som bekant att avlägsna Rosenstein från Gustav IV Adolf. Jfr Hochschilds memoarer III, s. 130 ff., 143.

217. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men enligt svarsbrev från v. Gedda skrivet 6. 8. 1795.

s. 33. *Spassmer.* E. definierar i sina otryckta anteckningar "spassmer" på följande sätt: "Spassmer äro de Ryckningar i kjött-trådarne som upväckas af hvad ordsak det må vara. Ibland åstadkomma dessa ryckningar ingen rörelse af lemmarne, ibland åstadkomma de rörelse åt sjelfva nerverne och åstadkomma gjärningar." (Tosterups arkiv.)

Montesqvieux, Montesquieu, Charles Louis de Secondat, f. 1689, d. 1755. Fransk författare.

s. 34. *kjöld och fårtunga*, E. syftar på Montesquieus berömda försök att bevisa klimatens inverkan på sensibiliteten. Jfr L'Esprit des Lois, Livre XIV, Chap. II.

Rouseaux, Rousseau, Jean Jacques, f. 1712, d. 1778. Fransk författare.

Tab I etc. Till bättre förstående av detta och de närmast följande breven avtryckes här en av E:s "filosofiska tabeller" (se Bilaga). Originalet i Tosterups arkiv.

Lineus, Linné, Carl von, f. 1707, d. 1778.

Lemur, ett slags halvapor.

s. 35. *Buffon*, George Louis Leclerc, f. 1707, d. 1788. Fransk naturforskare.

s. 37. *H. Ex. Arcemicum*, syftar, efter vad som framgår av v. Geddas brev, troligen på Ruuth, Erik, f. 1746, d. 1820. Statssekreterare, generalguvernör i Pommern.

Ruuth hade jämte en del andra ämbetsmän av förmyndarregeringen anklagats för oredlig förvaltning och dömdes till ersättande av över 300,000 R:dr, för vilka lagliga kvittenser saknades. Jfr Adlerbeths Hist. ant. II, s. 129 ff.

218. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men enligt svarsbrev från v. Gedda skrivet 7. 8. 1795.

s. 39. *Spalanzani*, Spallanzani, Lazaro, f. 1729, d. 1799. Italiensk fysiolog. Spallanzani visade i sitt arbete, Dissertazione di fisica animale e vegetabile (Modena 1776), försök med konstlad befruktning av ägg av insekter, grodor m. fl., vilka otvetydigt bevisade, att sperman måste komma i omedelbar beröring med ägget, för att detta skall kunna utvecklas, men att en sådan befruktning mycket väl på konstlad väg kan åstadkommas.

219. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men enligt svarsbrev från v. Gedda skrivet 20. 8. 1795.

s. 41. *Anaxagoras*, grekisk filosof av joniska skolan, f. o. 500, d. 427 f. Kr.

Kanten, Kant, Immanuel, f. 1724, d. 1804. Tysk filosof.

s. 42. *Voltair*, Voltaire, François, Marie Arouet de, f. 1694, d. 1778. Fransk författare.

s. 43. *de Cosmetiska kropparne*, vad E. här åsyftar har varit omöjligt att utreda, då det brev från v. Gedda, varpå han häntyder, är förkommet.

upptäckter med silfret etc. I originalet användes för de bägge syrorna de Geoffroy-Bergmanska kemiska tecknen, vilka här tolkats i ord.

L'Esprit des Journaux, français et étrangers, ouvrage périodique et littéraire (par une societé de gens de lettres) 1772—1814. Det har ej lyckats mig att återfinna den här omtalade artikeln.

Engström, Engeström, Gustaf von, f. 1738, d. 1813. Myntguardien, bergsråd. Tal om mineralogiens hinder och framsteg de sednare åren. Vid nedlägg. av presidiet i K. V. A. 1774.

den där Tegelsten. v. Gedda skriver till E. 1. 9. 1795: "Hwad den nya Tegelstenen angår så är det en uptäckt af en Italienare vid namn Fabroni, och finnes införd i Crells Chymiska Annaler för 1794 (9:de stycket pag. 194) anledning dertill har några av de gamles Tegelstenar gifwit som funnits i Ruiner och som av Strabo, Vitruvius, Plinius och flere omnämnas, utan att man wetat hwaraf de gjordes; Fabroni har funnit ett så kalladt Bergmjöl (Gnhr) i stor myckenhet, vid Santo Fiore ej långt från Florentz; likaledes nära Marseille; äfven på Malta; och på flere ställen uti sjelfva Italien, men i synnerhet i Toscana, der den brukas som trippel att rengjöra silfver; det är en sort Mergel, som består af lera och Magnesia," etc. (Brev i Tosterups arkiv.)

Kindblad, E:s betjänt.

s. 45. *Cavallo*, Tiberio, f. 1749, d. 1809. Italiensk fysiker. Abhandlung der Lehre von der Elektricität. Öfvers. med tillägg och anmärkningar af C. G. Sjösten och C. P. Ohrling. 1—3. Lund 1795—96.

s. 48. *hela Landstigningen*, en del franska emigranter hade med engelskt biträde gjort en expedition till Bretagne, men ledo ett avgörande nederlag vid Quiberon d. 20 juli. Jfr Adlerbeths Hist. ant. II, s. 135.

Pitten, Pitt, William, f. 1759, d. 1806. Engelsk statsman, ledare av koalitionerna mot Frankrike.

220 U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men enligt svarsbrev från v. Gedda skrivet 31. 8. 1795.

s. 49. *Boëtius om Kanten*, Boëthius, Daniel, f. 1751, d. 1810. Professor vid Uppsala universitet. E. syftar på arbetet:

Stycken till befrämjande af rätta begrep om philosophien. Upsala 1794.

s. 50. *Plato*, Platon, f. sannolikt 427 f. Kr., d. 347 f. Kr. Grekisk filosof.

Aristoteles, f. antagl. 384 f. Kr., d. 322 f. Kr. Grekisk filosof.

Lejbnitz, Leibniz, Gottfrid Wilhelm von, f. 1646, d. 1716. Tysk filosof.

Hume, David, f. 1711, d. 1776. Engelsk filosof.

s. 51. *Milton*, John, f. 1608, d. 1674. Engelsk skald.

Lector Moberg, förmodligen Moberg, Peter, magister. Lärare vid Karlbergs krigsskola.

Cronstedt, Nils August, f. 1753, d. 1835. Generalmajor, guvernör för krigsskolan vid Karlberg.

221. Tosterups arkiv.

Avskrift med talrika tillägg och rättelser av E:s hand.

Odaterat, men enligt en av E. gjord anteckning skrivet i början av september som svar på ett brev från v. Gedda av d. 4. 9. 1795.

s. 56. *Haller*, Albrecht von, f. 1708, d. 1777. Professor i medicin, anatomi, botanik och kirurgi vid univ. i Göttingen.

s. 63. *Niuton*, Newton, Isaac, f. 1642, d. 1727. Engelsk fysiker och astronom.

s. 67. *Svedenborg*, Swedenborg, Emanuel, f. 1688, d. 1772. Assessor i bergskollegium.

s. 74. *L'Abbe Rochen*, Rochon, Alexis Marie, f. 1741, d. 1817. Fransk astronom och fysiker. Förf. bl. a. Voyage à Madagascar et aux Indes orientales. Paris 1791, 93, 1802.

Flacourt, Etienne de, f. 1607, d. 1660. Fransk upptäcktsresande. Förf. bl. a. Histoire de la grande isle Madagascar, 1658.

222. K. B.

Odaterat, men enligt svarsbrev från v. Gedda skrivet i sept. 1795.

223. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men enligt brev från v. Gedda skrivet 1. 10. 1795.

s. 79. *☿ viv.*, mercurium vivum, kvicksilver.

s. 80. *Hedenberg*, Anders, f. 1737, d. 1798. Läkare, assessor.

Schultzenhejm, David, f. 1732, d. 1823. Konungens förste arkiater.

min skånska Resa. E:s Fem dagars resa i Skåne finnes tryckt, ehuru ofullständigt, av Weibull i Samlingar till Skånes historia, fornkunskap och beskrifning, 1871.

224. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men enligt brev från v. Gedda skrivet 13. 10. 1795.

s. 82. *Bonett*, Bonnet, Charles, f. 1720, d. 1793. Schweizisk filosof och naturforskare.
Smitten, Smith, Adam, f. 1723, d. 1790. Skotsk filosof och nationalekonom.

s. 83. *Thouvenel*, Pierre, f. 1745, d. 1815. Fransk läkare. Förf. bl. a. till Précis chimique sur les principes de la formation de l'acide nitreux, ouvrage qui a remporté le prix par la societé roiale de sciences de Copenhague en 1776. Khvn 1784.

225. L. U. B.

Utdrag ur detta och de flesta följande breven till Retzius finnas publicerade i De la Gardiska archivet XIII, s. 26—37. Lund 1840.

s. 85. *Retzius*, Anders Jahan, f. 1742, d. 1821. Professor i naturalhistoria, botanik och ekonomi vid Lunds universitet.

226. U. B. G 60 a.

Dateringen ansluter sig till en tideräkning v. Gedda lärt av Konsul Brandel (Henrik Gottfried, f. 1739, d. 1828, konsul i Alger) och vilken v. Gedda beskriver i ett brev av d. 27. 11. 1795 på följande sätt: "Principen är den att efter de aldra nyaste och exactaste astronomiska observationers medium är solåret 365 dagar, 5 tim. 48 min. 54 sec. $\frac{72}{100}$ hvilket på 10000 år gjör exact 3652423 dagar, och således är ett år i decimalräkning 365 dagar + $\frac{2423}{10000}$ en tabel uprättas då på 100 år genom ständig addition af 3652423. så att på slutet af tabellen har jag 100 gånger förenämde tal och det 99:de årets tal är 365589877, ty om der till lägges det första talet 365423 blir summan samma tal ökat med 2 nol, hwilket följer af decimalräkningens natur, will jag då weta hwad dag i myriaden en wiss dag i wår ordinarie tideräkning är, till exempel d 31 December 1795 som kallas 3795 i denna räkning tages i Tabellen talet 135139651, för seculairtalet 37 och ökas med 2 noll emedan der är ett warande tal till detta 13513965100 adderas det talet som swarar mot 95 året i seculum i samma tabell $\frac{346980185}{1386094|5285}$ och de sista 4 siffrorna afskjäras (efter dec. räkn: natur) då talet wisar att så många dagar och $\frac{5289}{10000 \text{ dag}}$ äro förflutna sedan myriadens början, då 10 tilläggas emedan myriaden börjar med Solståndet, det wisar mig ocksså att 95 ej war skåttår emedan bråket ej går upp till full dag ty då skulle det wara 7577, emedan $\frac{7577}{10000} + \frac{2423}{10000} = \frac{10000}{10000}$ = full dag. Som myriadräkningen börjar wid winter solståndet läggas 10 dagar till de fundna då man får 1386104, som då är exact antalet af förflutna dagar sedan myriadens början för 3795 år sedan, dagen då myriaden börjar är efter Gregorianska stylen en Lördag, om jag då dividerar det fundna talet med 7, och det går jemt up är dagen en fredag, men blir et annat tal öfwer wisar det huru många dagar från fredagen den gifna dagen är; såsom i detta exempel blir den 6 öfwer hwilket wisar att d. 31 Dec. 3795 är en Torsdag. — På samma principe gjör man sig en annan Tabel för månan af 100000 lunationer, hvar lunation räknas till 29 dagar 12 tim. 44 min. 2" $\frac{976}{1000}$ = 2953059 dagar; häraf gjöres och men på litet annat sätt (som en annan gång skall explicceras) en tabell, som lika simpelt genom en addition och en subtraction wisar ny månadens hela perioden eller myriaden igenom efter månans motus medius och kan aldrig slå felt öfwer några få minuter hela myriaden igenom, men mäst altid på minuten NB efter Ferrœ meridian som alt är calculerat efter, och kan sedan lätt reduceras till hwad meridian man will. — Månaderne i detta Calendarium hafwa alla 30 dagar och hwar dag sitt eget namn som betecknar månans ålder till exempel *Orisme* ny, *Memlu* fullmåne etc.; de byta således om, så att den första i hwar månad aldrig mer än 2:ne månader å rad kan hafwa samma namn (i anseende till skillnaden emellan 29 $^1/_2$ dag som är lunation och 30 som är Calendarium) men dagens namn synes straxt av måntabellen; dessutom som dessa namn följa hwarannan reguliert efter alphabetisk ordning Alfa, Beway, Cewi, Dalos, Eupos etc. så är lätt att minnas dem och i hufwudet weta hwad dagens namn är, och följakteligen om det är ny, 1:sta qvart. fullmåne nedan etc, eller huru långt till endera; som 12 gånger 30 endast gjör 360 dagar, så är omkring sommar solståndet 5 Tropider, och solståndet faller på den 3:dje, dessa höra till ingen månad utan gjöra en Columu

apart så att sommar solståndet faller accurat mitt på året, men dagnamnen Alfa Beway etc. continuera äfwen på dessa dagar i sin jemna ordning. Detta skall tydligare ses af ett sådant Calendarium som jag kan skicka Grefwen om Grefwen skulle wara road deraf. Der är mycket, som ännu kuude förbättras på detta i Tabellerne, men principen är altid excellent, och nästan den enda naturliga och sanna. — Det tycks som Grefwen haft någon idée om denna Almanacka ty Grefwen har daterat sitt bref Tevat 26 Nemfor 3795 men datum är galet ty Grefwen har ej kunnat skrifwa det d. 6 november som var Tevat 95 Nemfor och der gjes ej mer än en Tevat i hwar månad, i somliga förswinner den äfwen tillika med Tavé, och Theiin kommer i deras ställe det jemkar den udda dagen i månans gång, neml. att den endast är 59 lunair dagar på 60 Calender dagar, meu nog om detta gräl nu." (Brev i Tosterups arkiv.)

Det här beskrivna systemet kallade Brandel "Myriaden". Själv utgav han aldrig något arbete därom, men lät fr. o. m. 1796 årligen trycka en almanacka på franska uppställd efter dess grunder. 1853 offentliggjordes systemet av en av Brandels vänner under titeln: La myriade, système chronologique pour une période de dix mille ans, par Henri Brandel, exposé d'après les manuscrits inédits de l'auteur par F. A. Ewerlöf.

s. 87. *Gahn*, Henrik, f. 1747, d. 1816. Läkare, assessor.

227. Liatorps arkiv.

Ofullständigt daterat, men sannolikt skrivet 25. 11. 1795.

s. 87. *Carlson.* Johan Gustaf von, f. 1743, d. 1801. Statssekreterare, president i Vasa hovrätt.

s. 88. *Oxenstierna,* Johan Gabriel, f. 1750, d. 1818. Riksråd, riksmarskalk, skald.

Popen, Pope, Alexander, f. 1688, d. 1744, Engelsk skald.

s. 89. *ditt Tempell*, om Mälby, dess tempel o. s. v. jfr del I, s. 272.

228. U. B. G 60 a.

229. U. B. G 60 a.

Odaterat, men enligt brev från v. Gedda skrivet i slutet av november 1795.

s. 92. *Syllier,* Sully, Maximilien de Béthune, f. 1559, d. 1641. Fransk statsman, Henrik IV:s minister.

230. U. B. G 60 a.

Odaterat, meu enligt brev från v. Gedda förmodligen skrivet i slutet av december 1795.

s. 93. *Virtziska pumpen.* Den spiralpump E. här och i följande brev beskriver har möjligen fått sitt namn efter Wurtz, Georg Kristoffer f. 1756, d. 1823. Tysk läkare och agronom. I v. Geddas brev kallas den nämligen alltid "Wurziska pumpen."

231. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men förmodligen skrivet någon av de första dagarna i jan. 1796.

s. 95. *Bajllis Suponitions försök.* v. Gedda skriver till E. 1. 1. 1796 bl. a.: "Intet nytt i lärda werlden, utom att Engelska Wettenskaps Societeten i Calcutta, funnit bland Braminerne en gammal Bok uti det gamla Handskritt Språket, som ibland mycket annat i Antiqua Historien förmäler att Egyptjerne woro en Collonie af Indianernes förfäder ungefärligen 2000 och några hundrade år för vår æra eller för Christi födelse, eller snarare mot 3000 år. Således blifwa Egyptierne ändå en Indiansk Colonie, hwilket Paw (Pauw, Cornelius de, f. 1739, d. 1799. Holländsk lärd.) så mycket sökt bestrida, men Bailly i sin Astronomie Oriental påstår och äfwen bewiser af deras Astronomiska formler som äro Extracter af Braminernas, hwilka åter äro extracter af någon myeket fullständigare kundskap som Indianernes förfäder ägt, så att ju mer wi forska och uptäcka, ju äldre finna wi att werlden måste wara, äfwen menniskjoslägtet, måste wara snarare 60 tusend än 6 tusen år gammalt, efter Moses tideräkning." (Brev i Tosterups arkiv.)

Bailly antager i flera av sina arbeten bl. a. det här omnämnda: Traité de l'astronomie indienne et orientale, Paris 1787, att alla konster och vetenskaper härstamma från ett nu försvunnet folk, som en gång bebott Norra Asien "sur les hauts plateaux de Tartarie orientale". Som detta utomordentligt högt stående folks närmaste arvtagare betraktar Bailly braminerna.

Jfr Bailly: Lettres sur l'origine des sciences et sur celle des peuples de l'Asie, London o. Paris 1777, s. 224 ff.

Zimmermann. Johan Georg, f. 1728, d. 1795. Schweizisk läkare och naturforskare.

s. 96. *Sverin,* Schwerin, Werner Gottlob von, f. 1772, d. 1840. Hovstallmästare hos änke drottningen. Schwerin, som i slutet av nov. 1795 avskickats till Petersburg för at

notifieera konungens förlovning med prinsessan Lovisa Charlotta av Mecklenburg-Schwerin, måste med oförrättat ärende vända i Viborg, då kejsarinnan bestämt vägrade att mottaga beskickningen. Vid hemkomsten blev Schwerin över-officiant.
Jfr Schinkel-Bergman, Minnen ur Sveriges nyare hist. III, s. 158 ff., Hochschilds memoarer III, s. 160 ff., Adlerbeths Hist. ant. II, s. 144 ff.

232. Liatorps arkiv.

Det är osäkert om följande brevfragment (skrivet 7. 1. 1796) varit ett tillägg till det föregående brevet, eller ett självständigt brev, varav i så fall början saknas. Att döma av v. Geddas svarsbrev förefalla de emellertid hava anlänt samtidigt och hava därför här placerats i omedelbar följd.

s. 96. *Små vignetter ur Svänska historien.* E. syftar på den berömda serie teckningar över historiska ämnen, vilken Oxenstierna kallat "Snillets lek i svenska historien". Jfr Warburg, C. A. Ehrensvärd, Gbg 1893, s. 350—55, Reuterdahl, Studier, Kritiker och notiser 1841, N:o 6, Franzén, Minne af C. A. Ehrensvärd, Sv. ak. handl. XV, s. 285—95.

233. U. B. G 60.

Odaterat, men förmodligen skrivet vintern 1795—96.

234. U. B. G 60.

s. 100. *Beckers kock*, Becker var en känd värdshusinnnehavare i Stockholm. Jfr. Ehrensvärd, G. J., Dagboksanteckningar, II, s. 19. Sthlm 1878.

Creutzens Daphne, Creutz, Gustaf Filip, f. 1731, d. 1785. Riksråd, kanslipresident, skald.

Daphne, Creutz' berömda dikt, tryckt första gången i Vitterhetsarbeten, 1759.

s. 102. *Vipans klo.* E. syftar på en serie karrikatyrer: "Någons historia som försökte att bli hvad han icke var: poet", vilken han ritat åt Oxenstierna. I dessa framställes hur "poeten" passerar olika grader under ledning av en "vipa" = Oxenstierna. En del av dessa teckningar förvaras å Nationalmuseum. Jfr Warburg, a. a. s. 355 ff.

235. U. B. G 60 a.

s. 105. *Regulus* etc. De här omtalade teckningarne äro ej bevarade.

236. U. B. G 60 a.

Odaterat, men skrivet i början av mars 1796.

s. 106. *Baron Budberg,* den dåv. ryske ministern i Stockholm. I slutet av febr. 1796 anlände till Sverige dennes farbror, general Budberg, som halvofficiellt sändebud från kejsarinnan. Jfr Adlerbeths Hist. ant. II, s. 149 f., Hochschilds memoarer III, s. 166, 168 ff.

237. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men skrivet 27. 3. 1796.

s. 107. *Paliett klockan*, en beteckning liksom cylinderur, ankarur etc. för urets gång. Dylika ur tillverkas numera ej. Vad som menas med den besynnerliga termen "*den oflåttiga*", har ej varit mig möjligt att utreda.

Lagerbjelke, Johan Gustaf, f. 1745, d. 1812. Amiral, president i kammarrätten.

Östanå, egendom i Vista härad, Grenna landsförsamling.

s. 108. *Den andra taflan* finnes bevarad, men lämpar sig näppeligen för reproducering. Även beskrivningen därav har i det följande uteslutits.

238. L. U. B.

Ofullständigt daterat, men sannolikt skrivet 29. 3. 1796.

s. 110. *Boden*, Bode, Johann Elert, f. 1747, d. 1826. Direktör för observatoriet i Berlin.

Scopoli, Giovanni Antonio, f. 1723, d. 1788. Italiensk naturforskare.

opak, fr. opaque, ogenomskinlig.

Rappakivi, granitartad bergart, yngre än de flesta andra, av lös sammansättning.

s. 111. *Gatterers och Güssefeld*, möjligen syftar E. på Abriss der Geographie, Göttingen 1793.

Gatterer, Johann Christopher, f. 1727, d. 1799. Tysk historiker och geograf.

Güssefeld, Franz Ludwig, f. o. 1750, d. 1808. Tysk ingeniör och geograf.

239. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men skrivet 2. 4. 1796.

240. L. U. B.

s. 113. *Medföljande Böcker*, E. åsyftar två arbeten av Bailly, de s. 428 omnämnda Lettres sur l'origine des sciences etc. samt Lettres sur l'Atlantide de Platon et sur l'ancienne histoire de l'Asie. Pour servir de suite aux Lettres sur l'origine des sciences, adressées à M. de Voltaire par M. Bailly. London o. Paris 1779.

Norberg, Matthias, f. 1747, d. 1826. Professor i orientaliska språk vid Lunds universitet.

främling, Fremling, Matthias, f. 1745, d. 1820 Professor i teoretisk filosofi vid Lunds universitet.

Hjelmen, Hjelm, Peter Johan, f. 1746, d. 1813. Föreståndare för bergskollegiets kemiska laboratorium.

Näsbyholm, egendom i Gärdslövs socken, Malmöhus län.

Madropor. Det avbildade föremålet är tydligen en fossil sjöborre, ett ofta förekommande fossil i den skånska kritformationen. Madrepora är ett korallsläkte, av vilket finnas såväl fossila som nu levande arter. Emellertid kallas den skiva, som finnes å översidan av tagghudingarnas kalkskelett madreporplatta. Möjligen beror därav E:s namnförväxling.

241. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men skrivet 22. 6. 1796.

s. 114. *von Hauch*, Adam Wilhelm, f. 1755, d. 1838. Överhovmarskalk. Fysiker.

sitt värk i Physiken, Begyndelsesgrunde til Naturlæren 1—2, 1794. v. Hauch invaldes i K. V. A. 1798.

Vilken, Wilcke, Johan Carl, f. 1732, d. 1796. Professor i fysik. Sekr. i K. V. A. 1784—96.

s. 115. *mitt tal för accademien*, talet som aldrig hölls, finnes i hskr. i K. B. Jfr Warburg, a. a. s. 388—90. Manuskriptet är dock ej som Warburg uppger en avskrift, utan original.

242. U. B. G 60 a.

243. U. B. G 60 a.

s. 116. *Kungen reser*, Gustav IV Adolf avreste d. 13. 8. 1796 till Petersburg. Jfr Schinkel-Bergman, a. a. III, s. 188 ff.

Secreterare i Vett. Acc. Till Wilckes efterträdare valdes 21. 9. 1796 Melanderhjelm, Daniel, f. 1726, d. 1810. Professor i astronomi vid Uppsala universitet. Kansliråd.

Prosperin, Erik f. 1739, d. 1803. Professor i astronomi.

244. L. U. B.

s. 117. *Rosenstejn*, Rosenstein, Magnus Rosén von, f. 1755, d. 1801. Amiral.

Gjörje, Görges, Fredrik David, f. 1741, d. 1818. Apotekare i Stockholm.

Lilla Gossen, Retzius, Nils Matthias, f. 1793.

245. Nationalmuseum.

Ofullständigt daterat, men skrivet 1. 10. 1796.

s. 118. *Sergel*. Johan Tobias, f. 1740, d. 1814. Bildhuggare.

min nya Gård, Dömmestorp, Hasslövs socken, Höks härad. E. köpte gården hösten 1796 av ryttmästaren Fredrik Gustaf Stjernblad (f. 1764, d. 1817). Jfr Halländska herregårdar, beskrifne af P. von Möller, Halmstad 1871, s. 97—106.

s. 119. *min lille Son*, Ehrensvärd, Gustaf Carl Albert August, f. 1787, d. 1860. Överste, chef för skånska dragonerna.

246. Nationalmuseum.

Ofullständigt daterat, men skrivet 27. 10. 1796.

s. 120. *det aimablaste Sälskapet*, Sergel ämnade med sin och E:s gemensamme vän, överkammarherre Johan Jakob De Geer (f. 1737, d. 1809), resa till Köpenhamn.

s. 121. *Er Charmanta Ritning*. Sergel hade skickat E. en teckning, där han framställer sig själv nedramlande på Dömmestorp ur Faëtons (= De Geers) vagn och mottagen av E. med grevinna och son. Avbildad Looström, Sergel, Sthm 1914, pl. 23.

247. U. B. G 60.

Ofullständigt daterat, men skrivet 6. 11. 1796.

s. 123. *nya Psalmboken,* säkerligen Skördarne, vilket arbete som bekant utkom 1796. D. 19. 10. 1796 skriver Oxenstierna till E. att han sänder honom sin "Poeme". (Brev i Tosterups arkiv.)

248. Nationalmuseum.

s. 126. *Ehrenhejm,* Ehrenheim, Fredrik Wilhelm von, f. 1753, d. 1828. Envoyé i Köpenhamn. Hovkansler, kanslipresident.

kunga ombyte, Gustav IV Adolf hade d. 1. 11. 1796 blivit myndig och själv tillträtt regeringen.

von Vallden, von Walden, Fredrik Herman, f. 1743, d. 1800-talet. Kapten vid amiralitetet.

Abelgaard, Abildgaard, Nicolai Abraham, f. 1743, d. 1809. Dansk målare.

249. Nationalmuseum.

250. K. B.

251. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men enligt brev från v. Gedda skrivet 8. 12. 1796.

252. Nationalmuseum.

Ofullständigt daterat, men säkerligen skrivet 14. 12. 1796.

s. 133. *Rosenqvist,* Joën Wilhelm R. af Åkershult, f. 1744, d. 1800. Kapten.

253. Nationalmuseum.

Ofullständigt daterat, men skrivet 24. 12. 1796.

254. K. B.

Ofullständigt daterat, men skrivet 24. 12. 1796.

255. Nationalmuseum.

Ofullständigt daterat, men säkerligen skrivet 16. 1. 1797.

s. 137. *Gyllenstjerna,* Axel Erik, f. 1747, d. 1823. Landshövding i Halland.

hans vän, Reuterholm, Gustaf Adolf, f. 1756, d. 1813. Överkammarherre. Hertig Karls bekante gunstling.

Reuterholm förvisades från Stockholm kort efter det Gustav IV Adolf blivit myndig och vistades de följande åren tidvis hos sin kusin, baron Gyllenstjerna, på Bjersgård i Skåne.

s. 139. *kejsarinnan,* Katarina II hade dött 17. 11. 1796.

Ryska skönheten etc., syftar på det projekterade giftermålet mellan Gustav IV Adolf och storfurstinnan Alexandra.

256. U. B. G 60 a.

s. 139. *ändringar som skje med amiralitetet.* Kort efter det Gustav IV Adolf själf tillträtt regeringen delades storamiralsämbetet mellan två kommittéers förvaltning, den ena för örlogsflottan, den andra för arméns flotta. Jfr Adlerbeths Hist. ant. II, s. 165 och inledn. till del I.

s. 140. *President,* Svartz, Olof Peter, f. 1760, d. 1818. Professor i botanik och naturalhistoria vid Karolinska institutet.

257. U. B. G 60 a.

s. 142. *Samling* etc. Samling af sådane rön och försök uti hvarjehanda hushållsämnen, som i allmänna tidningarne blifvit upgifne. St. 1—6. Sthm. 1786—95. E. åsyftar en artikel med titeln, Botmedel emot kräftan.

Tauben, Taube, Evert, f. 1737, d. 1799. Generallöjtnant. T. utövade som bekant ett betydelsefullt inflytande på såväl Gustav III som Gustav IV Adolf.

258. K. B.

Ofullständigt daterat, men skrivet i slutet av febr. 1797.

s. 143. *mitt härvarande Genie,* Sergel befann sig vid denna tid på besök hos E. En del av de teckningar, på vilka brevet hänsyftar, förvaras å Nationalmuseum.
Greff[r]inn, De Geer, Fredrika Aurora, f. Taube, f. 1753, d. 1806.

259. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 4. 3. 1797.

s. 144. *en liten öfversättning af Kant,* Känslan af det sköna och höga af M. I. Kant, Sthm 1796.

Apolinne, Apollino. Ett av Sergels tidigaste verk är en kopia efter den antika statyen med detta namn, vilken som bekant i sin tur anses vara en kopia efter Praxiteles. Orig., då i Villa Medici, nu i Uffizi-galleriet i Florens. Jfr Göthe, J. T. Sergel, s. 58 ff., 304.

Hercule de farnese, ett verk av den grekiske bildhuggaren Glykon.

260. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men förmodligen skrivet 12. 3. 1797.

s. 145. *De Geer* etc. Jfr Sergels uttalanden om de Geer: Göthe, Sergelska bref, Sthm 1900, s. 45 f.

261. K. B.
Ofullständigt daterat, men förmodligen skrivet 14. 3. 1797.

262. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 20. 3. 1797.

s. 149. *Lieutnanten,* Ulfvenklou, Henrik Gustaf, f. 1756, d. 1819. Mystiker och andebesvärjare.

263. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 23. 3. 1797.

264. Nationalmuseum.
Odaterat, men förmodligen skrivet i slutet av mars 1797.

265. K. B.
Ofullständigt daterat, men skrivet 28. 3. 1797.

s. 154. *Mutius Scevola,* Gajus Mucius Cordus, med hedersnamnet Scævola, den berömde romaren.

266. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 1. 4. 1797.

267. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 7. 4. 1797.

268. U. B. G 60 a.
Ofullständigt daterat, men enligt brev från v. Gedda skrivet 13. 4. 1797.

s. 157. *fröken Dyben* avled 10. 4. 1797.

269. Nationalmuseum.
Odaterat, men förmodligen skrivet i april 1797.

270. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 17. 4. 1797.

271. K. B.

272. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 25. 4. 1797.

273. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 4. 5. 1797

s. 163. *den Dygdige,* De Geer.
Christiani, möjl. menar E. Christiani, Wilhelm Ernst, f. 1731, d. 1793. Tysk historiker.

274. Nationalmuseum.

275. Nationalmuseum.

276. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 2. 6. 1797.

s. 167. *den fordom utsedda Svea Drottning,* prinsessan Lovisa Charlotta av Mecklenburg-Schwerin.

277. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 12. 6. 1797.

s. 167. *Grovell,* Grouvelle, Philippe Antoine, f. 1758, d. 1806. Fransk minister i Köpenhamn.
s. 168. *L'Archeveque,* Larchevêque, Pierre Hubert, f. 1721, d. 1778. Skulptör.
Corporal Ölbom, en parodi på Creutz' elegie Zephis, stundom tillskriven Bellman, men förmodligen författad av Hallman. Jfr J. Flodmark, Hvilka voro de poetiska arbeten, som Bellman ämnade utgifva år 1772?, i Samlaren 16, s. 136 ff.

278. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 13. 6. 1797.

279. U. B. G 60 a.

280. Tosterups arkiv.
Ofullständigt daterat, men skrivet 1. 7. 1797.

s. 171. *Fichers gjödsel ämne.* Underrättelse om det nyss uppfundne allmänna gödämnet för jorden til deras tjänst som wilja nyttja det eller därom göra sig riktiga begrep. Af A. W. Fischer. Sthm 1795.
s. 172. *Wallerii afhandling.* Chemiska rön angående sött guldsalt och artificielt saltpetter gjorde af Johan Gotschalk Wallerius. K. V. A. Handl. X, s. 270 ff.
Wallerius, Johan Gottschalk, f. 1709, d. 1785. Professor i kemi, metallurgi och farmaci vid Uppsala universitet.
Pietsch, Johann Gottfried. Tysk läkare.

281. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 14. 7. 1797.

s. 174. *Burenskjöld,* Burensköld, Fredrik Erik, f. 1740, d. 1811. Hovjägmästare.

282. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men skrivet 21. 7. 1797.

s. 175. Teckn. n:r 1 framställer De Geer.

283. U. B. G 60 a.
Ofullständigt daterat, men skrivet 28. 7. 1797.

s. 176. *Sparman,* Sparrman, Anders, f. 1748, d. 1820. Professor i naturalhistoria och farmaci i Stockholm.

284. K. B.

s. 178. *min Svågers Bröllop,* E:s svåger, G. A. Sparre gifte sig på Trolleholm d. 8. 8. 1797 med Ebba Charlotta Bonde, f. 1776, d. 1851.

285. U. B. G 60 a.
Ofullständigt daterat, men skrivet 6. 8. 1797.

286. K. B.
Ofullständigt daterat, men skrivet 11. 8. 1797.

287. Nationalmuseum.

Ofullständigt daterat, men skrivet 20. 8. 1797.

s. 182. *Voigtländer*, Voigtlender, Adolph Fredrik, överstelöjtnant vid Upplands regemente.

288. K. B.

289. Tosterups arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 9. 9. 1797.

s. 186. *Törne*, Jeannette von, f. Hjärne, f. 1747, d. 1803.
E:s kusin. Känd för sin kviekhet och av Gustav III kallad "La petite Minerve du Nord".

Hans Exelence, Hjärne, Gustaf Adolph, f. 1715, d. 1805. Riksråd.

Adler Salvius, Johan, f. 1590, d. 1652. Riksråd.
Såväl E. som grevinnan Törne voro sysslingar till kapten Johan Gabriel Adlerhjelm (f. 1735, d. 1805), sonsons sonson till Adler Salvii änka Margareta Pedersdotter Skuthe i hennes första gifte med Lorentz Hartman.

Farbro[r] fredrick, Ehrensvärd, Fredrik, f. 1719, d. 1807. Generalmajor.

Vår unga konung etc. Gustav IV Adolf återkom i slutet av aug. 1797 från Erfurt, där han ingått förlovning med prinsessan Fredrika av Baden. Jfr Hochschilds memoarer III, s. 265 ff.

290. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet i slutet av september eller början av oktober 1797.

s. 187. *Magister Stridsberg* etc. E. syftar på ett förslag, som på 1720-talet framlagts av magister Magnus Stridsberg, att utplantera såväl säden som jordblandningen ovanpå i stället för att så på vanligt sätt. Stridsberg offentliggjorde sina teorier först i en dissertation: Nova agriculturam emendandi ratio, Upsala 1725, Præs. L. Arrhenius, och sedan ett par år därefter på svenska i ett arbete, vars fullständiga titel är: En grundelig kundskap om swenska åkerbruket, först i gemen, och sedan i synnerhet, huruledes man genom planterande och jordmateriens blandande, som dertil fordras kan drifwa sädeswäxten til en ansenlig ymnoghet samt på ett beqwämligit sätt och genom behändiga wercktyg, detta först på ett litet stycke åker såsom ett seminarium til den allmänna åkren, bruka skal; men sedan efter des befundna härliga nytta öfver alt werckställa kan. Til fäderneslandets tienst wälment utgifwen. Med högwälborne herr baronens Edmund Gripenhielms företal och med Hans Kungl. Maj:ts allernådigste privilegio uplagdt af Magnus Stridzberg. Sthm 1727.

Rozier, François, f. 1734, d. 1793. Fransk agronom.
Cours complet d'agriculture théorique, pratique, économique et de médecine rurale et véterinaire. 1—2. Paris 1781—82.

potiska, förmodligen skrivfel för politiska.

R. Holm, Reuterholm hade i slutet av september 1797 begivit sig till Örby, en egendom nära Stockholm. Jfr Hochschilds memoarer III, s. 270.

President, Numers, Christopher von, f. 1743, d. 1801. President i kammarrevisionen.

s. 188. *Munck*, Adolph Fredrik, f. 1749, d. 1831. Gustav III:s bekante gunstling. President i kammarrevisionen 1788. Reuterholm utnämndes till president därsammastädes 1792.

291. L. U. B.

s. 188. *Nilsson* etc. E. åsyftar en artikel i Nytt och Gammalt 1797 n:r 6, där C. A. Nilsson beskriver "en trösk och hackelse maskine hwilken, så wäl til sin enkla sammansättning som effect, wida öfwerträffar de hittills försökte".

s. 189. *medföljande må blifva infördt*, en annons om en ny kusk, införd i Nytt och Gammalt 1797, n:r 8.

fru Professorsskan, Retzius, Ulrika Beata, f. Prytz, f. 1742, d. 1821.

kirvan, Kirvan, Richard, f. o. 1750, d. 1812. Engelsk kemist och mineralog. E. syftar på ett av dennes arbeten, vilket Retzius just då översatt: Afhandling om gödselarter. Öfvers. från tyskan af And. Jah. Retzius. Lund 1797.

292. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat, men skrivet 11. 12. 1797.

s. 190. *Stjernstedt*, Carl Johan, f. 1686, d. 1753. Riksråd. Den *gård*, som omtalas är Fullersta herrgård i Huddinge socken, Svartlösa härad, Södermanland.

293. L. U. B.

294. Nationalmuseum.

295. U. B. G 60 a.

s. 194. *Det var lustigt med alla världenes Stallmästare* etc. D. 9. 1. 1798 skriver v. Gedda till E.: Hans Excellence för detta Gouverneuren i Pommern Grefwe Ruuth, är blefwen — en stor Electricus, och börjar befatta sig med Physiqven! lika så Herr Hof Stallmästaren Bergencreutz. (Brev i Tosterups arkiv.) Bergencreutz, Lars Algerus, f. 1753, d. 1821. Ekonomi-stallmästare, överste.

s. 195. *Nyströmska etc.*, förmodligen Nyström, Magnus Gabriel, f. 1720, d. 1769. Kronofogde och salpetersjuderidirektör.

Gaddolinska Sättet, Gadolin, Jacob, f. 1749, d. 1802. Professor i matematik i Åbo, senare biskop därsammastädes.

296. U. B. G 60 a.

Ofullständigt daterat men skrivet 12. 2. 1798.

297. K. B.

s. 198. *En unger Coijet,* förmodligen Coijet, Gustaf Julius, f. 1775, d. ..., löjtnant, kammarjunkare.

298. L. U. B.

s. 199. *årret*, årder, av verbet æria, plöja. Ett åkerbruksredskap, varmed jorden luckras och uppröres. Jfr Rietz, Svenskt dialect-lexikon, s. 848. Malmö 1867.

Wolffen, Wolff, Christian von, f. 1679, d. 1754. Tysk filosof.

Entdeckung der Ursache der Vermehrung des Getreydes. 1—2. Halle 1719—25. Övers. av Johannes Mört, Sthm 1728.

s. 200. *Arduine*, Arduini, Louis, f. 1759, d. 1833. Italiensk agronom.

Du Hammel, Duhamel du Monceau, Henri Louis, f. 1700, d. 1782. Fransk botanist och agronom.

Schalchi, vem E. åsyftar med detta förmodligen felstavade namn, är mig okänt.

Pejrolle, Peyrilhe, Bernhard, d. 1804. Fransk läkare och kemist.

Bergman, Torbern, f. 1735, d. 1784. Professor i kemi vid Uppsala universitet.

Gadd, Pehr Adrian, f. 1727, d. 1797. Professor i kemi vid Åbo universitet. Det arbete av Gadd, som E. syftar på, är Åkerbrukets chemiska grunder 1—4. Åbo 1761, 62, 64.

Wästbeck, Westbeck Zacharias, d. 1765. Kontraktsprost och kyrkoherde i Öster-Lövsta församling, ärkestiftet.

Rön om åkerbrukets nyttiga främjande medelst utsädets och gödslens wissa besparning. K. V. A. Handl. I, s. 463 ff.

Beskrifning på kyrkio-herden Westbecks såningsmachin, som omtalas uti 1740 års handlingar, pag. 474 och här kan utförligare ses uti kopparstycket, Tab. I. Fig. 8. Ibid. II, s. 78 f.

Om sånings-machins förbättring och nytta, Ibid. III, s. 290 ff.

s. 201. *Nordensckölď*, Nordenskiöld, Anders Johan, f. 1696, d. 1763. Landshövding i Nylands och Tavastehus län. Den uppsats E. omtalar har titeln, Försök angående rågens utsående om sommaren, före den wanliga tiden om hösten.

s. 209. *Wett. acc: hand. 1766* etc. Beskrifning på en ugn, med dess tilhörige rör, hvarmedelst röken af allehanda förbränlige ting, til största delen kan fångas, och til et acidum sammanrinner, jämte åtskilliga därvid gjorde rön och försök. Förf. av Nordenskiöld, Carl Fredrik, f. 1702, d. 1779. Överste.

s. 212. *Lavoisier*, Antoine Laurent, f. 1743, d. 1794. Fransk kemist.

299. Nationalmuseum.

Odaterat, men förmodligen skrivet i början av april 1798.

300. K. B.

Ofullständigt daterat, men förmodligen skrivet 5. 4. 1798.

s. 218. *Masreliez*, Louis, f. 1747, d. 1810. Professor vid konstakademien.

301. Mariedals arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet våren 1798.

302. Mariedals arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet våren 1798.

s. 219. *Stjernarp*, herrgård i Edsberga socken, Tönnersjö härad, Halland. Ägdes på denna tid av landshövding Johan Wilhelm Cedercrantz, f. 1739, d. 1805.

Skättarp, Skottorp, herrgård i Skummeslöfs socken, Höks härad, Hallands län. Skottorp ägdes till 1790 av änkefru Mariana Elisabeth von Krassow. Hon efterlämnade två söner och fyra döttrar, av vilka kapten Karl Gustaf v. Krassow (d. 1832) blev ägare till huvudgården. Den yngre sonen, ryttmästare Gustaf Mauritz v. Krassow (d. 1820), fick det s. k. Nya Skottorp, som av honom bebyggdes. Jfr von Möller, a. a., s. 107—16, Svenska slott och herresäten, Halland, s. 7 f. Sthm 1914.

303. Tosterups arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 31. 8. 1798.

s. 222. *Hanstavik*, egendom nära Södertälje.

Rålamb etc. Rålamb, Claës, f. 1750, d. 1826. Hovstallmästare. Rålamb hade på egen begäran d. 15 aug. entledigats från direktörskapet för de kungliga spektaklen och till efterträdare fått förste stallmästaren John Hugo Hamilton, f. 1752, d. 1805.
Jfr Hochschilds memoarer III, s. 294.

Några goda förordningar, jfr Hochschilds memoarer III, s. 294, Adlerbeths Hist. ant. II, s. 187.

Lilla vidundret, grevinnan Törnes sonson, Michaël von Törne, f. 25. 1. 1798, d. 21. 1. 1800.

Din sonhustru, Törne, Eva Augusta von, född Löwen, f. 1776, d. 1832.

Mickels person, Törne, Michaël von, f. 1775, d. 1854. Stallmästare, landshövding.

304. K. B.

305. Ericsbergs arkiv.

Odaterat, men skrivet oktober eller november 1798.

s. 224. *Bonde*, Carl Göran, f. 1757, d. 1840, överste, kammarjunkare, riksråd.

s. 225. *Hillebrandt*, Hildebrand, David Gotthard Henrik, f. 1761, d. 1808. Godsägare.

Modée dog på Dömmestorp 12. 10. 1798.

306. Sjöholms arkiv.

307. Tillhör Kamrer Fr. Carlsson, Uppsala.

s. 226. *Höppken*, Höpken, Nils von, f. 1774, d. 1829. Ryttmästare, hovmarskalk, minister i Haag.

308. Tosterups arkiv.

Ofullständigt daterat, men säkerligen skrivet 3. 12. 1798.

s. 228. *Grefvinnan Piper*, Hedvig Catharina, född Ekeblad, f. 1746, d. 1812. Överhovmästarinna. Gift med P., Carl Gustaf, f. 1737, d. 1803. Överkammarherre.

en Riks Herre förbuden hofvet? E. syftar på Reuterholm, som var en av rikets herrar.

309. Mariedals arkiv.

Ofullständigt daterat, men säkerligen skrivet 14. 12. 1798.

310. Tosterups arkiv.

311. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet jan. 1799.

s. 230. *Bränvins förordning*, jfr Hochschilds memoarer III, s. 301.

s. 231. *Södertuna*, genom sitt giftermål med Margaretha Palmfelt innehade E:s farbror egendomen Södertuna, nära Gnesta.

Sonen, Ehrensvärd, Gustaf Fredrik, f. 1760, d. 1812. Kapten. Denne hade gjort sig känd genom sitt "jakobinska" sinnelag, manifesterat bl. a. genom att han en gång avsade sig så väl friherretiteln som namnet Ehrensvärd. Jfr Schinkel-Bergman, a. a. III, s. 289, noten och Ridderstad, Gömdt är icke glömdt, B. VII, s. 63. Linköping 1849.

ingenting om Carlson, det förefaller, att döma bl. a. av v. Geddas brev till E., som om Carlson vid denna tid invecklats i en del mycket tvivelaktiga affärstransaktioner. Dessa lära sedan ha avslöjats och framkallat hans självmord. Jfr Skjöldebrands memoarer I, s. 86 f., 221.

312. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet i slutet av febr. 1799.

s. 232. *Hården*, Hård af Segerstad, Peter Albrecht, f. 1745, d. 1812. Bankkommissarie.

s. 233. *Lewhusen*, Leuhusen, Wilhelm Reinhold, f. 1768, d. 1853. Kapten, överadjutant och major.

General adjutanten, Möllersvärd, Otto Reinhold, f. 1763, d. 1802. Generaladjutant, överstelöjtnant.

Hessenstejn, Hessenstein, Fredrik Wilhelm von, f. 1735, d. 1808. Fredrik I:s son med Hedvig Ulrika Taube, furste, riksråd, generalguvernör över Pommern.

önskade dig allt godt etc., jfr brevet N:o 315 och därtill hörande anmärkning.

fröken Seth, Anna Margaretha von, f. 1759, d. 1842. Gift 1808 med kaptenen vid flottan Gustaf Lewin.

313. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet i slutet av febr. 1799.

s. 234. *Säbyholm*, egendom i Lossa socken, Bro härad, Uppland, vilken E. i mars 1799 tillbytte sig mot sin förra egendom Dömmestorp.

314. U. B. G 60.

Ofullständigt daterat, men skrivet 5. 3. 1799.

s. 234. *Ekensberg*, herrgård i Över-Enhörna socken, Selebo härad, Södermanland.

315. Ericsbergs arkiv.

s. 235. *R. R. Hjerne får Läckö etc.* Hjärne var den ende, som 1768 understödde Adolf Fredriks fordran att riksdag skulle sammankallas, varför ständerna 1769 till honom högtidligen uttalade sin tacksamhet och gav honom tillåtelse att arrendera Läckö kungsgård.

den andra, Hjärne, Gustafva Fredrika, f. 1750, d. 1817.

s. 236. *Ridderstolpe*, Fredrik Wilhelm, f. 1730, d. 1816. F. d. riksråd. Ledamot av högsta domstolen.

316. U. B. G 60.

Ofullständigt daterat, men skrivet 16. 3. 1799.

317. Tosterups arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 18—20. 3. 1799.

s. 236. *Läckstad*, Läggsta, Läggesta, gästgivargård i Kärnbo socken, Södermanland.

s. 237. *efter han ej kan ge pension etc.* Under sin vistelse i Kaluga erhöll Armfelt av kejsarinnan Katarina en årlig pension av 5000 rubel, vilken efter hennes död utbetalades även av Paul I.

Borttagandet av Armfelts namn från skampålen skedde 22. 2. 1799. Armfelt själv ansåg att detta berodde på föreställningar gjorda av den ryske ambassadören Budberg å kejsar Pauls vägnar. Jfr Tegnér, Gustaf Mauritz Armfelt II, s. 356 f. Sthm 1884.

Mickell min frällsare, grevinnan Törnes son, stallmästare M. Törne, var E:s rådgivare vid bytet av egendomarne.

318. K. B.

319. K. B.

Odaterat, men skrivet 21. 3. 1799.

s. 240. *min Svåger*, Sparre, Claës Henrik, f. 1753, d. 1820. Överste, generaladjutant. Ägare av Hofgården vid Stora Tåkern, Östergötland.

Strömfelt, Fredrik Georg, f. 1738, d. 1814. Landshövding i Linköpings län. Ståthållare i Norrköping under riksdagen 1800.

von Lingen, Herman, f. 1748, d. 1820. Kommissionssekreterare. Gift 13. 6. 1799 med Antoinetta Carolina Strömfelt, f. 1769, d. 1820.

en annan etc. Det här omtalade giftermålet blev aldrig förverkligat. En av Strömfelts döttrar dog ogift, den tredje blev gift med landshövding E. R. von Nolcken.

Funck etc. Även detta torde vara misstag. Den ende Funck med namnet Thure, som Anrep upptager: Johan Thure F., f. 1767, avled först 1824. Löjtnant.

en gammal fröken Gyllenstjerna. Anrep upptar icke någon annan, vid denna tid ogift kvinnlig medlem av släkten Gyllenstjerna än en dotter till landshövding A. E. G., Elisabeth Euphrosyne G., f. 1778, d. 1833. Gift 1801 med löjtnant Carl Fredrik Cronstedt, f. 1765, d. 1834.

s. 241. *Tornerhjelms bror.* E. hade sålt Dömmestorp till överstelöjtnant Adolph Fredrik Tornerhjelm, f. 1768, d. 1850. Vilken av dennes tre bröder E. här syftar på, torde vara svårt att avgöra.

320. Ericsbergs arkiv.

Brevet är möjligen skrivet till Gyllenborg, Carl David, f. 1734, d. 1811. Kammarherre, kommerseråd. Morbroder till den nedan omnämnde Carl Fredrik Ehrensvärd.

s. 242. *Carl Fredriks understöd.* Ehrensvärd, Carl Fredrik, f. 1767, d. 1815, E:s kusin, hade 1792 förvisats från Sverige på grund av delaktighet i Gustav III:s mord. Sedan bosatt i Köpenhamn, under namnet Gyllembourg, och gift med Thomasine Buntzen, den danska författarinnan.

321. U. B. G 60.

322. Ericsbergs arkiv.

s. 244. *pittscher*, pitschaft, sigill.

323. Tosterups arkiv.

324. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet i april 1799.

s. 246. *Alexander* den store, f. 356 f. Kr., d. 323 f. Kr. Konung i Macedonien.
Apelles, f. 356 f. Kr., d. 308 f. Kr. Greklands störste målare.

s. 247. *Zetth*, Seth, Gabriel von, f. 1690, d. 1774. Riksråd.
min far, Ehrensvärd, Augustin, f. 1710, d. 1772. Fältmarskalk.

325. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet april 1799.

326. Liatorps arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet i början av maj 1799.

s. 251. *faster till min mor.* Såvitt det varit mig möjligt att rätt tolka det svårlästa manuskriptet, står det här *faster*. E:s mor Catharina Elisabeth E., f. Arosell, adl. Adlerheim, f. 1715, d. 1784, var dotter till Carl Arosell, f. 1683, d. 1717. Lagman. Den enda av dennes systrar, som vid denna tid kunde finnas i livet var Brita A., gift med borgmästare P. Folker i Gävle. Några säkra data om henne har det ej lyckats mig att finna.

327. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet i början av maj 1799.

s. 252. *anna Maja*, Ehrensvärd, Anna Maria, f. 1744, d. 1814. Gift med Palmfelt, Gustaf Fredrik, f. 1726, d. 1772. Major.
Tingstadius, Lars Kristian, f. 1750, d. 1832. Läkare.
Piper, Sten Abraham, f. 1738, d. 1813. Hovmarskalk. Gift med E:s kusin, Catharina Wilhelmina E., f. 1754, d. 1798.

328. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet maj 1799.

Brevet syftar på E:s egendomsaffärer. Redan i maj 1799 såldes nämligen Säbyholm, då det visat sig att bytet var synnerligen ofördelaktigt. Den nye ägaren, kamrer Kilblom, kunde emellertid ej betala utan var nödsakad att göra konkurs, och ända till sin död kämpade E. mot de till följd härav uppkomna svårigheterna

s. 253. *Mitt trädhufvud*, Brinkman, Hans Gustaf von, f. 1728, d. 1816. E:s juridiska biträde.

329. Mariedals arkiv.

330. Tosterups arkiv.

331. Mariedals arkiv.

s. 257. *Spång*, egendom i Örkelljunga socken, Norra Åsbo härad, Skåne.
Hjelmslund, herrgård i Kellna socken, Kristianstads län.
Gångva, Gångvad, herrgård i Ösjö socken, Kristianstads län.
Öringe, herrgård i Höks härad, Hallands län.
Marienlund, Marielund, herrgård i Mörarps socken, Malmöhus län.

s. 258. *Strussenfelt*, Ulrica Eleonora, f. Silfversköld, f. 1746, d. 1835.

fröken Stina Krassau, förmodligen en syster till kapten K. G. v. Krassow. Jfr anmärkningen till s. 219.

Jfr J. von Bohlen, Geschichte des adlichen, freiherrlichen und gräflichen Geschlechts von Krassow I, s. 150 ff. Berlin 1853.

Ljungfeldt, Henrik Wilhelm, f. 1754, d. 1830. Löjtnant, krigsråds titel.

Silfversköld, Fredrik Ferdinand, f. 1773, d. 1804. Ryttmästare.

Wachtmeister, Arvid Alarik, f. 1758, d. 1826. Major.

Enga Ryd, Ängaröd, gård i Riseberga socken, Kristianstads län.

Panthell, Panthel, Otto, f. 1738, d. 1816. Auditör, kammarrättsråds titel.

332. Mariedals arkiv.

333. Tosterups arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 21. 6. 1799.

s. 261. *Rejkenback*, Reichenbach, Balzar Philip, f. 1744, d. 1817. Kirurg, lasarettsläkare i Södertälje.

s. 262. *Ståckenström*, Stockenström, Salomon, f. 1751, d. 1811. Assessor. Son till Salomon Stockenström, f. 1711, d. 1783. Brukspatron.

334. Mariedals arkiv.

s. 264. *mot Ehrenhejms villja etc.* E. syftar på den mot Frankrike fientliga not konungen i april avlåtit till riksdagen i Regensburg och vars avfattning framkallade Ehrenheims ivriga protester. Jfr Hochschilds memoarer III, s. 309 ff.

s. 267. *Spärlingsholm*, Sperlingsholm, herresäte i Övraby socken, Hallands län.

hans fru, Cedercrantz, Benedicta Christina, f. Schoug, f. 1750, d. 1832.

Fru Cöster, dotter till Fru Cedercrantz i hennes första gifte med handlanden Olof Agrell.

s. 268. *Modée*, Hedvig Eleonora, f. 1774, d. 1823. Hovfröken. Gift 1798 med Ruuth, Gustaf Erik, f. 1769, d. 1841, hovmarskalk.

Burenskjöld har en flicka, B., Mariana Magdalena, f. 1789, d. 1818.

335. Första delen av brevet till "men om du ätandes" etc. Liatorps arkiv, resten Tosterups arkiv.

336. Mariedals arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 4. 7. 1799.

337. Mariedals arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 20. 7. 1799.

338. Tosterups arkiv.

Denna dagbok över upplevelserna i Ramlösa skrevs juli—aug. 1799.

s. 276. *Halldin*, Johan Gustaf, f. 1737, d. 1825. E. o. kanslist i kungl. bibl. Bokhandlare, journalist (Publicola).

Statssecretern, Rosenblad, Mathias, f. 1758, d. 1847. Statssekreterare, statsråd, justitiestatsminister.

Ramel, Malte, f. 1747, d. 1824. Riksråd, guvernör för kronprinsen 1803.

s. 277. *Gyllenkrok*, Gyllenkrook, Christina Charlotta, f. Mörner, f. 1760, d. 1832. Gift 1:sta gången med Axel Thure Gyllenkrook, f. 1715, d. 1805. Skild och omgift (1800) med general Bror Cederström.

Forselles, Samuel af, f. 1757, d. 1811. Landshövding i Göteborg.

Zibet, Christoffer Bogislaus, f. 1740, d. 1809. Statssekreterare och hovkansler.

Darelli, Johan Anders af, f. 1718, d. 1780. Assessor.

s. 278. *Ehrensvärd*, Carl August, f. 1749, d. 1805. E:s kusin. Envoyé i Madrid, London och Paris. Generallöjtnant.

s. 279. *Holland från Tuppklor.* Holland hade 1795 erövrats av fransmännen.

s. 280. *Sture*, Vivika Ulrika, f. 1775, d. 1812. Hennes *mor*, Sture, Eleonora Gustafva, f. Bonde, f. 1746, d. 1817.

Bonde, Fredrika, f. 1779, d. . . .

Beckfris, Beck-Friis, Wilhelmina, f. 1775, d. 1850-talet.

s. 281. *Ramel,* Maria Sophia, f. Beck-Friis, f. 1768, d. 1848.

Rosenblad, Charlotta Elisabeth, f. Ström, f. 1778, d. 1837. Gift med överste Elof R., f. 1756, d. 1838.

Rosenblad, Johanna, f. Lidbeck, f. 1764, d. 1838. Gift med ryttmästare Erik R., f. 1753, d. 1825.

Rosenblad, Anna Elisabeth, f. Richert. f. 1763, d. 1826. Gift med kapten Nils R., f. 1749, d. 1827.

Beckfris, Beck-Friis, Lovisa, f. Thott, f. 1772, d. 1809.

Ruuth, Elisabeth Charlotta, f. Wahrendorff, f. 1765, d. 1831.

Tornerhjelm, Aurora Ulrika, f. Silfversköld, f. 1775, d. 1854. Gift med T., Gustaf Magnus, f. 1771, d. 1838. Understallmästare, hovjägmästare.

Coyët, Coijet, Hedvig, född Hamilton, f. 1749, d. 1828.

Mugge, Hamilton, Adolf Ludvig, f. 1746, d. 1777. Kammarherre.

hennes tri vackra döttrar, Coijet, Juliana Margareta, f. 1777, d. 1855, C., Hedvig Charlotta, f. 1780, d. . . . , C., Ulrika Christina, f. 1782, d. 1852.

Munck, Petrus, f. 1732, d. 1803. Biskop i Lund.

Trolle, Arvid, f. 1773, d. 1828. Major, hovmarskalk.

s. 283. *de la Gvardie,* de la Gardie, Jakob Gustaf, f. 1768, d. 1842. Kaptenlöjtnant. Minister i Wien 1799—1801. General. Lantmarskalk vid 1834—35 års riksdag. Gift med Christina Amalia Hedvig Adelaide Sparre, f. 1778, d. 1811. Dotter till kammarherre Gustaf Adolph Sparre, f. 1746, d. 1794 och Elisabeth Sophia Amalia Beata Ramel, f. 1753, d. 1830.

s. 284. *Paul Pehrson,* kejsar Paul I.

s. 285. *Tornerhjelm,* Erika Catharina, f. von Engeström, f. 1775, d. 1821.

Herr Gehejmrådet, Numsen, Christian Frederik, f. 1741, d. 1811. Gehejmekonferensraad.

s. 287. *von Krogh.* Förmodligen menar E. Magdalena von Krogh, f. von Krogh, f. 1775, d. 1847.

s. 288. *Numsén,* Numsen, Margarethe, f. Holck, f. 1741, d. 1826.

s. 290. *Frun på Ösjö,* Tornerhjelm, Christina Eleonora, f. Silfversköld, f. 1737, d. 1811. *Ösjö,* herrgård i Ösjö socken, Norra Åsbo härad, Skåne.

s. 291. *Dotern,* Tornerhjelm, Eleonora, f. 1775, d. 1800.

Städing, Stedingk, Viktor von, f. 1751, d. 1823, konteramiral, generalamiral.

Lilljehorn, Pehr, f. 1729, d. 1798. Konteramiral.

s. 292. *Tuxen,* Elias, f. 1755, d. 1807. Kapteulöjtnant.

Scheffer, Carl Fredrik, f. 1715, d. 1786. Minister i Paris 1743. Guvernör för Gustav III. Riksråd.

s. 293. *medföljande Tabell.* De teckningar E. här åsyftar finnas ej bevarade.

Hedin, Sven Anders, f. 1750, d. 1821. Läkare.

Tott, Thott, Tage, f. 1739, d. 1824. Landshövding i Malmöhus län.

Toll, Erik Ludvig, f. 1737, d. 1800. Överste.

Setton, Seton, Sir Alexander, f. 1738, d. . . . Godsägare.

s. 294. *Hammarfelt,* möjligen H., Otto Reinhold, f. 1768, d. 1821. Kapten, överstelöjtnant.

Klintberg, Klinteberg, Fredrik Ludvig, adl. af Klinteberg, f. 1760, d. 1812. Kapten, öfverstelöjtnant.

stora förändringar i Frankriket, jfr Adlerbeths Hist. ant. II, s. 215 f.

Flink, Flinck, Magnus, f. 1758, d. 1814. Lagman, borgmästare i Landskrona, ledamot av rikets allmänna ärendens beredning.

s. 295. *En Rik gammal fröken,* Cedercrantz, Wilhelmina, f. 1743, d. 1814.

Vegeholm, gammalt herresäte i Strövelstorps socken, Kristianstads län.

Vachtslager. E. åsyftar släkten Wachschlager.

s. 298. *Bernsdorf,* Kristian Günther, f. 1769, d. 1835. Statssekreterare, statsminister.

s. 300. *att franska Ministern blir utvisad* etc. Om Rysslands ansträngningar att få Danmark med i koalitionen mot Frankrike, jfr Holm, Danmark-Norges Historie fra den store nordiske Krigs Slutning til Rigernes Adskillelse, VI: 2, s. 690 ff. Khvn 1909.

Nunnorne eller besökelse-klostret. Comedie uti två akter blandad med sång. Öfvers. af D. G. Björn, Sthm 1794. Orig. är Les Visitandines av L. G. Picard, Paris 1792.

Anette och Lubin, Opera-Comique. Övers. Gbg 1782.

Blixten, Blixen, Conrad Christian von, f. 1745, d. 1819. Major. Son till Conrad Christoffer von Blixen, f. 1716, d. 1787. Generallöjtnant.

s. 301. *Stjernblad*, Corfitz Ludvig, f. 1746, d. 1799. Fänrik vid livgardet. Ägare av Börringe-Kloster.

s. 302. *Ryska Ministern*, Krüdener, Bourkhard Alexis Constantin, f. 1744, d. 1802.

Coalitionen mot Frankrike biträddes av Danmark-Norge 27. 9. 1799. Jfr Holm a. a. VI: 2, s. 696 f.

Windzlöf, Winsløw, Fredrik Christian, f. 1752, d. 1811. Kirurg.

s. 303. *Oxenstjerna*, Oxenstierna, Carl Gustaf, f. 1753, d. 1815. Envoyé i Köpenhamn.

Colbjörnson, Colbjörnsen, Christian, f. 1749, d. 1814. Konferensraad, generalprokuror.

Hejdberg, Heiberg, Peter Andreas, f. 1758, d. 1841. Dansk författare.

Heiberg, vilken som bekant i flertalet av sina skrifter angripit de styrande i Danmark, åtalades i febr. 1799 för bl. a. två artiklar: Politisk Dispache och Sprog-Granskning (publ. i kvartalsskriften For Sandhed), vari han isynnerhet anfaller Colbjörnsen. Svarsskrifterna i rättegången offentliggjorde Heiberg själv under titeln: Læsning for Publicum.

Jul, Juel, Jens, f. 1745, d. 1802. Dansk målare. Det är det här omtalade porträttet, som finnes reproducerat i del I.

Grevinnan E. skriver om det i sin till maken riktade dagbok 19. 5. 1802: "jag äger nu för öfrigt en tillfredsställelse, som jag hittills saknat, sedan vår skilsmässa, den at äga dit portrait, af en mästares hand, (professor Jul i Köpenhamn) likt! ja likt i högsta grad, samma ljufva anletsdrag, samma goda mine, som ingaf vördnad och kjärlek til alla dem som såg dig". (Tosterups arkiv.)

s. 304. *Oxenstjerna*, Oxenstierna, Marianne, f. Tomkins, f. 1778, d. 1833.

339. Mariedals arkiv.

s. 307. *De gamla fröknarna Coyett*, Coijet, Christina Elisabeth, f. 1720, d. 1804, C., Elsa Eleonora, f. 1729, d. 1801, C., Margaretha Charlotta, f. 1731, d. 1801.

340. Mariedals arkiv.

s. 308. *Fust*, Olof Martin, f. 1738, d. 1802. Adlad 1799 Nordenstjerna. Amiral.

341. Liatorps arkiv.

342. Liatorps arkiv.

s. 310. *Annagret*, Seth, Anna Margaretha.

s. 312. *förkerta Canalen*, fartyget hade genom felmanövrering kommit in i St. Georgskanalen. Jfr Carl Ehrensvärds Resjournaler. Hskr. K. B.

s. 313. *Fersen*, Hans Axel von, f. 1755, d. 1810. Generalmajor, riksmarskalk.

343. Tosterups arkiv.

s. 313. *Stora Djula*, Stora Djulö, herrgård i Stora Malms socken, Södermanland. Ägdes av Carl E:s svåger, kammarherre Carl Uggla, f. 1725, d. 1803, gift med Margaretha Charlotta Ehrensvärd, f. 1747, d. 1808.

fideiCommissarie, Ruuth, Erik Wilhelm, f. 21. 9. 1799, d. 1860. Löjtnant.

344. Mariedals arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet i slutet av sept. 1799.

345. Tosterups arkiv.

s. 316. *för att hindra följderne etc.* De stora handelskrascherna i London och Hamburg i början av år 1799 inverkade i hög grad på det ekonomiska livet i Danmark. För att förbättra förhållandena tillsatte Köpenhamns "grosserersocietet" en kommitté, som fick rätt att utgiva speciesedlar till ett belopp av 1,200,000 rdr. Dessa pengar utlånades till köpmännen mot säkerhet i deras varor. Jfr Holm, a. a. VI: 2, s. 642 ff.

346. L. U. B.

Ofullständigt daterat, men enligt vad som framgår av brevet n:r 352, skrivet 3. 10. 1799.

s. 317. *Suell*, Frans, f. 1744, d. 1817. Affärsman i Malmö. Kommerseråd.

347. Liatorps arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 11. 10. 1799.

s. 319. *en ny inskränkning på Tryckfriheten*, den berömda "Presseförordningen af 27 Septbr 1799", vilken bl. a. förbjöd anonymiteten och stadgade att varje skrift på mindre än 24 ark skulle före utgivandet granskas av polismästaren, som hade rätt att omedelbart hindra dess publicerande. Jfr Holm, a. a. VI: 2, s. 698 ff.

348. Tosterups arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 18. 10. 1799.

s. 321. *Sverget fa en arfvinge*, Gustav IV Adolfs äldste son, Gustav, föddes 9. 11. 1799.

s. 322. *Lovisin*, Gustaf Adolf, f. 1734, d. 1808. Löjtnant.

Suvaroff, Souvarof, Alexander Vassilievitch, f. 1729, d. 1800. Rysk general. Jfr Adlerbeths Hist. ant. II, s. 217.

349. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet okt. 1799.

s. 323. *att Engelsmännerne sprungit fältet etc.* Kombinerade engelska och ryska trupper hade i slutet av aug. företagit en landstigning i norra Holland, vilken på det hela avlupit olyckligt. Bl. a. ledo de ett avgörande nederlag d. 6 okt. och tvungos vid den därav framkallade embarkeringen till en kapitulation, som bl. a. innefattade återgivandet av 8000 franska fångar. Jfr Adlerbeths Hist. ant. II, s. 217 f.

350. Mariedals arkiv.

Ofullständigt daterat, men förmodligen skrivet okt. 1799.

s. 325. *I Stockholm öfvar sig Populassen* etc. Till följd av det ekonomiska betryck och den hungersnöd, som framkallats av flera svåra missväxtår, förekommo hösten 1799 oroligheter i åtskilliga städer. Jfr Adlerbeths Hist. ant. II, s. 211 f.

351. Stafsunds arkiv.

Utdrag ur detta och de följande breven till Carl Ehrensvärd finnas tryckta i Svenska autografsällskapets tidskrift II, s. 300 ff.

s. 327. *Gretas Dotter*, Carl E:s systerdotter Margaretha Antoinetta Uggla, f. 1781, d. 1817. Gift 1811 med Horn, Carl Henrik von. Major.

s. 328. *Mannerhejm*, Mannerheim, Lars Augustin, f. 1749, d. 1835. Expeditionssekreterare, Sveriges förste justiticombudsman.

352. K. B.

353. U. B. G 60.

354. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet hösten 1799.

s. 330. *Mendelson*, Mendelssohn, Moses, f. 1729, d. 1786. Tysk filosof.

s. 332. *Björkman*, Bengt Magnus, f. 1745, d. 1824. Grosshandlare i Stockholm. Stor godsägare.

355. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet hösten 1799.

s. 334. *fröken Reuterholm*, R., Dygdig Maria, f. 1768, d. 1847.

356. Ericsbergs arkiv.

s. 337. *Löfvenhjelm*, Fredrik Adolf, f. 1743, d. 1810. Envoyé, hovkansler.

Hufland, Hufeland, Christoph Wilhelm, f. 1762, d. 1836. Tysk läkare.

357. L. U. B.

s. 338. *Encyclopedie*, Encyclopédie ou Dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers, par une société de gens de lettres. Mis en ordre et publié par M. Diderot ... et quant à la partie mathematique par M. D'Alembert. T. 1—17. Paris 1751—65. Fol.

358. Tosterups arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 3. 12. 1799.

s. 338. *Det var åska och Blixt i Paris*, statskuppen d. 18 och 19 brumaire.

han kom hem, Bonaparte hade återkommit till Paris d. 16 okt.

s. 339. *i Gjötheborg* etc. Framställningen av upploppet i Göteborg är ej fullt riktig. Enligt en förordning av d. 7 sept. hade förbudet mot all slags brännvinsbränning blivit förlängt. Denna förordning, som hade till följd sädesprisens sänkning, hälsades med glädje hos stadsborna, men framkallade bland bönderna ett starkt missnöje. Deras säd var nämligen till följd av höstens intensiva nederbörd så förstörd, att den knappt kunde användas till annat än brännvinsbränning eller till kreatursfoder. Den 5 nov. gav emellertid konungen tillåtelse att husbehovsbränning med mindre pannor skulle

få förrättas 3 veckor i dec., 5 veckor i april och i början av maj, en tillåtelse, som framkallade upplopp i en hel del städer och först i Göteborg. Handelsmannen Björnberg, som arrenderade ett kronobränneri, vilket ju egentligen borde nedläggas, hade till ersättning för sina genom förbudet åsamkade svårigheter, fått tillåtelse att i minskad utsträckning driva detsamma under några månader. D. 17 nov., efter en fest till firandet av kronprinsens födelse, anföll s det Björnbergska bränneriet av den över dyrtiden upphetsade mängden, en del brännvin slogs ut, fönster krossades o. s. v. Landshövding af Forselles försökte förgäves dämpa oron, till sist återställdes ordningen genom amiral Freses ingripande.

Jfr Adlerbeths Hist. ant. II, s. 207 f., Hochschilds memoarer III, s. 319 f., J. v. Engeström, Hist. ant. och bref, utg. av Montan, Sthm 1877, s. 221 f.

359. Liatorps arkiv.

Manuskriptet är mycket skadat.

360. Liatorps arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 7. 12. 1799.

s. 342. *Dess Dotter* etc. Friherrinnan Stjernstedts, f. v. Gedda, andra son, Jacob Theodor, föddes 7. 1. 1800.

s. 343. *Dupait*, Du Puy, Jean Baptiste Edouard Camille, f. o. 1771, d. 1822. Operasångare. Du Puy förvisades av Gustav IV Adolf, därför att han vid en fest till Napoleons ära sjungit republikanska visor, men återvände senare till Sverige, där han stannade till sin död. Jfr Adlerbeths Hist. ant. II, s. 211 f.

s. 345. *Dykränger*, ett slags på 1700-talet brukliga tagel- eller kanfasinlägg i ärmar och skört.

s. 350. *huru Sergell mår*, Sergel hemsöktes tidvis av svåra anfall av melankoli. Jfr Göthe, a. a. s. 289 ff., C. G. Estlander, Ur Sergels själshistoria, i Finsk tidskrift 1878.

361. Tosterups arkiv.

s. 350. *karnyffla*, örfila upp, duktigt banna upp. Jfr Rietz, a. a. s. 310.

en härlig aliance, d. 29. 10. 1799 avslöts mellan Sverige och Ryssland en defensivallians. Jfr Schinkel-Bergman a. a. IV, s. 52 f.

s. 351. *Uti staden Mallmö etc.* Om hungeroroligheterna i olika städer, se Adlerbeths Hist. ant. II, s. 208, Hochschilds memoarer III, s. 321, J. von Engeström, Hist. ant. o. bref, s. 221 ff.

Carl fick Theen Talldricken, Carl Ehrensvärd blev kommendör av svärdsordens stora kors 1799.

362. Ericsbergs arkiv.

363. Liatorps arkiv.

364. Tosterups arkiv.

365. Nationalmuseum.

366. Nationalmuseum.

Odaterat, men förmodligen skrivet 1800.

367. U. B. G 60 a.

Odaterat, men förmodligen skrivet 1800.

s. 360. *Cousine Lotta*, von Gedda, Maria Charlotta, f. Möller, f. 1753, d . . .

368. K. B.

Odaterat, men förmodligen skrivet 1800.

s. 360. *Diderot*, Denis, f 1713, d. 1784. Fransk författare. Diderots Les Salons skrevos 1759-81 men utgåvos i sin helhet först långt efter förf:s död. Den första del därav, som tycktes var Observations sur le salon de peinture de 1765, publicerad i samband med Essais sur la peinture, Paris 1795. Förmodligen är det detta verk E. åsyftar. Jfr. f. ö. Œuvres compl. de Diderot, éd. J. Assézat, T. 10, s. 88—90, Paris 1876.

Martin, Elias, f. 1739, d. 1818. Målare, gravör, E:s forne lärare i teckning.

369. K. B.

Odaterat, men förmodligen skrivet 1800.

370. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet febr. eller början av mars 1800.

s. 361. *Riksdagen* öppnades i Norrköping 15. 3. 1800.

371. Tosterups arkiv.

372. Nationalmuseum.

Ofullständigt daterat, men skrivet 14. 3. 1800.

373. K. B.

374. Stafsunds arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 18. 3. 1800.

s. 366. *som sedelhafvare efter Specie Ricksdalrar.* "Den finansiella nöd till hvars botande riksdagen i Norrköping sammankallades var ursprungligen ett arf från Gustaf III:s dagar. Dess yttersta gruud var att riksgäldskontoret under det ryska kriget och allt framgent måst utgifva sina räntebärande s. k. kreditsedlar — på våra dagars språk obligationer — till långt större belopp, än ursprungligeu afsetts och än det självt mäktade inlösa, och att, då i följd häraf kontoret måst dels på obestämd tid uppskjuta kreditsedlarnes inlösen, dels indraga deras ränta, dessa efter hand sjunkit i värde emot bankomyntet, så att de t. ex. 1799 löpte med eirka 50 % agio. Då samtidigt det bättre myntet, bankomyntet, alltmer började försvinna ur rörelsen, blefvo kreditsedlarne det så godt som enda eirkulationsmedlet; deras ständiga sjunkande förorsakade därför allmän osäkerhet i affärslifvet, onaturligt uppdrifvande af alla varuvärden, förlamande af kredit och handel o. d. och samtidigt led statsverket allt större förluster, enär alla dess upphandlingar måste ske med kreditsedlar efter gällande kurs, och det likaledes mot hög agio måste uppköpa sina växlar på utrikes myntsorter eller förskaffa sig bankomynt till betalning af kapital och ränta på statsskulden." S. Clason i Hist. tidskrift 1897, s. 2 f. Jfr vidare S. Wieselgren, Svensk månadsskrift 1864, M. Hamnström, Om realisationsfrågan vid riksdagen i Norrköping år 1800, Upsala 1896.

s. 367. *Nolken*, Nolcken, Johan Fredrik von, f. 1737, d. 1809. F. d. envoyé.

375. Ericsbergs arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 21. 3. 1800.

376. U. B. G 60.

Ofullständigt daterat, men skrivet 21. 3. 1800.

s. 371. *Claës Carlson Sparre*, Sparre, Claës, f. 1740, d. 1813. Generaladjutant, överste. Son till Sparre, Carl Hans, f. 1704, d. 1770. Amiral.

377. Tosterups arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 22. 3. 1800.

s. 372. *Tysk kjörkan*, under riksdagen användes Tyska kyrkan till rikssal och riddarhus.

s. 373. *flickan med stora hufvan*, förmodligen menar E. Margaretha Sophia Hård af Segerstad, f. 1785, d. 1820.

378. Tosterups arkiv.

Odaterat, men skrivet i slutet av mars 1800.

s. 374. *Brahe,* Magnus Fredrik. f. 1756, d. 1826. En av rikets herrar, kaptenlöjnant. Lantmarskalk vid riksdagen i Norrköping 1800.

I dag feck jag höra etc. Om de rykten varpå E. här häntyder, ha de samtida memoarerna intet att förtälja.

379. Tosterups arkiv.

Odaterat, men förmodligen skrivet mars 1800.

s. 375. *R. och Ad:s beslut etc.* Adeln, som förut ej såsom riksstånd erkänt förenings- och säkerhetsakten, avlade vid kröningen — d. 3 april — hyllningseden och ansågs därmed hava bifallit densamma.

380. Tosterups arkiv.

Odaterat, men skrivet i slutet av mars 1800.

381. *Tosterups arkiv.*
Odaterat, men skrivet i slutet av mars 1800.

382. *Tosterups arkiv.*
Odaterat, men skrivet i slutet av mars 1800.

383. *Tosterups arkiv.*
Odaterat, men skrivet i slutet av mars 1800.

384. *Tosterups arkiv.*
Odaterat, men skrivet i slutet av mars 1800.

s. 378. *fröken Jeana,* Hård af Segerstad, Johanna Christina, f. 1778, d. 1847. Gift 1813 med Elfving, Carl Birger, f. 1771, d. 1834. Kommendörkapten.

lilla Ulla, Hård af Segerstad, Ulrika Maria, f. 1794, d. 1819. Gift 1817 med Zander, Jonas Gustaf, v. auditör.

385. *Tosterups arkiv.*
Odaterat, men förmodligen skrivet våren 1800.

386. *U. B. G 60.*
Ofullständigt daterat, men skrivet 25. 3. 1800.

s. 380. *den Springande åhöraren,* E. syftar på en i följande brev omnämnd person vid namn Springer, möjligen en släkting till den bekante partigängaren Springer.

387. *U. B. G 60.*

388. *K. B.*
Ofullständigt daterat, men skrivet 28. 3. 1800.

389. *Stafsunds arkiv.*
Ofullständigt daterat, men förmodligen skrivet i slutet av mars eller början av april 1800.

s. 384. *modellen till min Fars Graf.* Jfr del I, s. 263.

390. *Tosterups arkiv.*
Odaterat, men förmodligen skrivet i slutet av mars eller början av april 1800.

391. *Tosterups arkiv.*
Odaterat, men förmodligen skrivet i slutet av mars eller början av april 1800.

s. 388. *fröken Wrede.* Möjligen menar E. Wrede, Ottiliana Charlotta, f. 1778, d. 1811. Gift 1803 med Leuhusen, Wilhelm Reinhold, f. 1768, d. 1853. Major. Någon annan ung fröken Wrede upptar Anrep icke.

Tersmeden, Fredrik, f. 1752, d. 1819, v. president i krigskollegium, generalmajor, president i kammarrätten.

392. *U. B. G 60.*
Ofullständigt daterat, men skrivet 8. 4. 1800.

393. *K. B.*

394. *Stafsunds arkiv.*
Ofullständigt daterat, men skrivet 11. 4. 1800.

395. *Tosterups arkiv.*
Ofullständigt daterat, men skrivet 11. 4. 1800.

s. 393. *min födelsedag,* E. var född 5. 5. 1745.

396. *Tosterups arkiv.*
Odaterat, men förmodligen skrivet kort efter det föregående, april 1800.

397. *Stafsunds arkiv.*
Odaterat, men förmodligen skrivet april 1800.

398. Stafsunds arkiv.
Odaterat, men förmodligen skrivet april 1800.

399. Nationalmuseum.
Ofullständigt daterat, men förmodligen skrivet april 1800.

s. 400. *Apelqvisten*, Apelqvist, kapten. Jfr Göthe, a. a. s. 204.
Ljungen, Ljung, Sven Petter, bildhuggare.
Cronstedt, Carl Olof, f. 1756, d. 1820. Amiral. Kommendant på Sveaborg.

400. Tosterups arkiv.
Odaterat, men förmodligen skrivet april 1800.

401. Liatorps arkiv.
Odaterat, men förmodligen skrivet april 1800. Mannskriptet är mycket skadat. Tydligen saknas början.

s. 402. *Grefvinn Leijonhufvud*, Koskull Mariana Eleonora, f. 1765, d. 1823. Gift med Lewenhaupt, Claës Axel, f. 1757, d. 1808. Kapten.
fröken född Koskull, K., Aurora Wilhelmina, f. 1778, d. 1852.
Brorsdotter till grevinnan Brahe. Det ansågs att Toll gjorde henne sin kur för att därigenom få större inflytande över lantmarskalken. Jfr Skjöldebrands memoarer II, s. 123 f.
frågan om hemligheten. E. åsyftar major Holsts bekanta memorial om att såväl de, "som blifva ledamöter af bankoutskottet, som de, som skola granska riksgäldskontorets förvaltning" och isynnerhet de sistnämnde "så vida uppenbarandet af bankens tillstånd skulle anses betänkligt", måtte "i allt hvad dessa båda allmänna verk rörer, frikallas från all tystlåtenhet och i stället erhålla behörig instruktion" att för respektive stånd "noga och offentligen uppgifva i hvad tillstånd dessa verk sig nu befinna". Den till följd av detta memorial uppkomna s. k. publicitetsstriden gällde den gamla tvistofrågan om § 47 regeringsformen och hemliga utskottets maktbefogenhet, ty granskningen av riksgäldskontorets förvaltning föll enligt praxis under detta utskott.

402. U. B. G 60.

403. Ericsbergs arkiv.

404. K. B.

405. Stafsunds arkiv.

406. Liatorps arkiv.
Ofullständigt daterat, men skrivet 25. 4. 1800.

s. 412. *Jordbrukets enda hinder och hjelp*, ett anonymt arbete, vars fullständiga titel lyder: En jordbrukares tankar om jordbrukets hinder och hjelp, Sthm 1771.
intrinseka, fr. intrinsèque, inneboende, väsentlig.

s. 413. *Nordells arbete*, Bref til herrar skribenter och twistare uti finance läran och angående dess naturliga grunder; samt om mynt och agio m. m. från Anders Nordell, Sthm 1799. Swar til författaren af anmärkningarne wid en af tryeket utgifwen afhandling om finance lärans naturliga grunder, mynt och agio, m. m. från Anders Nordell. Sthm 1800. "Anmärkningarne" utkommo 1799 och äro författade av Johan Liljencrantz.
Bilang, Jacob Johan von, f. 1739, d. 1803. Kapten.
Bref til Th...ld med oväldiga reflectioner öfver dess nya handels-principer och finance-afhandling jemte närmare upplysning om handelns samt alla värdens rätta och sanna grunder, enligt våra lärdaste mäns och största auctorers tankar i samma ämnen. Samt slutligen, en ganska lärorik öfversättning af den vittre marquisen D'Argens' philosophiska reflectioner. Af J. J. v. B. Sthm 1792.

s. 414. *Mercier*, Louis Sébastien, f. 1740, d. 1814. Fransk författare.

407. Tosterups arkiv.
Odaterat, men skrivet 25. 4. 1800.

408. Liatorps arkiv.
Ofullständigt daterat, men skrivet 29. 4. 1800.

409. Stafsunds arkiv.

Ofullständigt daterat, men skrivet 29. 4. 1800.

s. 418. *Essen*, förmodl. Hans Henrik, f. 1755, d. 1824. Överståthållare, generalguvernör i Pommern, statsråd.

s. 418. *Marcus Aurelius*, f. 121, d. 180. Romersk kejsare.

s. 419. *Flaminius*, Titus Quinctius, romersk krigare och statsman.

Augustus, f. 63 f. Kr., d. 14 e. Kr. Den förste romerske kejsaren. Gift första gången med Clodia, andra med Scribonia och tredje med Livia Drusilla.

Quintus Cincinnatus, Lucius Quinctius Cincinnatus, den berömde romaren.

410. Nationalmuseum.

Reproducerat i fascimile Looström, a. a. s. 86 f.

s. 421. *Gudars Bild*, Sergel var vid denna tid sysselsatt med en byst av drottningen.

TILLÄGG TILL ANMÄRKNINGAR.

Del I, s. 263. Ett utkast till den här omtalade ridån finnes i U. B. G 60.

" " 263. Det torde icke vara *Rutger* Maclean E. åsyftar utan brodern Gustaf, f. 1744, d. 1804. Överste. Misstaget har för mig älskvärt påpekats av Ryttmästaren Greve Augustin Ehrensvärd.

" " 267. Står 93 L. U. B., läs 93 U. B. F 462.

" " 274. *B. Charlotte* torde icke beteckna Friherrinnan v. Gedda utan Fröken B. Ch. Modée.

FÖRTECKNING Å I BREVEN EJ INGÅENDE ILLUSTRATIONER.

Omslaget: Miniatyrporträtt av C. A. Ehrensvärd. Förmodligen av Gillberg. Tillhör Ryttmästaren Greve Augustin Ehrensvärd, Liatorp.

Frontespis: Porträtt i pastell av C. A. Ehrensvärd. Okänd konstnär. Tillhör Kaptenen Greve Gösta Ehrensvärd, Stockholm.

S. 320. Akvarell av Tosterup från mediet av 1700-talet. Rålambska samlingen, Kungl. bibl., Stockholm.

NAMNREGISTER.

INNEHÅLL.

1795.

1796.

1800.

Philosophisk Tafla öfver Behofven

Bilaga.

1. Uti *Naturens tillstånd* kunde gifvas, men gifs intet någon afsöndrad Ren Varellse, Naturligt Ideal (se Tab: 1.) *Naturlig Levnad* skier i små *hushålld* efter *Ort Himmel* och *Tillgong* (Se 2 Tab: C till D) men alt Tynger, Sliter, drar, manar, och Syftar till Tab: 1 eller till *Idealiteten.*
2. Höfdinge eller *kunga välldet* med Embetsmanna samråd, Skjer i början som ett Prof, är försla utkastet till en Regering, men blir intett fullkomligt Regerings sätt förän i Republiqve (se 2 Tab: c och d och $\binom{c}{d}$)
3. När *Republiqve* vill öfvergå Sin egen fullkomlighet, Öfvergå i fullkomlighet det tillståndet som torde hända ibland synes olämpligt och för myceket Hushållsaktigt (se Tab: 2) anländer *Envälldet,* i början förskapat i frihet och Sinteligen obemantlatt (*Först Flit sa Lättja.*)

Tab: 1.

I Naturens tillstånd.

Jorden äger olika Climat; således Naturen värkande ofullkomligt, kan ingenting ensamt på Jorden fullkomna

Tillhör alla Organisationer

C. *Lifvets och Hällsans underhåll.*
a. Födan, Luften, Rörellsen, Värksamhelen m. m. inhämtningen
b. Sömnen, Hvilan, Stillheten m. m. återupprättelsen . . . . . } K: En organisation *Djuret* } Q: *Physiken*

D. *Tillfredsställelsen under Lifstiden begjärer att varelsen må vara*
c. Ofjättrad att alldrig hindras från behof
d. Odrifven att alldrig Vålldföras mot behof . . *Fri* . . . . } *Förståndet* Slutföljden af en Organisation } R: *Moralen*

C $\binom{a}{b}$ } *Föda* m: m: Hvila *m: m: utgjör Physiqven eller kroppens fria hushållning och utöfning af. med, och innom alla sine behof.*

$\binom{a}{b}$ } *Physiqvens eller kjöttets eller kroppslighetens fria hushållning och utöfning af, med, och innom alla sine behof* . . . .
a. Ingen annan föda än den instincten befaller. . .
b. Ingen annan Värksamhet än den behofvet befaller. . . . . } M: *Djuret* under fullständig hällsa } S: *Djurets* Mecanique

D $\binom{c}{d}$ } *Ofjätt: Odrifning, Lämnar förståndet fri hushållning och utöfning af, med och innom alla behof.*

$\binom{c}{d}$ } *Förståndets fria utöfning af och hushållning med och inom behofven, utmärker frihet till Behofvens fyllnad är* ***Moralen*** . . .
c Frid och Ort, det är möjligbeten för en varelse vara i Värld . . . .
d. Utrymme och Magt inom kretz, det är möjligheten för en Varellse i Värld värka efter Behof . . . . } N: *Djuret Regent* } T: *Djurets* Frihet och fullkommelse.

Skjelfheten eller den

c. *Stödjepunkt* hvarifrån fyllas alla behof till directe ändamål och till ändam. ändamål { i Soln { m: m: / i Planeten { m: m: / i Stjärnan { m: m:
d. *Lifvet och den Kraft* hvarmed behofven fyllas till directe ändamål och till Ändamålens Ändamål { i Soln { m: m: / i Planeten { m: m: / i Stjärnan { m: m:
} Ingår i *Tillämpningen* och tillhörer *Allmagten*, utgjör fullkommelsen af en

Värld.

E. *Slutsats*

Hela hvidden af Naturns Stora, inbundna, och i Rörellse stallta Ordning gjör liksom en åvärkan på delarne och skrämer Menniskjan som Del. Således i osäkerhet om sine tilldelta ting Frid, Rum Utrymme och Magt. i osäkerhet om sin ämnade frihet i Varksamhet efter behof, försöker hon taga den Oinskrängta Magten öfver all ting

F. *Följder*

I^mo^ *Krig* möda och Ledsnad
II^do^ Inskrängtning och *Staters sammansättning.*

G. *Anmärkning*

När Stater Sammansättas förvandlas menniskian från *Djur* till *Medborgare,* med den omgongen som under Litt X N° 2 utstakas.

Tab: 2.

I Hushåll och i Stater

Tillhör *Människjan* i synnerhet

Naturen på vår Jord fullkomnar sig alldrig förän där tillkommer Snillets kraft

C *Lifvets och hällsans underhåll för Menniskjan vistande på utsatt Ort*
a Se Tab: 1. .
b Se Tab: 1. . . . . . } Utom } K. *Menniskjo Djuret* äfven } O. *Climatets man* } Q *Physiken hushållet* och *Staten*

D *Tillfredsställelse under Lifstiden på utsatt Ort begjär att menniskjan ma vara.*
c af Uppfostran lämpad till utsatt Ort och Hushålls Lefnad (Försakellse af vissa behof för att vinna kjärlek för Fadernesland . d
d af Ståndacktigbet från Uppfostran (som inskränker vissa behof och utgjör sederne) Natjonal . . . . } utom } L. *Förnuftets Man* äfven } P. *Vanans* Opin: och Sedernes *Man* } R *Staten* och *Hushållets Moral*

C $\binom{a}{b}$ } *se Tab: 1 med tillLägg af Måttligheten, som är en viss försakellse, fordrad af ett inskrängt lefnadssätt, till kraft at Njutning.*

$\binom{a}{b}$ } se Tab. 1 med tillLägg att lefva på utsatt Ort. (Måtta för Tillgong och Hällsa, fordras inom Gräntz och Makligbet)
a. Ingen annan föda än hvad Climatets Odling åsladkommit . . .
b. Ingen annan värksamhet än hvad Climat och hushållslefnaden fordrar . . . . } utom } M. *Hällsans Man* äfven } U. *Måttans Man* } S. *Stats Djurets Mecanik*

D $\binom{c}{d}$ } Uppfostran Vana Seder gifva Gry, som begjär den friheten att följa sig alltid sjelf åt. Ett hushåll är i Smått skaplynnet af samanlefnaden i Stort

$\binom{c}{d}$ } *Friheten att föllja Gry, fostret af Ort och uppfostran. Att fritt följa sin uppfostran och stämpeln af sederne är Moraln i staten och begjärer*
c Säkerhet i hushållslefnaden igenom egen kraft eller af kraften från flere sammanslagne Hushållds öfverenskommelse till Lag, innom bibehållne Seder, utgjör Lagsliftningen. . . . .
d Säkerhet i Stat genom Nätverättens afsägande, Rättvisans danande, samt försvars och Lagstiftnings förmåga som utgjör Sjelfständigheten. . . . . } N *Menniskjan* intet allenast *Regent* utan äfven } Z *Medborgare* } T *Stats Djurets frihet* och *fullkomnande*

c. *Seder.* Syftade efter Tab. 1. och rättade efter folkets Ort och Gry. bora vara { i Norden { i Öster / i Väster; i Södern { i Öster / i Väster
d. *Lagar.* Syftade efter Tab: 1 och rättade efter folkets Ort och Gry böra vara { i Norden { i Öster / i Väster; i Södern { i Öster / i Väster
} Ingår i till Lämpningen och tillhörer hvart folkslag att finna och besluta och utgjör fullkommelsen af en

Stat.

E. *Slutsats*

Skjälfva Menniskians allmänna drift och dess i naturen varande ständiga anmanande till Naturliga tillståndet eller till det alldra ypperligaste i en Värld (*Idealiteten* se Tab 1 Litt L.) äger liksom en kraft att i viss måtto rubba Samfästet af en Stor Stats inrättning som alldrig nog af sin Natur kan i agt taga enfalldet af Ort och Måtta, och Skamer således den dervarande Medborgaren med frucklan alt alldrig nog få ärnå en fullkomlig rätt. Således söker hvar och en att ärnå de högsta Skickligheter jämte bästa lägenheter till förtjänst och framgong framför andra, och allt detta i en inbillad förmån för fäderneslandet

F *Följder*

I^mo^ *Medtäflan* och Villostigar
II^do^ *Despotens ankomst,* och Träldom.

G. *Anmärkning*

När Despotens ankomst framskymtar är redan ett tecken till Folketts återtåg till Naturens Status, folket har tröttnat vid Fäderneslandet och vänder sig åt Rymden. Medborgaren ej mera aektsamt uppfostrad och ej fästad vid sine Opinioner (Se Tab 2 Litt D och c d och P.) lämnar sig till naturliga förnuftet (Se 1. Tab: Litt D till L) (Tab: 2 Litt L) med dess fallska tillämpning att svekfullt under Maklighet få njuta Naturen af Jordklotet, eller utan krafts användande hela Djurets frihet (se Litt T och T) utan att mera aga dess Mekanik (Se S och S. och K och K.) och således förfaller i Sjelfsvålldet. Hvarigenom han förlorar kraften att styra sig sjelf, nämligen Sederne, och lyder andra lagar än Egne, och förlorar Lagstiftningen, Oförmögen vara i Stat och medborgare syftar han till menniskja (Tab. 1 Litt N.) faller Slaf och uppreses samqvämslem Sluteligen gjöres vålld, Envälldet förstörs.

Slägtet intet nog Rent (Litt a. b Tab: 2) (eller M och U) eller nog öfvadt (Litt V. T. 2) tillfredsställer sig förtviffladt, med en Djurisk och naturlig tillfredsställelse men för andra gongen i en fallsk tillämpning af Förnuftet sedan Organisationerne öfver alt lämnat fastheterne Men i förstörelsen uppkommer från vaggan nya *Djur* (se Tab. 1 Litt G.)

Anmärkning

Uti en Republiqve bör derföre Uppfostrings värket vara hufvudsaken och så hufvudsak, att hela statens Sammansättning blir en Uppfostran och ett Snillevärk, hvaräst beständigt Medborgaren, undervises tillväxes och vidmagthålles. Och denna Uppfostring bygd på utforskning af *Climatets-Menniskja*, bör vara den enda Åra en Regering tillkommer.
Man kan då dömma fritt att all annan Stat är en Löngn i Naturen och fordrar ingen annan skylldighet än Upproret Vålldet eller Undanflyckten

